

Žilinský samosprávny kraj
Odbor školstva
Ul. Komenského 48
011 09 Žilina

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2010 – 2013

„Úspešný žiak – šťastný človek – prosperujúca spoločnosť“

Žilina
december 2009

Víziou Žilinského samosprávneho kraja je vychovať vzdelaného, zdravého a sebavedomého jedinca, majúceho pozitívny vzťah k sebe a prostrediu, podieľajúceho sa na budovaní prosperujúcej spoločnosti pre ďalšiu generáciu.

„Spôsob vzdelávania v jednej generácii je spôsob vládnutia v druhej generácii...“

Motto:

„Škola je vstupnou bránou do života. Je tu pre žiakov, a nie žiaci pre školu. Je zariadením pre napĺňovanie ich života. Má žiakov pripraviť pre život, nie o život. Škola nemôže byť miestom pre ohrozovanie osobností žiakov objavovaním ich neznalostí, ale priestorom pre uľahčovanie ich učenia sa. Žiak má byť predovšetkým vzdelávajúci sa, nie vzdelávaný“.

Obsah

Úvod	6
SWOT analýza	8
Koncepčné a strategické dokumenty	10
1 Analýza súčasného stavu	14
1.1 Výchova a vzdelávanie v stredných školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike	16
1.1.1 Stupne vzdelania podľa Medzinárodnej normy klasifikácie vzdelania	17
1.2 Ekonomický potenciál Žilinského samosprávneho kraja	19
1.2.1 Demografické východiská	20
1.3 Systém výchovy a vzdelávania v Žilinskom kraji	23
1.3.1 Sieť stredných škôl a školských zariadení v Žilinskom kraji	23
1.3.1.1 Stredné všeobecné vzdelávanie	24
1.3.1.2 Odborné vzdelávanie a príprava	26
1.3.2 Sieť stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja	33
1.3.3. Vzdelávacie programy stredných škôl	35
1.3.4 Zmeny v zozname študijných a učebných odborov stredných škôl rokoch 2006/2007 – 2009/2010	36
1.4 Uplatnenie absolventov stredných škôl na trhu práce	45
1.5 Záver	48
2 Regionálna stratégia všeobecného vzdelávania na roky 2010 – 2013	49
2.1 Úvod	51
2.2 Koncepčné a strategické dokumenty	52
2.3 SWOT analýza	53
2.4 Analýza súčasného stavu	55
2.4.1 Výchovno-vzdelávací proces v gymnáziách	55
2.4.2 Súčasný profil absolventa gymnázia	57
2.4.3 Súčasný stav všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	58
2.4.4 Regionálne špecifiká gymnaziálneho vzdelávania	61
2.5 Zhodnotenie súčasného stavu gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	68
2.6 Smerovanie gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	70
2.6.1 Sieť špičkových gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji	70
2.6.2 Výchova a vzdelávanie nadaných žiakov	72
2.7 Stratégia v oblasti všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania	74
2.8 Záver	76
3 Regionálna stratégia odborného vzdelávania a prípravy na roky 2010-2013	77
3.1 Úvod	79
3.2 Koncepčné a strategické dokumenty	81
3.3 SWOT analýza	82
3.4 Analýza súčasného stavu	84

3.4.1	Predpoklady pre rozvoj odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom samosprávnom kraji	87
3.5	Prepojenie požiadaviek zamestnávateľov so vzdelávacím systémom	111
3.5.1	Región Kysuce	112
3.5.2	Región Liptov	117
3.5.3	Región Orava	121
3.5.4	Región Horné Považie	125
3.5.5	Región Turiec	129
3.6	Stratégia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy	133
3.7	Záver	136
4	Regionálna stratégia rozvoja školských zariadení na roky 2010 – 2013	137
4.1	Úvod	139
4.2	Koncepčné a strategické dokumenty	141
4.3	SWOT analýza	142
4.4	Školské zariadenia	144
4.4.1	Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia	144
4.4.2	Výchovno-vzdelávací proces v školských zariadeniach	145
4.5	Stravovanie v školských zariadeniach	149
4.5.1	Diétne stravovanie	150
4.5.2	Aktualizovaný Program ozdravenia výživy	151
4.6	Stratégia v oblasti rozvoja školských zariadení	154
4.7	Záver	156
5	Regionálna stratégia celoživotného vzdelávania na roky 2010 – 2013	157
5.1	Úvod	159
5.2	Koncepčné a strategické dokumenty	163
5.3	SWOT analýza	165
5.4	Analýza súčasného stavu	167
5.4.1	Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva v Slovenskej republike	167
5.4.2	Program celoživotného vzdelávania – Lifelong learning	172
5.4.3	Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – Európsky referenčný rámec	174
5.4.4	Zabezpečenie celoživotného vzdelávania v Žilinskom kraji – súčasný stav	177
5.4.5	Vybudovanie centier celoživotného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	182
5.5	Kariérové poradenstvo ako súčasť celoživotného vzdelávania	188
5.6	Stratégia v oblasti celoživotného vzdelávania	190
5.7	Záver	192
6	Regionálna stratégia prevencie sociálno-patologických javov na roky 2010 – 2013	193
6.1	Úvod	195
6.2	Koncepčné a strategické dokumenty	197
6.3	SWOT analýza	198
6.4	Prevencia sociálno-patologických javov	200
6.5	Kriminalita detí a mládeže	205
6.5.1	Prevencia šikanovania	208
6.5.2	Prevencia drogových závislostí	209

6.5.3	Predchádzanie formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a intolrancie	210
6.6	Preventívny program školy a školského zariadenia	212
6.7	Stratégia v oblasti prevencie sociálno-patologických javov	214
6.8	Záver	216
7	Regionálna stratégia starostlivosti o deti a mládež na roky 2010 – 2013	217
7.1	Úvod	219
7.2	Koncepčné a strategické dokumenty	220
7.3	SWOT analýza	223
7.4	Participácia mládeže na živote spoločnosti	225
7.4.1	Výchova k demokracii v podmienkach stredných škôl a školských zariadení	225
7.4.2	Úrovnne participácie mládeže na živote spoločnosti	228
7.4.3	Občianske združenia detí a mládeže	229
7.4.4	Žiacke školské rady	231
7.5	Životný štýl mládeže	234
7.5.1	Záujmová činnosť žiakov stredných škôl a školských zariadení	237
7.6	Mobilita mládeže	241
7.7	Stratégia v oblasti starostlivosti o deti a mládež	244
7.8	Záver	246
8	Regionálna stratégia športu a telesnej výchovy na roky 2010 – 2013	247
8.1	Úvod	249
8.2	Koncepčné a strategické dokumenty	251
8.3	SWOT analýza	253
8.4	Analýza súčasného stavu v telesnej výchove a športe v Žilinskom samosprávnom kraji	254
8.4.1	Krajská rada pre šport v Žilinskom samosprávnom kraji	257
8.4.2	Školská telesná výchova a školský šport	258
8.4.2.1	Priestorové možnosti a materiálno-technické zabezpečenie športovísk v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja	260
8.4.2.2	Región Kysuce	267
8.4.2.3	Región Liptov	270
8.4.2.4	Región Orava	274
8.4.2.5	Región Horné Považie	277
8.4.2.6	Región Turiec	281
8.4.3	Športové aktivity a možnosti financovania športových aktivít	284
8.4.3.1	Športové súťaže	284
8.4.3.2	Projekty	285
8.4.4	Športovo-talentovaná mládež	287
8.4.4.1	Centrum olympijskej prípravy	289
8.4.5	Voľnočasové športové aktivity - záujmová činnosť	291
8.4.6	Šport pre všetkých	293
8.5	Stratégia v oblasti športu a telesnej výchovy	296
8.6	Záver	297
9	Projektová činnosť na roky 2010 – 2013	298
9.1	Úvod	300

9.2	SWOT analýza	301
9.3	Projekty Ministerstva školstva Slovenskej republiky	302
9.4	Európska územná spolupráca	311
9.5	Operačný program Vzdelávanie	314
9.5.1	Vyhodnotenie úspešných projektov odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja	314
9.5.2	Rozvoj automobilového priemyslu v Žilinskom samosprávnom kraji	318
9.5.3	Prehľad financovania projektov na jednotlivé roky	321
9.6	Regionálny operačný program	322
9.7	Záver	324
10	Financovanie stredných škôl a školských zariadení	326
10.1	Financovanie stredných škôl a školských zariadení	328
10.2	Prehľad hospodárenia v stredných školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v rokoch 2006 – 2009	330
10.2.1	Región Kysuce	338
10.2.2	Región Liptov	352
10.2.3	Región Horné Považie	369
10.2.4	Región Orava	386
10.2.5	Región Turiec	401
10.3	Financovanie neštátnych základných umeleckých škôl, neštátnych jazykových škôl a neštátnych školských zariadení	416
10.4	Materiálno-technické zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu	423
10.5	Stratégia v oblasti financovania stredných škôl a školských zariadení	425
	Záver	427

Úvod

Zabezpečenie vysokej miery zamestnanosti a predpokladov pre vysokú produktivitu práce je najlepšou zárukou dlhodobej vysokej životnej úrovne pre všetkých obyvateľov Žilinského samosprávneho kraja. Verejná politika v oblasti ľudských zdrojov musí vytvoriť pre všetkých občanov možnosti a schopnosť neustále sa vzdelávať, absorbovať nové informácie a plynulo prechádzať z jedného zamestnania do druhého. Osobitne dôležité je využiť vzdelávaciu politiku ako nástroj boja proti nezamestnanosti a sociálnej izolácii. Každé dieťa musí mať možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu. Medzi hlavné priority v oblasti ľudských zdrojov patria:

- moderná vzdelávacia politika,
- dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti,
- zabezpečenie kvalifikovanosti a kvality pracovnej sily.

Základným krokom na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti Žilinského samosprávneho kraja v oblasti ľudských zdrojov je dokončenie reformy základného a stredného školstva s dôrazom na reformu obsahu vzdelávania tak, aby boli zaručené základné zručnosti a kvalita pre všetkých žiakov. Reforma musí zabezpečiť vysokú mieru slobody žiaka - vybrať si školu a možnosť školy - vybrať si formu a obsah vzdelávania. Tieto skutočnosti musia byť spojené s univerzálnym a prepracovaným systémom merania kvality učenia, inštitúcií a zriaďovateľov. Ich dosiahnutie si bude vyžadovať nasledovné kroky:

- 1) zaviesť celkovú zmenu obsahu vyučovania od memorovania informácií smerom k schopnosti ich získavať, vyhodnocovať a využívať;
- 2) posilniť a zlepšiť vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov a zručností v oblasti informačných technológií pre každého absolventa strednej školy;
- 3) zlepšovať kvalitu učiteľov a súčasne zatriktívniť učiteľské povolanie pre kvalitných mladých pedagógov;
- 4) postupne predlžovať priemernú dĺžku vzdelávania tak, aby sa maturita stala štandardným ukončením vzdelania pre takmer všetkých žiakov;
- 5) konsolidovať, profesionalizovať a rozširovať nástroje na rozvoj talentu detí a mládeže prostredníctvom základných umeleckých škôl, športových škôl, realizácie olympiád alebo postupových súťaží;
- 6) podporovať programy integrácie detí z marginalizovaných skupín do štandardného školského prostredia s dôrazom na finančnú podporu prístupnosti vzdelania pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia prostredníctvom štipendií a podobných nástrojov.

Aktuálne smerovanie európskej školskej politiky charakterizuje úsilie o kvalitu školy a výchovno-vzdelávacieho procesu, so sprievodnými znakmi autonomizácie škôl, ekonomizáciou ich prevádzky, heterogenizáciou zloženia žiakov v škole a inováciou školského kurikula. Otázka kvality škôl a školských zariadení je dôležitou prioritou i Žilinského samosprávneho kraja. Tvorivo-humanistická koncepcia výchovy a vzdelávania ako nosný pilier Národného programu výchovy a vzdelávania sa má prejavovať v reforme regionálneho školstva a má zmeniť výchovné a vzdelávacie programy v našich školách, do systému ktorých sa majú zapracovať kľúčové kompetencie žiakov a manažérstvo kvality.

Riadenie zmien v stredných školách a školských zariadeniach, akými je uvádzanie školských vzdelávacích programov a výchovných programov školských zariadení s pestrú ponukou školských a mimoškolských aktivít, je potrebné spojiť so strategickým plánovaním školy a s takými fenoménmi kvality, akými je ujasnenie si poslania školy, jej vízia, zmena kultúry školy. To si vyžaduje profesionalitu riadenia a spoluprácu všetkých zainteresovaných subjektov a orgánov štátnej správy a samosprávy.

Naším hlavným zámerom v oblasti vzdelávania je vytvoriť podmienky pre efektívne fungovanie stredoškolského všeobecného a odborného vzdelávania. Hnacou silou budovania vzdelávania je poznatok, že rast národného blahobytu a konkurencieschopnosti jednotlivých krajín sú závislé od vzdelania človeka a jeho schopnosti prijímať, aplikovať a ďalej rozvíjať nové vedomosti. Vzdelávacia politika Žilinského samosprávneho kraja je zameraná na dlhodobé strategické investovanie do vzdelania a do profesií, ktoré sú potrebné pre trh práce v súčasnosti i pre trh práce v blízkej budúcnosti.

Žilinský samosprávny kraj má snahu pritiahnuť čo najviac potenciálnych žiakov ku štúdiu na stredných odborných školách a gymnáziách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Ako zriaďovateľ podporuje každú prezentáciu a zviditeľnenie svojich škôl. Aktivity - propagácia činnosti pilotných centier a organizovanie „Dní otvorených dverí“ jednotlivých škôl – smerujú k cieľu, ktorým je vytvorenie prepojenia základného školstva so strednými školami, otvorenie sa stredných škôl širokej rodičovskej a žiackej verejnosti a umožnenie poznania možností výberu štúdia a budúceho povolania v Žilinskom kraji.

Víziou Žilinského samosprávneho kraja je vychovať vzdelaného, zdravého a sebavedomého jedinca, majúceho pozitívny vzťah k sebe a prostrediu, podieľajúceho sa na budovaní prosperujúcej spoločnosti pre ďalšiu generáciu.

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• dostatočný počet druhov a typov škôl a školských zariadení,• zastúpenie všetkých typov akreditovaných vzdelávacích inštitúcií,• proporcionálne rozloženie stredných škôl a školských zariadení v regiónoch Žilinského kraja,• vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest,• kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov,• odbornosť vyučovania,• ochota pedagogických zamestnancov ku celoživotnému vzdelávaniu,• využívanie alternatívnych spôsobov výučby vo výchovno-vzdelávacom procese,• aktívne zapojenie sa žiakov do záujmovej činnosti a voľnočasových aktivít,• skúsenosť s tvorbou projektov a aktívna zapojenosť stredných škôl do projektov (Program celoživotného vzdelávania – Comenius, Leonardo da Vinci, Mládež v akcii a pod.),• spolupráca stredných škôl so základnými školami, zamestnávateľmi a podnikateľskými subjektmi,• možnosti ubytovania a stravovania žiakov v školských internátoch,• tradícia stredných škôl a rozvíjajúci sa priemysel v regiónoch Žilinského kraja,• záujem absolventov stredných škôl o ďalšie možnosti vzdelávania,• organizovanie dní otvorených dverí na podporu vytvárania partnerstiev,• medzinárodná spolupráca stredných škôl a školských zariadení,• vlastné priestory škôl v správe samosprávneho kraja,• športová infraštruktúra pri stredných školách a školských zariadeniach,• finančná podpora Úradu Žilinského samosprávneho kraja pre rozvoj športu a prevencie drogových závislostí v stredných školách a školských zariadeniach,• úroveň prevencie sociálno-patologických javov detí a mládeže.	• nedostatočné prepojenie systému odborného vzdelávania s potrebami trhu práce,• nedostatok informačných a poradenských služieb o vzdelávaní a trhu práce,• neucelený systém poskytovania informácií o možnostiach ďalšieho vzdelávania,• zastarané učebné pomôcky a didaktická technika, nedostatok výpočtovej techniky, neaktuálny a zastaraný knižný fond,• sieť stredných škôl neposkytuje v dostatočnej miere vyššie odborné vzdelanie ako príležitosť na celoživotné vzdelávanie,• slabá propagácia niektorých stredných škôl na verejnosti,• nesystematická spolupráca niektorých škôl s podnikateľskými subjektmi,• chýbajúce učebné osnovy, spĺňajúce nové požiadavky v oblasti trhu práce,• nepostačujúce vybavenie stredísk odbornej praxe a stredísk praktického vyučovania, odborných učebných pomôckami, didaktickou technikou, strojmi, zariadeniami,• nízka úroveň mobility a flexibility pracovnej sily,• absencia stratégie celoživotného vzdelávania,• chýbajúce centrá všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania a centrá odborného vzdelávania a prípravy.

Príležitosti	Ohrozenia
• spolupráca medzi zriaďovateľmi škôl a školských zariadení,• možnosť ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov (spolupráca s metodicko-pedagogickými centrami a vysokými školami),• využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie a iných zdrojov,• priaznivé podmienky pre mobilitu absolventov stredných škôl,• funkčný informačný systém stredných škôl, slúžiaci absolventom základných škôl na výber stredných škôl,• dostupný informačný systém o možnostiach ďalšieho vzdelávania a celoživotného vzdelávania,• využívanie existujúcej siete podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií vo výchovno-vzdelávacom procese,• zapojenie škôl a školských zariadení do procesu trvalo udržateľného rozvoja miest a regiónov,• výučba cudzích jazykov a informačných technológií v stredných odborných školách,• zosúladenie siete škôl a školských zariadení s požiadavkami trhu práce,• spolupráca stredných odborných škôl so zamestnávateľmi, zamestnávateľskými zväzmi a komorami,• aktivizácia orgánov školskej samosprávy pre zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v stredných školách a školských zariadeniach,• organizovanie spoločných workshopov medzi strednými školami a podnikateľskými subjektmi,• podpora programov pre marginalizované skupiny obyvateľov,• rozvoj nových zdrojov zamestnanosti a príležitostí v regiónoch Žilinského kraja,• vstup nových investorov do výrobnjej sféry,• využitie moderných informačných technológií pri rozvoji poradenstva o povolaniach a zamestnaniach,• zvýšenie účinnosti prepojenia ponuky pracovnej sily s dopytom trhu práce,• rozvíjanie kariérového poradenstva v stredných školách a školských zariadeniach,• činnosť Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji,• činnosť Krajskej rady pre šport v Žilinskom samosprávnom kraji,• vypracovanie kvalitnej stratégie celoživotného vzdelávania.	• izolácia vzdelávacej sústavy od požiadaviek trhu práce,• zníženie kvality stredoškolského vzdelávania,• nízka vedomostná úroveň a príprava žiakov základných škôl na stredoškolské štúdium,• neochota orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete škôl a školských zariadení,• nedostatok finančných zdrojov na prevádzku škôl a školských zariadení, ich vybavenosť a odmeňovanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov,• nepochopenie racionalizačných opatrení pedagógmi, rodičmi a verejnosťou,• nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva,• malý počet ponúkaných pracovných miest na trhu práce,• odliv kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu,• zlá ekonomická situácia v rodinách,• nezáujem o spoluprácu podnikateľskej sféry so strednými školami,• nezáujem žiakov základných škôl o stredoškolské odborné vzdelávanie,• nezáujem ekonomicky aktívneho obyvateľstva na vlastnom kariérom rozvoji.

Koncepčné a strategické dokumenty

Východiskom pri spracovaní koncepcie rozvoja výchovy a vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2010 – 2013 „Úspešný žiak – šťastný človek – prosperujúca spoločnosť“ sú uvedené koncepčné a strategické dokumenty:

• programové dokumenty Európskej únie:

- a) Lisabonská stratégia, 2000;
- b) Bruggská iniciatíva, 2001;
- c) Kodanská deklarácia, 2002;
- d) Maastrichtské komuniké, 2004;
- e) Helsinské komuniké, 2006;

• programové dokumenty vlády Slovenskej republiky:

- a) Stratégia konkurencieschopnosti SR do roku 2010: Národná lisabonská stratégia, 2001;
- b) Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR, 2003;
- c) Akčný plán pre informačnú spoločnosť, 2005;
- d) Akčný plán pre vzdelávanie a zamestnanosť, 2005;
- e) Programové vyhlásenie vlády SR, 2006;
- f) Legislatívny zámer zákona o celoživotnom vzdelávaní, 2007;
- g) Návrh Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015, 2007;

• koncepčné dokumenty Ministerstva školstva SR:

- a) Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007, 2001;
- b) Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, 2002;
- c) Koncepcia rozvoja domovov mládeže a zariadení školského stravovania, 2007;
- d) Koncepcia pedagogicko-poradenského systému a jeho implementácie do praxe, 2007;
- e) Koncepcia dvojúrovňového modelu odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike, 2007;
- f) Národný program pre učiace sa regióny, 2007;
- g) Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, 2007;

• všeobecne platná legislatíva v rezorte školstva:

- a) zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- b) zákon NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- c) zákon NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- d) zákon NR SR č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- e) zákon NR SR č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- f) zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov;
- g) zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky,

- h) zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- i) zákon NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov;
- j) zákon NR SR č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach;
- k) zákon NR SR č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov;
- l) zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Charakteristika vybraných koncepcných a strategických dokumentov

Lisabonská stratégia

Lisabonská stratégia Európskej únie a jej ciele premietnuté do Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 je v I. Akčnom pláne - Vzdelávanie a zamestnanosť zadefinovaná strategická úloha č. 6, Vypracovať systém celoživotného vzdelávania pedagogických zamestnancov, ako nevyhnutnosť modifikovať a skvalitniť formálne a neformálne vzdelávanie a informálne učenie. Stratégia v časovej postupnosti krokov za prioritné považuje vypracovať Koncepciu profesijného rozvoja učiteľov v kariérnom systéme a iniciovanie rozvojových projektov ďalšieho vzdelávania učiteľov. Verejná politika v oblasti ľudských zdrojov musí vytvoriť pre všetkých občanov možnosti a schopnosť neustále sa vzdelávať, absorbovať nové informácie a plynulo prechádzať z jedného zamestnania do druhého. Osobitne dôležité je však využiť vzdelávaciu politiku ako nástroj boja proti medzigeneračnej reprodukcii chudoby. Každé dieťa musí mať možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu. Hlavné priority v oblasti ľudských zdrojov sú nasledovné: moderná vzdelávacia politika, dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti a vyrovnanie sa s demografickými zmenami.

Kodanská deklarácia

Charakterizuje odborné vzdelávanie a prípravu ako príspevok k výzvam, identifikovaným v Lisabonskej stratégii. Názov sa odvíja od stretnutia 29. – 30. novembra 2002 v Kodani, na ktorom sa ministri zodpovední za odborné vzdelávanie v členských štátoch EÚ, kandidátskych krajinách, krajinách Európskej zóny voľného obchodu a Európskeho hospodárskeho priestoru, európski a sociálni partneri a Európska komisia dohodli na prioritách a stratégiách pre zlepšenie výkonnosti, kvality a príťažlivosti odborného vzdelávania a prípravy.

Helsinské komuniké

Helsinské komuniké bolo prijaté na konferencii európskych ministrov, európskych sociálnych partnerov a Európskej komisie o intenzívnejšej spolupráci európskych krajín pri odbornom vzdelávaní a príprave dňa 5. decembra 2006.

Osobitný dôraz vo všetkých etapách práce sa kladie na zapojenie sociálnych partnerov a profesijných združení a odovzdávanie skúseností, získaných v jednotlivých členských štátoch, späť do procesu na európskej úrovni. Nové priority v oblasti odborného vzdelávania a prípravy je potrebné uplatňovať prostredníctvom aktívnejšieho partnerstva medzi rozličnými subjektmi s rozhodovacími právomocami a zúčastnenými stranami,

najmä sociálnymi partnermi a odvetvovými organizáciami, na vnútornej, regionálnej a miestnej úrovni.

Maastrichtské komuniké

Odporúča posilniť na národnej úrovni účasť podnikov a sociálnych partnerov v systéme odborného vzdelávania a prípravy na dosiahnutie lisabonských cieľov. Pre budúcnosť rozvoja bude najdôležitejšia kooperácia a súčinnosť škôl s kľúčovými partnermi, ktorí sa budú podieľať na včasnej identifikácii potrebných remeselných zručností a plánovaných provízií pre odborné vzdelávanie a prípravu.

Koncepcia dvojúrovňového modelu odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike

Koncepcia dvojúrovňového modelu vzdelávacích programov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike vytvára predpoklady k zabezpečeniu najvýznamnejšej programovej zmeny v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Dvojúrovňový model vzdelávacích programov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy bude realizovaný na úrovni štátnej, prostredníctvom štátnych vzdelávacích programov a na úrovni školskej, prostredníctvom školských vzdelávacích programov.

Štátne vzdelávacie programy pre odborné vzdelávanie a prípravu budú vymedzovať požiadavky, potreby a ciele štátnej školskej politiky, zakotvenej v Národnom programe výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, ako aj ďalšie požiadavky, potreby a ciele odborného vzdelávania a prípravy podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva, správy, kultúry a umenia.

Školské vzdelávacie programy budú zabezpečovať súlad s regionálnymi potrebami trhu práce a rozvojovými potrebami regiónu, za aktívnej účasti zamestnávateľov na regionálnej alebo miestnej úrovni.

Návrh systému koordinácie odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce v Slovenskej republike

Hlavným podnetom na rozpracovanie systému koordinácie odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce je pretrvávajúci problém, spočívajúci v nízkej miere koordinácie odborného vzdelávania a prípravy voči potrebám trhu práce. Rozpracovanie uvedenej problematiky kontinuálne nadväzuje na výsledky pracovných rokovaní Ministerstva školstva Slovenskej republiky a Štátneho inštitútu odborného vzdelávania s významnými predstaviteľmi inštitúcií trhu práce, reprezentantmi sociálnych partnerov ako aj príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy.

Národný program pre učiace sa regióny

Učiaci sa región predstavuje regionálnu sieť zainteresovaných inštitúcií v oblasti vzdelávania a zamestnanosti, vytvárajúcu na mieru šité služby a projekty poskytovania celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva. Zámerom návrhu národného programu je realizácia princípu učiacich sa regiónov a podpora vytvárania sietí zainteresovaných aktérov pre rozvoj celoživotného vzdelávania. Tento zámer sa bude

naplňať prostredníctvom spoločne vypracovanej a prijatej regionálnej stratégie celoživotného vzdelávania, vytváraním partnerstiev pre realizáciu projektov v oblasti celoživotného vzdelávania ako aj prostredníctvom prípravy regiónov na čerpanie prostriedkov euro fondov počas programového obdobia 2007 – 2013.

Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva

Stratégiu celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva obsahuje návrh systému, ciele, analýzu a financovanie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, návrh systému riadenia kvality vzdelávania a systému uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Hlavným cieľom stratégie je dobudovať systém celoživotného vzdelávania a systém celoživotného poradenstva tak, aby uľahčil občanom prístup k opakovanému a pružnému nadobúdaniu nových kvalifikácií prostredníctvom kvalitného vzdelávania, získaného okrem formálneho vzdelávania aj v neformálnom systéme vzdelávania a v systéme informálneho učenia sa, za pomoci komplexných služieb poradenstva počas celého života človeka pri dodržiavaní rovnosti príležitostí.

Analýza súčasného stavu výchovy a vzdelávania

Obsah

1.1	Výchova a vzdelávanie v stredných školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike	16
1.1.1	Stupne vzdelania podľa Medzinárodnej normy klasifikácie vzdelania	17
1.2	Ekonomický potenciál Žilinského samosprávneho kraja	19
1.2.1	Demografické východiská	20
1.3	Systém výchovy a vzdelávania v Žilinskom kraji	23
1.3.1	Sieť stredných škôl a školských zariadení v Žilinskom kraji	23
1.3.1.1	Stredné všeobecné vzdelávanie	24
1.3.1.2	Odborné vzdelávanie a príprava	26
1.3.2	Sieť stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja	33
1.3.3.	Vzdelávacie programy stredných škôl	35
1.3.4	Zmeny v zozname študijných a učebných odborov stredných škôl rokoch 2006/2007 – 2009/2010	36
1.4	Uplatnenie absolventov stredných škôl na trhu práce	45
1.5	Záver	48

1.1 Výchova a vzdelávanie v stredných školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike

Legislatíva v rezorte školstva sa mení a dopĺňa podľa požiadaviek spoločnosti, zamestnávateľov a aktuálnych trendov vo výchove a vzdelávaní. **Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov** bol vypracovaný v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky na roky 2006 až 2010 a dokumentmi prijatými členskými štátmi Európskej únie, ktoré riešia problematiku výchovy a vzdelávania. Nový školský zákon reaguje na súčasné požiadavky, podmienky a potreby spoločnosti, vytvára priestor na uskutočnenie reformných zmien vo výchove a vzdelávaní a definuje požiadavky na zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v školách a školských zariadeniach.

V minulosti riešili problematiku výchovy a vzdelávania v regionálnom školstve štyri zákony:

- 1) ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov,
- 2) zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov,
- 3) zákon č. 279/1993 Z. z. o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov,
- 4) zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Uvedené legislatívne predpisy boli niekoľkokrát novelizované a vytvorili sťažujúce podmienky pre zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu v nových spoločenských podmienkach. Zároveň nezohľadňovali kompatibilitu dosiahnutých stupňov vzdelania v základných a stredných školách s medzinárodnou klasifikáciou ISCED. Zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov nezohľadňoval celospoločenské potreby v oblasti výchovy a vzdelávania.

Nový školský zákon:

- a) definuje základné pojmy a princípy, ktoré sa vzťahujú na proces výchovy a vzdelávania v regionálnom školstve,
- b) určuje spôsob uskutočňovania výchovy a vzdelávania prostredníctvom dvojúrovňových výchovno-vzdelávacích programov v školách podľa novej sústavy škôl a školských zariadení v nadväznosti na dosiahnutý stupeň vzdelania (obrázok 1.1),
- c) upravuje pedagogickú a ďalšiu dokumentáciu škôl a školských zariadení,
- d) zavádza stupne vzdelania – predprimárne vzdelanie, základné vzdelanie (primárne, nižšie stredné), stredné vzdelanie (nižšie sekundárne, sekundárne, vyššie sekundárne) a vyššie odborné vzdelanie (postsekundárne alebo terciárne vzdelanie),
- e) stanovuje desaťročnú povinnú školskú dochádzku,
- f) určuje proces a systém výchovy a vzdelávania v materských školách, základných školách, stredných školách, školských zariadeniach a v školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- g) definuje hodnotenie a klasifikáciu žiakov, proces prijímania a ukončovania vzdelávania, monitorovanie a hodnotenie kvality vzdelávania,

- h) stanovuje proces a podmienky výchovy a vzdelávania detí cudzincov, nadaných detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- i) upravuje postavenie a úlohy zákonných zástupcov, detí a žiakov v procese výchovy a vzdelávania.

Obrázok 1.1: Sústava škôl a školských zariadení v Slovenskej republike

Zdroj: Zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov .

1.1.1 Stupne vzdelania podľa Medzinárodnej normy klasifikácie vzdelania (ISCED)

Predprimárne vzdelanie:

- **predprimárne vzdelanie** získa dieťa absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 0.

Základné vzdelanie:

- a) **primárne vzdelanie** získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre prvý stupeň základnej školy alebo žiak s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka základnej školy; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 1,
- b) **nižšie stredné vzdelanie** získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre druhý stupeň základnej

školy, úspešným absolvovaním prvého ročníka päťročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej škole, do ktorého sa prijímajú žiaci z ôsmeho ročníka základnej školy, úspešným absolvovaním štvrtého ročníka osemročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej škole, alebo absolvovaním tretieho ročníka vzdelávacieho programu praktickej školy; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 2A, ISCED 2B.

Stredné vzdelanie:

- a) **nižšie stredné odborné vzdelanie** (nižšie sekundárne vzdelanie) získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka dvojročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole alebo úspešným absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v odbornom učilišti, ktorý sa ukončuje záverečnou skúškou; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 2C,
- b) **stredné odborné vzdelanie** (sekundárne vzdelanie) získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka najmenej trojročného a najviac štvorročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole, ktorý sa ukončuje záverečnou skúškou; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 3C,
- c) **úplné stredné všeobecné vzdelanie** (vyššie sekundárne vzdelanie) získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka najmenej štvorročného a najviac osemročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v gymnáziu, ktorý sa ukončuje maturitnou skúškou; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 3A,
- d) **úplné stredné odborné vzdelanie** (vyššie sekundárne vzdelanie) získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka najmenej štvorročného a najviac päťročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole, ktorý sa ukončuje maturitnou skúškou; stupne dosiahnutého vzdelania – ISCED 3A, ISCED 4A.

Vyššie odborné vzdelanie (postsekundárne alebo terciárne vzdelanie) získa žiak úspešným absolvovaním najmenej dvojročného a najviac trojročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole, ktorý sa ukončuje absolventskou skúškou, absolvovaním posledného ročníka súvislého šesťročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v konzervatóriu, ktorý sa ukončuje absolventskou skúškou, alebo posledného ročníka súvislého osemročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v tanečnom konzervatóriu; stupeň dosiahnutého vzdelania – ISCED 5B.

1.2 Ekonomický potenciál Žilinského samosprávneho kraja

Žilinský kraj patrí medzi významné hospodárske regióny s rozvinutým priemyslom, má 48 % ekonomicky aktívnych obyvateľov a miera ekonomickej aktivity dosahuje 58,5 %. V rámci podnikateľských aktivít malo ku koncu roka 2007 v Žilinskom kraji sídlo 9,8 % zo všetkých ziskových organizácií na Slovensku a 14,3 % z celkového počtu fyzických osôb. V roku **2008** pracovalo v kraji **310,9 tisíc** zamestnaných osôb, **12,8 %** z ich celkového počtu v SR. Priemerná nominálna mesačná mzda dosiahla **645,95 €** (19 460 Sk) a za celoslovenským priemerom zaostala o **10,7 %**.

Žilinský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP patrí k stredne výkonným regiónom Slovenska. Tvorba hrubého domáceho produktu v období rokov 2000 až 2005 mala stúpajúci trend, čo naznačuje progresívny vývoj regionálnej ekonomiky. V roku 2001 regionálny hrubý domáci produkt dosiahol hodnotu 108 386 miliónov Sk, v roku **2006** bol 173 051 miliónov Sk (4 648 mil. €) v bežných cenách. Objem v kraji vytvoreného HDP predstavuje 10,4 % podiel na vytvorenom HDP v SR. V prepočte na obyvateľa regionálny HDP v Žilinskom kraji dosiahol 249 016 Sk (6 688 mil. €) v bežných cenách, čo predstavuje 80,9 % úrovne HDP na obyvateľa v SR.

Priemysel prispieva významnou mierou k hospodárskemu rastu, zamestnanosti a výkonnosti regiónu. Dôležitým ukazovateľom úrovne priemyselnej výroby sú tržby za vlastné výkony a tovar. V priemyselných subjektoch Žilinského kraja s počtom zamestnancov 20 a viac dosiahli v roku **2008** tržby za vlastné výkony a tovar **9 344, 02 mil. € (281,498 miliardy Sk)**. Podiel kraja (12,8 %) na celoslovenskom objeme tržieb v priemysle bol tretí v poradí, po krajoch Bratislavskom (32,9 %), Trnavskom (15,1 %). Z územného hľadiska viac ako polovicu tržieb v kraji vyprodukovali podniky v okrese Žilina (53,8 %). Desaťpercentný podiel v realizácii tržieb kraja prekročil okres Martin (10,5 %), okres Ružomberok sa podieľal 10,0 %. Podľa odvetví najväčší podiel 28,9 % na tržbách za vlastné výkony a tovar v kraji tvorila výroba motorových vozidiel. Výroba a rozvod elektriny, plynu, pary a teplej vody sa na tržbách kraja podieľala 17,6 %, výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera 11,5 %, výroba strojov a zariadení inde neklasifikovaných 9,3 %.

V Žilinskom kraji má silnú pozíciu stavebníctvo. Stavebné subjekty sídlia v Žilinskom kraji s počtom zamestnancov 20 a viac realizovali v roku **2008** stavebnú produkciu v objeme **1 007, 34 mil. € (30 347 mil Sk)**. Žilinský kraj s podielom 16,1 % bol druhý v poradí za Bratislavským krajom (25,3 %).

Žilinský kraj má veľmi dobrú dopravnú polohu v rámci Slovenska na dôležitých medzinárodných a vnútroštátnych komunikáciách. Prechádza ním hlavný cestný ťah z Českej republiky na Ukrajinu i cestné ťahy z Bratislavy a Šiah smerom do Poľska. Ku koncu roka 2008 bolo v kraji 75,257 km diaľničných úsekov D1, D3 a ďalšie sú vo výstavbe. Organizácia železničnej dopravy predurčuje Žilinský kraj za miesto napojenia železničnej siete Slovenska na celoeurópsky systém. Prepojenie je zabezpečené hlavnou traťou Bratislava - Košice, ktorá prechádza cez Žilinu a traťami zo susedného Poľska a Českej republiky, ktoré prechádzajú Čadcou smerom na Žilinu. Tým sa Žilina stáva dôležitým dopravným uzlom ako regiónu, tak Slovenska. Regionálny charakter majú železnice Žilina - Rajec, Čadca - Makov na Kysuciach a Kral'ovany - Trstená na Orave.

Centrálnym uzlom je Žilina s novou zriaďovacou stanicou Teplička nad Váhom. Medzinárodná letecká doprava je lokalizovaná 10 km od centra regiónu v obci Dolný Hričov. Pristávať tu môžu lietadlá s kapacitou 60 pasažierov. V súčasnosti je v prevádzke pravidelná linka do Prahy s dvomi letmi denne.

Žilinský kraj je významný kultúrny región Slovenska a disponuje bohatým kultúrno-historickým potenciálom. Najznámejšími národnými kultúrnymi pamiatkami sú Bytčiansky zámok pôvodne stavaný ako vodný hrad, lesná železnica v Múzeu kysuckej dediny vo Vychylovke, Oravský hrad v Oravskom Podzámku, Slovenské národné múzeum v Martine, prvá budova Matice slovenskej v Martine, lesná úvraťová železnica Chmúra - Tanečník v Oravskej Lesnej, múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne a hrad Strečno pri Žiline. Známa je i ojedinelá ľudová architektúra v Čičmanoch, drevený betlehem v Rajeckej Lesnej, ako aj svetový unikát - drotárska expozícia Považského múzea, umiestnená v Budatínskom zámku. Do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO je zapísaná osada Vlkoš - pamiatková rezervácia ľudovej architektúry a v Tvrdošíne sa nachádza vzácna pamiatka UNESCO - gotický drevený kostolík z 15. storočia.

Región Žilinského kraja je bohatý na výskyt minerálnych a termálnych vôd, ktoré sa využívajú na liečenie v kúpeľoch Rajecké Teplice (pohybová a nervová sústava), Turčianske Teplice (urologické a reumatické ochorenia), Korytnica (tráviaca sústava), Lúčky (ženské ochorenia) a Liptovský Ján (tráviaca sústava a reumatické ochorenia). Minerálne vody sa využívajú aj ako stolové vody Budiš, Fatra a Korytnica. Na rekreačné účely sa využívajú geotermálne vrty v Liptovskom Jáne, Bešeňovej, Rajci, Oraviciach a Stráňavách.

1.2.1 Demografické východiská

Počtom 696 347 obyvateľov k 31. 12. 2008 patrí Žilinský kraj na štvrté miesto v rámci krajov SR a jeho podiel na celkovom počte obyvateľov predstavuje 12,9 %. Hustotou osídlenia 102,2 obyvateľov na km² sa kraj radí na šieste miesto v medzikrajskom porovnaní. Má 315 obcí, z toho 18 miest. Najhustejšie osídleným okresom je Kysucké Nové Mesto s priemerom 195,8 obyvateľov na km² pred Žilinou 193,6 obyvateľov na km². Najmenej obyvateľov na km² 42,5 žije v okrese Turčianske Teplice.

Demografický vývoj v Žilinskom kraji charakterizuje postupné spomaľovanie reprodukcie obyvateľstva (graf 1.1 a tabuľka 1.1). Znižovanie pôrodnosti sa podpisuje pod znižujúce sa prirodzené prírastky obyvateľstva. Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že v okrese Námestovo sa dosahuje tretí najvyšší počet narodených na 1 000 obyvateľov v rámci všetkých okresov Slovenska.

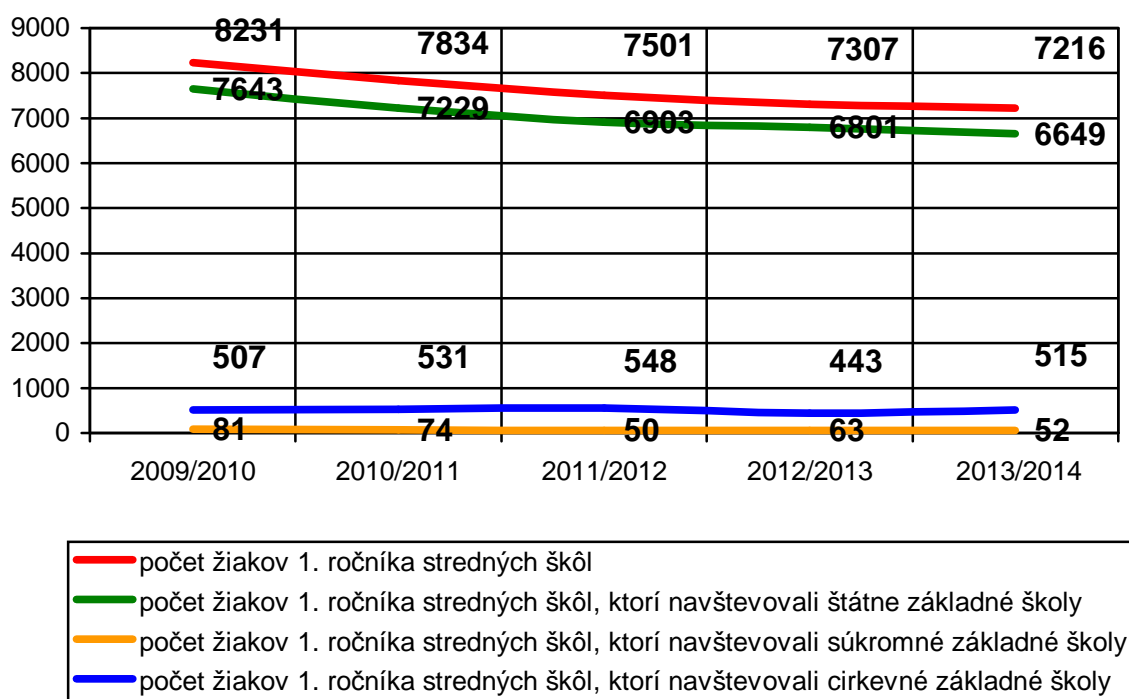
Podiel obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) predstavuje 71,8 %. V období rokov 2002 - 2007 sa početnosť tejto skupiny obyvateľov zvýšila o 17 393 (o 3,6 %), čo je spôsobené tým, že do produktívneho veku prichádzajú ešte stále počtom silnejšie generácie, ako sú generácie odchádzajúce do veku poproduktívneho.

K zmenám dochádza i u obyvateľstva v poproduktívnom veku (65+). Ide o trend mierneho rastu, ktorý sa pri nezmenených úmrtnostných pomeroch bude zrýchľovať,

pretože sa do tejto skupiny postupne začnú presúvať silné povojnové generácie. V roku 2007 tvorila táto veková skupina 11,4 %.

V Žilinskom kraji je absolútna prevaha obyvateľov slovenskej národnosti, ku ktorej sa prihlásilo 676 073 obyvateľov, čo tvorilo 97,18 % obyvateľstva kraja. Z iných národností žilo v kraji najviac obyvateľov českej, moravskej a sliezskej národnosti spolu 6 916 s podielom 0,99 %. K rómskej národnosti sa prihlásilo 2 822 obyvateľov s 0,41 % podielom.

Graf 1.1: Demografický vývoj počtu žiakov 1. ročníkov stredných škôl v Žilinskom kraji v školských rokoch 2009/2010 – 2013/2014

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

Zmeny vekovej štruktúry, a to najmä znižovanie podielu detskej zložky upozorňujú na proces demografického starnutia obyvateľov kraja. V roku 2007 pokračovalo znižovanie podielu detskej zložky, od roku 2002 o 2,7 percentuálneho bodu na 16,8 %.

Tabuľka 1.1: Vývoj počtu žiakov 1. ročníkov stredných škôl v Žilinskom kraji podľa regiónov za školské roky 2009/2010 – 2013/2014

Región	Školský rok				
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Kysuce	1618	1576	1463	1493	1476
Liptov	1435	1262	1257	1209	1164
Orava	1969	1980	1837	1753	1737
Považie	2120	2024	2009	1928	1901
Turieč	1089	992	935	924	938
spolu	8231	7834	7501	7307	7216

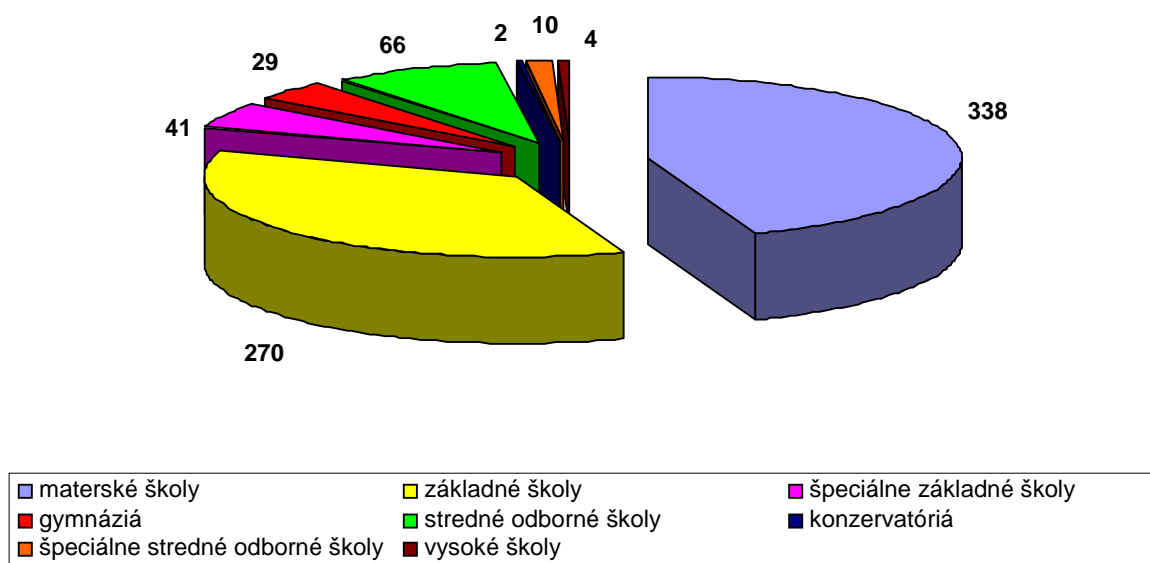
Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

1.3. Systém výchovy a vzdelávania v Žilinskom kraji

1.3.1 Sieť škôl a školských zariadení v Žilinskom kraji

Školstvo reprezentuje sieť škôl a školských zariadení. **Školská výchova a vzdelávanie** sú v školskom roku 2009/2010 v Žilinskom kraji uskutočňované v 338 materských školách (18 722 detí), v 270 základných školách (66 770 detí) a 41 špeciálnych základných školách, v 28 gymnáziách a 1 športovom gymnáziu (13 255 detí), v 66 stredných odborných školách (29 262 detí) a 10 špeciálnych stredných odborných školách (594 detí), v 2 konzervatóriách (274 detí) a vysokoškolské štúdium v akreditovaných študijných programoch je možné na Žilinskej univerzite v Žiline, Katolíckej univerzite v Ružomberku, Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Komenského Bratislava v Martine a na Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši.

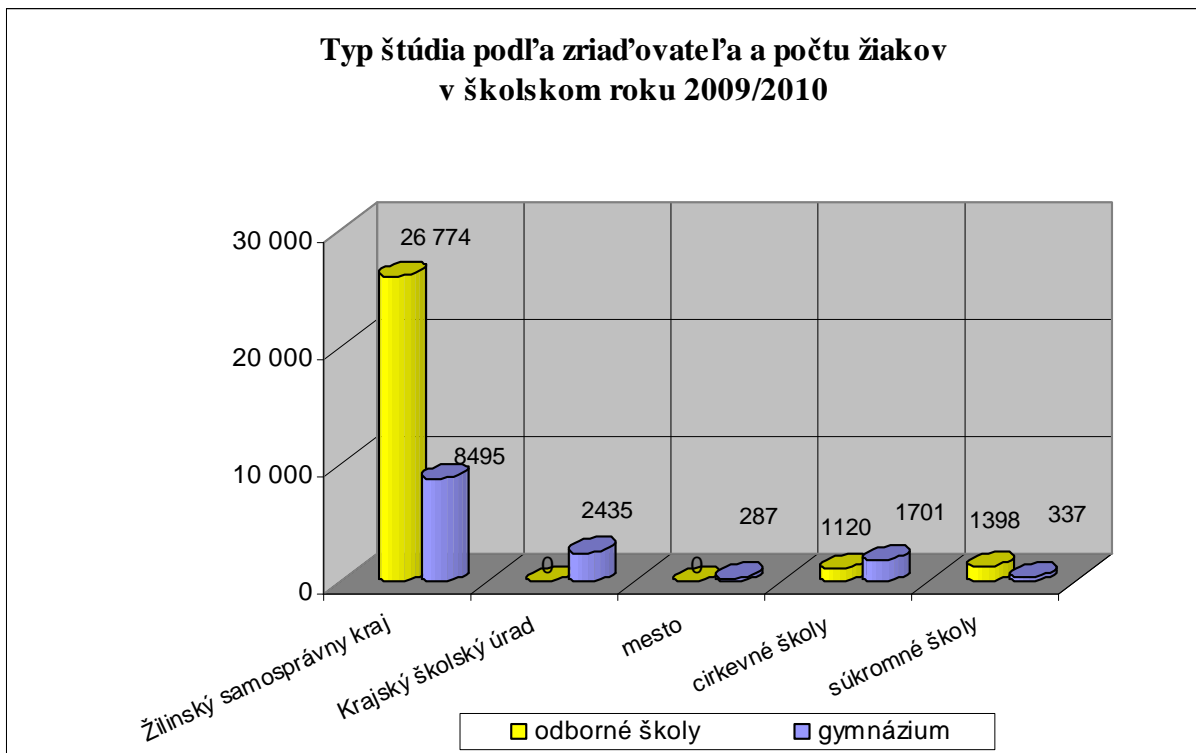
Graf 1.2: Zabezpečenie školského vzdelávania v Žilinskom kraji

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava 2009

Nosnými poskytovateľmi stredného všeobecného vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy sú v Žilinskom kraji školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja - 89 % žiakov z celkového počtu žiakov študujúcich v školskom roku 2009/2010 na stredných odborných školách a 64 % žiakov z celkového počtu žiakov študujúcich na gymnáziách.

Graf 1.3: Typ štúdia podľa zriaďovateľa a počtu žiakov stredných škôl v Žilinskom kraji v školskom roku 2009/2010

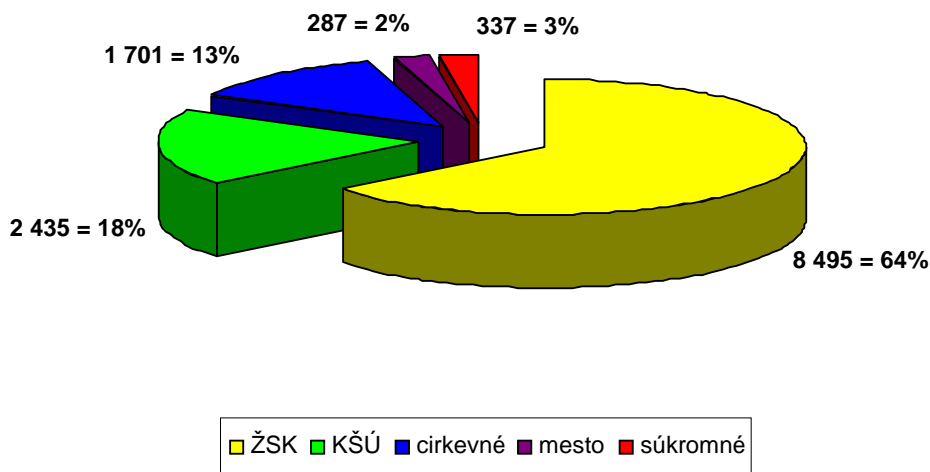

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava 2009

Poznámka: Krajský školský úrad v Žiline je zriaďovateľom špeciálnych stredných odborných škôl, počet (594) žiakov v grafe nie je uvedený.

1.3.1.1. Stredné všeobecné vzdelávanie

Gymnázium je všeobecnovzdelávacia, vnútorne diferencovaná stredná škola, ktorá pripravuje žiakov v štvorročnom, päťročnom alebo v osemročnom vzdelávacom programe a poskytuje úplné stredné všeobecné vzdelanie. V zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja je 16 gymnázií a 1 športové gymnázium, 4 gymnáziá majú zriaďovateľa Krajský školský úrad v Žiline, 6 gymnázií zriaďujú cirkvi, 1 gymnázium je súkromné a zriaďovateľom 1 gymnázia je mesto. **64 %** z celkového počtu žiakov gymnázia navštevuje gymnáziá v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Vzdelávacie programy gymnázia nepripravujú absolventov len pre štúdium na vysokých školách, môžu ich pripravovať aj na výkon niektorých činností vo verejnej správe, kultúre a športe. Gymnáziá obohacujú svoj obsah vzdelávania podľa vlastných vzdelávacích zámerov, regionálnych potrieb a podmienok, potrieb a záujmov žiakov

Graf 1.4: Gymnáziá v Žilinskom kraji podľa počtu žiakov a podľa zriaďovateľa

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava 2009.

Žilinský samosprávny kraj koordinuje vývoj gymnaziálneho vzdelávania v kraji v súlade s Národným programom výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 - 20 rokov (Milénium). Jedným z jeho cieľov je dosiahnuť 25 % zastúpenie počtu žiakov gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji vo vzťahu k stredným odborným školám. Celkové zastúpenie gymnázií v Žilinskom kraji v pomere ku stredným odborným školám predstavuje 32 %, celkové zastúpenie gymnázií ku stredným odborným školám medzi školami v zriaďovateľskej pôsobnosti dosahuje hodnotu 23,4 %.

Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 282/2009 Z. z. o stredných školách od 01. 09. 2009 upravila dovtedy platnú legislatívu. Zrušila jednotlivé zamerania gymnázií resp. jednotlivých tried gymnázií (zameranie na matematiku, zameranie na cudzie jazyky atď.) a zaviedla v študijnom odbore gymnázium tri zamerania – 7902 5 gymnázium, 7902 5 74 gymnázium – bilingválne štúdium a 7902 5 77 gymnázium – šport. Dokladom o ukončení štúdia je vysvedčenie o maturitnej skúške.

V Žilinskom kraji je jedno Športové gymnázium, organizačná zložka Spojenej školy, Rosinská cesta 4 v Žiline, ktoré získalo v školskom roku 2009/2010 certifikát „Centrum olympijskej prípravy“, podporované Ministerstvom školstva na výchovu a vzdelávanie športovo nadanej mládeže.

Tabuľka 1.2: Sústava študijných odborov a zameraní študijných odborov v gymnáziách

Kód	Študijný odbor	Stupeň najvyššieho dosiahnutého vzdelania podľa ISCED	Nadväznosť podľa doterajších právnych predpisov
	Študijný odbor – zameranie		
7902 5	gymnázium	3A	7902 5
			7902 5 01
			7902 5 02
			7902 5 05
			7902 5 10
			7902 5 16
			7902 5 38
			7902 5 70
			7902 5 71
			7902 5 73
			7902 5 76
			7902 5 78
7902 5 74	gymnázium – bilingválne štúdium	3A	7902 5 74
7902 5 77	gymnázium – šport	3A	

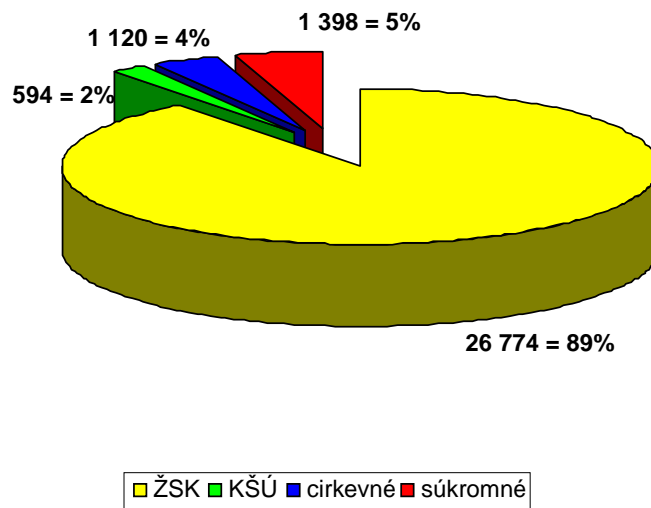
Zdroj: Vyhláška Ministerstva školstva SR č. 282/2009 Z. z. o stredných školách.

Žilinský samosprávny kraj podporuje rozvoj všeobecného vzdelávania v gymnáziách. V roku 2009 predložil žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ prostredníctvom projektu „**Moderná škola v praxi**“ a získal finančnú podporu vo výške **331 937,66 €**. Cieľom projektu je zosúladiť obsah vzdelávania a používané metódy s jednotlivými výstupmi vo vzťahu k potrebám trhu práce a vedomostnej spoločnosti.

Vzhľadom na kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov, na materiálno- technické vybavenie gymnázií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sa tieto postupne stávajú centrami celoživotného vzdelávania, ktoré poskytujú možnosť ďalšieho vzdelávania sa širokej verejnosti.

1.3.1.2 Odborné vzdelávanie a príprava

Odborné vzdelávanie a príprava žiakov v kraji prebieha takmer výlučne – 89 % - v školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Odborné vzdelávanie a príprava vo všetkých oblastiach ekonomickej činnosti nadväzuje na trh práce a uplatnenie absolventov v zamestnaní.

Graf 1.5: Stredné odborné školy v Žilinskom kraji podľa počtu žiakov a podľa zriaďovateľa

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava 2009

Samotný vývoj trhu práce ukazuje, že nie je efektívne pripravovať úzko zameraných špecialistov s hlbokými profesijnými kompetenciami, ale že počiatočné odborné vzdelávanie musí smerovať k základnej profesijnej príprave s rozvinutými základnými spôsobilosťami. Väčšia pozornosť je teda oprávnené sústrediť na kľúčové kompetencie a osobnostný rozvoj absolventov.

V stredných školách je možné získať zvolený stupeň vzdelania v nasledovných študijných alebo učebných odboroch:

Nižšie stredné odborné vzdelanie – ISCED 2C

Kód	Skupina učebných odborov	Doklad
24	Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba	vysvedčenie o záverečnej skúške, resp. výučný list
27	Technická chémia silikátov	
29	Potravinárstvo	
31	Textil a odevníctvo	
32	Spracúvanie kože, plastov a gumy a výroba obuvi	
33	Spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	
36	Stavebníctvo, geodézia a kartografia	
45	Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka	
64	Ekonomika a organizácia, obchod a služby	

Stredné odborné vzdelanie – 3C

Kód	Skupina učebných odborov	Doklad
21	Baníctvo a banícka geológia	vysvedčenie o záverečnej skúške s doložkou a výučný list
24	Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba	
26	Elektrotechnika	
27	Technická chémia silikátov	
28	Aplikovaná chémia	
29	Potravinárstvo	
31	Textil a odevníctvo	
32	Spracúvanie kože, plastov a gumy a výroba obuvi	
33	Spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	
34	Polygrafia a médiá	
36	Stavebníctvo, geodézia a kartografia	
37	Doprava, pošty a telekomunikácie	
45	Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka	
53	Zdravotníctvo	
64	Ekonomika a organizácia, obchod a služby	
85	Umenie a umeleckoremeselná výroba	

Úplné stredné odborné vzdelanie – 3A, 4A

Kód	Skupina študijných odborov	Doklad
11	Fyzikálno-matematické vedy	vysvedčenie o maturitnej skúške, resp. výučný list
21	Baníctvo a banícka geológia	
22	Hutníctvo	
23, 24	Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba	
26	Elektrotechnika	
27	Technická chémia silikátov	
28	Aplikovaná chémia	
29	Potravinárstvo	
31	Textil a odevníctvo	
32	Spracúvanie kože, plastov a gumy a výroba obuvi	
33	Spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	
34	Polygrafia a médiá	
36	Stavebníctvo, geodézia a kartografia	
37	Doprava, pošty a telekomunikácie	
39	Špeciálne technické odbory	
42, 45	Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka	
43	Veterinárne vedy	
53	Zdravotníctvo	
63, 64	Ekonomika a organizácia, obchod a služby	
68	Právne vedy	
72	Publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie	
76	Učiteľstvo	
82, 85	Umenie a umeleckoremeselná výroba	
92	Bezpečnostné služby	

Vyššie odborné vzdelanie – 5B

Kód	Skupina študijných odborov	Doklad
23	Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba	vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom
26	Elektrotechnika	
29	Potravinárstvo	
31	Textil a odevníctvo	
33	Spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	
37	Doprava, pošty a telekomunikácie	
39	Špeciálne technické odbory	
42	Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka	
43	Veterinárske vedy	
53	Zdravotníctvo	
63	Ekonomika a organizácia, obchod a služby	
68	Právne vedy	
75	Pedagogické vedy	
82	Umenie a umeleckoremeselná výroba	

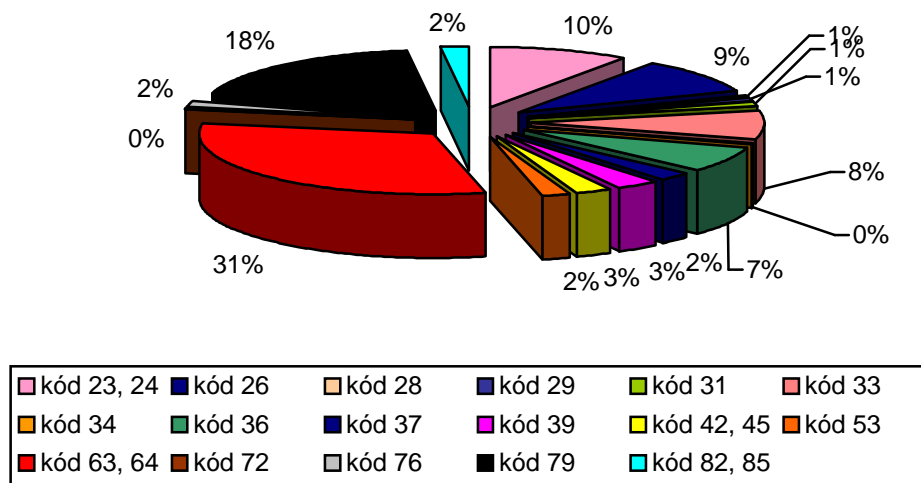
Nadväzujúce formy odborného vzdelávania

Nadstavbové štúdium sa organizuje v odboroch vzdelávania stredných odborných škôl, ktoré nadväzujú na predchádzajúce odborné vzdelávanie a prípravu v príbuznom odbore vzdelávania ukončeného stredným odborným vzdelaním, ukončuje sa maturitnou skúškou. Nadstavbové štúdium poskytuje vyššiu úroveň všeobecného a široko profilovaného odborného vzdelávania a prípravy, ktorou sa žiaci zdokonaľujú pre kvalifikovaný výkon povolania a špecializujú sa na výkon niektorých technicko-hospodárskych činností prevádzkového charakteru alebo sa pripravujú na ďalšie vzdelávanie.

Pomaturitné štúdium sa organizuje na stredných odborných školách v záujme zvyšovania a prehlbovania kvalifikácie na výkon povolania a pracovných činností. Stredné odborné školy môžu organizovať pomaturitné štúdium vo vzdelávacích programoch, ktoré sú určené pre uchádzačov, ktorí v predchádzajúcom vzdelávaní získali úplné stredné odborné vzdelanie alebo úplné stredné všeobecné vzdelanie.

V súčasnej štruktúre stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja dominujú stredné školy so študijnými a učebnými odbormi zameranými na ekonomiku, organizáciu, obchod a služby a stredné školy so zameraním na študijný odbor gymnázium. Sieť stredných škôl a školských zariadení je rovnomerná a štruktúra študijných a učebných odborov širokospektrálna. Záujem žiakov o štúdium na stredných školách sa prejavuje i súčasnou štruktúrou zastúpenia žiakov 1. ročníkov stredných škôl v skupinách študijných a učebných odborov.

Graf 1.6: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Legenda: kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba, kód 26 – elektrotechnika, kód 28 – aplikovaná chémia, kód 29 – potravinárstvo, kód 31 – textil a odevníctvo, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov, kód 34 – polygrafia a médiá, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie, kód 39 – špeciálne technické odbory, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka, kód 53 – zdravotníctvo, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby, kód 72 – publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie, kód 76 – učiteľstvo, kód 79 – gymnázium, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba.

V rokoch 2006 – 2009 sa uskutočnili systémové zmeny, ktoré vytvorili **predpoklady pre rozvoj odborného vzdelávania a prípravy** a spočívali:

- v úprave štruktúry stredných odborných škôl a študijných a učebných odborov,
- v zriadení Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji,
- v intenzívnejšej spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny,
- v čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie v oblasti odborného vzdelávania a prípravy,
- v rozvoji spolupráce so zamestnávateľskými zväzmi, komorami a právnickými a fyzickými osobami,
- v prispôbení vzdelávacieho systému aktuálnym požiadavkám trhu práce.

Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu je poradným orgánom predsedu samosprávneho kraja. Má dôležitú úlohu na vytváraní regionálnej stratégie odborného vzdelávania a prípravy v nadväznosti na hospodárske a sociálne potreby rozvoja regiónu, zároveň sa vyjadruje k zaraďovaniu a vyrad'ovaniu študijných a učebných odborov, k počtu tried prvého ročníka všetkých stredných odborných škôl v územnej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja pre nasledujúce prijímacie konanie, ktoré sú nad rozsah

potrieb trhu práce a celkovo sa podieľa na organizácii a smerovaní odborného školstva v kraji.

Pre programové obdobie 2007 – 2013 pripravilo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Ministerstvo školstva Slovenskej republiky niekoľko výziev v rámci operačných programov – Regionálny operačný program, Operačný program Vzdelávanie a Operačný program Výskum a vývoj, ktoré svojimi finančnými alokáciami prinášajú možnosť naplnenia regionálnych vzdelávacích politík a stratégií. Uvedenú šancu využil i Žilinský samosprávny kraj, ktorý predložil dva projektové zámery v oblasti odborného vzdelávania a prípravy – **Pilotné centrá odborného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji** (zameraný na zriadenie centier odborného vzdelávania a prípravy a rozvoj odborného vzdelávania v cudzích jazykoch) a **Vyučovanie odborných predmetov v cudzom jazyku s využitím princípov CLIL - integrované a odborné jazykové vzdelávanie** (zameraný na vzdelávanie odborných predmetov obchodných akadémií v cudzom jazyku). Obidve žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku boli akceptované a v súčasnom období prebieha ich realizácia a implementácia do praxe.

Žilinský samosprávny kraj je aj partnerom v **operačnom programe INTEREG IVC**, ktorého cieľom je zlepšiť efektívnosť politík regionálneho rozvoja v oblasti inovácií, znalostnej ekonomiky, životného prostredia a prevencie rizík, prispieť k ekonomickej modernizácii a zvýšeniu konkurencieschopnosti Európy. Projekt s názvom „**Výučba podnikania na stredných školách - prezentácie podnikania v budúcnosti**“, ktorý bol predložený v spolupráci so švédskym regiónom Lansstyrelsen Ostergotland, má za cieľ výmenu skúseností, poznatkov, osvedčených postupov a najmä tvorbu nových vzdelávacích prístupov v oblasti výučby podnikania a ich následné zapracovanie do inovovaných regionálnych stratégií a koncepčných dokumentov v oblasti vzdelávania a samotná implementácia do praxe. Prostredníctvom implementácie výsledkov projektu do regionálnych stratégií a koncepčných dokumentov v oblasti vzdelávania projekt prispieje k reforme vzdelávacieho systému, ktorá práve prebieha na Slovensku. Inovácie učebných osnov v systéme výučby podnikania a podnikateľských aktivít na stredných školách v regióne a zapracovaním nových a inovatívnych metód do vzdelávacieho systému sa zabezpečí ekonomický rast nášho regiónu do budúcnosti.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja poskytujú i rôzne druhy akreditovaných rekvalifikačných a vzdelávacích kurzov, ktoré prispievajú k rozvoju odborného a vzdelávania a prípravy pre širokú verejnosť - jazykové vzdelávanie, zväračská škola, sprievodca cestovného ruchu, počítačové kurzy, spracovanie účtovníctva, kurzy programovania a iné (kapitola 5 – Regionálna stratégia celoživotného vzdelávania).

Ďalšími aktivitami stredných odborných škôl v každom regióne Žilinského kraja je poskytovanie služieb širokej verejnosti v oblasti spoločného stravovania, služieb, autoservisu a stavebníctva - reštauračné služby, catering, cukrárenská výroba, kadernícke a kozmetické služby zákazníkom na pracovisku školy, autoservisné činnosti, nastavenie geometrie, výmena olejov, výmena pneumatík, emisné kontroly, kurzy autoškoly, murárske, maliarske, tesárske, inštalatérske, elektromontážne práce, ubytovacie služby, aranžérske a dekoratívne práce a ďalšie.

Vzhľadom na rozvoj automobilového priemyslu v Slovenskej republike inicioval Štátny inštitút odborného vzdelávania v rokoch 2007 – 2009 realizáciu dvoch rovnomenných projektových zámerov s názvom „**Tvorba nových vzdelávacích programov v odbornom vzdelávaní pre potreby automobilového priemyslu**“, do ktorých za zapojili i stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Cieľom projektu je pripraviť odborne zdatných absolventov pre potreby automobilového priemyslu. Národný projekt sa zameriava na tvorbu profilov absolventov stredných škôl, tvorbu a implementáciu vzdelávacích programov pre potreby výroby automobilových komponentov a automobilového príslušenstva, vzdelávanie pedagogických zamestnancov a tvorbu učebných materiálov.

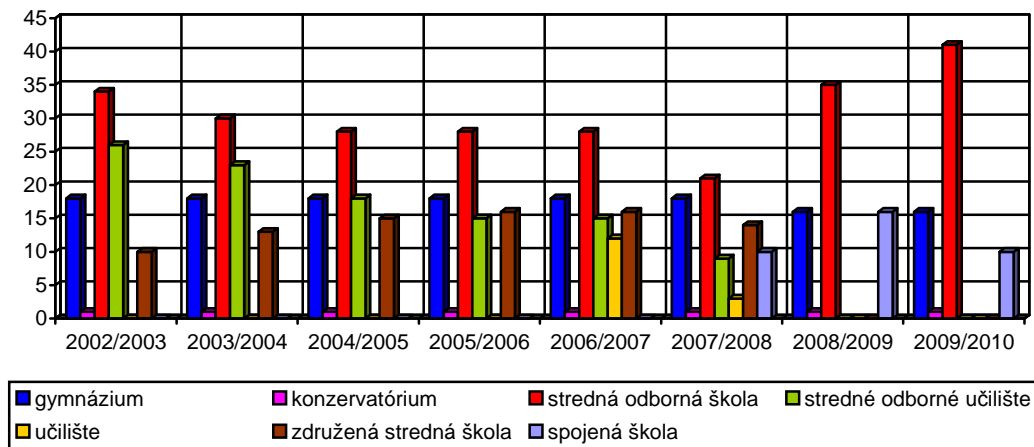
V štruktúre študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja dominujú odbory so zameraním na ekonomiku, organizáciu, obchod a služby. V záujme rešpektovania aktuálnych požiadaviek trhu práce v oblasti poskytovania hotelových služieb a rozvíjajúceho sa cestovného ruchu v Žilinskom kraji boli zaradené nové študijné odbory do siete škôl a školských zariadení – manažment regionálneho cestovného ruchu.

Žilinský samosprávny kraj určuje smerovanie odborného školstva a prípravy podľa požiadaviek sociálnych partnerov a zamestnávateľov pre trh práce a podľa reálnych potrieb odvetví a zameraní národného hospodárstva na regionálnej úrovni. Stredné odborné školy **v regióne Kysuce** sú orientované predovšetkým na odbory potrebné v strojárskom a drevárskom priemysle. **V regióne Orava** prevažuje výroba kovov a kovových výrobkov ako aj výroba elektrických strojov a prístrojov, aj preto sú stredné odborné školy regiónu zamerané na toto odvetvie priemyslu. Ekonomické aktivity **regiónu Liptov** prezentujú strojársky, elektrotechnický, drevospracujúci a potravinársky priemysel, čomu zodpovedá i smerovanie jednotlivých odborných škôl. Významné zastúpenie v regióne má hotelierstvo a poskytovanie služieb cestovného ruchu. Sieť stredných odborných škôl **v regióne Považie** je profilovaná rôznorodo. Región charakterizuje vysoká odvetvová rôznorodosť výrobnéj základne, s vysokým podielom energetiky, so zastúpením drevospracujúceho, papierenského, automobilového a strojárkeho priemyslu a má dlhodobú tradíciu v poskytovaní služieb pre rozvoj cestovného ruchu. **V regióne Turiec** má najväčšiu tradíciu strojárstvo, zastúpenie má aj automobilový, farmaceutický, nábytkársky a polygrafický priemysel. Odborné vzdelávanie a príprava v regióne zodpovedá požiadavkám potrieb trhu.

1.3.2 Sieť stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Žilinský samosprávny kraj je v školskom roku 2009/2010 zriaďovateľom 69 stredných škôl a 1 školského zariadenia s právnou subjektivitou (stav k 01. 09. 2009).

Graf 1.7: Vývoj siete stredných škôl s právnou subjektivitou v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja za školské roky 2002/2003 – 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Tabuľka 1.3: Vývoj siete stredných škôl s právnou subjektivitou v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja za školské roky 2002/2003 – 2009/2010

Druh školy	školský rok							
	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
gymnázium	18	18	18	18	18	18	16	16
konzervatórium	1	1	1	1	1	1	1	1
stredná odborná škola	34	30	28	28	28	21	35	41
stredné odborné učilište	26	23	18	15	15	9	-	-
učilište	-	-	-	-	12	3	-	-
združená stredná škola	10	13	15	16	16	14	-	-
spojená škola	-	-	-	-	-	10	16	10
spolu	89	85	80	78	90	76	68	68

**Tabuľka 1.4: Vývoj siete školských zariadení s právnou subjektivitou
v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja za školské roky
2002/2003 – 2009/2010**

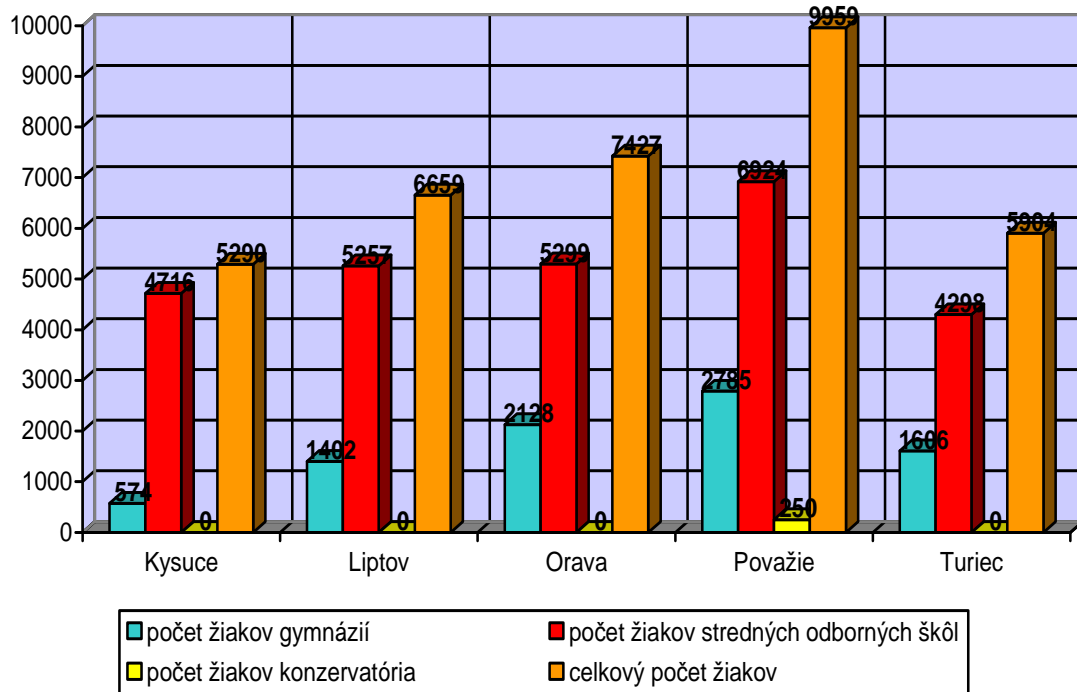
Typ školského zariadenia	školský rok							
	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
stredisko praktického vyučovania	7	7	-	-	-	-	-	-
školské hospodárstvo	2	2	2	1	-	-	-	-
školský lesný závod	1	1	-	-	-	-	-	-
škola v prírode	4	4	4	-	-	-	-	-
školský internát	4	4	3	3	3	3	1	1
centrum voľného času	1	1	1	1	1	1	-	-
jazyková škola *	1	1	1	1	1	1	1	1
spolu	20	20	11	6	5	5	2	2

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Poznámka: Jazyková škola je druhom školy od 01. 09. 2009 (zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V aktuálnom školskom roku 2009/2010 navštevuje stredné školy 35 239 žiakov, ktorých vychováva a vzdeláva 3 296 pedagogických zamestnancov. Gymnázia navštevuje 8 495 žiakov, čo predstavuje zastúpenie 23,44 % z celkového počtu žiakov. Stredné odborné školy navštevuje 26 774 žiakov, t. j. 76,56 % žiakov v školskom roku 2009/2010.

Graf 1.8: Prehľad počtu žiakov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

1.3.3 Vzdelávacie programy stredných škôl

Dôležitým nástrojom na dosiahnutie novej úrovne a rozsahu vzdelávacích výstupov a vzdelávacích aktivít je zavedenie vzdelávacích programov stredných škôl a výchovných programov školských zariadení prinášajúcich nový, komplexný program riešenia cieľov, obsahu, metód, foriem vzdelávacieho procesu, stratégií a metód hodnotenia, organizácie a riadenia odborného vzdelávania a prípravy.

Vzdelávacie programy predstavujú v sektore vzdelávania vzdelávaciu ponuku, čím prirodzene vytvárajú a formujú konkurenčné prostredie medzi školami. Vzdelávací program vo svojej podstate spočíva v štyroch základných pravidlách, ktoré predstavujú piliere efektívnej implementácie:

- 1) Ciele pre vzdelávací program alebo kvalifikáciu sú vyjadrené formou vzdelávacích výstupov.
- 2) Dosiahnutie cieľov vzdelávacieho programu je ovplyvnené dĺžkou vzdelávania, určuje pracovné zaťaženie žiaka v priebehu jedného školského roka.
- 3) Profily kompetencií absolventa, vychádzajúce z medzinárodných skúseností, sú uznávaným popisom kvalifikácie a základnou objednávkou pre oblasť tvorby vzdelávacích programov (profil absolventa podáva súhrnnú informáciu o spoločných kvalifikačných požiadavkách na výkon príslušných povolání).

- 4) Významnou zložkou vzdelávacích programov je systém hodnotenia a certifikácie, ktorý zabezpečuje klasifikáciu a hodnotenie výsledkov učenia a ich potvrdzovanie zodpovedajúcimi certifikátmi.

Štátne vzdelávacie programy

Štátne vzdelávacie programy vymedzujú požiadavky, potreby a ciele štátnej školskej politiky, ako aj ďalšie požiadavky, potreby a ciele odborného vzdelávania a prípravy podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva, správy, kultúry a umenia. Sú pripravované podľa novo koncipovanej sústavy odborov a postupne nahrádzajú štandardy stredoškolského odborného vzdelávania a výchovy v Slovenskej republike. Za každú sústavu odborov je vypracovaný štátny vzdelávací program. Vydáva a zverejňuje ich Ministerstvo školstva SR.

Hlavným cieľom štátnych vzdelávacích programov je príprava žiakov na úspešný a zmysluplný pracovný, osobný a občiansky život, lepšie uplatnenie absolventov škôl na trhu práce, poskytnutie prípravy žiakov aj na štúdium na vysokých školách a schopnosť prispôbovať sa zmenám na trhu práce v rámci celoživotného vzdelávania.

Školské vzdelávacie programy

Školské vzdelávacie programy sú základným dokumentom školy, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v školách. Vymedzujú ciele, obsah a podmienky vzdelávania, odporúčajú zodpovedajúce didaktické prístupy a navrhujú metódy overovania a hodnotenia výsledkov realizácie vzdelávacieho programu. Vypracováva ho škola v súlade s príslušným štátnym vzdelávacím programom a osobitným dokumentom, ktorý určuje podrobnosti o tvorbe vzdelávacích programov. Tvorba školských vzdelávacích programov je v kompetencii riaditeľa školy, ktorý zodpovedá za kvalitu vzdelávacieho programu, ako aj za jeho realizáciu. Zároveň musí byť zabezpečený súlad s regionálnymi potrebami trhu práce a rozvojovými potrebami regiónu za aktívnej účasti zamestnávateľov na miestnej alebo regionálnej úrovni.

Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia vypracovávajú výchovné programy školských zariadení (napr. školské internáty a školské strediská záujmovej činnosti).

1.3.4 Zmeny v zozname študijných a učebných odborov stredných škôl v školských rokoch 2006/2007 – 2009/2010

Účinnosť zaradenia do siete škôl a školských zariadení od 01. 09. 2006

- Učilište, Komenského 1049/23, Turany – Spojená škola, Komenského 1049/23, Turany
- učebný odbor - spracúvanie dreva

- Združená stredná škola obchodu a služieb, Scota Viatora 8, Ružomberok – Spojená škola, Scota Viatora 8, Ružomberok
- študijný odbor - hotelová akadémia

- Združená stredná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin – Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin
- študijný odbor - operátor odevnej výroby – odevná výroba

- Združená hotelová a obchodná škola, Ul. Čs. armády 1804, Liptovský Mikuláš – Hotelová akadémia, Ul. Čs. armády 1804, Liptovský Mikuláš
- študijný odbor - pracovník marketingu

- Stredné odborné učilište drevárske, Komenského 1049/23, Turany – Spojená škola, Komenského 1049/23, Turany
- študijný odbor - pracovník marketingu

- Stredné odborné učilište, Hrádok 226, Istebné – Spojená škola, Hrádok 226, Istebné
- študijný odbor - komerčný pracovník v doprave

- Stredné odborné učilište, Hrádok 226, Istebné – Spojená škola, Hrádok 226, Istebné
- študijný odbor - programátor obrábacích strojov a zariadení

- Združená stredná škola, Osvety 29, Žilina - Bánová – Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina
- učebný odbor - autoopravár - lakovník
- učebný odbor - autoopravár - karosár
- učebný odbor - autoopravár - elektrikár
- učebný odbor - autoopravár - mechanik

- Stredné odborné učilište strojárské, Okružná 693, Čadca – Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca
- učebný odbor - autoopravár - lakovník
- učebný odbor - autoopravár - karosár
- učebný odbor - autoopravár - elektrikár
- učebný odbor - autoopravár - mechanik

- Stredné odborné učilište strojárské, Červenej armády 25, Martin – Spojená škola, Červenej armády 25, Martin
- učebný odbor - autoopravár - lakovník
- učebný odbor - autoopravár - karosár
- učebný odbor - autoopravár - elektrikár
- učebný odbor - autoopravár - mechanik

- Združená stredná škola, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia – Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia
- učebný odbor - autoopravár - lakovník
- učebný odbor - autoopravár - karosár
- učebný odbor - autoopravár - elektrikár
- učebný odbor - autoopravár - mechanik

- Združená stredná škola odievania a služieb, Hlavná 2, Žilina - Bytčica – Spojená škola, Hlavná 2, Žilina - Bytčica
- študijný odbor - informačné systémy a služby
- študijný odbor - operátor odevnej výroby – odevné stroje

- študijný odbor - služby a súkromné podnikanie
- študijný odbor - odevný dizajn
- študijný odbor - kozmetika, pomaturitné štúdium
- Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu, Ul. 17. novembra 2579, Čadca – Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra 2579, Čadca
- študijný odbor - kozmetička a vizážistka
- študijný odbor - kuchár
- študijný odbor - pracovník marketingu
- študijný odbor - operátor stavebnej výroby

Účinnosť zaradenia do siete škôl a školských zariadení od 01. 09. 2007

- Stredná lesnícka škola Jozefa Dekreta Matejovie, Hradná 534, Liptovský Hrádok - Stredná odborná škola lesnícka Jozefa Dekreta Matejovie, Hradná 534, Liptovský Hrádok
- študijný odbor - podnikateľ pre rozvoj vidieka
- Združená stredná škola rybárska a poľnohospodárska, Na Drienok 454, Mošovce – Spojená škola, Na Drienok 454, Mošovce
- študijný odbor - podnikateľ pre rozvoj vidieka
- učebný odbor - chovateľ – chov koní a jazdectvo
- Škola úžitkového výtvarníctva, Scota Viatora 6, Ružomberok
- študijný odbor - konzervátorstvo a reštaurátorstvo - textil
- Združená stredná škola, Demänovská cesta 669, Liptovský Mikuláš – Spojená škola, Demänovská cesta 669, Liptovský Mikuláš
- študijný odbor - agropodnikanie – agroturistika
- študijný odbor - agropodnikanie – alternatívne poľnohospodárstvo
- Združená stredná škola, Rosinská cesta 2, Žilina – Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina
- študijný odbor - mechanik elektrotechnik
- Stredné odborné učilište obchodu, Sasinkova 45, Žilina – Stredná odborná škola podnikania, Sasinkova 45, Žilina
- učebný odbor - predavač
- Stredné odborné učilište strojárské, Okružná 693, Čadca – Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca
- učebný odbor - strojní mechanik
- Združená stredná škola, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia – Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia
- učebný odbor - pracovník pre záhradnú tvorbu, zeleň a služby
- učebný odbor - záhradník
- učebný odbor - operátor v kovoobrábaní a službách
- Združená stredná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin – Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin

- učebný odbor - predavač
- Stredné odborné učilište, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto – Spojená škola, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto
- študijný odbor - programátor obrábacích a zvaracích strojov a zariadení
- Stredná zdravotnícka škola, Hlboká cesta 23, Žilina
- študijný odbor - asistent výživy

Účinnosť zaradenia do siete škôl a školských zariadení od 01. 09. 2008

- Konzervatórium, J. M. Hurbana, Žilina
- študijný odbor - spev
- študijný odbor - hudba – hra na organe
- študijný odbor - hudba - cirkevná hudba
- Združená stredná škola drevárska, č. 1642, Krásno nad Kysucou – Stredná odborná škola drevárska, č. 1642, Krásno nad Kysucou
- študijný odbor - operátor stavebnej výroby
- Stredná zdravotnícka škola, Štúrova 1989, Liptovský Mikuláš - Stredná zdravotnícka škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš
- študijný odbor - zdravotnícky asistent, jednoročné večerné štúdium a trojročné večerné nadstavbové štúdium
- Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice
- študijný odbor - pedagogické lýceum
- Združená stredná škola, Rosinská cesta 2, Žilina – Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina
- učebný odbor - mechanik špecialista automobilového priemyslu
- študijný odbor - technické a informatické služby – v chémii
- študijný odbor - technika a prevádzka dopravy
- Združená stredná škola, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia – Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia
- učebný odbor - mechanik špecialista automobilového priemyslu
- Stredné odborné učilište, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto – Spojená škola, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto
- učebný odbor - mechanik špecialista automobilového priemyslu
- Spojená škola, Červenej armády 25, Martin – organizačná zložka Stredné odborné učilište strojárské, Červenej armády 25, Martin
- učebný odbor - mechanik špecialista automobilového priemyslu
- Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu, Ul. 17. novembra 2579, Čadca – Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra 2579, Čadca
- študijný odbor - vlasová kozmetika, nadstavbové štúdium

- Združená stredná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš – Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš
- učebný odbor - elektromechanik – silnoprúdová technika
- Stredné odborné učilište lesnícke, Medvedzie 135, Tvrdošín - Stredná odborná škola lesnícka, Medvedzie 135, Tvrdošín
- učebný odbor - agromechanizátor, opravár
- študijný odbor - životné prostredie
- Združená hotelová a obchodná škola, Ul. Čs. armády 1804, Liptovský Mikuláš – Hotelová akadémia, Ul. Čs. armády 1804, Liptovský Mikuláš
- učebný odbor - predavač
- Združená stredná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin – Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin
- študijný odbor - hotelová akadémia
- učebný odbor - čašník, servírka
- Stredné odborné učilište strojárské, Komenského 496/37, Námestovo – Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo
- učebný odbor - elektromechanik – silnoprúdová technika
- Stredné odborné učilište strojárské, Okružná 693, Čadca – Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca
- učebný odbor - elektromechanik – silnoprúdová technika
- učebný odbor - elektromechanik – úžitková technika
- Športové gymnázium, Rosinská cesta 4, Žilina - Spojená škola, Rosinská cesta 4, Žilina
- študijný odbor - gymnázium – telesná výchova pre osemročnú formu štúdia
- Stredné odborné učilište energetické, Komenského 50, Žilina – Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 50, Žilina
- učebný odbor - elektromechanik – silnoprúdová technika
- učebný odbor - elektromechanik – automatizačná technika
- učebný odbor - elektromechanik – telekomunikačná technika
- učebný odbor - elektromechanik – oznamovacia a zabezpečovacia technika
- učebný odbor - elektromechanik – úžitková technika

Účinnosť zaradenia do siete škôl a školských zariadení od 01. 09. 2009

- Stredná zdravotnícka škola, Hlboká cesta 23, Žilina
- študijný odbor - asistent výživy, trojročné večerné nadstavbové štúdium, dvojročné a jednoročné pomaturitné štúdium
- študijný odbor - zdravotnícky záchranár, dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium
- Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, 17. novembra 2701, Čadca
- študijný odbor - obchodná akadémia – bilingválne gymnázium
- Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca
- študijný odbor - programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení

- učebný odbor - obrábач kovov
- Stredná odborná škola rybárska, Na Drienok 454, Mošovce
- študijný odbor - rybárstvo a životné prostredie, nadstavbové štúdium
- Stredná odborná škola drevárska, č. 1642, Krásno nad Kysucou
- učebný odbor - montér suchých stavieb
- Stredná odborná škola, Hattalova 968/33, Námestovo
- študijný odbor - manažment regionálneho cestovného ruchu
- Obchodná akadémia, Radlinského 1725/55, Dolný Kubín
- študijný odbor - sociálno-výchovný pracovník
- Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo
- študijný odbor - stavebníctvo, nadstavbové štúdium
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok
- študijný odbor - služby v cestovnom ruchu
- Stredná odborná škola polytechnická, Bystrická cesta 2, Ružomberok
- učebný odbor - elektromechanik – silnopráúdová technika
- učebný odbor - elektromechanik – úžitková technika
- študijný odbor - technické lýceum
- Stredná odborná škola lesnícka, Medvedzie 135, Tvrdošín
- študijný odbor - životné prostredie
- Stredná zdravotnícka škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš
- študijný odbor - zdravotnícky asistent, dvojročné večerné pomaturitné štúdium ukončené maturitnou skúškou
- Konzervatórium, J. M. Hurbana, Žilina
- študijný odbor - hudba – skladba
- Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669, Liptovský Mikuláš,
- učebný odbor - poľnohospodár – mechanizácia
- učebný odbor - poľnohospodár – farmárstvo
- Spojená škola, Hlavná 2, Žilina - Bytčica – organizačná zložka Stredná odborná škola, Hlavná 2, Žilina - Bytčica
- študijný odbor - poštový manipulant
- Spojená škola, Hlinská 31, Žilina – organizačná zložka Hotelová akadémia, Hlinská 31, Žilina
- študijný odbor - manažment regionálneho cestovného ruchu
- Stredná poľnohospodárska škola, Predmestská 82, Žilina – Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina

- študijný odbor - manažment regionálneho cestovného ruchu
- Obchodná akadémia, Bernoláková 2, Martin
- študijný odbor - služby v cestovnom ruchu
- Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – predaj automobilov (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – prijímací technik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – logistik (nadvstavbové štúdium)
- Stredná odborná škola dopravná, Zelená 2, Martin – Priekopa
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – predaj automobilov (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – prijímací technik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – logistik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – automobilové diely a príslušenstvo
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – autoelektronika
- učebný odbor - elektromechanik – silnopráúdová technika
- Spojená škola – organizačná zložka Stredná odborná škola strojnícka, Červenej armády 25, Martin
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – predaj automobilov (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – prijímací technik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – logistik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – automobilové diely a príslušenstvo
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – autoelektronika
- Spojená škola – organizačná zložka Stredná odborná škola obchodu a služieb, Scota Viatora 8, Ružomberok
- študijný odbor - styling a marketing (experimentálne overovaný študijný odbor)
- učebný odbor - výroba konfekcie
- učebný odbor - textilná výroba

- Spojená škola – organizačná zložka Stredná odborná škola strojnícka, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – automobilové diely a príslušenstvo
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – autoelektronika
- študijný odbor - mechanik – elektrotechnik
- učebný odbor - elektromechanik – úžitková technika

- Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle automobilové diely a príslušenstvo

- Spojená škola – organizačná zložka Stredná odborná škola technická, Hattalova 471, Nižná
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle

- Stredná priemyselná škola, Novomeského 5/24, Martin
- študijný odbor - logistika (experimentálne overovaný odbor)

- Spojená škola, Nábrežná 1325, Kysucké Nové Mesto
- študijný odbor - logistika (experimentálne overovaný odbor)
- študijný odbor - informačné a sieťové technológie (experimentálne overovaný odbor)

- Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – predaj automobilov (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – prijímací technik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér predaja a prevádzky autoservisu – logistik (nadvstavbové štúdium)
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle
- študijný odbor - manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – automobilové diely a príslušenstvo
- študijný odbor manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – autoelektronika

- Spojená škola - organizačná zložka Športové gymnázium, Rosinská cesta 4, Žilina - študijný odbor - gymnázium šport

Účinnosť zaradenia do siete škôl a školských zariadení k 01. 01. 2010

- Gymnázium, Varšavská cesta 1, Žilina
- študijný odbor - gymnázium

- Gymnázium J. Lettricha, Lettricha 2, Martin
- študijný odbor - gymnázium

- Gymnázium, Školská 837, Tvrdošín
- študijný odbor - gymnázium

Plánované zaradenia do siete škôl a školských zariadení k 01. 09. 2010

- Spojená škola – organizačná zložka SPŠ Ignáca Gessaya, Medvedzie 133/1, Tvrdošín
- študijný odbor - technické lýceum
- Stredná odborná škola rybárska, Na Drienok 454, Mošovce,
- študijný odbor poľnohospodárstvo (nadstavbové štúdium)
- Spojená škola – organizačná zložka Stredná odborná škola strojnícka, Červenej armády 25, Martin,
- učebný odbor - elektromechanik – silnoprádová technika
- Stredná odborná škola strojnícka, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto
- študijný odbor - mechanik počítačových sietí
- Hotelová akadémia, Ul. Čsl. brigády 1804, Liptovský Mikuláš
- študijný odbor – kuchár
- študijný odbor - čašník
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin
- študijný odbor - služby a súkromné podnikanie – marketing
- študijný odbor - podnikanie v remeslách a službách (nadstavbové štúdium)
- študijný odbor - služby a súkromné podnikanie – marketing (pomaturitné štúdium)
- Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina
- študijný odbor - technické lýceum
- Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 50, Žilina
- študijný odbor - elektrotechnika
- študijný odbor - elektrotechnika v doprave a telekomunikáciách
- študijný odbor - grafik digitálnych médií

Všetky úpravy a zmeny v zozname študijných a učebných odborov stredných škôl korešpondujú s potrebami a požiadavkami zamestnávateľov a trhu práce. Ku jednotlivým návrhom sa vyjadrujú zamestnávatelia, krajská a sektorová rada pre odborné vzdelávanie a prípravu a územná školská rada. V záujme všetkých je naplnenie celospoločenských potrieb a reagovanie na požiadavky žiakov.

1.4 Uplatnenie absolventov stredných škôl na trhu práce

V školskom roku 2007/2008 študovalo v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja 36 905 žiakov (stav k 15. 09. 2007), z toho štúdium ukončilo 7 849 žiakov – počet absolventov gymnázií – 1 695 žiakov (21,6 %), počet absolventov stredných odborných škôl – 6 154 žiakov (78,4 %) (tabuľka 1.5).

Tabuľka 1.5: Evidencia nezamestnaných absolventov stredných škôl na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji (stav k 31. 12. 2008)

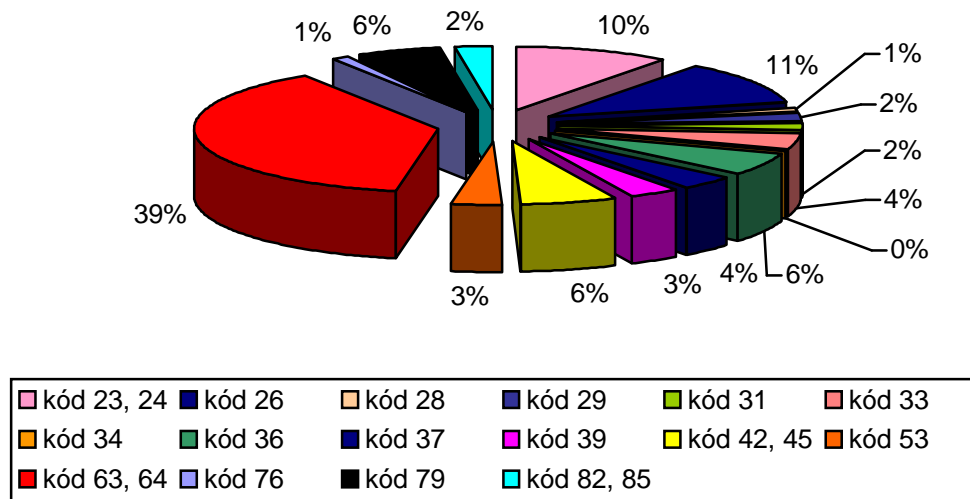
Kód	Názov skupiny študijných a učebných odborov	Kysuce	Považie	Turiec	Liptov	Orava	Spolu
23,24	strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba	29	16	11	24	25	105
26	elektrotechnika	18	17	10	31	36	112
28	aplikovaná chémia	0	5	0	2	0	7
29	potravinárstvo	2	1		17	2	22
31	textil a odevníctvo	4	3	2	7	3	19
33	spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	12	8	5	8	7	40
34	polygrafia a médiá	0	0	1	1	0	2
36	stavebníctvo, geodézia a kartografia	8	17	1	18	14	58
37	doprava, pošty a telekomunikácie	4	14	4	12	3	37
39	špeciálne a technické odbory	8	2	2	15	7	34
42,45	poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka	8	9		39	9	65
53	zdravotníctvo	0	15	0	7	11	33
63,64	ekonomika a organizácia, obchod a služby	50	75	60	132	68	385
76	učiteľstvo	0	0	11	0	0	11
79	gymnázium	11	23	3	4	15	56
82,85	umenie a umelecko-remeselná výroba	1	7	2	14	1	25
spolu		155	212	112	331	201	1011

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2008.

- počet evidovaných absolventov stredných škôl na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji za školský rok 2007/2008: 1 011 žiakov (stav k 31. 12. 2008), čo predstavuje 12,88 % z celkového počtu absolventov,
- evidovaní absolventi: gymnáziá – 56 (5,5 %), stredné odborné školy – 955 (94,5 %).

Najväčší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl je zo štruktúry odborov: a) ekonomika a organizácia, obchod a služby – 385 (38 %); b) elektrotechnika – 112 (11 %), c) strojárstvo – 105 (10,38 %) (graf 1.9).

Graf 1.9: Evidencia nezamestnaných absolventov stredných škôl na trhu práce v Žilinskom kraji podľa skupín študijných a učebných odborov k 31. 12. 2008

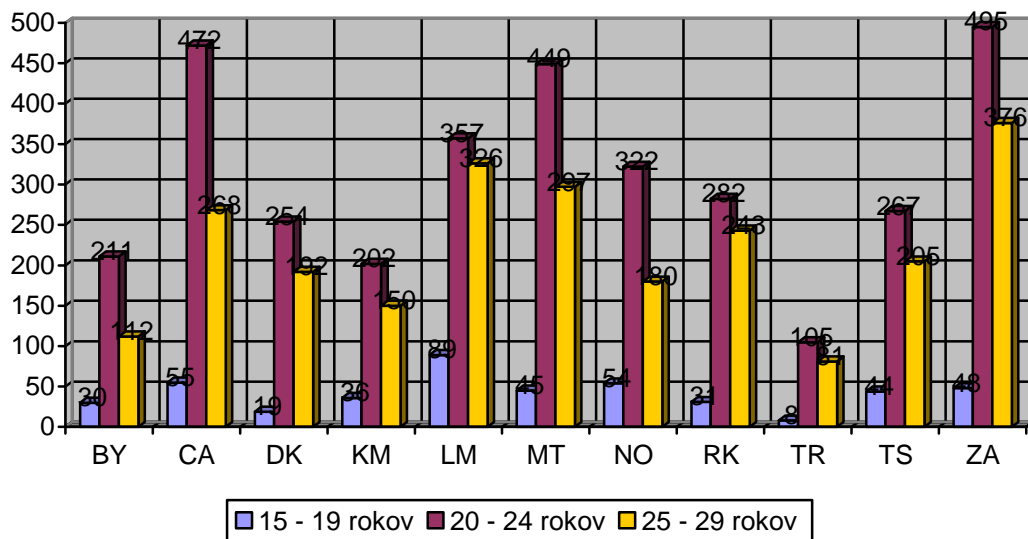
Zdroj: Štatistické materiály úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji, 2008.

Legenda:

kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba, kód 26 – elektrotechnika, kód 28 – aplikovaná chémia, kód 29 – potravinárstvo, kód 31 – textil a odevníctvo, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov, kód 34 – polygrafia a médiá, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie, kód 39 – špeciálne technické odbory, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka, kód 53 – zdravotníctvo, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby, kód 72 – publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie, kód 76 – učiteľstvo, kód 79 – gymnázium, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba.

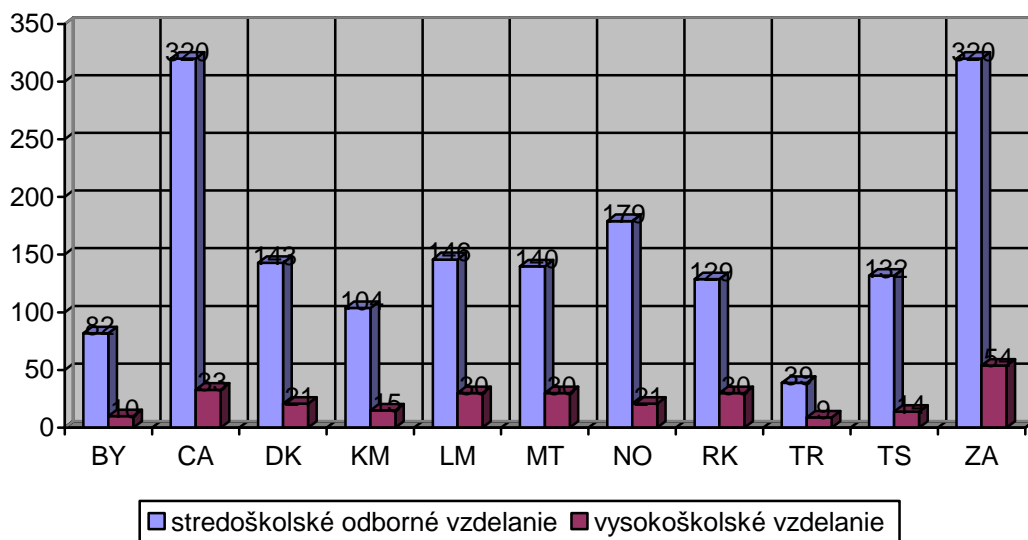
Graf 1.10 a graf 1.11 znázorňujú štruktúru evidovaných uchádzačov o zamestnanie na úradoch práce sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji k 31. 12. 2008.

Graf 1.10: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v Žilinskom samosprávnom kraji podľa veku k 31. 12. 2008

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Graf 1.11: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie – absolventi stredných a vysokých škôl v Žilinskom samosprávnom kraji podľa ukončeného vzdelania k 31. 12. 2008

Zdroj: *Deti a mládež v číslach za rok 2008 (ročenka o deťoch a mládeži)*. Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva, 2009.

1.5 Záver

Analýza súčasného stavu výchovy a vzdelávania stručne sumarizuje a hodnotí systém vzdelávania v Žilinskom kraji i v školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Jej závery potvrdzujú správnosť krokov Žilinského samosprávneho kraja vo vytváraní regionálnej stratégie všeobecného a odborného vzdelávania, správnosť v riadení a organizácii škôl a školských zariadení.

Prijatím zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa začala reforma základného a stredného školstva, ktorej cieľom je zaručiť základné zručnosti a kvalitu pre všetkých žiakov. Reforma zabezpečuje vysokú mieru slobody žiaka – vybrať si školu a možnosť školy – vybrať si formu a obsah vzdelávania a definuje požiadavky na zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v školách a školských zariadeniach.

Žilinský samosprávny kraj, ako zriaďovateľ stredných škôl, sa dodržiavaním základných princípov reformy snaží postupne dosiahnuť vytvorenie podmienok pre čo najefektívnejšie fungovanie stredoškolského všeobecného a odborného vzdelávania. Ustanovenie Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji sa stalo významným a zároveň dôležitým krokom na ceste k dosiahnutiu tohto cieľa a prispelo k prepojeniu výchovy a vzdelávania s potrebami trhu práce a potrebami zamestnávateľov. S rovnakým cieľom boli uskutočňované aj zmeny v zozname študijných a učebných odborov stredných škôl v rokoch 2006 – 2009.

Veľkým prínosom je možnosť škôl vytvárať si školské vzdelávacie programy, ktoré sú prispôbené špecifikám školy, regiónu a potrebám trhu práce, a ktoré zároveň umožňujú precíznejšiu profiláciu jednotlivých škôl. Dôležitá je i skutočnosť, že zákon NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov umožňuje zamestnávateľom a profesijným organizáciám podieľať sa na tvorbe profilov absolventov odborného vzdelávania a prípravy, na určovaní požadovaných vedomostí, zručností, schopností a pracovných návykov a spolupracovať pri tvorbe školských vzdelávacích programov podľa potrieb stredných odborných škôl.

Sieť gymnázií a stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja je vyvážená a štruktúra študijných a učebných odborov zodpovedá regionálnym požiadavkám zamestnávateľov a potrebám trhu práce. Školy disponujú vysokou úrovňou vzdelávania v oblasti všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov a pripravujú žiakov tak pre vysokoškolské štúdium ako aj pre uplatnenie sa na trhu práce.

Víziou Žilinského samosprávneho kraja je vychovať vzdelaného, zdravého a sebavedomého jedinca, majúceho pozitívny vzťah k sebe a prostrediu, podieľajúceho sa na budovaní prosperujúcej spoločnosti pre ďalšiu generáciu.

2

Regionálna stratégia všeobecného vzdelávania na roky 2010 - 2013

**„Všeobecné vzdelávanie – všestranné
formovanie osobnosti človeka“**

Obsah

2.1	Úvod	51
2.2	Koncepcné a strategické dokumenty	52
2.3	SWOT analýza	53
2.4	Analýza súčasného stavu	55
2.4.1	Výchovno-vzdelávací proces v gymnáziách	55
2.4.2	Súčasný profil absolventa gymnázia	57
2.4.3	Súčasný stav všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	58
2.4.4	Regionálne špecifiká gymnaziálneho vzdelávania	61
2.5	Zhodnotenie súčasného stavu gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	68
2.6	Smerovanie gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	70
2.6.1	Sieť špičkových gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji	70
2.6.2	Výchova a vzdelávanie nadaných žiakov	72
2.7	Stratégia v oblasti všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania	74
2.8	Záver	76

2.1 Úvod

Všeobecné vzdelávanie sa uskutočňuje na všetkých stupňoch školskej sústavy i v mimoškolských systémoch. Zahŕňa získanie vedomostí, schopností, hodnotových postojov a iných osobnostných kvalít, ktoré sú potrebné pre všetkých členov spoločnosti. Toto vzdelanie umožňuje základnú orientáciu v jednotlivých oblastiach, je základom vytvárania občianskeho profilu žiakov. Maximálne prispieva k všestrannému formovaniu osobnosti človeka a vytvára u neho nevyhnutné predpoklady na nadobudnutie kvalifikácie, ako aj na jeho začlenenie do práce a spoločenského života. Môžeme povedať, že je protipólom špecializácie, ktorá príliš zužuje poznanie. Oproti špecializácii ponúka globálny a integrujúci pohľad a dáva kľúč k mnohým oblastiam.

V Slovenskej republike získavajú všeobecné vzdelanie žiaci v priebehu deviatich rokov základnej školy. Získané vedomosti poskytujú dobrý základ k ďalšiemu vzdelávaniu na strednej škole. Všeobecné vzdelanie si rozširujú žiaci najmä na gymnáziách. Tento druh školy ich pripravuje na štúdium na univerzitách a iných vysokých školách a maturitné vysvedčenie sa uznáva aj ako dostatočná kvalifikácia na výkon niektorých zamestnaní. Toto vzdelanie získavajú do určitej miery aj žiaci stredných odborných škôl, nakoľko sú v ich učebných plánoch v primeranom rozsahu zastúpené všeobecnovzdelávacie predmety.

V súčasnej dobe sa spoločnosť čoraz viac zamýšľa nad otázkou, vzdelanie akého charakteru potrebujú mladí ľudia pre svoj profesijný, spoločenský alebo súkromný život. Isté je, že význam a potreba všeobecného vzdelávania v súčasnosti narastá, a to aj z dôvodu zvyšujúcich sa nárokov spoločnosti na jeho kvalitu, ale aj úsilia spoločnosti zvyšovať kvalitu odborného vzdelávania, ktorého základným pilierom je práve vzdelanie všeobecného charakteru. V čase rýchleho rozvoja vedy a techniky, rýchleho sledu meniacich sa pracovných činností v priebehu produktívneho života, ktoré často prekračujú hranice jednotlivých štátov, je nesmierne potrebné pripraviť mladých ľudí tak, aby sa čo najpružnejšie vedeli adaptovať na nové podmienky. Práve tento aspekt vyvoláva v súčasnej spoločnosti potrebu priradiť všeobecnému vzdelávaniu primárnu funkciu.

2.2 Konceptné a strategické dokumenty

Východiskom pri spracovaní stratégie všeobecného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2010 – 2013 „**Všeobecné vzdelávanie – všestranné formovanie osobnosti človeka**“ sú uvedené konceptné a strategické dokumenty:

● programové dokumenty vlády Slovenskej republiky:

- a) Stratégia konkurencieschopnosti SR do roku 2010: Národná lisabonská stratégia, 2001;
- b) Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR, 2003;
- c) Akčný plán pre informačnú spoločnosť, 2005;
- d) Akčný plán pre vzdelávanie a zamestnanosť, 2005;
- e) Návrh Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015, 2007;
- f) Modernizačný program Slovensko 21, 2008;

● konceptné dokumenty Ministerstva školstva SR:

- a) Konceptia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007, 2001;
- b) Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, 2002;
- c) Národný program pre učiace sa regióny, 2007;
- d) Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, 2007;

● všeobecne platná legislatíva v rezorte školstva:

- a) zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- b) zákon NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- c) zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov;
- d) zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky;
- e) zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- f) zákon NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov.

2.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• proporcionálne rozloženie gymnázií v regiónoch Žilinského kraja,• kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov gymnázií,• odbornosť vyučovania v gymnáziách,• ochota pedagogických zamestnancov gymnázií ku celoživotnému vzdelávaniu,• využívanie alternatívnych spôsobov výučby vo výchovno-vzdelávacom procese,• aktívne zapojenie sa žiakov gymnázií do záujmovej činnosti a voľnočasových aktivít,• skúsenosť s tvorbou projektov a aktívna zapojenosť gymnázií do projektov (Program celoživotného vzdelávania – Comenius, Leonardo da Vinci, Mládež v akcii a pod.),• spolupráca gymnázií so základnými školami,• záujem absolventov gymnázií o ďalšie možnosti vzdelávania,• organizovanie dní otvorených dverí v gymnáziách na podporu vytvárania partnerstiev,• medzinárodná spolupráca gymnázií s partnerskými školami v zahraničí,• vlastné priestory gymnázií v správe samosprávneho kraja,• finančná podpora Úradu Žilinského samosprávneho kraja pre rozvoj športu a prevencie drogových závislostí v gymnáziách,• úroveň prevencie sociálno-patologických javov detí a mládeže v gymnáziách.	• neucelený systém poskytovania informácií o možnostiach ďalšieho vzdelávania,• zastarané učebné pomôcky a didaktická technika, nedostatok výpočtovej techniky, neaktuálny a zastaraný knižný fond v gymnáziách,• slabá propagácia niektorých gymnázií na verejnosti,• absencia stratégie celoživotného vzdelávania,• chýbajúce centrá všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania,• znižujúca sa vzdelanostná úroveň žiakov gymnázií,• neinformovanosť pedagogických pracovníkov gymnázií o možnostiach grantových programov Európskej únie v oblastiach vzdelávania,• nedostatočná prepojenosť gymnázií s vysokými školami.

Príležitosti	Ohrozenia
• spolupráca medzi zriaďovateľmi gymnázií v oblasti výchovy a vzdelávania,• možnosť ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov gymnázií (spolupráca s metodicko-pedagogickými centrami a vysokými školami),• využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie a iných zdrojov,• funkčný informačný systém gymnázií, slúžiaci absolventom základných škôl na výber stredných škôl,• dostupný informačný systém o možnostiach ďalšieho vzdelávania a celoživotného vzdelávania,• využívanie existujúcej siete podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií vo výchovno-vzdelávacom procese,• realizácia výchovno-vzdelávacieho procesu v gymnáziách prostredníctvom informačno-komunikačných technológií,• aktivizácia orgánov školskej samosprávy pre zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v gymnáziách,• rozvíjanie kariérového poradenstva v gymnáziách,• vypracovanie kvalitnej stratégie celoživotného vzdelávania,• vytvorenie špičkových gymnázií s rozšíreným vyučovaním,• spolupráca gymnázií s vysokými školami v oblasti vedy a výskumu,• certifikovanie gymnázií a ich vzdelávacích programov celosvetovo uznávanými certifikátmi kvality výchovy a vzdelávania.	• zníženie kvality gymnaziálneho vzdelávania,• nízka vedomostná úroveň a príprava žiakov základných škôl na stredoškolské štúdium,• neochota orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete škôl a školských zariadení,• nedostatok finančných zdrojov na prevádzku gymnázií, ich vybavenosť a odmeňovanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov,• nepochopenie racionalizačných opatrení pedagógmi, rodičmi a verejnosťou,• nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva,• zlá ekonomická situácia v rodinách.

2.4 Analýza súčasného stavu

2.4.1 Výhovno-vzdelávací proces v gymnáziách

Všeobecné vzdelávanie vytvára predpoklady pre rozvoj osobnosti v nadväznosti na vedomosti získané na základnej škole, kladie dôraz na vzdelávanie založené na orientáciu životnej adaptability žiakov, na vytváranie jeho harmonických postojov k prostrediu a okoliu, na kvalitu človeka vzhľadom k jeho uplatneniu sa v demokratickej spoločnosti založenej na princípoch humanizmu.

Všeobecné vzdelávanie sa člení na:

- a) oblasť jazykového vzdelávania – rozvíja komunikatívnu kompetenciu,
- b) oblasť spoločenskovedného vzdelávania – rozvíja poznatky všeobecnovzdelávacích disciplín,
- c) oblasť matematicko-prírodovedného vzdelávania – rozvíja samostatné a logické myslenie,
- d) oblasť telesného rozvoja – posilňuje vytrvalosť a zodpovednosť,
- e) oblasť estetického vzdelávania – rozvíja kultivovanosť a výchovné aspekty.

Stredoškolské všeobecné vzdelávanie a výchova prebieha v gymnáziách, ktoré pripravujú žiakov predovšetkým na štúdium na vysokých školách. Všeobecné vzdelávanie a výchova je súčasťou vzdelávania a výchovy i v stredných odborných školách a konzervatóriách. V súlade s § 41 zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“) je gymnázium všeobecnovzdelávacia, vnútorne diferencovaná stredná škola, ktorá pripravuje žiakov v štvorročnom, v päťročnom alebo v osemročnom vzdelávacom programe a poskytuje úplné stredné všeobecné vzdelanie podľa § 16 ods. 4 písm. c) školského zákona. Vzdelávacie programy gymnázia nepripravujú absolventov len pre štúdium na vysokých školách, môžu ich pripravovať aj na výkon niektorých činností vo verejnej správe, kultúre a športe.

Vzdelávanie v štvorročných gymnáziách a vo vyššom stupni viacročných gymnázií je zamerané na to, aby žiak získal všeobecný vzdelanostný základ. Pripravuje žiakov predovšetkým na ďalšie vzdelávanie, no zároveň aj pre uplatnenie v praxi, osobný a sociálny život. Zmyslom gymnázia je vybaviť žiakov systematickou štruktúrou poznávania, spôsobilosťou pracovať s informáciami a zaraďovať ich do zmysluplného kontextu životnej praxe tak, aby sa v celom živote profesijne a osobnostne rozvíjali. Predpokladom je uplatňovanie progresívnych vzdelávacích postupov, nových organizačných foriem, stratégií a metód, ktoré podporujú poznávaciu zvedavosť, tvorivé myslenie a samostatnosť žiakov.

Gymnáziá obohacujú svoj obsah vzdelávania podľa vlastných vzdelávacích zámerov, regionálnych potrieb a podmienok, potrieb a záujmov žiakov (tabuľka 2.1). Pribeh vzdelávania v štvorročnom gymnázium a vo vyšších ročníkoch viacročných gymnázií upravuje § 66 až § 68 školského zákona. Prijatie na uvedené vzdelávanie upravuje § 62 až § 71 školského zákona. Spôsoby ukončovania vzdelávania a získania dokladov vo vyššom stupni sekundárneho vzdelávania ISCED 3A upravuje § 72 až § 77 školského zákona.

Tabuľka 2.1: Sústava študijných odborov a zameraní študijných odborov v gymnáziách

Kód	Študijný odbor	Stupeň najvyššieho dosiahnutého vzdelania podľa ISCED	Nadväznosť podľa doterajších právnych predpisov
	Študijný odbor – zameranie		
7902 5	gymnázium	3A	7902 5
			7902 5 01
			7902 5 02
			7902 5 05
			7902 5 10
			7902 5 16
			7902 5 38
			7902 5 70
			7902 5 71
			7902 5 73
			7902 5 76
			7902 5 78
			7902 5 81
7902 5 74	gymnázium – bilingválne štúdium	3A	7902 5 74
7902 5 77	gymnázium – šport	3A	

Zdroj: Vyhláška Ministerstva školstva SR č. 282/2009 Z. z. o stredných školách.

Zámerom gymnaziálneho (vyššieho sekundárneho) vzdelávania je rozvinúť u absolventov kľúčové kompetencie (spôsobilosti) v akademických oblastiach učenia sa tak, aby:

- a) si mohli vybrať optimálnu cestu k svojej študijnej a profesijnej kariére podľa svojich schopností, potrieb a záujmov,
- b) získali dostatok príležitostí nadobudnúť spôsobilosti samostatne a tvorivo uplatňovať v kontexte pracovnej a mimopracovnej praxe a zároveň boli motivovaní k ich rozvoju v priebehu ďalšieho vzdelávania.

Predpokladom dosiahnutia týchto zámerov je používanie učebných postupov a prístupov, ktoré podporujú rozvinutie vedeckého, systémového, kritického a kreatívneho myslenia prostredníctvom inovatívnych organizačných foriem výučby.

Hlavným cieľom gymnaziálneho vzdelávania je zabezpečiť rozvoj schopností, znalostí a hodnotových postojov žiakov tak, aby:

- a) boli ako absolventi pripravení pre pracovný a mimopracovný život v spoločnosti,
- b) získali nevyhnutný vzdelanostný základ pre celoživotné vzdelávanie a pre svoj osobný a sociálny rozvoj.

Ciele gymnaziálneho vzdelávania možno zoskupiť do štyroch kategórií:

- 1) personálne - maximálne rozvinutie potenciálu každého žiaka pre osobnostné zrenie a formovanie na individuálnu, samostatnú (nezávislú) a tvorivú osobnosť,
- 2) sociálne - rozvinutie žiakovho zmyslu pre sociálnu vzájomnosť, starostlivosť a spravodlivosť, upevnenie záujmu o uchovanie národného dedičstva a akceptovanie kultúrnych odlišností,
- 3) profesijno-orientačné – rozvoj schopností k informovanému výberu svojho profesionálneho smerovania,
- 4) všeobecnovzdelávacie – budovanie širokého kultúrneho (všeobecného, najmä vedeckého) vzdelanostného základu pre celoživotné zveľaďovanie pri súbežnom pestovaní kreativity.

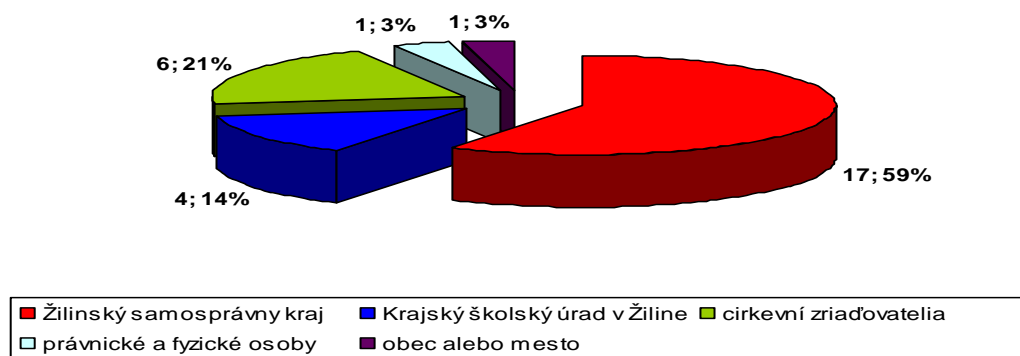
2.4.2 Súčasný profil absolventa gymnázia

Absolvent gymnázia by mal svojím vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, byť schopný starať sa o svoje fyzické i psychické zdravie, vedieť uzatvárať kompromisy, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, poznať metódy prírodných vied (hypotéza, experiment, analýza) a diskutovať o prírodovedných otázkach, mať schopnosť presadzovať ekologické prístupy pri riešení problémov, mať schopnosť vnímať dejiny vlastného národa vo vzájomnom prepojení s vedomosťami zo všeobecných dejín, dobre ovládať slovenský jazyk a sám sa starať o kultúru svojho písomného a ústneho vyjadrovania sa, ovládať dva svetové jazyky, mať schopnosť vnímať umenie, snažiť sa porozumieť mu a chrániť umelecké prejavy, byť si vedomý svojich kvalít, pripravený uplatniť sa v zamestnaní a byť zodpovedný za svoj život.

2.4.3 Súčasný stav gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji

V Žilinskom kraji sa nachádza 29 gymnázií, z toho v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja je 17 gymnázií, zriaďovateľom 4 bilingválnych gymnázií je Krajský školský úrad v Žiline, 6 gymnázií je cirkevných, zriaďovateľom jedného gymnázia je mesto Turčianske Teplice. V Žilinskom kraji sa nachádza jedno súkromné gymnázium v meste Žilina.

Graf 2.1: Štruktúra počtu gymnázií v Žilinskom kraji podľa zriaďovateľov v školskom roku 2008/2009

Zdroj: Štatistické informácie Ústavu informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

Tabuľka 2.2: Prehľad gymnázií v Žilinskom kraji v školskom roku 2008/2009 podľa zriaďovateľov a počtu žiakov

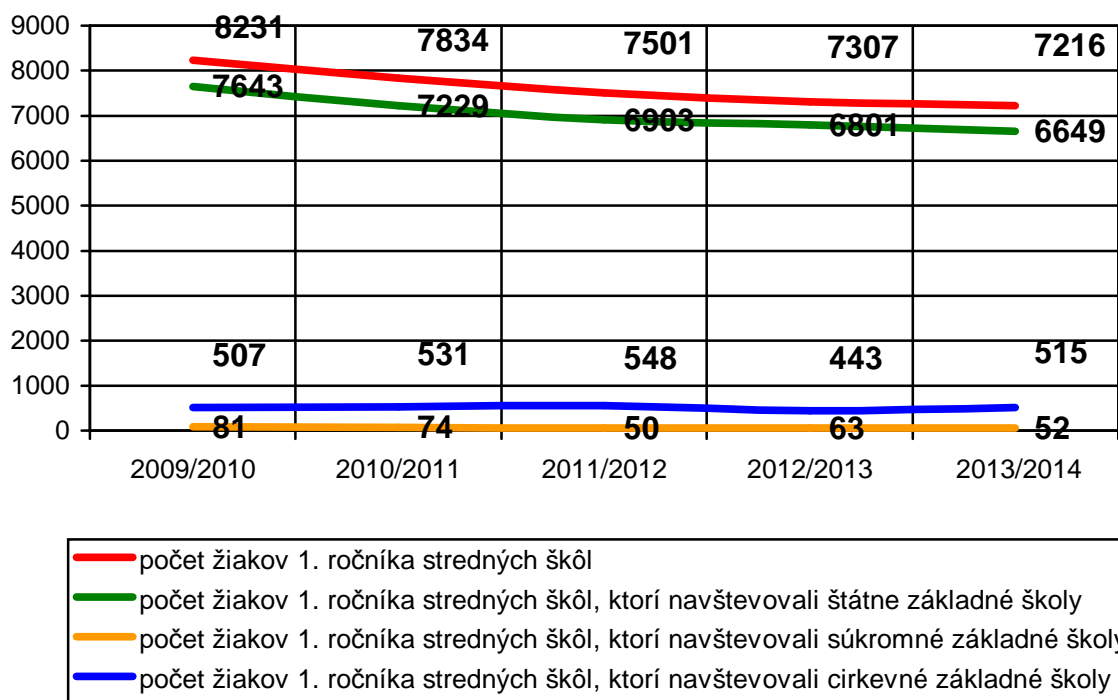
Zriaďovateľ	p.č.	Názov a adresa školy	počet žiakov
Žilinský samosprávny kraj	1.	Gymnázium, Hlinská 31, Žilina	748
	2.	Gymnázium, Veľká okružná 22, Žilina	642
	3.	Gymnázium, Javorová 5, Rajec	258
	4.	Gymnázium Jozefa Cígera Hronského, Čachovský rad 36, Vrútky	294
	5.	Gymnázium, Komenského 1357, Kysucké Nové Mesto	338
	6.	Gymnázium, L. Štúra 35, Turzovka	229
	7.	Gymnázium, Štefánikova 219/4, Bytča	496
	8.	Gymnázium, Varšavská 1, Žilina	498
	9.	Gymnázium Pavla Országha Hviezdoslava, Hviezdoslavovo námestie 18, Dolný Kubín	632
	10.	Gymnázium Antona Bernoláka, Ul. Mieru 307/23, Námestovo	1197
	11.	Gymnázium, Školská 837, Tvrdošín	368
	12.	Gymnázium, Š. Moyzesa 21, Ružomberok	581
	13.	Gymnázium, Hradná 497/23, Liptovský Hrádok	384
	14.	Gymnázium Michala Miloslava Hodžu, Hodžova 13, Liptovský Mikuláš	560
	15.	Gymnázium Jozefa Lettricha, J. Lettricha 2, Martin	490
	16.	Gymnázium Viliama Paulinyho - Tótha, Malá hora 3, Martin	860

	17.	Spojená škola - Športové gymnázium, Rosinská 4, Žilina	216
Spolu			8 791
Krajší školský úrad v Žiline	18.	Gymnázium J. M. Hurbana, Ul. 17. novembra 1296, Čadca	894
	19.	Bilingválne gymnázium, Komenského 215, Sučany	435
	20.	Gymnázium M. Hattalu, Železničiarov 278, Trstená	761
	21.	Gymnázium bilingválne, T. Ružičku 3, Žilina	429
Spolu			2 519
cirkev	22.	Gymnázium A. Škrábika, Námestie A. Škrábika 5, Rajec	243
	23.	Spojená škola Kráľovnej pokoja, Na Závaží 2, Žilina	228
	24.	Gymnázium Sv. Františka z Assisi, J. M. Hurbana 44, Žilina	348
	25.	Gymnázium Sv. Andreja, Nám. A. Hlinku 5, Ružomberok	535
	26.	Cirkevné gymnázium, Okružná 2026/25, Dolný Kubín	51
	27.	Spojená škola - gymnázium, Komenského 10, L. Mikuláš	438
Spolu			1 843
mesto	28.	Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce 1440, Turčianske Teplice	333
súkromná osoba	29.	Súkromné gymnázium, Oravská 11, Žilina	361
Celkový počet žiakov gymnázií v Žilinskom kraji:			13 847

Zdroj: Štatistické informácie Ústavu informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

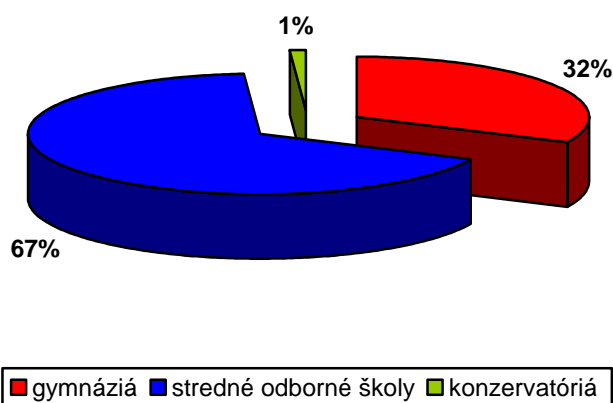
Graf 2.2: Demografický vývoj počtu žiakov 1. ročníkov stredných škôl v Žilinskom kraji v školských rokoch 2009/2010 – 2013/2014

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

V školskom roku 2008/2009 navštevovalo v Žilinskom kraji dennú formu štúdia stredných škôl 42 964 žiakov, z toho 28 875 v stredných odborných školách (67 % z celkového počtu žiakov) a 13 847 v gymnáziách (32 % z celkového počtu žiakov), osemročnú formu štúdia navštevovalo 4 260 žiakov (10 % z celkového počtu žiakov). Žilinský samosprávny kraj má snahu koordinovať vývoj gymnaziálneho vzdelávania v kraji v súlade Národným programom výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 -20 rokov (Milénium). Jedným z jeho cieľov je dosiahnuť 25 % zastúpenie počtu žiakov gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji vo vzťahu k stredným odborným školám. Na základe uvedeného by bol v školskom roku 2013/2014 bol počet žiakov gymnázií 10 818. Pri stanovení približného počtu žiakov gymnázií v nasledujúcom období je nutné prihliadať aj na vývoj počtu žiakov stredných škôl v Žilinskom samosprávnom kraji. Vzhľadom na demografický vývoj počtu žiakov 1. ročníkov stredných škôl v Žilinskom samosprávnom kraji je predpoklad, že v uvedenom období sa stav počtu žiakov gymnázií bude pohybovať asi na úrovni 10 000 žiakov.

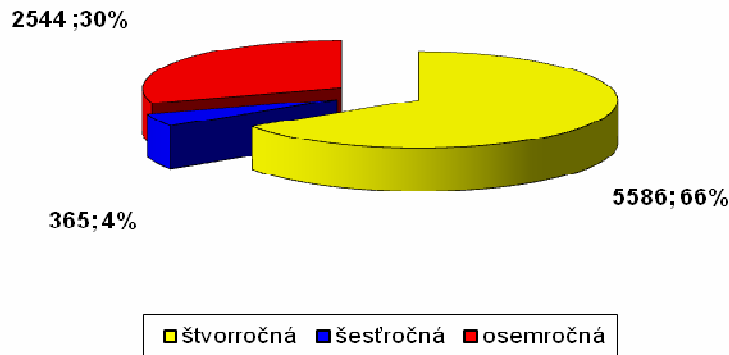
Graf 2.3: Percentuálne rozdelenie počtu žiakov stredných škôl Žilinského kraja v školskom roku 2008/2009 podľa druhu stredných škôl

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

V gymnáziách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja študuje v školskom roku 2009/2010 spolu 8 495 žiakov, z toho štvorročnú formu štúdia navštevuje 5 586 žiakov, šesťročnú formu štúdia navštevuje 365 žiakov a osemročnú formu štúdia navštevuje 2 544 žiakov. Šesťročná forma štúdia je zastúpená iba na Gymnáziu Viliama Paulinyho-Tótha v Martine, ktorá je zatiaľ v experimentálnom overovaní. Žilinský samosprávny kraj sa v budúcom období bude výsledkami tohto experimentálneho overovania zaoberať, s cieľom vyvodiť racionálne závery v súvislosti s aplikáciou 6 - ročnej študijnej formy do praxe. Gymnázia v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sa vyznačujú vysokou kvalifikovanosťou pedagogických zamestnancov, jej úroveň dosahuje takmer 100 % (99,8 %). Odbornosť vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov dosahuje úroveň 98,5 %. Tento stav je spôsobený racionalizačnými procesmi vedenia gymnázií v oblasti riadenia.

Graf 2.4: Percentuálne rozdelenie počtu žiakov gymnázií v Zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského kraja podľa formy štúdia v školskom roku 2009/2010

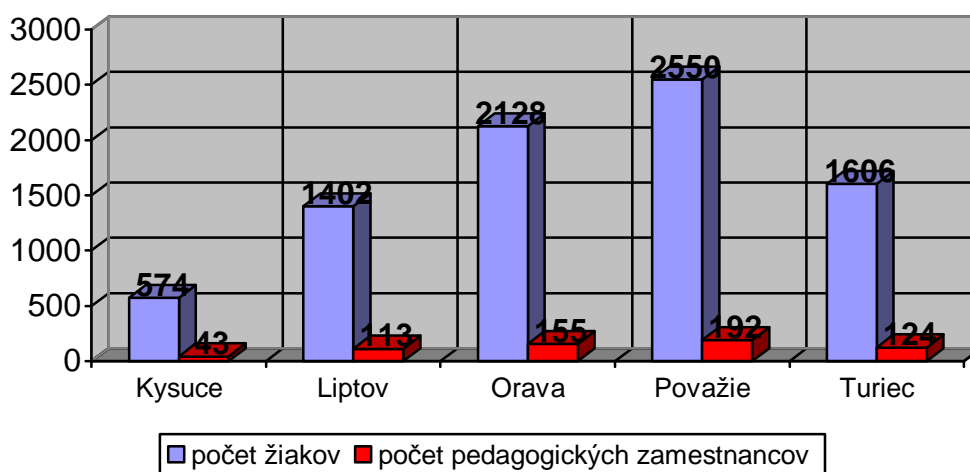

Zdroj: Štatistické informácie Ústavu informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

2.4.4 Regionálne špecifiká gymnaziálneho vzdelávania

Žilinský samosprávny kraj je zriaďovateľom 16 gymnázií a Športového gymnázia ako organizačnej súčasti Spojenej školy, Rosinská cesta 4, Žilina.

Graf 2.5: Prehľad počtu žiakov a pedagogických zamestnancov v gymnáziách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2009/2010

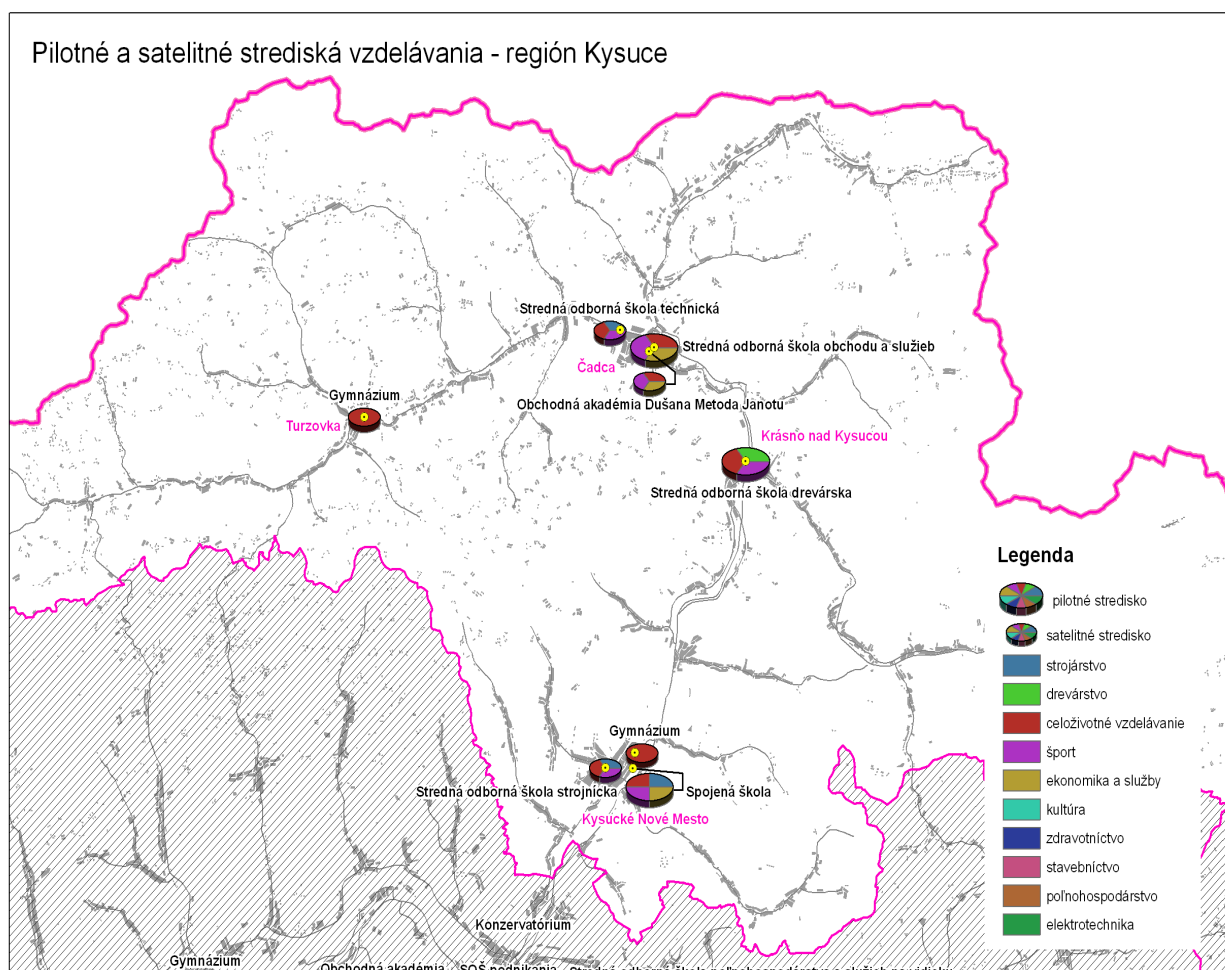

Zdroj: Štatistické informácie Ústavu informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

Región Kysuce

V regióne Kysuce sa nachádzajú 2 gymnáziá, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Je to Gymnázium, Ľ. Štúra 35, Turzovka, ktoré má štvorročnú študijnú formu a venuje zvýšenú pozornosť výučbe informatiky a Gymnázium, Komenského 1357, Kysucké Nové mesto, so štvorročnou formou štúdia a s profiláciou na spoločenské vedy. Uvedené gymnáziá sú zároveň satelitnými centrami regiónu pre oblasť celoživotného vzdelávania. Počet žiakov oboch gymnázií bol v školskom roku 2008/2009 567, čo predstavuje 6,5 % z celkového počtu žiakov gymnázií, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, resp. 4,1 % z celkového počtu žiakov všetkých gymnázií v Žilinskom kraji.

Mapa 2.1: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Kysuce

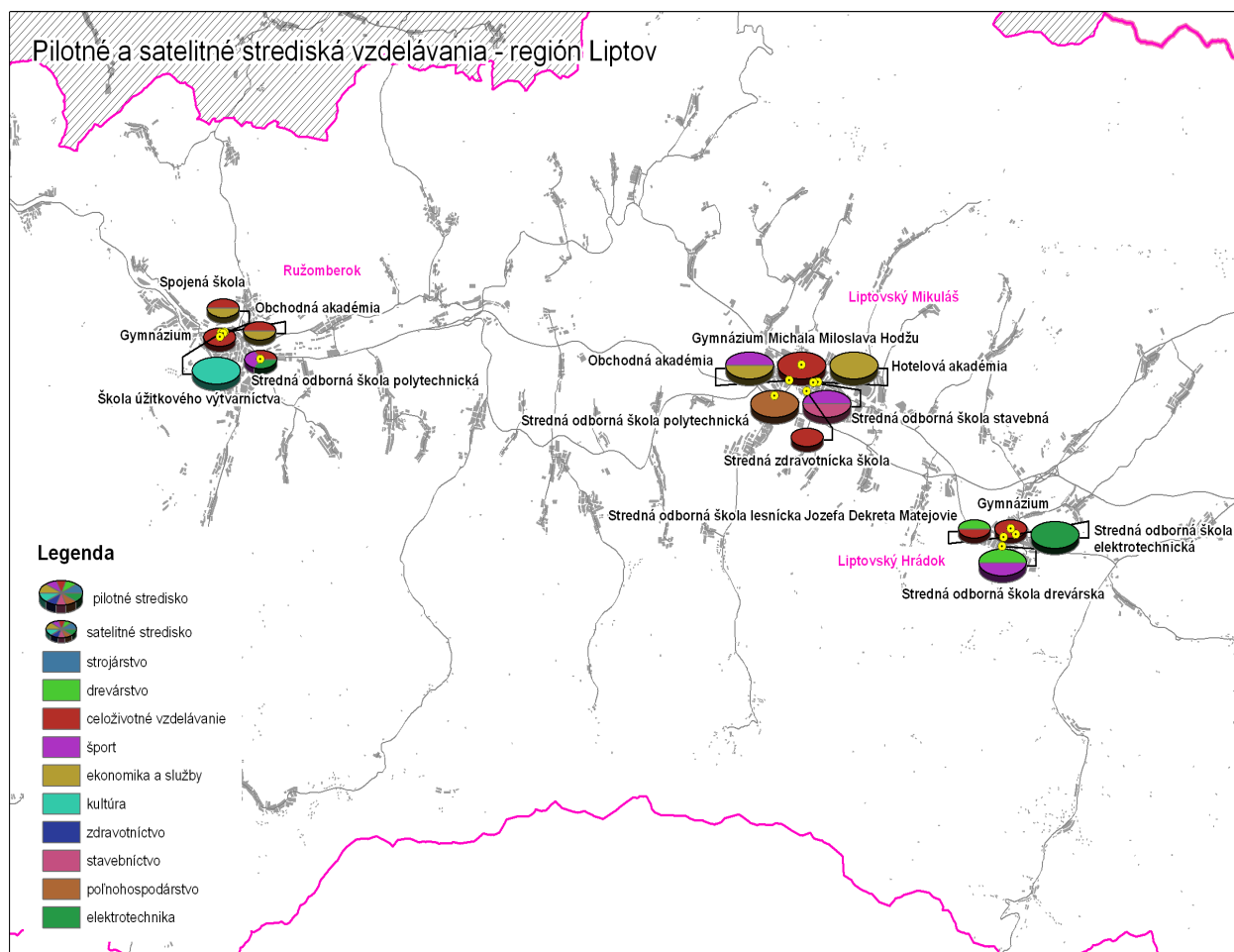

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Región Liptov

Všeobecné (gymnaziálne) vzdelávanie je v regióne Liptov zastúpené 3 gymnáziami. Ide o gymnáziá, ktoré uchádzačom o štúdium ponúkajú 4 - ročnú a 8 - ročnú formu štúdia. Gymnázium Michala Miloslava Hodžu, Hodžova 13, Liptovský Mikuláš, ktorého organizačnou súčasťou je aj jazyková škola, svojím zameraním sa orientuje na vyučovanie cudzích jazykov a ekológie. Gymnázium, Š. Moyzesa 21, Ružomberok smeruje svoje zameranie na výučbu francúzskeho jazyka, Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok má profiláciu na výučbu informatiky. Školy sú zároveň pilotnými, resp. satelitnými centrami pre oblasť celoživotného vzdelávania v oblasti cudzích jazykov. Počet žiakov týchto gymnázií bol v školskom roku 2008/2009 1525, čo predstavuje 17,3 % z celkového počtu žiakov gymnázií, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, resp. 11 % z celkového počtu žiakov všetkých gymnázií v Žilinskom kraji.

Mapa 2.2: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Liptov

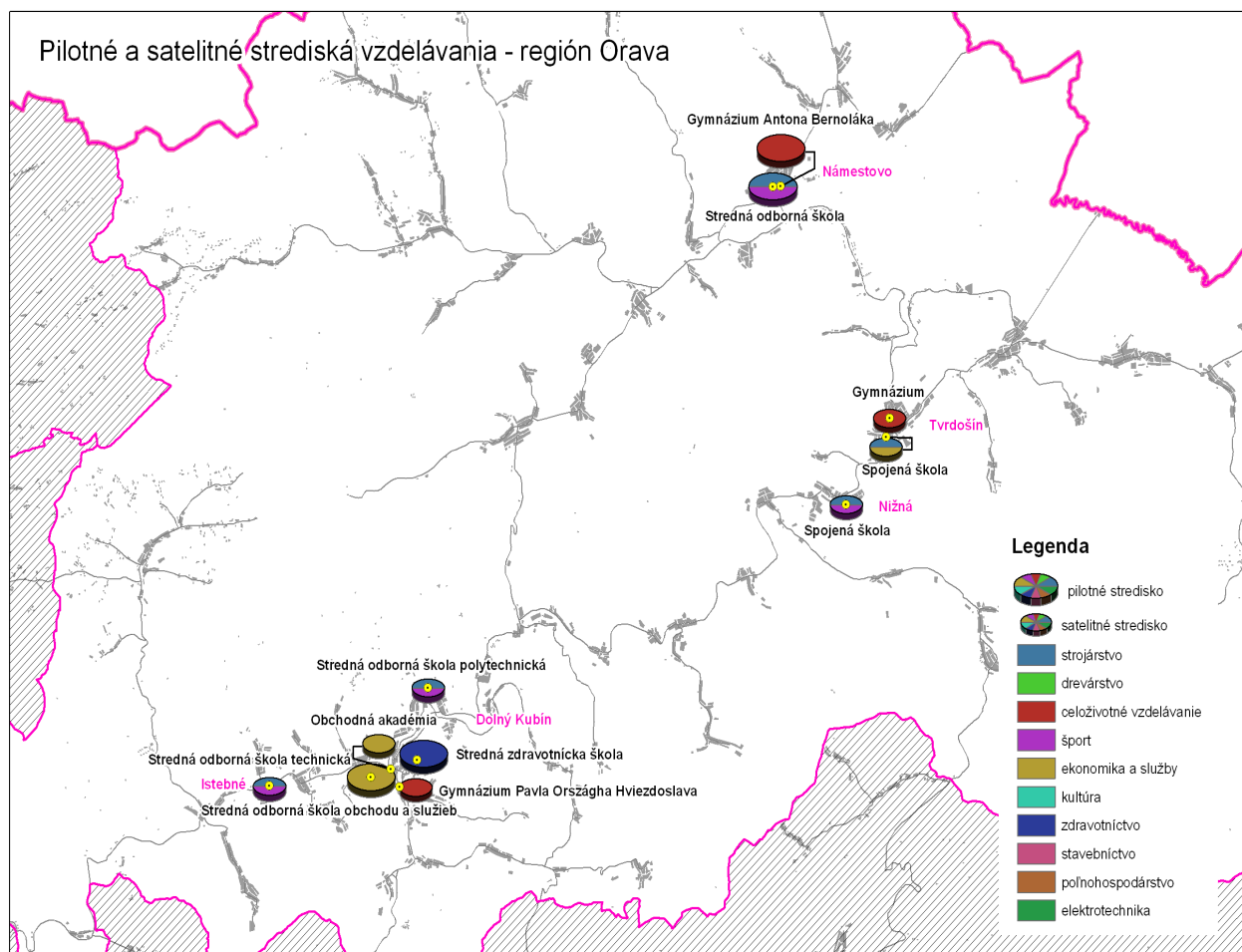

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Región Orava

V regióne Orava sa nachádzajú 3 gymnáziá, ktorých zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj. Sú to: Gymnázium Pavla Országha Hviezdoslava, Hviezdoslavovo nám. 18, Dolný Kubín; Gymnázium Antona Bernoláka, Ul. Mieru 307/23, Námestovo (jeho organizačnou súčasťou je aj jazyková škola) a Gymnázium, Školská 837, Tvrdošín (existencia športovej triedy so zameraním na futbal, florbal, volejbal, tenis). Všetky 3 gymnáziá majú v súčasnosti aktívny 4 – ročný a 8 – ročný študijný odbor a sú zamerané na výučbu cudzích jazykov, sú pilotnými, resp. satelitnými centrami celoživotného vzdelávania. Počet žiakov týchto gymnázií bol v školskom roku 2008/2009 2197, čo predstavuje 25 % z celkového počtu žiakov gymnázií, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, resp. 15,9 % z celkového počtu žiakov všetkých gymnázií v Žilinskom kraji.

Mapa 2.3: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Orava

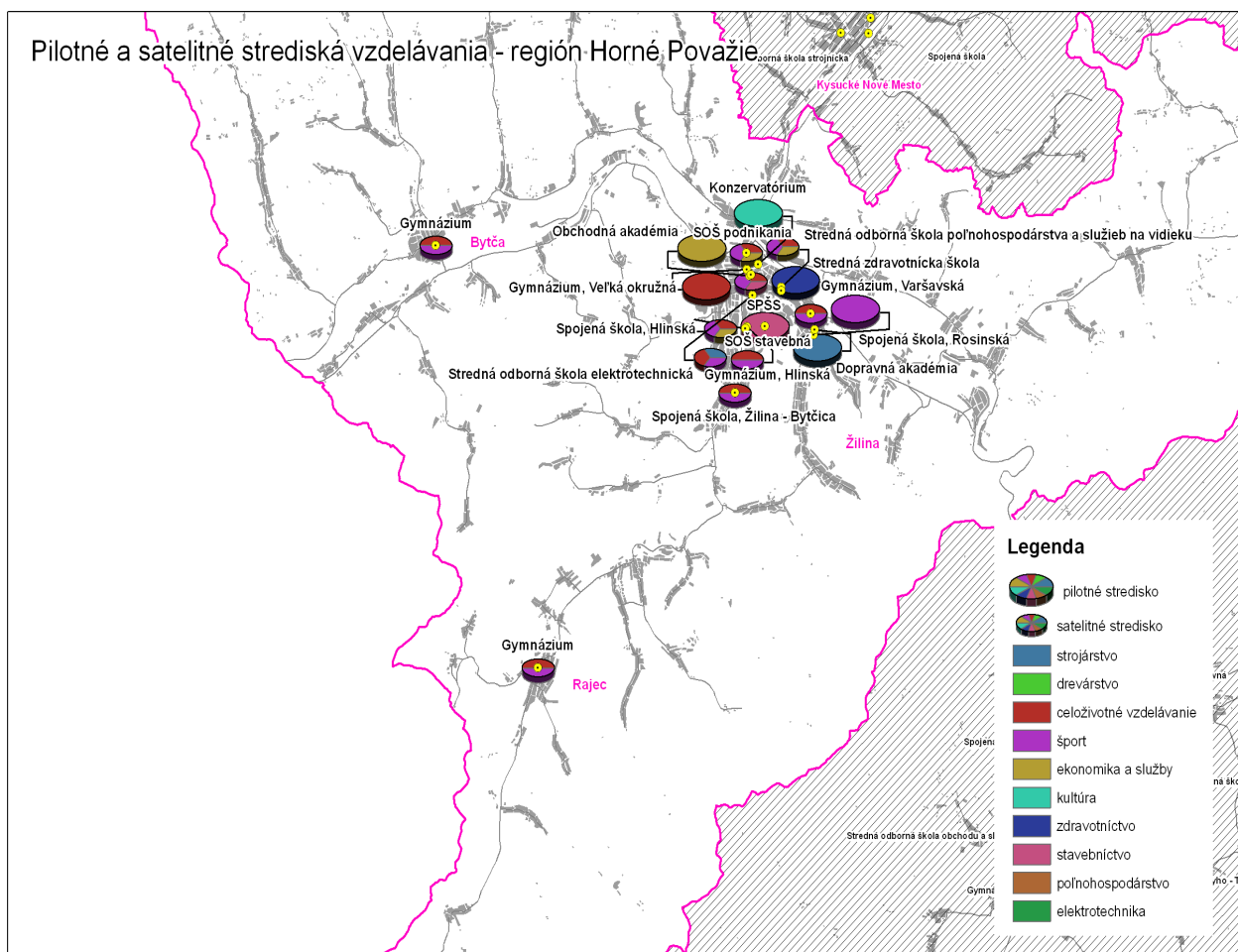

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Región Horné Považie

Región Horného Považia je nosným centrom gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji. Je zastúpené 6 gymnáziami, jedno z nich je organizačnou zložkou spojenej školy. Počtom žiakov je najmenšie Gymnázium, Javorová 5, Rajec, ktoré pripravuje svojich študentov na vysoké školy prostredníctvom 4 – ročnej formy štúdia. Gymnázium, Štefánikova 219/4, Bytča ponúka svojim žiakom 4 – ročnú a 8 - ročnú študijnú formu a je zamerané na vyučovanie cudzích jazykov. Gymnázium, Varšavská cesta 1, Žilina (osemročné gymnázium) venuje zvýšenú pozornosť výučbe matematiky a cudzích jazykov. Gymnázium, Veľká okružná 22, Žilina je školou s dlhoročnou tradíciou, jej štvorročná forma štúdia umožňovala štúdium matematiky v matematických triedach, v ktorom žiaci tradične dosahujú vynikajúce výsledky v národných a medzinárodných matematických súťažiach. 4 – ročná forma štúdia na Gymnáziu, Hlinská 29, Žilina je orientovaná na vyučovanie cudzích jazykov. Popri všeobecnom vzdelávaní žiaci pod vedením nemeckého lektora a špeciálne zaškolených slovenských učiteľov majú možnosť zvládnuť nemecký jazyk tak, aby v závere štúdia mohli od Centrálného úradu pre Nemecký jazykový diplom v SRN získať medzinárodne uznávaný certifikát o úrovni ovládania nemčiny. Športové gymnázium, organizačná zložka Spojenej školy, Rosinská cesta 4, Žilina, má špecifické postavenie medzi gymnáziami svojim zameraním na šport. Športové gymnázium ponúka štúdium v štvorročnej i osemročnej forme. Škola má od 01. 09. 2009 certifikát „Centrum olympijskej prípravy“. Všetky gymnáziá sú zároveň pilotnými, resp. satelitnými centrami celoživotného vzdelávania. Počet žiakov týchto gymnázií bol v školskom roku 2008/2009 2858, čo predstavuje 32,5 % z celkového počtu žiakov gymnázií, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, resp. 20,6 % z celkového počtu žiakov všetkých gymnázií v Žilinskom kraji.

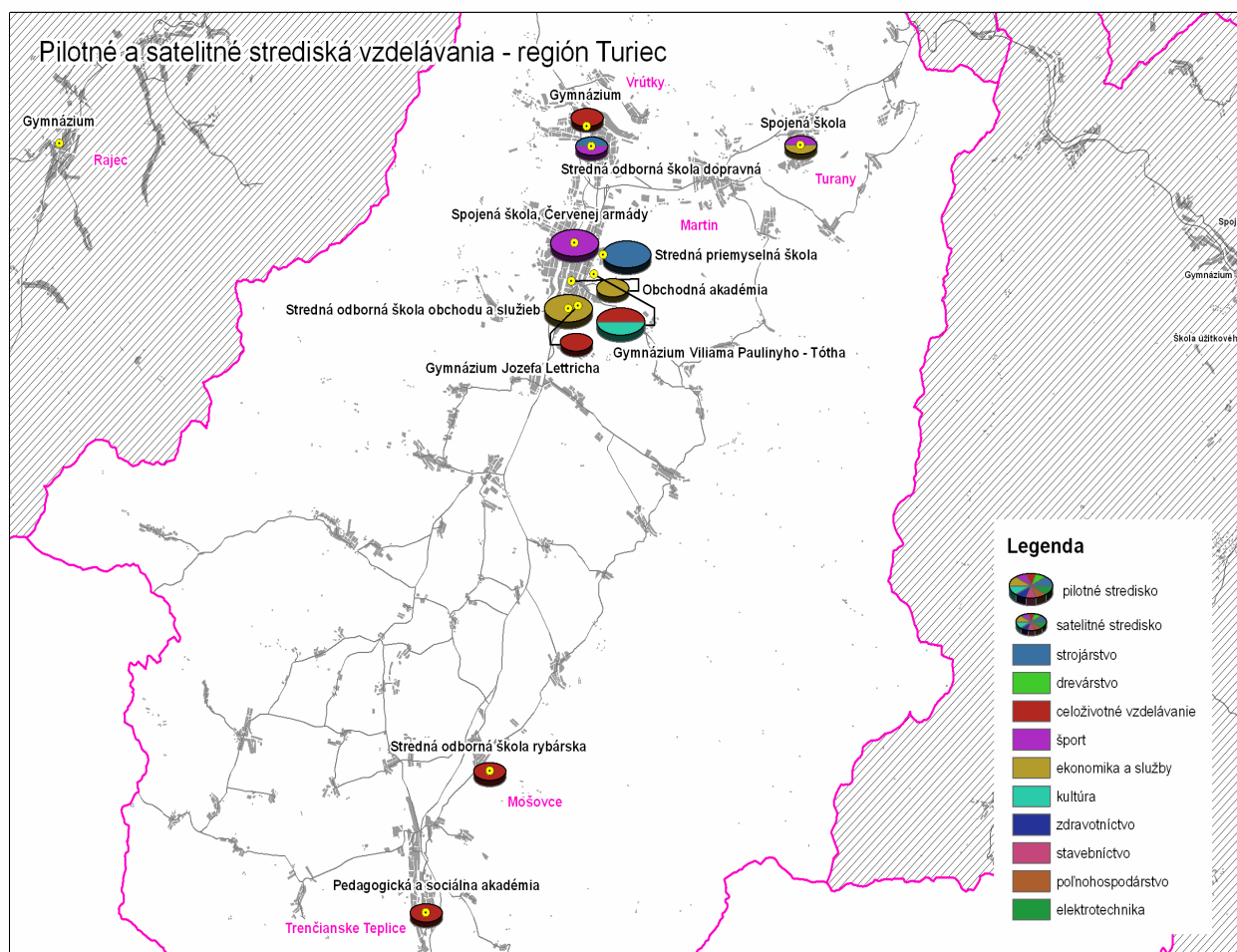
Mapa 2.4: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Horné Považie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Región Turiec

V regióne Turiec sa nachádzajú 3 gymnáziá, ktorých zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj. Gymnázium Viliama Paulinyho – Tótha pripravuje študentov pre štúdium na vysokú školu v 4 – ročnom a 6 – ročnom študijnom odbore, ktorý je v súčasnosti v experimentálnom overovaní. Gymnázium Jozefa Lettricha (8 – ročné gymnázium), Ul. J. Lettricha 2, Martin venuje zvýšenú pozornosť vyučovaniu biológie a chémie. Obe gymnáziá, ako aj Gymnázium Jozefa Cígera Hronského, Čachovský rad 36, Vrútky sú pilotnými, resp. satelitnými centrami celoživotného vzdelávania. Počet žiakov týchto gymnázií bol v školskom roku 2008/2009 1644, čo predstavuje 18,7 % z celkového počtu žiakov gymnázií, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, resp. 11,9 % z celkového počtu žiakov všetkých gymnázií v Žilinskom kraji.

Mapa 2.5: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Turiec

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

2.5 Zhodnotenie súčasného stavu gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji

Význam, potreba a záujem uchádzačov o štúdium gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji v súčasnej dobe narastá, a to aj z dôvodu vysokých nárokov spoločnosti na jeho kvalitu. Percentuálny podiel **počtu študentov v gymnáziách** všetkých zriaďovateľov v Žilinskom kraji vo vzťahu k celkovému počtu žiakov predstavuje 32 %, čo nie je v súčasnosti v súlade s „Milénium - Národným programom výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov“. V stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja je pomer počtu žiakov všeobecného gymnaziálneho a odborného štúdia 1:3, t. j. 25 % žiakov študuje na gymnáziách, 75 % na stredných odborných školách, čím je zabezpečených Európskym spoločenstvom požadovaných 25 % gymnaziálneho štúdia. Podiel študentov 8 – ročných gymnázií vo vzťahu k celkovému počtu študentov v kraji sa pohybuje na úrovni 10 %, čo dáva signál prispôbiť tento stav požiadavkám súčasných legislatívnych predpisov (5 %).

Rozmanitosť foriem štúdia gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji spočíva v zastúpení nielen 4 –ročnej a 8- ročnej formy, ale aj 6 – ročnej formy štúdia, ktorá je momentálne v experimentálnom overovaní. Gymnaziálne vzdelávanie je zaujímavé aj svojimi špecifikami, vychádzajúcimi z tradícií školy, regiónu, ale aj záujmu zo strany študentov, uchádzačov o štúdium, ich rodičov. Na základe uvedeného sa vzdelávanie v gymnáziách v Žilinskom samosprávnom svojom obsahom zameriava na štúdium cudzích jazykov, prírodných, resp. spoločenských vied.

Žilinský samosprávny kraj nie je jediným zriaďovateľom v kraji. Stav a úroveň gymnaziálneho vzdelávania ovplyvňujú aj **iní zriaďovatelia** (Krajský školský úrad, cirkev, mestá, súkromná sféra). Žilinský samosprávny kraj prikladá veľkú vážnosť komunikácii s uvedenými zriaďovateľmi, a to v dôsledku snahy koordinovať smerovanie gymnaziálneho vzdelávania v kraji, ovplyvňovať jeho stav, úroveň a kvalitu.

V Žilinskom samosprávnom kraji existuje popri integrovanej forme vzdelávania **intelektovo nadaných detí** (1. ročník – 4. ročník) aj variant vzdelávania, ktorý poskytuje kontinuálne vzdelávanie nadaných detí od prvej triedy po maturitu, resp. od 1. ročníka – 9. ročníka základnej školy komplexne. Táto forma vzdelávania nadaných predstavuje samostatný prvok v našom vzdelávacom systéme, má presne stanovené pravidlá, formy a metódy práce. Oficiálny názov vzdelávacieho programu je Program APROGEN (alternatívny program edukácie nadaných) a realizuje sa v 29 krajských a okresných mestách na Slovensku. Aktuálne je v tomto vzdelávacom programe zaradených 3 200 žiakov. Alternatívne prístupy k vzdelávaniu nadaných žiakov sa ukázali ako nosné najmä kvôli efektívnemu využívaniu psychologických poznatkov. K vysokej efektivite celej alternatívnej formy vzdelávania prispelo i vytváranie nových učebných materiálov, špeciálne pripravených pre populáciu intelektovo nadaných žiakov. V Žilinskom kraji pôsobia v rámci projektu Aprogen určenom pre školy s triedami pre nadané deti 4 základné školy (Žilina, Bytča, Martin, Ružomberok). Odbor školstva Žilinského samosprávneho kraja vníma potrebu uspokojiť požiadavku výchovy a vzdelávania žiakov s intelektovým nadaním aj na stredných školách. Na základe uvedeného možno

konštatovať, že najlepšie predpoklady pre rozvoj intelektového nadania žiakov na stredných školách by mohli vytvoriť práve gymnáziá.

Žilinský samosprávny kraj pripisuje veľký význam aj problematike nadania v oblasti športu. Jedným z jeho cieľov je vrátiť šport do škôl, využiť materiálo-technické a priestorové zabezpečenie stredných škôl na prilákanie čo najväčšieho počtu ľudí k pohybovej aktivite. V spoločnosti, v bežnom živote, ale aj vo výchove a vzdelávaní sa v súčasnej dobe často stretávame s pojmami „fair – play“, „kalokagatia“ a „olympizmus“, ktoré sú symbolom skutočných ľudských hodnôt. Žilinský samosprávny kraj si uvedomuje dôležitosť prípravy mladých ľudí v duchu týchto hesiel, ako aj prípravy mladých talentovaných športovcov pre dobrú reprezentáciu kraja a vlasti. Gymnaziálne vzdelávanie vytvára vhodné podmienky na skĺbenie harmonického rozvoja osobnosti, na napredovanie v oblasti duševnej a telesnej.

Jediným účinným riešením zachovania konkurencieschopnosti gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji sú **kvalita a inovácia**. Vysoká kvalita školy sa čoraz naliehavejšie stáva rozhodujúcou podmienkou existencie škôl. Gymnáziá v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sú inštitúciami s vysokou úrovňou kvality výchovy a vzdelávania. Odbor školstva Žilinského samosprávneho kraja podporuje aktivity gymnázií, ktoré by viedli k ďalšiemu zvyšovaniu kvality školy, k vytvoreniu ešte lepšieho obrazu školy v očiach širokej verejnosti. Za platný nástroj marketingovej stratégie a relevantného hodnotenia kvality vzdelávacieho programu školy považuje certifikovať vzdelávacie inštitúcie a ich vzdelávacie programy certifikátmi, ktoré sú akceptovateľné aj v zahraničí. Eliminácia absencie medzinárodných dokladov o získanom vzdelaní zvýši svojim držiteľom šancu uplatniť sa na domacom i zahraničnom trhu práce.

V oblasti **rozvoja vedy a výskumu** Slovenská republika značne zaostáva za priemerom Európskej únie. Ak má v tomto smere dôjsť k výraznému posunu vpred, je potrebné uskutočniť celý rad opatrení. Jedným z nich je aj zvýšenie atraktívnosti vedy, výskumu a vývoja pre mladých ľudí, ktorí budú prirodzenými pokračovateľmi výskumných činností v budúcnosti a prepojiť systém gymnaziálneho vzdelávania s univerzitným a podnikateľským prostredím.

2.6 Smerovanie gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji

Smerovanie gymnaziálneho vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji je v súlade s Národným programom výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 - 20 rokov a má tieto ciele:

- 1) považovať prípravu absolventov na štúdium na vysokých školách a na pomaturitné vzdelávanie naďalej za základné poslanie gymnázií,
- 2) optimalizovať počet žiakov gymnázií tak, aby ich počet tvoril 20 % - 25 % z celkového počtu žiakov stredných škôl Žilinského samosprávneho kraja a počet žiakov osemročných gymnázií tak, aby ich počet tvoril 5 % z celkového počtu žiakov stredných škôl Žilinského samosprávneho kraja,
- 3) zabezpečiť pomaturitné štúdium aj na gymnáziách,
- 4) vytvoriť sieť špičkových gymnázií, ktoré budú zamerané na získanie všeobecného vzdelania a rozšíreného jazykového vzdelávania a vzdelávania so zameraním na prírodné a spoločenské vedy,
- 5) umožniť získanie gymnaziálneho vzdelania akceptovateľného v zahraničí,
- 6) vytvoriť podmienky pre zriadenie triedy pre vyučovanie žiakov s intelektovým nadaním.

2.6.1 Sieť špičkových gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji

Žilinský samosprávny kraj s výhľadom do roku 2013 plánuje vytvoriť podmienky pre podporu špičkových gymnázií, ktoré budú zamerané na získanie všeobecného vzdelania a rozšíreného jazykového vzdelávania a vzdelávania so zameraním na prírodné a spoločenské vedy. Žilinský samosprávny kraj pomôže školám pri zapájaní sa do medzinárodných sietí a pri spolupráci s univerzitami a inštitúciami výskumu a vývoja (pôjde výlučne o sieťovú podporu bez nároku na dodatočné verejné finančné prostriedky). Špičkové gymnáziá budú vybrané na základe výsledkov ich žiakov na celoslovenských maturitách a podobných objektívnych kritérií.

Cieľom vytvorenia siete špičkových gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji je umožniť získanie stredoškolského vzdelania na medzinárodnej úrovni a vyrovnávanie regionálnych rozdielov vo vzdelávaní a príprave žiakov na vysokoškolské štúdium. Tieto gymnáziá budú vybrané na základe stanovených kritérií s cieľom vybrať školy, ktoré majú vysokú úroveň vzdelávania porovnateľnú s obdobnými školami v zahraničí. Dôležitým kritériom pre výber týchto gymnázií budú výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu, zapojenie žiakov do súťaží a dosiahnuté výsledky v projektoch. Tieto školy by mali byť motivujúcim faktorom na zvyšovanie úrovne vzdelávania v ostatných školách, čím sa bude realizovať cieľ podporovať školu ako priestor samostatnosti, tvorivosti, moderných metód výchovy a vzdelávania uvedený v Programovom vyhlásení vlády SR.

Návrh kritérií na vymedzenie špičkových gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji:

- a) úspešnosť školy v celonárodnom testovaní v externej časti maturitnej skúšky v jednotlivých predmetoch,

- b) zapojenie školy do projektov na modernizáciu a skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu,
- c) zapojenie žiakov do celoslovenských a medzinárodných súťaží,
- d) výsledky žiakov v externých auditoch, alebo externých testoch,
- e) zvýšenie počtu učiteľov, ktorí získali II. atestáciu alebo úspešne absolvovali rozširujúce štúdium,
- f) zvýšenie počtu učiteľov zapojených do celoživotného vzdelávania na medzinárodnej úrovni v rámci rôznych projektov,
- g) publikačná činnosť učiteľov, autorstvo učebných textov,
- h) pôsobenie učiteľov ako lektorov a multiplikátorov vzdelávania.

Vytvorením takejto siete gymnázií sa podporí vzdelanosť, **rozvoj vedy a výskumu** a informačných technológií ako základných predpokladov pre formovanie vedomostnej, informačnej a kultúrnej spoločnosti v Slovenskej republike. V oblasti rozvoja, významu, rozsahu, kvalite a zabezpečenia vedy a výskumu Slovenská republika značne zaostáva za priemerom Európskej únie. Ak má v tomto smere dôjsť k výraznému posunu vpred, je potrebné uskutočniť celý rad opatrení. Jedným z nich je aj zvýšenie atraktívnosti vedy, výskumu a vývoja pre mladých ľudí, ktorí budú prirodzenými pokračovateľmi výskumných činností v budúcnosti a prepojiť systém stredných škôl s univerzitným a podnikateľským prostredím.

V rokoch 2007/2008 sa Žilinský samosprávny kraj v spolupráci so Žilinskou univerzitou v Žiline a strednými školami v Žilinskom samosprávnom kraji podieľal na projekte spolufinancovanom Európskou úniou s názvom „**Výchova mladých ľudí k vede v Žilinskom kraji**“. Cieľom projektu bolo vytváranie regionálneho prostredia zameraného na zvýšenie záujmu a výchovu mladých ľudí k vede a technike. Hlavnými aktivitami realizovanými v rámci tohto projektu boli: popularizácia vedy a výskumu a výsledkov vedy prostredníctvom kariérnych dní pre študentov, prezentácie najnovších poznatkov vedy a výskumu, ukážky moderných technológií, workshopy pre študentov a spracovanie videofilmov.

Realizátorom projektu sa podarilo vytvoriť vhodné podmienky pre transfer informácií medzi participujúcimi strednými školami, Žilinskou univerzitou a podnikateľskou sférou. Významným spôsobom sa na realizácii projektu podieľali aj odborní zamestnanci odboru školstva.

Žilinský samosprávny kraj nadviazal na myšlienky a podnety projektu „Výchova mladých ľudí k vede v Žilinskom kraji“ a pokračuje v procese podpory rozvoja všeobecného vzdelávania v gymnáziách v roku 2009, keď predložil žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ prostredníctvom projektu „**Moderná škola v praxi**“ a získal finančnú podporu vo výške 331 937,66 €. Cieľom projektu je zosúladiť obsah vzdelávania a používané metódy s jednotlivými výstupmi vo vzťahu k potrebám vedomostnej spoločnosti.

Špecifické ciele:

- a) pripraviť pedagogických zamestnancov škôl schopných tvoriť moderný, efektívny a na potreby spoločnosti reagujúci školský vzdelávací program pre gymnáziá,
- b) vytvoriť moderný, na dopyt reagujúci školský vzdelávací program, definujúci kompetenčný profil absolventa gymnázia v Žilinskom kraji pri zachovaní slobody škôl,

- c) implementovať modelový dokument do výchovno-vzdelávacieho procesu testovaním v reálnych podmienkach a sprievodnou tvorbou pomôcok a pracovných materiálov.

Prehľad gymnázií zapojených do realizácie projektu „Moderná škola v praxi“:

- 1) Gymnázium Michala Miloslava Hodžu, Hodžova 13, Liptovský Mikuláš,
- 2) Gymnázium, Š. Moyzesa 21, Ružomberok,
- 3) Gymnázium, Hlinská 29, Žilina,
- 4) Gymnázium Viliama Paulinyho – Tótha, Malá hora 3, Martin,
- 5) Gymnázium Pavla Országha Hviezdoslava, Hviezdoslavovo námestie 18, Dolný Kubín.

2.6.2 Výchova a vzdelávanie nadaných žiakov

Výchova a vzdelávanie nadaných detí sa uskutočňuje v oblasti **intelektu, športu a umenia**. Výchova a vzdelávanie detí alebo žiakov s nadaním sa uskutočňuje v školách so zameraním na rozvoj intelektového nadania žiakov (všeobecné a špecifické intelektové nadanie), umeleckého nadania žiakov, športového nadania žiakov, prostredníctvom vzdelávacích programov zameraných na príslušné nadanie.

Intelektové nadanie diagnostikuje centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie na základe súhlasu zákonného zástupcu žiaka alebo zástupcu zariadenia. Centrum v súlade s diagnostikovaním intelektového nadania navrhne vhodnú formu vzdelávania žiaka. O forme vzdelávania rozhodne zákonný zástupca žiaka alebo zástupca zariadenia.

Všeobecne intelektovo nadaný žiak môže byť vzdelávaný v škole pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, v triede pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním alebo formou individuálnej integrácie.

Školou pre deti alebo žiakov s intelektovým nadaním je len škola, ktorá zabezpečuje vzdelávanie týchto detí alebo žiakov vo všetkých triedach a vo všetkých ročníkoch. Triedy na rozvíjanie nadania detí alebo žiakov sa môžu zriadiť aj v stredných školách so súhlasom zriaďovateľa. V triedach sa vytvárajú primerané podmienky pre rozvoj ich nadania uplatňovaním špecifických výchovných a vzdelávacích metód a organizačných foriem vyučovania a rozšíreným vyučovaním predmetov pre oblasti umenia, športu a intelektu. Rozšírené vyučovanie predmetov je súčasťou príslušného vzdelávacieho programu.

Školy alebo triedy pre deti alebo žiakov so špecifickým intelektovým nadaním sú školy alebo triedy s rozšíreným vyučovaním prírodovedných alebo spoločensko-vedných predmetov. Školy alebo triedy pre deti alebo žiakov so všeobecným intelektovým nadaním sú školy alebo triedy, ktoré sa zameriavajú na podporovanie a rozvíjanie intelektového nadania žiakov so zohľadnením rozvoja celej osobnosti a na prevenciu a nápravu problémových prejavov, ktoré súvisia s ich intelektovým nadaním.

Žilinský samosprávny kraj veľmi citlivo vníma aj problematiku mimoriadneho nadania v oblasti intelektu. Rodičia bývajú často prvými pozorovateľmi, ktorí si všimnú výraznejšie výkony svojho dieťaťa v niektorej z kognitívnych oblastí a hľadajú pomoc,

ako ho ďalej viesť, s cieľom podporiť jeho vývoj. Dodnes pretrvávajú mylné názory, že nadané deti by mali byť ucelenou, dokonalou osobnosťou, ktorá je dobrá vo všetkých oblastiach a nepotrebuje pomoc iných ľudí, aby rozvíjala svoje nadanie. Nadané deti ale väčšinou nespĺňajú ideálny obraz o vynikajúcom žiakovi, ktorý je bezproblémový. Tieto deti potrebujú pomoc, podporu a maximálne tolerantný prístup ľudí z okolitého prostredia. Preto bude snahou odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja overiť do roku 2013 vzdelávanie žiakov s intelektovým nadaním v triede vybraného gymnázia v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

Odbor školstva Žilinského samosprávneho kraja intenzívne komunikuje so subjektmi, ktoré majú skúsenosti a prax v oblasti práce s intelektovo nadanými deťmi a považuje za dôležité v najbližšej zrealizovať **nasledovné kroky**:

- osloviť základné školy v celom kraji za účelom zistenia výskytu intelektovo nadaných detí, potenciálnych žiakov gymnázia a následne ich psychologicky diagnostikovať;
- zabezpečiť pedagogických zamestnancov, schopných predovšetkým správne metodicky pracovať s uvedenou skupinou žiakov;
- v období pred zriadením triedy zabezpečiť odbornú metodickú prípravu pedagógov;
- vytvoriť personálne stálu skupinu pedagógov, zabezpečujúcu výchovno-vzdelávací proces v triede s intelektovo nadanými žiakmi;
- aplikovať iné formy vyučovania v porovnaní s tradičnými formami;
- nadviazať úzku spoluprácu so školským psychológom;
- nadviazať užšiu spoluprácu so Žilinskou univerzitou, resp. s inými vysokými školami v kraji, ktoré by mimoriadne talentovaným žiakom umožňovali ich čiastočné štúdium v odbore, v ktorom sú nadaní;
- administratívne zabezpečiť zriadenie triedy pre žiakov s nadaním atď.

Školy alebo triedy pre deti a žiakov so **športovým nadaním** sú športové školy alebo športové triedy. Športová trieda sa zriaďuje spravidla pre kolektívne športy. Športové triedy v stredných školách sa môžu zriadiť od prvého ročníka učebného odboru alebo študijného odboru.

V týchto školách sa vytvárajú podmienky pre rozvoj príslušného nadania detí a žiakov uplatňovaním špecifických výchovných a vzdelávacích metód a organizačných foriem vyučovania. Žilinský samosprávny kraj je zriaďovateľom športovej školy – Športového gymnázia ako organizačnej súčasti Spojenej školy, Rosinská cesta 4, Žilina.

Ministerstvo školstva SR vyčlenilo v roku 2009 účelové finančné prostriedky na financovanie nového projektu „Centrá olympijskej prípravy“ (ďalej len „COP“). Poslaním COP je zabezpečenie komplexnej starostlivosti pre mladých a talentovaných športovcov za účelom ich budúcej úspešnej reprezentácie Slovenskej republiky v olympijských športoch a výchovy ako hodnotových vzorov pre občanov SR. Zo stredných škôl, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, spĺňala podmienky pre pridelenie štatútu COP Spojená škola, Rosinská cesta 4, Žilina, organizačná zložka Športové gymnázium. Športové gymnázium bolo žiadateľom o pridelenie štatútu COP v nasledovných športových odvetviach: lyžovanie, plávanie, volejbal a kanoistika na divokej vode. Spojená škola, Rosinská cesta 4, Žilina predložila projekt so zámerom získania všetkých vyššie spomenutých športov. Štatút Centra olympijskej prípravy škola získala podmienene na 2 roky len v športových odvetviach: zjazdové lyžovanie a cyklistika.

2.7 Stratégia v oblasti všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania

Strategický cieľ: Pripraviť žiakov gymnázií na vysokoškolské štúdium.

Čiastkové ciele:

1) Podporovať rozvoj osobnostných predpokladov žiakov pre úspešné prijatie na vysokoškolské štúdium.

Aktivity:

- 1) zvýšiť úroveň požiadaviek pre prijatie uchádzačov na štúdium v gymnáziách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja,
- 2) koordinovať tvorbu školských vzdelávacích programov gymnázií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v súvislosti s rozvíjaním a aplikáciou kľúčových kompetencií žiakov v praxi.

2) Optimalizovať počet žiakov gymnázií v Žilinskom samosprávnom kraji.

Aktivity:

- 1) optimálne navrhovať počet tried a štruktúru študijných odborov a ich zameraní pre prijímanie žiakov do 1. ročníka gymnázií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja na základe údajov z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a záujmu uchádzačov o štúdium, s cieľom dosiahnuť 25 % podiel žiakov gymnázií vo vzťahu k celkovému počtu žiakov stredných škôl v Žilinskom samosprávnom kraji,
- 2) iniciovať pracovné stretnutia všetkých zriaďovateľov gymnázií v Žilinskom kraji v súvislosti s optimalizáciou siete gymnázií v Žilinskom kraji a ich profiláciou,
- 3) vyjadrovať sa zriaďovateľom gymnázií v územnej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja k počtu tried prvého ročníka pre nasledujúce prijímacie konanie.

3) Modernizovať materiálno-technické vybavenie gymnázií.

Aktivity:

- 1) informovať gymnáziá o možnostiach zapojenia sa do projektov a grantových programov, s cieľom zvýšiť úroveň materiálno-technickej základne,
- 2) koordinovať aktivity gymnázií v projekte ESF „Moderná škola v praxi“ v rámci operačného programu Vzdelávanie, prioritná os 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy, opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú,
- 3) zabezpečiť materiálno-technické, priestorové a personálne podmienky pre vytvorenie siete špičkových gymnázií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

4) Rozvíjať spoluprácu gymnázií s vysokými školami a univerzitným prostredím.

Aktivity:

- 1) vytvárať vhodné podmienky pre transfer informácií medzi gymnáziami, Žilinskou univerzitou a podnikateľskou sférou,

- 2) zvýšiť atraktivnosť vedy, výskumu a vývoja pre mladých ľudí, ktorí budú prirodzenými pokračovateľmi výskumných aktivít,
- 3) vyhlásiť 1. ročník súťaže „Mladý vedec“, pre žiakov gymnázií a stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

5) Umožniť získanie gymnaziálneho vzdelania akceptovateľného aj v zahraničí.

Aktivity:

- 1) iniciovať certifikáciu vzdelávacích programov gymnázií celosvetovo uznávanými certifikátmi kvality výchovy a vzdelávania,
- 2) zabezpečiť finančné krytie certifikácie prostredníctvom finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

6) Formovať vzťah žiakov gymnázií ku spoločnosti a slovenskému národu.

Aktivity:

- 1) rozvíjať prostredníctvom vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov na gymnáziách vedomosti žiakov o histórii a tradíciách svojho mesta a regiónu a aj na základe osobne prežitej skúsenosti upevňovať ich národné povedomie,
- 2) každoročne organizovať vedomostnú súťaž „Mladý Slovák“ aj pre žiakov gymnázií v jednotlivých regiónoch Žilinského samosprávneho kraja,
- 3) informovať gymnáziá v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja o projektoch a súťažiach zameraných na aktívne občianstvo, medzinárodnú spoluprácu, vnímanie a rešpektovanie ľudských práv v kontexte kultúrneho a svetonázorového prostredia, vnímanie a hodnotenie potrieb a možností jedincov v spoločnosti v rámci všeobecne uznaných úrovní spoločenskej solidarity, tolerancie a slušnosti, hodnotenie javov a rozhodovanie sa rešpektujúc ekologické zásady, globalizáciu sveta, kultivovanú a vecnú komunikáciu v štátnom a jednom cudzom jazyku a to písomne i ústne, zvýšenie záujmu mladých ľudí o tradície, kultúru a históriu slovenského národa, formovanie ich prirodzeného slovenského patriotizmu, vlastenectva a národného povedomia a rozvíjanie ich pocitu spoluzodpovednosti za vývoj spoločnosti na Slovensku.

7) Vytvoriť podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov s nadaním a talentom v triedach gymnázií so štvorročnou formou štúdia.

Aktivity:

- 1) zabezpečiť udržateľnosť „Centra olympijskej prípravy“ pri Spojenej škole, Rosinská cesta 4, Žilina,
- 2) definovať ciele výchovy a vzdelávania intelektovo nadaných detí s cieľom podporiť ich celkový zdravý vývoj,
- 3) zabezpečiť do roku 2013 vzdelávanie žiakov s intelektovým nadaním v triede jedného z gymnázií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

2.8 Záver

Žilinský samosprávny kraj disponuje vyváženou sieťou gymnázií, ktorých primárnou úlohou je príprava študentov pre štúdium na vysokých školách. Disponujú vysokou úrovňou vzdelávania v oblasti všeobecnovzdelávacích predmetov, ktoré poskytujú základ nielen pre všeobecný rozhľad v sieti životných situácií, ale aj základ pre odborné vzdelávanie.

Gymnáziá v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja ctia svoju históriu a tradície, pružne reagujú na spoločenský vývoj, záujem o oblasti vzdelávania zo strany študentov, ich rodičov, s cieľom prispôbiť v maximálnej miere obsah výchovy a vzdelávania ich potrebám. Sú charakteristické vysokou kvalifikovanosťou a odbornosťou pedagogických zamestnancov, ktorá sa prejavuje v úspešnosti študentov na rôznych súťažiach a projektoch, v ktorých ide často aj o medzinárodnú konfrontáciu. Vysoká úroveň manažérskych zručností riadiacich pracovníkov sa prejavuje nielen v úspešnosti naplňania počtu tried prvých ročníkov, ale aj v úspešnosti pri realizácii projektových aktivít a nadväzovaní medzinárodných partnerstiev, s cieľom diverzifikovať, modernizovať a aktualizovať úroveň a obsah výchovy a vzdelávania v súvislosti s potrebami vyspelej Európy.

Rozhodujúcou skutočnosťou, ktorá naplní ciele regionálnej stratégie v oblasti všeobecného (gymnaziálneho) vzdelávania, bude miera napredovania v oblasti kvality výchovy a vzdelávania, materiálno-technického zabezpečenia, rôznorodosti a flexibility školských vzdelávacích programov, ktoré budú flexibilne reagovať a rešpektovať požiadavky súčasnej spoločnosti.

Regionálna stratégia odborného vzdelávania a prípravy na roky 2010 - 2013

**„Odborné vzdelávanie a príprava – cesta
k úspechu na trhu práce“**

Obsah

3.1	Úvod	79
3.2	Koncepčné a strategické dokumenty	81
3.3	SWOT analýza	82
3.4	Analýza súčasného stavu	84
3.4.1	Predpoklady pre rozvoj odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom samosprávnom kraji	87
3.5	Prepojenie požiadaviek zamestnávateľov so vzdelávacím systémom	111
3.5.1	Región Kysuce	112
3.5.2	Región Liptov	117
3.5.3	Región Orava	121
3.5.4	Región Horné Považie	125
3.5.5	Región Turiec	129
3.6	Stratégia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy	133
3.7	Záver	136

3.1 Úvod

Hospodársky a sociálny vývoj každej krajiny je z veľkej časti určený úrovňou kvalifikácie pracovných síl. Zásadný význam má v tejto súvislosti odborné vzdelávanie ako systém umožňujúci získať odborné zručnosti a kompetencie, ktoré reagujú na rýchlo sa meniace potreby trhu práce. Schopnosť vzdelávacích systémov uspokojovať požiadavky na výkon jednotlivých povolání závisí na pôsobení radu faktorov, medzi ktoré patrí i spoluúčasť sociálnych partnerov na rozvoji odborného vzdelávania a prípravy. O efektivite odborného vzdelávania a prípravy spolurozhoduje to, či sa sociálni partneri zapájajú do definovania zručností a spôsobilostí potrebných pre súčasný i budúci výkon povolání a pracovných činností, a či sa podieľajú na príprave a realizácii vzdelávacích programov.

Rozvoj spoločnosti a ekonomiky, trh práce a vzdelávanie majú veľmi úzku vzájomnú väzbu a len ich vzájomne vyvážený vývoj prispeje k úspešnosti regiónov v európskej a svetovej súťaži. Z uvedeného dôvodu sa v reformných krokoch Ministerstva školstva SR a vyšších územných celkov na úseku regionálneho školstva premietajú trendy a úlohy zásadných vládnych a rezortných materiálov, ktoré formujú a podporujú základné ciele stať sa konkurencieschopnou a flexibilnou ekonomikou založenou na vedomostiach a zručnostiach.

Hospodárske a spoločenské zmeny, reštrukturalizácia hospodárstva, podpora rastu a konkurencieschopnosti regiónov si nevyhnutne vyžadujú i podporu inovačného rozvoja, rozvoja vzdelanosti a odbornosti zamestnancov a zmeny v obsahu a štruktúre odborného vzdelávania a prípravy, čo podporujú i prijaté dokumenty Európskej rady pre oblasť odborného vzdelávania a prípravy.

Medzi dôležité kľúčové posolstvá, podporené zasadnutím Európskej rady z marca 2009, patria: *„zlepšovanie zručností na všetkých úrovniach a poskytovanie kvalitného vzdelávania pre všetkých sú mimoriadne dôležité pre obnovu Európy v krátkodobom horizonte a pre dlhodobý rast a zamestnanosť, ako aj pre spravodlivosť a sociálnu súdržnosť, a to tak, že pracovné miesta a ľudia sa lepšie dokážu prispôbiť zmenám“* a *„je rovnako potrebné zabezpečiť lepší dlhodobý súlad medzi ponukou zručností a dopytom na trhu práce, keďže rastúca nezamestnanosť si vyžaduje lepšie monitorovanie a zosúladenie zručností s dostupnými pracovnými miestami, najmä prostredníctvom vytvárania konkrétnych nástrojov pre občanov“*.

Uznesenie Európskej rady z 15. novembra 2007 o „nových zručnostiach pre nové pracovné miesta“ zdôrazňuje, že:

- vzdelávanie a odborná príprava sú v kontexte celoživotného vzdelávania nevyhnutnými prostriedkami na podporu prispôsobivosti a zamestnatelnosti, aktívneho občianstva a osobného a profesijného uspokojenia, uľahčujú voľnú mobilitu európskych občanov a prispievajú k dosiahnutiu cieľov a ambícií Európskej únie, ktorá sa usiluje reagovať na výzvy spôsobené globalizáciou a starnutím obyvateľstva; vďaka vzdelávaniu a odbornej príprave by mali mať všetci občania možnosť získať potrebné znalosti na to, aby sa mohli aktívne podieľať na znalostnej spoločnosti a na trhu práce,
- ciele plnej zamestnanosti, kvality pracovných miest, produktivity práce a sociálnej súdržnosti možno lepšie dosiahnuť, ak sa odzrkadlia v jasných prioritách: pritiahnúť

viac ľudí do zamestnania a udržať ich v ňom, zvýšiť ponuku práce, zvýšiť pružnosť pracovníkov a podnikov a zvýšiť investície do ľudského kapitálu prostredníctvom lepšieho vzdelania a rozvoja zručností a spôsobilostí.

Možnosť uplatnenia absolventov škôl na trhu práce v Žilinskom samosprávnom kraji je predurčená absolvovaným študijným alebo učebným odborom, miestom bydliska, dostupnosťou siete služieb a sieťou ďalšieho vzdelávania, kvalitnou infraštruktúrou a skutočnosťou, že priamo na trh práce odchádza stále nižší podiel absolventov stredných odborných škôl.

Odborné vzdelávanie a príprava má v Žilinskom samosprávnom kraji dlhoročnú tradíciu. V priebehu rokov došlo k rozšíreniu siete stredných škôl poskytujúcich odborné vzdelávanie a k prehĺbeniu najmä teoretických poznatkov v jednotlivých odborných vyučovacích predmetoch, čo sa najmä po roku 1989 prejavilo nedostatkom kvalifikovaných pracovných síl na trhu práce, ktorý bol v období 90. rokov poznačený regresom v hospodárstve, nízkou motiváciou a nedostatočnou odbornou prípravou mladých ľudí.

Reforma výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike, ktorá začala v roku 2008, prináša možnosť zapojenia sociálnych partnerov, zamestnávateľov a zástupcov komôr a zväzov do výchovno-vzdelávacieho procesu a celkový nový štýl práce našich pedagógov tak, aby výučba zodpovedala potrebám súčasnej spoločnosti, novým technológiám a potrebám žiakov. Žiaci by mali byť pri vyučovaní viac aktívnejší ako doposiaľ a zo školského prostredia by si mali priniesť schopnosť používať získané vedomosti a zručnosti v procese celoživotného vzdelávania. Veľký dôraz sa kladie na to, aby žiaci pri vzdelávaní v stredných odborných školách získali nielen kľúčové kompetencie, ale i zručnosti pre efektívne uplatnenie sa na trhu práce, ktoré nebude viesť k ich nezamestnanosti a sociálnej izolácii.

Hlavným cieľom Žilinského samosprávneho kraja v oblasti stratégie odborného vzdelávania a prípravy s názvom „**Odborné vzdelávanie a príprava – cesta k úspechu na trhu práce**“ je pripraviť žiakov stredných odborných škôl pre úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

K uvedenému cieľu boli zadefinované čiastkové ciele:

- 1) Rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov stredných odborných škôl pre úspešné uplatnenie sa na trhu práce.
- 2) Formovať vzťah žiakov stredných odborných škôl ku spoločnosti a slovenskému národu.
- 3) Rozvíjať praktickú výučbu žiakov s potrebami zamestnávateľov.
- 4) Zriadiť centrá odborného vzdelávania a prípravy.
- 5) Modernizovať materiálno-technické vybavenie stredných odborných škôl.
- 6) Oplyvňovať pozitívne vytváranie vzťahu a hrdosti žiakov a verejnosti ku odbornému vzdelávaniu a príprave.

3.2 Konceptné a strategické dokumenty

Východiskom pri spracovaní stratégie odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2010 – 2013 **„Odborné vzdelávanie a príprava – cesta k úspechu na trhu práce“** sú uvedené konceptné a strategické dokumenty:

● programové dokumenty Európskej únie:

- a) Lisabonská stratégia, 2000;
- b) Bruggská iniciatíva, 2001;
- c) Kodanská deklarácia, 2002;
- d) Maastrichtské komuniké, 2004;
- e) Helsinské komuniké, 2006;

● programové dokumenty vlády Slovenskej republiky:

- a) Stratégia konkurencieschopnosti SR do roku 2010: Národná lisabonská stratégia, 2001;
- b) Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR, 2003;
- c) Akčný plán pre informačnú spoločnosť, 2005;
- d) Akčný plán pre vzdelávanie a zamestnanosť, 2005;
- e) Programové vyhlásenie vlády SR, 2006;
- f) Návrh Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015, 2007.

● konceptné dokumenty Ministerstva školstva SR:

- a) Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, 2002;
- b) Koncepcia pedagogicko-poradenského systému a jeho implementácie do praxe, 2007;
- c) Koncepcia dvojúrovňového modelu odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike, 2007;
- d) Národný program pre učiace sa regióny, 2007;
- e) Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, 2007;

● legislatíva v rezorte školstva:

- a) zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- b) zákon NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- c) zákon NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- d) zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- e) zákon NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov;
- f) vyhláška MŠ SR č. 282/2009 Z. z. o stredných školách.

3.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• dostatočný počet druhov a typov škôl a školských zariadení,• zastúpenie všetkých typov akreditovaných vzdelávacích inštitúcií,• proporcionálne rozloženie stredných odborných škôl v regiónoch Žilinského kraja,• vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest,• kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov,• odbornosť vyučovania odborných predmetov,• ochota pedagogických zamestnancov ku celoživotnému vzdelávaniu,• využívanie alternatívnych spôsobov výučby vo výchovno-vzdelávacom procese,• skúsenosť s tvorbou projektov a aktívna zapojenosť stredných škôl do projektov (Program celoživotného vzdelávania – Comenius, Leonardo da Vinci, Mládež v akcii a pod.),• spolupráca stredných škôl so základnými školami, zamestnávateľmi a podnikateľskými subjektmi,• tradícia stredných škôl a rozvíjajúci sa priemysel v regiónoch Žilinského kraja,• záujem absolventov stredných škôl o ďalšie možnosti vzdelávania,• organizovanie dní otvorených dverí na podporu vytvárania partnerstiev,• medzinárodná spolupráca stredných škôl a školských zariadení,• vlastné priestory škôl v správe samosprávneho kraja.	• nedostatočné prepojenie systému odborného vzdelávania s potrebami trhu práce,• nedostatok informačných a poradenských služieb o vzdelávaní a trhu práce,• neucelený systém poskytovania informácií o možnostiach ďalšieho vzdelávania,• zastarané učebné pomôcky a didaktická technika, nedostatok výpočtovej techniky, neaktuálny a zastaraný knižný fond,• sieť stredných škôl neposkytuje v dostatočnej miere vyššie odborné vzdelanie ako príležitosť na celoživotné vzdelávanie,• slabá propagácia niektorých stredných škôl na verejnosti,• nesystematická spolupráca niektorých škôl s podnikateľskými subjektmi,• chýbajúce učebné osnovy, spĺňajúce nové požiadavky v oblasti trhu práce,• nepostačujúce vybavenie stredísk odbornej praxe a stredísk praktického vyučovania, odborných učebných pomôckami, didaktickou technikou, strojmi, zariadeniami,• nízka úroveň mobility a flexibility pracovnej sily,• chýbajúce centrá odborného vzdelávania a prípravy.

Príležitosti	Ohrozenia
• spolupráca medzi zriaďovateľmi škôl a školských zariadení,• možnosť ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov stredných odborných škôl (spolupráca s metodicko-pedagogickými centrami a vysokými školami),• využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie a iných zdrojov,• priaznivé podmienky pre mobilitu absolventov stredných škôl,• funkčný informačný systém stredných škôl, slúžiaci absolventom základných škôl na výber stredných odborných škôl,• využívanie existujúcej siete podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií vo výchovno-vzdelávacom procese,• zapojenie škôl a školských zariadení do procesu trvalo udržateľného rozvoja miest a regiónov,• výučba cudzích jazykov a informačných technológií v stredných odborných školách,• zosúladienie siete škôl a školských zariadení s požiadavkami trhu práce,• spolupráca stredných odborných škôl so zamestnávateľmi, zamestnávateľskými zväzmi a komorami,• aktivizácia orgánov školskej samosprávy pre zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v stredných školách a školských zariadeniach,• organizovanie spoločných workshopov medzi strednými školami a podnikateľskými subjektmi,• rozvoj nových zdrojov zamestnanosti a príležitostí v regiónoch Žilinského kraja,• vstup nových investorov do výrobnjej sféry,• využitie moderných informačných technológií pri rozvoji poradenstva o povolaniach a zamestnaniach,• zvýšenie účinnosti prepojenia ponuky pracovnej sily s dopytom trhu práce,• rozvíjanie kariérového poradenstva v stredných školách a školských zariadeniach,• zriadenie Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji, ktorej predchádzalo zriadenie Regionálnej štvorpartity pre vzdelávanie v Žilinskom samosprávnom kraji.	• izolácia vzdelávacej sústavy od požiadaviek trhu práce,• zníženie kvality stredoškolského vzdelávania,• nízka vedomostná úroveň a príprava žiakov základných škôl na stredoškolské štúdium,• neochota orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete škôl a školských zariadení,• nedostatok finančných zdrojov na prevádzku škôl a školských zariadení, ich vybavenosť a odmeňovanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov,• nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva,• malý počet ponúkaných pracovných miest na trhu práce,• odliv kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu,• zlá ekonomická situácia v rodinách,• nezáujem o spoluprácu podnikateľskej sféry so strednými školami,• nezáujem žiakov základných škôl o stredoškolské odborné vzdelávanie,• nezáujem ekonomicky aktívneho obyvateľstva na vlastnom kariérom rozvoji.

3.4 Analýza súčasného stavu

Vzdelávacia politika pre oblasť odborného vzdelávania a prípravy je otvorený systém, ktorý zahŕňa všetky procesy riadenia, organizácie, financovania a fungovania vnútorných a vonkajších vzťahov so zainteresovanými subjektmi, ktoré smerujú k jedinému cieľu – podporovať rovnaké vzdelávacie príležitosti pre žiakov tak, aby získali kvalifikáciu požadovanú zamestnávateľom a svetovým trhom práce, rozvíjali a zdokonaľovali svoje vedomosti, zručnosti a kompetencie v rámci princípov celoživotného vzdelávania.

Odborné vzdelávanie a príprava poskytujú širokú bázu znalostí a zručností relevantných z hľadiska pracovného života. V rámci regionálnych politík a postupov je potrebné posudzovať relatívne vplyvy investícií do rôznych úrovní zručností a spôsobilostí. Je žiaduce zvýšiť kvantitu sprostredkovateľských a technických zručností, ako aj zručností na vysokej úrovni, aby sa prekonal ich nedostatok a podporila sa tak inovácia a rast vedomostnej spoločnosti.

Mladí ľudia by mali v odbornom vzdelávaní a príprave získať zručnosti a spôsobilosti relevantné z hľadiska požiadaviek trhu práce a z hľadiska celoživotného vzdelávania. Vyžaduje si to kroky na zníženie miery predčasného ukončovania odborného vzdelávania a prípravy, na uľahčenie prechodu zo školy do zamestnania, napríklad kombináciou vzdelávania a odbornej prípravy s prácou, resp. prostredníctvom vzdelávania na pracovisku. Zručnosti a spôsobilosti dospelaj pracovnej sily je nutné podporovať podnecovaním uznávania vzdelávania nadobudnutého v minulosti prostredníctvom odbornej prípravy a pracovných skúseností. Súčasne by mali byť k dispozícii možnosti vzdelávania pre znevýhodnené osoby a skupiny, najmä pre ľudí s nízkym vzdelaním.

Trendy v oblasti odborného vzdelávania a prípravy:

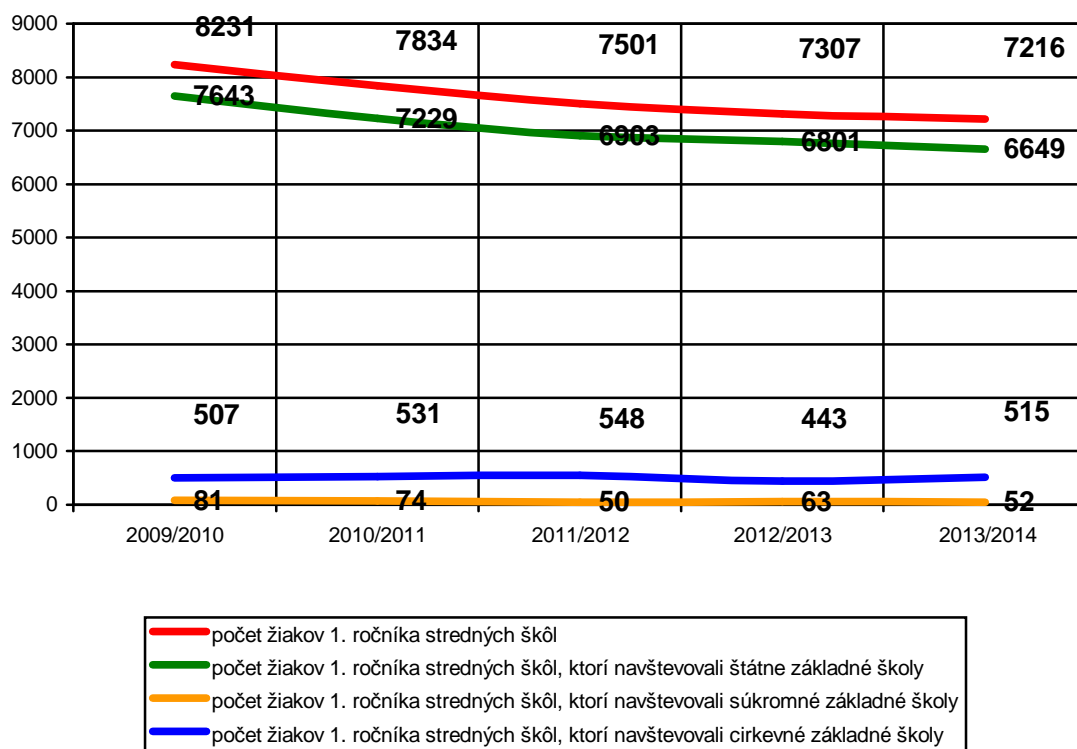
- 1) zlepšiť celoživotné usmerňovanie vrátane zlepšeného usmerňovania, informovania a poradenstva pri výbere povolania v školách s cieľom lepšie zohľadňovať príležitosti a požiadavky, ktoré zahŕňa odborné vzdelávanie a príprava a pracovný život,
- 2) vytvoriť systém odborného vzdelávania a prípravy, ktorý ponúkne prístup k flexibilným, individualizovaným dráham a vytvoriť lepšie podmienky na prechod do pracovného života, prechod k ďalšiemu vzdelávaniu a odbornej príprave vrátane vysokoškolského vzdelávania a podporovať rozvoj zručností dospelých na trhu práce,
- 3) podporovať rozvoj odborného vzdelávania organizovaním súťaží zručností,
- 4) reagovať na potreby jednotlivcov a trhu práce, osobitnú pozornosť venovať potrebám malých a stredných podnikov,
- 5) zlepšovať verejné a súkromné investície do odborného vzdelávania a prípravy vypracovaním mechanizmov na vyvážené a spoločné financovanie a investície,
- 6) aktívne rozvíjať partnerstvo medzi rôznymi tvorcami rozhodnutí a zainteresovanými stranami, najmä sociálnymi partnermi a odvetvovými organizáciami na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Odborné vzdelávanie a príprava vo všetkých oblastiach ekonomickej činnosti nadväzujú na trh práce a uplatnenie absolventov v zamestnaní. Uplatnenie absolventov na trhu práce a ich zamestnanosť sú samozrejme spojené s koncepciou vzdelávania a vzdelania, ktoré im je poskytované, a teda aj s charakterom kompetencií, s ktorými prichádzajú absolventi na trh práce.

Samotný vývoj trhu práce ukazuje, že nie je efektívne pripravovať úzko zameraných špecialistov s hlbokými profesijnými kompetenciami, ale že počiatočné odborné vzdelávanie musí smerovať k základnej profesijnej príprave s rozvinutými základnými spôsobilosťami. Väčšia pozornosť je teda oprávnené sústredená na kľúčové kompetencie a osobnostný rozvoj absolventov.

Súčasná spolupráca stredných odborných škôl s firmami je založená najmä na dobrovoľnosti v oblasti sponzorstva, odborných exkurzií žiakov, vykonávanie odbornej praxe, odborného výcviku a členstvo v odborných komisiách. Zamestnávateľia a školy signalizujú stratu záujmu o odborné vzdelávanie a prípravu zo strany žiakov. Situáciu v odbornom vzdelávaní nepriaznivo ovplyvňuje i demografický vývoj obyvateľstva (graf 3.1).

Graf 3.1: Demografický vývoj počtu žiakov 1. ročníkov stredných škôl v Žilinskom kraji v školských rokoch 2009/2010 – 2013/2014

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava, 2009.

Zákon o odbornom vzdelávaní a príprave vytvára podmienky pre spoluprácu subjektov odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce a základné mechanizmy, ktoré zabezpečia túto funkčnosť spolupráce (napr. tvorba školských vzdelávacích programov, postavenie a úlohy štátnej správy, samosprávy, zamestnávateľov a zamestnancov, financovanie odborného vzdelávania a prípravy). V súčasnom období je dôležité zvyšovať flexibilitu absolventov stredných odborných škôl a formovať také kľúčové kompetencie, ktoré im zabezpečia úspešné uplatnenie na trhu práce (napr. odborné vzdelávanie v cudzích

jazykoch, zvyšovanie praktických zručností v používaní informačno-komunikačných technológií, formovanie pozitívnych sociálnych vzťahov a záujmu žiakov o štúdium).

V súčasnej dobe dochádza k strate záujmu žiakov a verejnosti o odborné vzdelávanie a prípravu. Túto situáciu signalizujú nielen školy, ale aj zamestnávateľia. Súčasný stav prepojenia a spolupráce odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľskou sférou je charakterizovaný nasledovnými javmi:

- a) zánik tradičných zamestnávateľov a vznik nových, mnoho veľkých a známych podnikov bolo zrušených (najhorší stav je vo sfére strojárstva a stavebníctva),
- b) zmena zamerania zamestnávateľov, tradičné odvetvia výroby zanikajú a sú nahradzované novými, ktoré tu doteraz neboli, napr. obuvnícky a textilný priemysel, v ktorom Slovensko v minulosti patrilo medzi veľkovýrobcov. Naopak v súčasnosti sa stávame najväčším výrobcom a exportérom automobilov,
- c) vznik malých zamestnávateľov – živnostníkov, ktorí iba sčasti vyplňajú vzniknutú medzeru po zaniknutých veľkopodnikoch, ich požiadavky na absolventa odbornej školy sú veľmi široko definované, pričom často nemajú ujasnenú predstavu o potrebách a úrovni absolventov odborného vzdelávania,
- d) príchod nových zahraničných investorov, ktorí majú vlastnú firemnú kultúru, majú unikátne a vysoko špecializované výrobné zariadenia, presne a dôsledne špecifikované požiadavky vzdelávacieho procesu, vyznačujú sa veľmi dobre popísanými a definovanými požiadavkami na každú konkrétnu profesiu vo výrobnom a technologickom procese,
- e) intenzívna požiadavka na multikultúrnú výchovu, dôvodom je, aby svojou verbálnou a hlavne neverbálnou komunikáciou žiaci a absolventi škôl nevnášali nedorozumenia medzi odlišnými kultúrami,
- f) nastáva veľký rozdiel medzi potrebami konkrétneho zamestnávateľa a vedomosťami, zručnosťami a kompetenciami absolventov, teda výstupmi odborného vzdelávania a prípravy,
- g) zamestnávateľia kladú čoraz väčší dôraz na celoživotné vzdelávanie ako jedínú formu udržania si spôsobilosti pracovnej sily zastávať svoju pracovnú pozíciu počas celého produktívneho veku,
- h) v minulosti nebola spolupráca medzi zamestnávateľmi a školstvom vôbec problematická; veľkí zamestnávateľia v rámci svojho podniku prevádzkovali aj školy, poskytujúce odborné vzdelávanie a prípravu v študijných a učebných odboroch, príkladom bol stavebný a strojársky priemysel; v súčasných podmienkach nemôžeme hovoriť o spolupráci, ale iba o tesnej prepojenosti zamestnávateľa a odbornej školy,
- i) najviac absentuje aktivita niektorých zamestnávateľských zväzov, ktoré neprichádzajú s rozpracovanými zámermi v oblasti odborného vzdelávania a prípravy.

3.4.1 Predpoklady pre rozvoj odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom samosprávnom kraji

Žilinský samosprávny kraj má záujem zvyšovať kvalitu odborného vzdelávania a prípravy, vytvoriť predpoklady pre vstup zamestnávateľov do odborného vzdelávania a prispôbiť profil absolventa potrebám trhu práce. V rokoch 2006 – 2009 sa uskutočnili systémové zmeny, ktoré vytvorili **predpoklady pre rozvoj odborného vzdelávania a prípravy**:

- 1) štruktúra stredných odborných škôl a študijných a učebných odborov,
- 2) zriadenie Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji,
- 3) spolupráca s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré monitorujú potreby trhu práce,
- 4) čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie v oblasti odborného vzdelávania a prípravy,
- 5) rozvoj spolupráce so zamestnávateľskými zväzmi, komorami a právnickými a fyzickými osobami,
- 6) prispôbenie vzdelávacieho systému aktuálnym požiadavkám trhu práce,
- 7) kvalifikovanosť pedagógov a odbornosť vyučovania,
- 8) materiálo-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu.

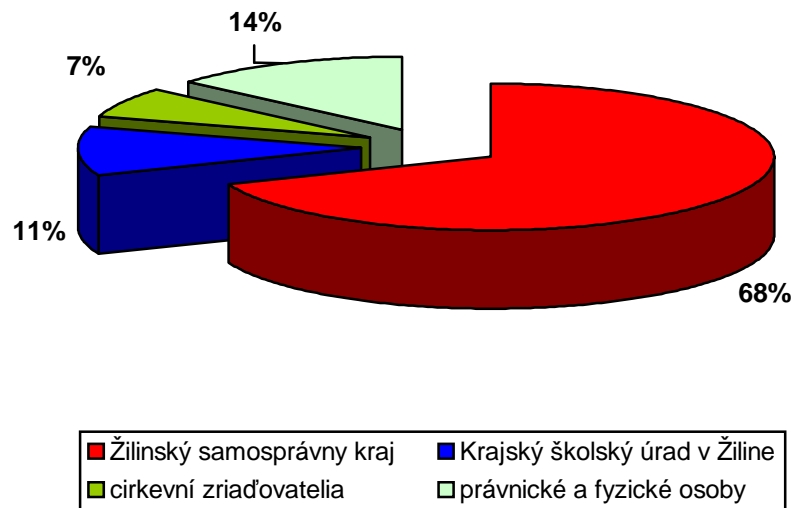
1) Štruktúra stredných odborných škôl a študijných a učebných odborov

V Žilinskom kraji sa nachádza 77 stredných odborných škôl, ktoré zriaďujú Žilinský samosprávny kraj (62 stredných odborných škôl, z ktorých 19 je súčasťou 10 spojených škôl), cirkevní zriaďovatelia (5 stredných odborných škôl) a právnické a fyzické osoby (10 stredných odborných škôl). Krajský školský úrad v Žiline je zriaďovateľom 8 špeciálnych stredných škôl (praktické školy, odborné učilištia, stredné odborné školy internátne) (graf 3.2).

Percentuálny podiel žiakov, ktorí navštevujú stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja tvorí 90 %, cirkevných zriaďovateľov 3,8 %, právnických a fyzických osôb 4,6 % a Krajského školského úradu v Žiline 1,6 %.

V aktuálnom školskom roku navštevuje stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja 35 239 žiakov, ktorých vychováva a vzdeláva 3 296 pedagogických zamestnancov. Gymnáziá navštevuje 8 260 žiakov, čo predstavuje zastúpenie 23,44 % z celkového počtu žiakov. Stredné odborné školy navštevuje 26 979 žiakov, t. j. 76,56 % žiakov v školskom roku 2009/2010.

Graf 3.2: Percentuálne vyjadrenie počtu stredných odborných škôl v Žilinskom kraji podľa zriaďovateľov v školskom roku 2009/2010

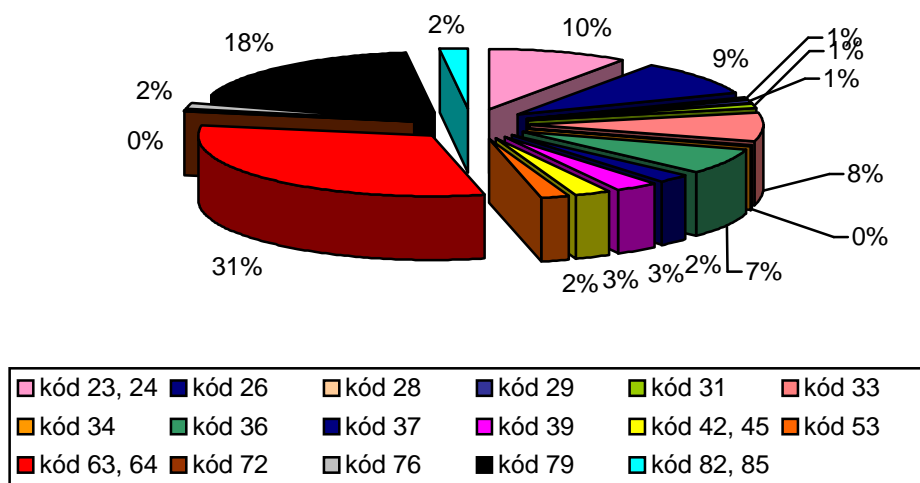

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Štruktúra študijných a učebných odborov stredných škôl

V súčasnej štruktúre stredných odborných škôl dominujú stredné školy so študijnými a učebnými odbormi zameranými na ekonomiku, organizáciu, obchod a služby (31 %) a stredné školy so zameraním na strojárstvo a ostatnú kovospracúvaciú výrobu (10 %), elektrotechniku (9 %) a stavebníctvo, geodéziu a kartografiu (7 %). Sieť stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja je rovnomerná a štruktúra študijných a učebných odborov širokospektrálna (graf 3.3).

Graf 3.3: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v školskom roku 2009/2010

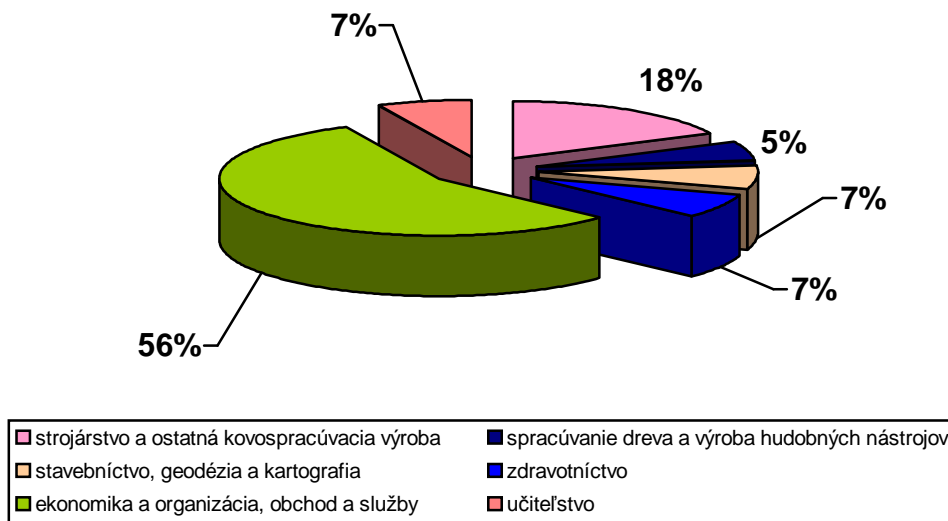
Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Legenda:

kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 10 %, kód 26 – elektrotechnika – 9 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 1 %, kód 29 – potravinárstvo – 1 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 1 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 8 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 0 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 7 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 2 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 3 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 3 %, kód 53 – zdravotníctvo – 2 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 31 %, kód 72 – publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie – 0 %, kód 76 – učiteľstvo – 2 %, kód 79 – gymnázium – 18 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 2 %.

Na území Žilinského kraja je zriadených 10 súkromných a 5 cirkevných stredných odborných škôl, ktorých študijné a učebné odbory sú z väčšej časti zamerané predovšetkým na ekonomiku a organizáciu, obchod a služby, strojárstvo a ostatnú kovospracúvaciú výrobu, zdravotníctvo, učiteľstvo a umenie a umelecko-remeselnú výrobu (graf 3.4).

Graf 3.4: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti cirkevných zriaďovateľov, právnických a fyzických osôb v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

V niektorých stredných odborných školách prevláda funkcia prípravy na ďalšie terciárne štúdium nad funkciou odbornej profesijnej prípravy. V tejto súvislosti sa stále aktuálnejšou stratégiou stáva zbližovanie jednotlivých foriem stredoškolského vzdelávania a prípravy pre trh práce, optimalizácia siete gymnázií, ktoré poskytujú všeobecné vzdelávanie a zároveň zvyšovanie pozície stredných odborných škôl v povedomí verejnosti a školského systému.

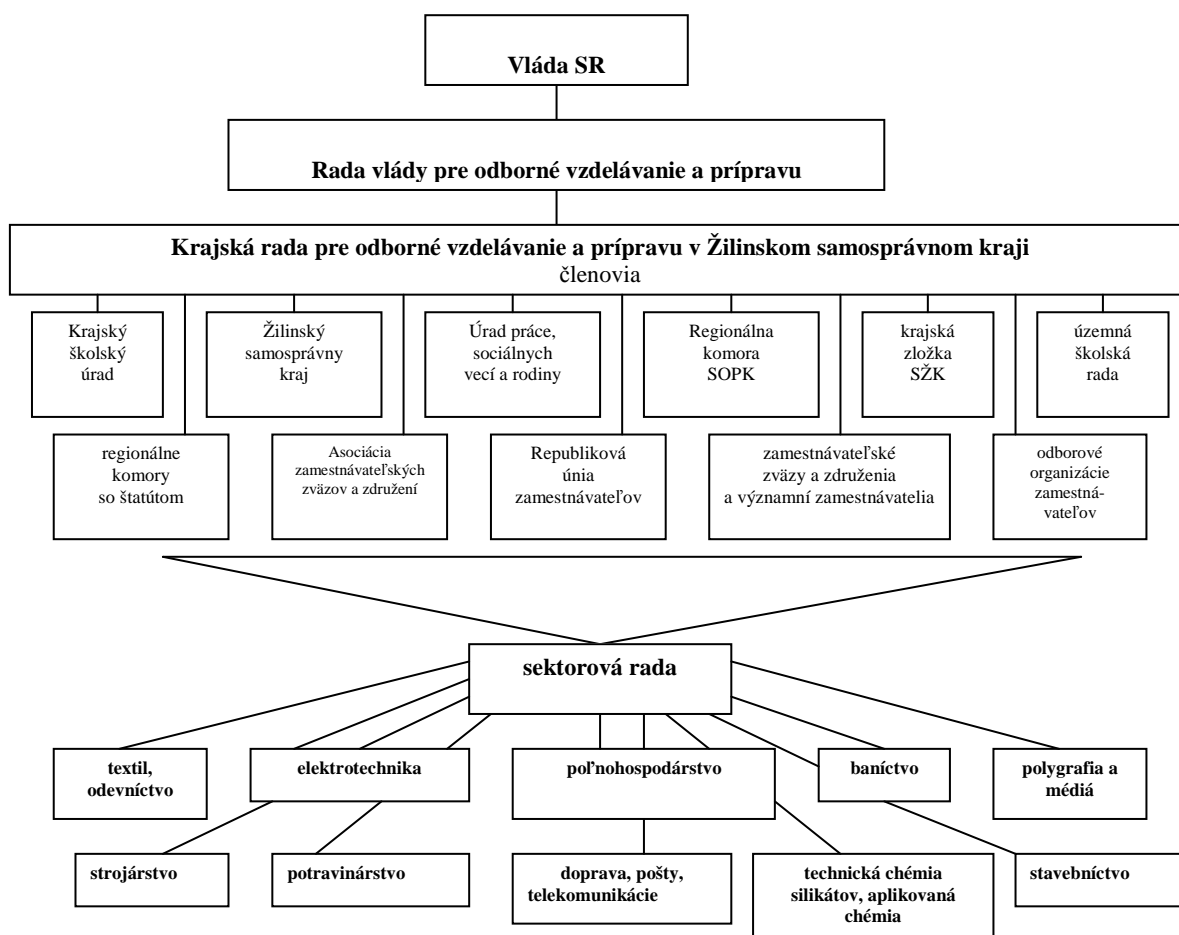
Žiaci základných škôl dlhodobo prejavujú záujem najmä o študijné odbory skupiny ekonomika, organizácia, obchod a služby, gymnázium, elektrotechnika, stavebníctvo, geodézia a kartografia. V posledných rokoch sa postupne zvyšuje záujem žiakov o štúdium strojárstva a ostatnej kovospracúvacej výroby. Žiaci základných škôl pri podávaní prihlášok na stredné školy neprejavujú záujem o učebné odbory.

2) Zriadenie Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji

Účinnosťou zákona NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli zadefinované poradné orgány pre odborné vzdelávanie a prípravu na regionálnej a celoslovenskej úrovni:

- 1) *Rada vlády pre odborné vzdelávanie a prípravu v SR* – zriadená na centrálnej úrovni,
- 2) *Sektorové rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v SR* – zriadené na úrovni stavovských alebo profesijných organizácii podľa vecnej pôsobnosti v súčinnosti s príslušným ministerstvom a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, sektorové rady pre skupiny študijných a učebných odborov: textil a odevníctvo, elektrotechnika, poľnohospodárstvo, baníctvo, polygrafia a médiá, strojárstvo, potravinárstvo, doprava, pošty a telekomunikácie, technická chémia silikátov a aplikovaná chémia, stavebníctvo,
- 3) *Krajské rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v samosprávnych krajoch.*

Poradné orgány pre odborné vzdelávanie a prípravu v SR

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Tabuľka 3.1: Porovnanie zloženia, hlavných úloh, zdrojov financovania a poslania poradných orgánov predsedu Žilinského samosprávneho kraja pre odborné vzdelávanie a prípravu

Oblasti	Regionálna štvorpartita pre vzdelávanie v ŽSK od 03. 07. 2007 do 31. 08. 2009	Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu v ŽSK od 01. 09. 2009
Členovia	zástupcovia Žilinského samosprávneho kraja	zástupcovia Žilinského samosprávneho kraja
	zástupca úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	zástupca úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
	zástupcovia zamestnávateľov, zamestnávateľa, zástupca Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Žiline, zástupca Slovenskej živnostenskej komory, profesijné zväzy	zástupcovia zamestnávateľov, zamestnávateľa alebo regionálne komory, zástupcovia stavovských organizácií a profesijných organizácií
	zástupcovia zamestnancov - Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku a Odborový zväz Kovo	zástupcovia odborových organizácií a zamestnaneckých rád
	-	zástupca krajského školského úradu
	-	zástupca územnej školskej rady
Hlavné úlohy	podpora a koordinácia odborného vzdelávania pre trh práce	prerokúva regionálnu stratégiu odborného vzdelávania a prípravy v nadväznosti na hospodárske a sociálne potreby rozvoja regiónu
	prijímanie odporúčaní pre odbor školstva pri úprave siete škôl a štruktúry študijných a učebných odborov v Žilinskom samosprávnom kraji	prerokúva plán potrieb trhu práce v oblasti odborného vzdelávania a prípravy na úrovni Žilinského samosprávneho kraja
	príprava informácií o potrebe počtu nových absolventov a žiakov na nasledujúcich päť rokov v jednotlivých študijných a učebných odboroch	vyjadruje sa k návrhu žiadosti na zaradenie strednej odbornej školy, strediska praktického vyučovania, školského hospodárstva, strediska odbornej praxe alebo pracoviska praktického vyučovania do siete škôl, školských zariadení, stredísk praktického vyučovania a pracovísk praktického vyučovania Slovenskej republiky
	príprava prognóz a návrhov smerovania stredoškolského vzdelávania	vyjadruje sa k návrhu žiadosti na vyradenie strednej odbornej školy, strediska praktického vyučovania, školského hospodárstva, strediska odbornej praxe alebo pracoviska praktického vyučovania zo siete škôl, školských zariadení, stredísk

		praktického vyučovania a pracovísk praktického vyučovania Slovenskej republiky
	zlepšenie začlenenia zamestnávateľskej sféry do systému stredoškolského vzdelávania	vyjadruje sa k návrhu žiadosti na zmenu v sieti
	-	prerokúva a odporúča ŽSK predložiť návrh na zaradenie nového študijného odboru alebo učebného odboru a ich zameraní do sústavy odborov vzdelávania
	-	prerokúva a odporúča ŽSK predložiť návrh na vyradenie existujúceho študijného odboru alebo učebného odboru a ich zameraní zo sústavy odborov vzdelávania
Hlavné úlohy	-	vyjadruje sa k počtu tried prvého ročníka všetkých stredných odborných škôl v územnej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja pre nasledujúce prijímacie konanie, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce
	-	vyjadruje sa k návrhom na zriadenie Centier odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom kraji
	-	vyjadruje sa k systému informovania žiakov a ich zákonných zástupcov o potrebách trhu práce a o kvalite odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách v územnej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
Financovanie	rozpočet Žilinského samosprávneho kraja	rozpočet Žilinského samosprávneho kraja
Práva a povinnosti	štatút Regionálnej štvorpartity pre vzdelávanie v Žilinskom samosprávnom kraji	štatút Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji
Poslanie	podpora a koordinácia odborného vzdelávania pre trh práce	podpora a koordinácia odborného vzdelávania pre trh práce
	začlenenie zamestnávateľskej sféry do systému stredoškolského vzdelávania	začlenenie zamestnávateľskej sféry do systému stredoškolského vzdelávania

Žilinský samosprávny kraj riešil situáciu v stredoškolskom odbornom vzdelávaní tým, že ako prvý v rámci Slovenskej republiky zriadil poradný orgán predsedu samosprávneho kraja pre odborné vzdelávanie a prípravu s názvom „**Regionálna štvorpartita pre vzdelávanie v Žilinskom samosprávnom kraji**“, v ktorej boli zastúpení – zástupcovia

samosprávneho kraja, zástupca úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, zástupcovia zamestnávateľov a zástupcovia zamestnancov. Poradný orgán predsedu Žilinského samosprávneho kraja pracoval od 03. 07. 2007 do 31. 08. 2009. Jeho hlavným poslaním bola podpora a koordinácia odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce a začlenenie zamestnávateľskej sféry do systému stredoškolského vzdelávania. Na pilieroch regionálnej štvorpartity bola dňa 04. 09. 2009 zriadená **Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji**, kreovaná v súlade so zákonom NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tabuľka 3.1).

3) Spolupráca s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré monitorujú potreby trhu práce

Žilinský samosprávny kraj v záujme prepojenia spolupráce so sociálnymi partnermi a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji realizuje pravidelný monitoring uplatnenia absolventov stredných škôl na trhu práce a analýzu zamestnaní, o ktoré je najväčší záujem a najmenší záujem. Analýza štatistík evidencie nezamestnaných absolventov stredných škôl na trhu práce za predchádzajúci školský rok sa vedie ku koncu kalendárneho roka.

V školskom roku 2007/2008 navštevovalo stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja 36 905 žiakov (stav k 15. 09. 2007), z toho štúdium ukončilo 7 849 žiakov – počet absolventov gymnázií – 1 695 žiakov (21,6 %), počet absolventov stredných odborných škôl – 6 154 žiakov (78,4 %). Tabuľka 3.2 poskytuje prehľad evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja podľa skupín študijných a učebných odborov a ich zameraní k 31. 12. 2008.

Tabuľka 3.2: Evidencia nezamestnaných absolventov stredných škôl na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji (stav k 31. 12. 2008)

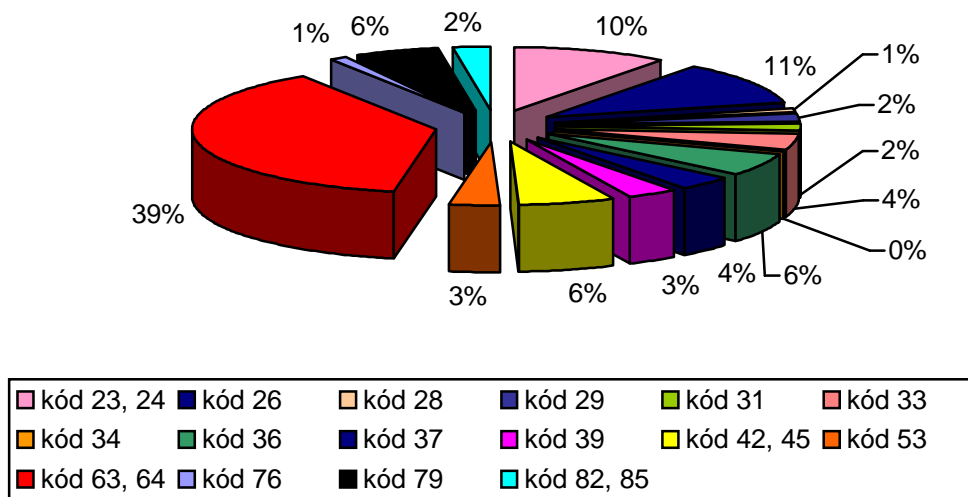
Kód	Názov skupiny študijných a učebných odborov	Kysuce	Považie	Turiec	Liptov	Orava	Spolu
23,24	strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba	29	16	11	24	25	105
26	elektrotechnika	18	17	10	31	36	112
28	aplikovaná chémia	0	5	0	2	0	7
29	potravinárstvo	2	1		17	2	22
31	textil a odevníctvo	4	3	2	7	3	19
33	spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	12	8	5	8	7	40
34	polygrafia a médiá	0	0	1	1	0	2
36	stavebníctvo, geodézia a kartografia	8	17	1	18	14	58
37	doprava, pošty a telekomunikácie	4	14	4	12	3	37
39	špeciálne a technické odbory	8	2	2	15	7	34
42,45	poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka	8	9		39	9	65
53	zdravotníctvo	0	15	0	7	11	33
63,64	ekonomika a organizácia, obchod a služby	50	75	60	132	68	385
76	učiteľstvo	0	0	11	0	0	11
79	gymnázium	11	23	3	4	15	56
82,85	umenie a umelecko-remeselná výroba	1	7	2	14	1	25
spolu		155	212	112	331	201	1011

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2008.

Z prehľadu vyplýva, že celkový počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji za školský rok 2007/2008 tvoril 1 011 žiakov (stav k 31. 12. 2008), čo predstavuje 12,88 % z celkového počtu absolventov, z toho evidovaní absolventi gymnázií tvorili 5,5 %, t. j. 56 absolventov a žiaci stredných odborných škôl tvorili 94,5 %, t. j. 955 absolventov.

Najväčší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl je zo štruktúry študijných a učebných odborov: ekonomika a organizácia, obchod a služby – 385 (38 %), elektrotechnika – 112 (11 %) a strojárstvo – 105 (10,38 %) (graf 3.5).

Graf 3.5: Evidencia nezamestnaných absolventov stredných škôl na trhu práce v Žilinskom kraji podľa skupín študijných a učebných odborov k 31. 12. 2008

Zdroj: Štatistické materiály úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji, 2008.

Legenda:

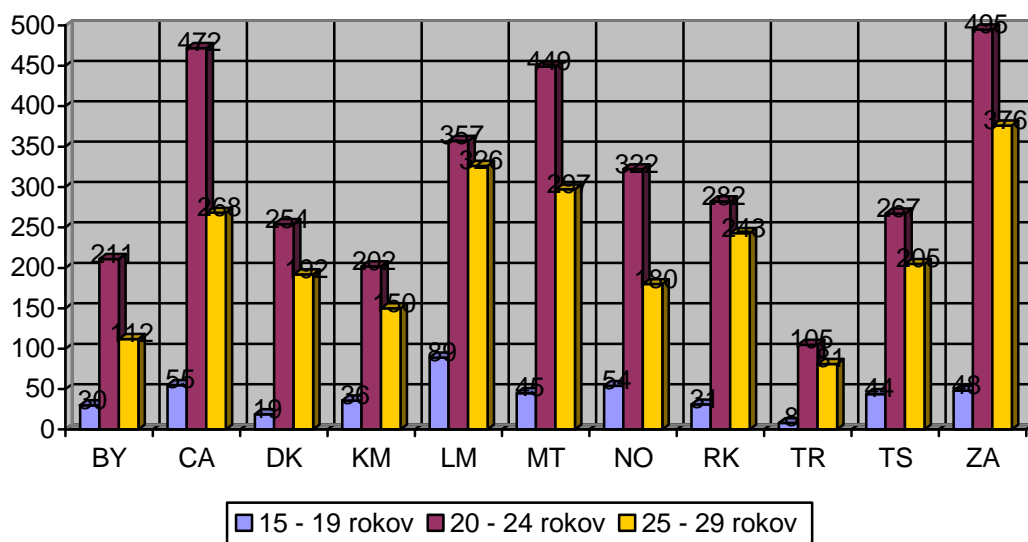
kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 10 %, kód 26 – elektrotechnika – 11 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 1 %, kód 29 – potravinárstvo – 2 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 2 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 4 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 0 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 6 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 4 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 3 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 6 %, kód 53 – zdravotníctvo – 3 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 39 %, kód 72 – publicistika, knižovníctvo a vedecké informácie – 0 %, kód 76 – učiteľstvo – 1 %, kód 79 – gymnázium – 6 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 2 %.

Výrazné zníženie počtu absolventov škôl na trhu práce u vzdelávania s maturitnou skúškou súvisí so systémom prijímania žiakov na vysokoškolské štúdium. U stredoškolského odborného vzdelávania žiakov, ktorí sa vzdelávajú v učebných odboroch, súvisí ich znižujúce sa percento zapojenia do výrobného procesu najmä s možnosťou zamestnania sa v zahraničí a znižujúcim sa záujmom o vzdelávanie s výučným listom. Istú úlohu zohráva i prebiehajúca optimalizácia siete stredných odborných škôl, ktoré môžu zriaďovatelia od roku 2001 združovať a od roku 2003 spájať. Tieto racionalizačné trendy zriaďovateľov škôl v Slovenskej republike sú v súčasnosti stierané novou štruktúrou školského systému výchovy a vzdelávania, ktorú zadefinoval nový školský zákon z 1. septembra 2008.

Medzi nový fenomén v rozvoji stredoškolského odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike, ktorý sa perspektívne môže obrátiť proti pôvodným zámerom prepojenia vzdelávacieho systému s požiadavkami trhu práce v oblasti zabezpečenia povolání pre odvetvia primárneho a sekundárneho sektoru, je skutočnosť, že absolventi stredných odborných škôl a bývalých stredných odborných učilíšť, ktoré nový školský zákon z roku 2008 zrovnoprávnil so strednými odbornými školami, sa stále väčšou mierou podieľajú na počtoch žiakov prijatých na vysokoškolské štúdium. Táto skutočnosť môže o niekoľko rokov do viesť regionálnu vzdelávaciu politiku a stredoškolské odborné vzdelávanie ku stagnácii.

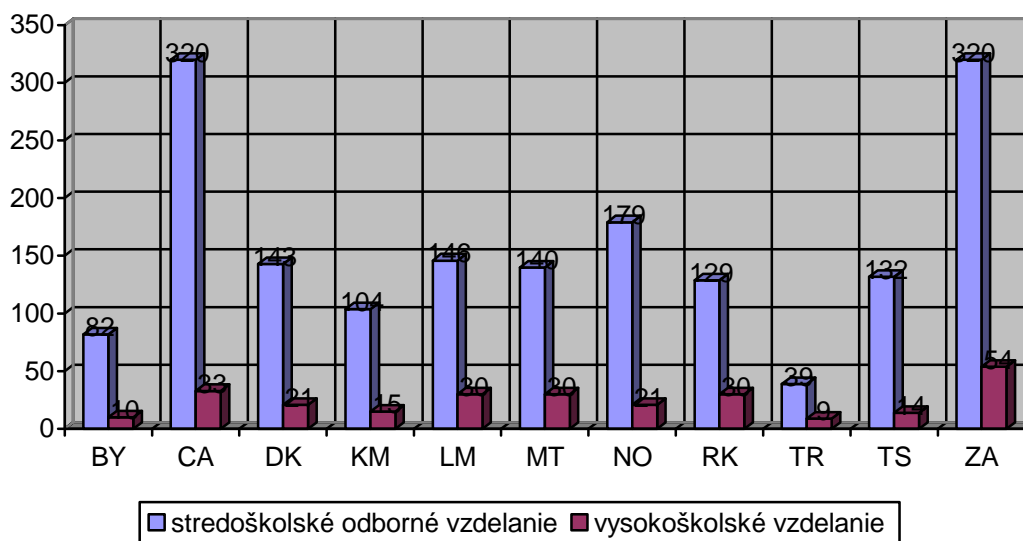
Graf 3.6 a graf 3.7 znázorňujú štruktúru evidovaných uchádzačov o zamestnanie na úradoch práce sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji k 31. 12. 2008.

Graf 3.6: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v Žilinskom samosprávnom kraji podľa veku k 31. 12. 2008

Zdroj: *Deti a mládež v číslach za rok 2008 (ročenka o deťoch a mládeži)*. Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva, 2009.

Graf 3.7: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie – absolventi stredných a vysokých škôl v Žilinskom samosprávnom kraji podľa ukončeného vzdelania k 31. 12. 2008

Zdroj: Deti a mládež v číslach za rok 2008 (ročenka o deťoch a mládeži). Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva, 2009.

Na základe analýz vekovej a vzdelanostnej úrovne nezamestnaných absolventov stredných škôl na trhu práce za predchádzajúce obdobia je dôležité realizovať opatrenia, ktoré zamedzia zvýšeniu počtu nezamestnaných absolventov stredných odborných škôl so zameraním na ekonomiku, organizáciu, obchod a služby na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny. Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja prijalo v roku 2007 dokument **„Kariérový program na podporu predchádzania nezamestnanosti u absolventov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja“**, ktorý definuje tri strategické ciele, zamerané na elimináciu nezamestnanosti u absolventov stredných škôl na trhu práce:

- rozvíjať medzisektorovú spoluprácu medzi rezortom školstva a rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny pri uplatnení absolventov stredných škôl na trhu práce,
- rozvíjať kariérové poradenstvo ako súčasť výchovného poradenstva v stredných školách,
- rozvíjať kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie u žiakov stredných škôl.

Aplikácia Kariérového programu na podporu predchádzania nezamestnanosti u absolventov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja do pedagogickej praxe je realizovaná v súčinnosti zriaďovateľa s výchovnými poradcami, kariérovými poradcami, školskými psychológmi, triednymi učiteľmi a riadiacimi pracovníkmi stredných odborných škôl. Kariérový program Žilinského samosprávneho kraja rieši postavenie kariérového poradenstva v stredných odborných školách vo vzťahu spolupráce rezortu školstva a rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Problematika rozvíjania kariérového poradenstva a prípravy žiakov pre trh práce je v súčasnosti nezastupiteľná. Medzi základné úlohy kariérovej prípravy v stredných školách patrí:

- a) sprostredkovať systém študijno-profesijných informácií,
- b) sledovať a hodnotiť fyzický, psychický a sociálny vývin a individuálne schopnosti (dôležité pre voľbu povolania) počas výchovno-vzdelávacieho procesu,
- c) rozvíjať všeobecné a špeciálne schopnosti žiakov, formovať študijné a mimoškolské záujmy,
- d) poskytovať žiakom individuálnu pomoc pri vytváraní profesionálnych plánov,
- e) zabezpečovať informačno-poradenskú, konzultačnú a diagnostickú činnosť v procese voľby povolania prostredníctvom kariérového a výchovného poradcu a siete zariadení školského poradenstva a prevencie.

4) Čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie v oblasti odborného vzdelávania a prípravy

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie boli prevzaté i ciele európskeho rozvoja výchovy, vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré umocňujú napĺňanie trendov rozvoja slovenskej celoštátnej a regionálnej politiky. Zapájanie Žilinského samosprávneho kraja do aktivít v oblasti vzdelávania prináša okrem stáleho porovnávania s regionálnou politikou ostatných krajín Európskej únie, i možnosti rozšírenia inovácií a financovania v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Stredné školy a školské zariadenia sa pravidelne zapájajú do Programu celoživotného vzdelávania a programu Mládež v akcii. Potvrďuje sa, že skúsenosti získané z výmenných pobytov a študijných návštev pedagógov a žiakov viedli za posledné obdobie vo väčšej miere ku skvalitneniu výchovno-vzdelávacieho procesu v stredných školách a samotnej úrovne odborného vzdelávania a prípravy žiakov.

Pre programové obdobie 2007 – 2013 pripravilo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Ministerstvo školstva Slovenskej republiky niekoľko výziev v rámci operačných programov – Regionálny operačný program, Operačný program Vzdelávanie a Operačný program Výskum a vývoj, ktoré svojimi finančnými alokáciami prinášajú možnosť naplnenia regionálnych vzdelávacích politík a stratégií. Uvedenú šancu využil i Žilinský samosprávny kraj, ktorý predložil dva projektové zámery v oblasti odborného vzdelávania a prípravy – **Pilotné centrá odborného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji** (zameraný na zriadenie centier odborného vzdelávania a prípravy a rozvoj odborného vzdelávania v cudzích jazykoch) a **Vyučovanie odborných predmetov v cudzom jazyku s využitím princípov CLIL - integrované a odborné jazykové vzdelávanie** (zameraný na vzdelávanie odborných predmetov obchodných akadémií v cudzom jazyku). Obidve žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku boli akceptované a v súčasnom období prebieha ich realizácia a implementácia do praxe.

Cieľom projektu ESF „**Pilotné centrá odborného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji**“, ktorého je vytvoriť pilotné centrá pri stredných odborných školách v Žilinskom samosprávnom kraji, ktoré budú garantovať i ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov škôl v oblastiach – strojárstvo, stavebníctvo, lesníctvo a elektrotechnika. Hlavným zámerom je prispieť k posilneniu odbornej cudzojazyčnej

zložky vo vzdelávaní žiakov stredných odborných škôl v Žilinskom samosprávnom kraji. Celkové náklady projektu predstavujú sumu 331 902,68 € (9 998 900,-Sk).

V stredných školách, vybraných ako centrá odborného vzdelávania, bude realizované celoživotné vzdelávanie (stredné školy získajú akreditáciu Ministerstva školstva SR na poskytovanie rekvalifikačných kurzov). Posilňovaním odborných zručností pedagogických zamestnancov, inovovaním obsahu jazykového vzdelávania, skvalitnením metódy vzdelávania a implementovaním formy výučby vo vyučovacom procese s dôrazom na 1. ročník stredných škôl sa eliminuje nedostatočná odborná jazyková vybavenosť žiakov stredných odborných škôl a vytvorí sa predpoklad ich lepšieho uplatnenia na trhu práce.

Stredné školy zapojené do projektu Žilinského samosprávneho kraja:

- 1) Spojená škola, Červenej armády 25, Martin,
- 2) Spojená škola, Tulipánová 2, Žilina,
- 3) Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 50, Žilina,
- 4) Stredná odborná škola lesnícka Jozefa Dekreta Matejovie, Hradná 534, Liptovský Hrádok,
- 5) Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca,
- 6) Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo.

Odborné vzdelávanie a príprava v kontexte európskeho trhu práce musí reagovať i na prípravu žiakov stredných odborných škôl v cudzích jazykoch. Vzdelávanie žiakov v cudzojazyčnej odbornej terminológii má veľký význam pre pracovnú kariéru a pre uplatnenie sa na trhu práce. V záujme podpory rozvíjania bilíngválneho vzdelávania v stredných odborných školách bol Žilinským samosprávnym krajom vypracovaný projekt s názvom „**Vyučovanie odborných predmetov v cudzom jazyku s využitím princípov CLIL - integrované a odborné jazykové vzdelávanie**“.

Cieľom projektu je pripraviť učiteľov odborných predmetov na vyučovanie odborných predmetov v cudzom jazyku, poskytnúť žiakom možnosť študovať zvolený študijný odbor v cudzom jazyku, aby boli konkurencieschopní na trhu práce v rámci Európskej únie, vypracovať metodické materiály pre vyučovanie odborných predmetov metódou CLIL a zvýšiť počet škôl, ktoré budú vo svojich školských vzdelávacích programoch ponúkať metódu CLIL a zvýšia tak kvalitu cudzojazyčného odborného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji.

Stredné školy zapojené do projektu Žilinského samosprávneho kraja:

- 1) Obchodná akadémia, Bernolákova 2, Martin,
- 2) Obchodná akadémia, Nábrežie K. Petroviča 1571, Liptovský Mikuláš,
- 3) Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- 4) Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, Ul. 17. novembra 2701, Čadca – bilíngválne vzdelávanie v študijnom odbore obchodná akadémia,
- 5) Obchodná akadémia, Radlinského 1725/55, Dolný Kubín,
- 6) Spojená škola – Obchodná akadémia, Medvedzie 133/1, Tvrdošín,
- 7) Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina.

Cieľom Žilinského samosprávneho kraja bude i po skončení realizácie projektových zámerov zabezpečiť vybavenie stredných škôl kvalitnou didaktickou technikou a učebnými pomôckami a disemináciu výstupov projektov do ostatných stredných škôl.

Pripravované projektové zámery

V záujme zvýšenia kvality poskytovania služieb kariérového poradenstva v stredných školách a eliminácie nezamestnaných absolventov stredných odborných škôl na trhu práce pripravuje Žilinský samosprávny kraj predloženie žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z ESF s názvom „Kariérové poradenstvo v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja“.

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ vyhlásila výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v rámci Operačného programu Vzdelávanie, Opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú. Žilinský samosprávny kraj sa plánuje zapojiť do uvedenej výzvy predložením žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku s pracovným názvom „**Hotelierstvo a gastronómia v modernej spoločnosti**“. Hlavným cieľom projektu bude inovácia školských vzdelávacích programov v oblasti hotelierstva a gastronómie a vytvorenie školiacich stredísk, ktoré by slúžili pre majstrov odbornej výchovy ako aj žiakov stredných odborných škôl v Žilinskom regióne. Do projektu boli navrhnuté uvedené stredné školy:

- 1) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin,
- 2) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra, Čadca,
- 3) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Pelhřimovská 1186/10, Dolný Kubín,
- 4) Hotelová akadémia, Čs. brigády 1804, Liptovský Mikuláš,
- 5) Spojená škola, Scots Viatora 8, Ružomberok,
- 6) Spojená škola, Hlinská 31, Žilina.

Žilinský samosprávny kraj v partnerstve so švédskym regiónom Lansstyrelsen Ostergotland predložili v rámci Operačného programu INTERREG IVC projektový záměr s názvom „**Výučba podnikania na stredných školách – prezentácie podnikania v budúcnosti**“. Projekt bude zameraný na preskúmanie súčasných modelov výučby podnikania a podnikateľských aktivít v stredných odborných školách a zároveň bude rozvíjať nové modely výučby podnikania a podnikateľských aktivít v stredných odborných školách. Projektový záměr bol úspešne schválený v mesiaci november 2009.

Všetky prebiehajúce a pripravované projekty majú za cieľ skvalitniť výchovno-vzdelávací proces v stredných odborných školách, prispieť k rozvoju odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom samosprávnom kraji, napomáhať k začleneniu absolventov stredných odborných škôl do praxe a znižovať podiel nezamestnaných absolventov evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny. Projektové aktivity v stredných odborných školách prispievajú k zvyšovaniu kvality a kreditu jednotlivých stredných odborných škôl v regióne.

5) Spolupráca so zamestnávateľskými zväzmi, komorami a právnickými a fyzickými osobami

Na regionálnej úrovni sa sociálni partneri angažujú v orgánoch školskej samosprávy a členstvom v odborných komisiách pri Zastupiteľstve Žilinského samosprávneho kraja. Nový zákon o odbornom vzdelávaní a príprave vytvoril priestor na aktívny vstup všetkých zástupcov zamestnávateľov, odborových zväzov, stavovských a profesijných organizácií

do tvorby regionálnej vzdelávacej politiky a tvorby školských vzdelávacích programov, čo je v súlade s dlhodobými zámermi Žilinského samosprávneho kraja. Aktuálnou sa stáva i otázka vstupu vysokých škôl do odbornej prípravy stredných odborných škôl pri zavádzaní inovácií do výchovno-vzdelávacieho procesu a prepojenia stredoškolského vzdelávania s výsledkami vedy a výskumu. Uvedenej oblasti venoval pozornosť i Žilinský samosprávny kraj partnerstvom v projekte ESF Žilinskej univerzity v Žiline s názvom „Výchova mladých ľudí k vede v Žilinskom kraji“.

V roku 2009 sa zintenzívnila spolupráca Žilinského samosprávneho kraja so združením **Z@ict klaster**. Hlavným cieľom spolupráce je stimulovať rozvoj regiónu v oblasti zamestnanosti a kvality vzdelávania a dosiahnuť zvýšenie konkurencieschopnosti inštitúcií a spoločností Žilinského kraja pôsobiacich v oblasti informačných a komunikačných technológií.

V školskom roku 2008/2009 sa realizovali aktivity: a) ponuka školení učiteľov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v programovacom jazyku JAVA, b) výmena skúseností pri pracovných stretnutiach zástupcov združenia Z@ict klaster a Žilinského samosprávneho kraja, c) realizácia súťaží pre pedagógov stredných škôl „Spracovanie študijných materiálov pre výučbu programovacieho jazyka Java“.

Školenia v programovacom jazyku JAVA stimulujú transfer know-how z priemyslu na akademickú pôdu stredných škôl a naopak, zvyšujú počet vysoko kvalifikovaných pracovných síl s praktickými skúsenosťami v oblasti nových informačno-komunikačných technológií a služieb a podporujú rozvoj v oblasti kvality vzdelávania a konkurencieschopnosti školských inštitúcií.

Spolupráca so sociálnymi partnermi umožňuje získavať cenné poznatky z praxe, ktoré je potrebné zohľadniť a začleniť pri tvorbe a prispôbovaní školských vzdelávacích programov tak, aby boli absolventi škôl pripravení vstúpiť na trh práce ako konkurencieschopní a adaptabilní na podmienky praxe.

Priama účasť sociálnych partnerov na zabezpečení materiálnych a didaktických prostriedkov v stredných odborných školách je realizovaná firmami **KIA Motors, HYUNDAI, PSA Peugeot a Volkswagen Slovensko** (napr. poskytovanie náhradných dielov, autokarosérií, airbagov, skeletov automobilov a pod.).

Do prípravy a obsahového vzdelávania sa zapája i Slovenská obchodná a priemyselná komora v Žiline, ktorá aktívne spolupracuje s firmami regiónu a pripravuje vhodné podnikateľské prostredie pre zahraničných investorov.

Spolupráca stredných odborných škôl so sociálnymi partnermi sa uskutočňuje v uvedených oblastiach: výmena odborníkov a zabezpečenie odbornej praxe žiakov v podnikoch, realizácia rekvalifikácií, školení, exkurzií a vzdelávacích aktivít, zabezpečenie softwarového a hardwarového vybavenia učební a laboratórií, výmena skúseností pri tvorbe základných pedagogických dokumentov, spolupráca odborníkov z praxe a žiakov stredných odborných škôl na projektoch a pri realizácii ročníkových prác a súťaží odbornej zručnosti, rozvíjanie záujmovej a voľnočasovej činnosti žiakov so zameraním na motiváciu a formovanie vzťahu žiakov ku zvolenému študijnému a učebnému odboru.

Žilinský samosprávny kraj vytvoril stratégiu zvýšenia záujmu mladých ľudí o odborné vzdelávanie a prípravu, v rámci ktorej vymedzil päť základných pilierov na jej realizáciu v praxi:

- 1) **kvalita odborného vzdelávania a prípravy** založená na vytváraní podmienok pre kvalitné osvojenie, rozvoj a zdokonalenie praktických zručností a spôsobilostí žiakov potrebných na výkon konkrétneho povolania – zavádzanie inovatívnych vyučovacích metód, interaktívne, e-learningové a projektové vyučovanie, modernizácia materiálno-technického zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu a využívanie informačno-komunikačných technológií vo výchovno-vzdelávacom procese, prepojenie spolupráce stredných odborných škôl s vysokoškolským a univerzitným prostredím,
- 2) **zmena prístupu pedagogických a odborných zamestnancov ku žiakom stredných odborných škôl** v oblasti poznávania osobnosti žiakov, ktorí vstupujú na trh práce – realizácia sociálno-psychologických výcvikov, výchovno-vzdelávací proces orientovaný na rozvoj tvorivého a kritického myslenia, výchova žiakov ku podnikaniu a efektívnej orientácii na trhu práce po ukončení štúdia na strednej odbornej škole, realizácia výchovno-vzdelávacieho procesu odborných predmetov v cudzích jazykoch, ďalšie vzdelávanie pedagógov a pod.),
- 3) **formovanie kľúčových kompetencií žiakov pre požiadavky trhu práce** – aktívne používanie informačných a komunikačných technológií v praxi, získanie praktických technických zručností, rozvíjanie personálnych a interpersonálnych vzťahov, aktívne osvojenie si základných komunikačných zručností v dvoch cudzích jazykoch,
- 4) **prispôsobenie štruktúry študijných a učebných odborov požiadavkám trhu práce**, t. j. zaradenie takých študijných a učebných odborov do siete škôl a školských zariadení, o ktoré je najväčší záujem na trhu práce (napr. študijné odbory pilot, navigátor pre Strednú odbornú školu dopravnú, Martin – Priekopa, chovateľ - chov koní a jazdectvo pre Strednú odbornú školu rybársku, Mošovce, technické lýceum pre Spojenú školu, Kysucké Nové Mesto a pod.),
- 5) **zvýšenie informovanosti žiakov základných škôl o štruktúre študijných a učebných odborov stredných odborných škôl** – rozvíjanie kariérového poradenstva, spolupráca zložiek výchovného poradenstva a prevencie v základných školách a stredných školách, spolupráca zriaďovateľov škôl s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny pri organizovaní búrzh informácií a verejných prezentácií stredných odborných škôl.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja poskytujú i rôzne druhy akreditovaných rekvalifikačných a vzdelávacích kurzov, ktoré prispievajú k rozvoju odborného a vzdelávania a prípravy pre širokú verejnosť - jazykové vzdelávanie, zväračská škola, sprievodca cestovného ruchu, počítačové kurzy, spracovanie účtovníctva, kurzy programovania a iné.

Ďalšími aktivitami stredných odborných škôl v každom regióne Žilinského kraja je poskytovanie služieb širokej verejnosti v oblasti spoločného stravovania, služieb, autoservisu a stavebníctva - reštauračné služby, catering, cukrárenská výroba, kadernícke a kozmetické služby zákazníkom na pracovisku školy, autoservisné činnosti, nastavenie geometrie, výmena olejov, výmena pneumatík, emisné kontroly, kurzy autoškoly, murárske, maliarske, tesárske, inštalatérske, elektromontážne práce, ubytovacie služby, aranžérske a dekoratívne práce a ďalšie.

6) Prispôsobenie vzdelávacieho systému aktuálnym požiadavkám trhu práce

Žilinský samosprávny kraj reaguje na aktuálne požiadavky trhu práce a sociálnych partnerov zaradením nových študijných a učebných odborov do siete škôl a školských zariadení, ktoré sú dopytové na trhu práce. V rokoch 2006 – 2009 sa zintenzívnila spolupráca Žilinského samosprávneho kraja so Štátnym inštitútom odborného vzdelávania, Bratislava, ktorej výsledkom bolo zaradenie študijných a učebných odborov do siete škôl a školských zariadení pre potreby rozvíjajúceho sa automobilového priemyslu.

Združenie automobilového priemyslu Slovenskej republiky, Cech predajcov a servisov cestných motorových vozidiel a Štátny inštitút odborného vzdelávania a prípravy iniciovali realizáciu národného projektového zámeru s názvom „**Optimalizácia odborného vzdelávania pre predaj a servis cestných motorových vozidiel**“. Základným cieľom projektu bolo zabezpečiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy školského i celoživotného vzdelávania a rovnováhu medzi kapacitami vzdelávacích zariadení a reálnymi požiadavkami trhu práce v oblasti predaja a servisu cestných motorových vozidiel. Výsledkom projektu bolo vytvorenie pilotného centra pre automobilový priemysel v Žilinskom samosprávnom kraji, ktorým sa stala Stredná odborná škola dopravná, Zelená 2, Martin – Priekopa. V štruktúre učebných odborov školy pribudli nové učebné odbory: autoopravár – mechanik, autoopravár – elektrikár, autoopravár – karosár a autoopravár – lakovník.

Štátny inštitút odborného vzdelávania inicioval v rokoch 2007 – 2009 realizáciu dvoch rovnomenných projektových zámerov s názvom „**Tvorba nových vzdelávacích programov v odbornom vzdelávaní pre potreby automobilového priemyslu**“, do ktorých za zapojili i stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

Národný projekt, realizovaný od školského roku 2007/2008, bol zameraný na vzdelávanie žiakov v učebnom odbore **mechanik špecialista automobilovej výroby** pre automobilové závody KIA Motors, PSA Peugeot a Volkswagen Slovakia, ktoré svojou veľkosťou investícií a počtom zamestnancov výrazne ovplyvňujú ekonomiku Žilinského kraja. Absolvent uvedeného učebného odboru bude kvalifikovaným odborným zamestnancom, schopným vykonávať príslušné práce na špecializovaných pracoviskách vo výrobných podnikoch pri hromadnej výrobe automobilov, automobilových komponentov a príslušenstva.

Zapojením piatich stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja do projektu sa zlepšili možnosti pre vzdelávanie žiakov – obsah vzdelávania je úzko prepojený s praxou, vzdelávanie v cudzom jazyku sa zameria na odbornú terminológiu, rozvíjajú sa sociálne zručnosti žiakov formou sociálno-psychologických výcvikov, vyučovací predmet dejepis sa obohatil o históriu automobilizmu a praktické vyučovanie je realizované priamo u výrobcov automobilov.

Stredné školy zapojené do projektu Štátneho inštitútu odborného vzdelávania:

- 1) Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina,
- 2) Stredná odborná škola strojnícka, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto,
- 3) Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina,
- 4) Spojená škola, Červenej armády 25, Martin,

5) Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia.

Štátny inštitút odborného vzdelávania v Bratislave realizuje od roku 2008 národný projekt s názvom „**Tvorba nových vzdelávacích programov v odbornom vzdelávaní pre potreby automobilového priemyslu II**“, do ktorého sa zapojilo sedem stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Cieľom projektu je pripraviť odborne zdatných absolventov pre potreby automobilového priemyslu. Národný projekt sa zameriava na tvorbu profilov absolventov stredných škôl, tvorbu a implementáciu vzdelávacích programov pre potreby výroby automobilových komponentov a automobilového príslušenstva, vzdelávanie pedagogických zamestnancov a tvorbu učebných materiálov.

V rámci národného projektu sa od školského roku 2009/2010 experimentálne overujú nové študijné odbory – manažér predaja a prevádzky autoservisu (nadstavbové štúdium), manažér predaja a prevádzky autoservisu – predaj automobilov (nadstavbové štúdium), manažér predaja a prevádzky autoservisu – prijímací technik (nadstavbové štúdium), manažér predaja a prevádzky autoservisu – logistik (nadstavbové štúdium), manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle (4-ročný študijný odbor), manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – automobilové diely a príslušenstvo (4-ročný študijný odbor) a manažér výroby a kontroly v automobilovom priemysle – autoelektronika (4-ročný študijný odbor).

Stredné školy zapojené do projektu Štátneho inštitútu odborného vzdelávania:

- 1) Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca.
- 2) Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina,
- 3) Stredná odborná škola dopravná, Zelená 2, Martin – Priekopa,
- 4) Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín - Kňažia,
- 5) Spojená škola, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto,
- 6) Spojená škola, Červenej armády 25, Martin,
- 7) Spojená škola, Hattalova 471, Nižná.

V štruktúre študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja dominujú odbory so zameraním na ekonomiku, organizáciu, obchod a služby. V snahe zefektívniť vzdelávanie v stredných odborných školách v uvedenej profilácii pristúpil Žilinský samosprávny kraj v rokoch 2006 – 2008 ku optimalizácii siete študijných a učebných odborov, ktoré sú duplicitné v regiónoch a príbuzné svojou štruktúrou vyučovacích predmetov (napr. útlm vzdelávania v dievčenských odborných školách a vyradenie študijného odboru obchod a podnikanie zo siete škôl a školských zariadení).

V záujme rešpektovania aktuálnych požiadaviek trhu práce v oblasti poskytovania hotelových služieb a rozvíjajúceho sa cestovného ruchu v Žilinskom kraji boli zaradené nové študijné odbory do siete škôl a školských zariadení – manažment regionálneho cestovného ruchu. V súčasnom období je aktuálna požiadavka na vytvorenie projektového zámeru pre stredné odborné školy so študijným odborom hotelová akadémia, ktorý bude zameraný na zvýšenie kvality poskytovania služieb v oblasti hotelierstva a gastronómie.

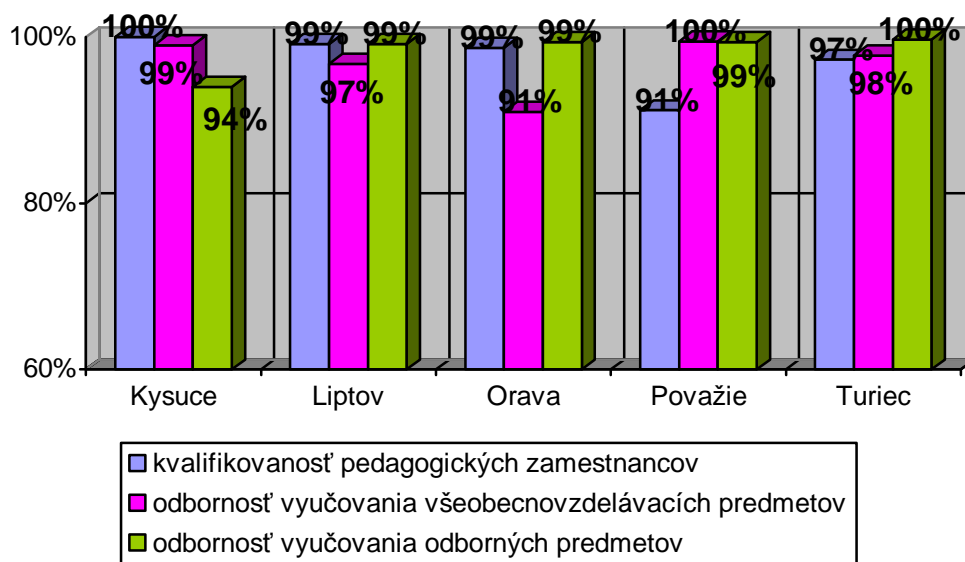
7) Kvalifikovanosť pedagógov a odbornosť vyučovania

Veľmi podstatnou a nevyhnutnou zložkou výchovno-vzdelávacieho procesu v stredných odborných školách je ich personálne zabezpečenie. Kvalitná a moderná príprava žiakov na povolanie, resp. ďalšie štúdium na vysokej škole odborného zamerania, je základom rozvoja znalostnej ekonomiky a vedomostnej spoločnosti. Kvalitne a odborne zabezpečovaná príprava žiakov v stredných odborných školách je dôležitým predpokladom pre úspešné uplatnenie absolventov škôl na trhu práce.

Priemerná kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja dosahuje 96 %, z toho 97,2 % - rozpočtové organizácie a 94,8 % – príspevkové organizácie (graf 3.8).

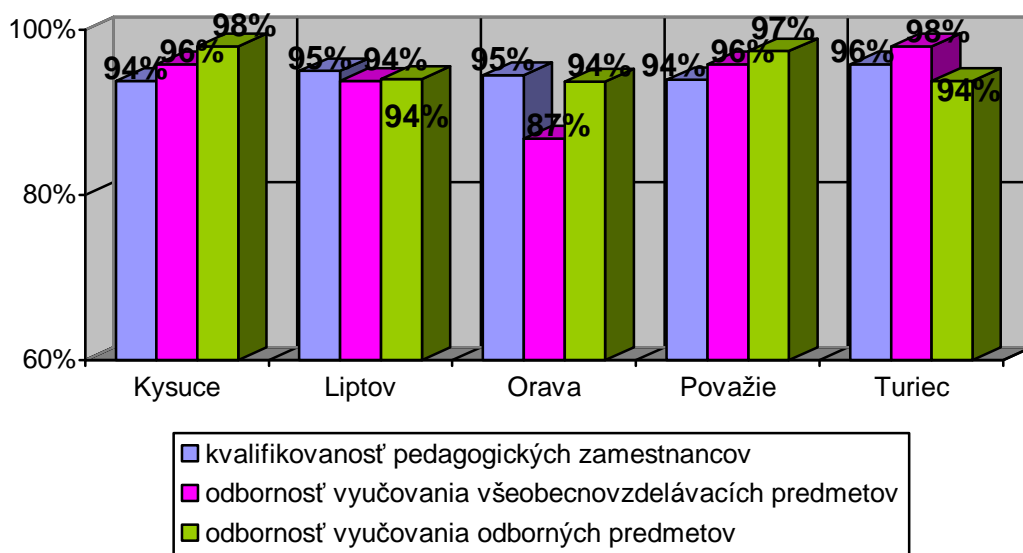
Priemerná odbornosť vyučovania všeobecno-vzdelávacích predmetov v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja predstavuje 95,6 %. Priemerná odbornosť vyučovania odborných predmetov v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja dosahuje 96,8 % (graf 3.9).

Graf 3.8: Kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov a odbornosť vyučovania v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v školskom roku 2009/2010 – rozpočtové organizácie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Graf 3.9: Kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov a odbornosť vyučovania v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v školskom roku 2009/2010 – príspevkové organizácie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Odbornosť vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov v rozpočtových organizáciách je v rozmedzí od 91 % do 100 %. Odbornosť vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov v príspevkových organizáciách je v rozmedzí od 87 % do 98 %. Rozpočtové organizácie majú odbornosť vyučovania odborných predmetov v rozmedzí od 94 % do 100 %. Odbornosť vyučovania odborných predmetov v príspevkových organizáciách je v rozmedzí od 94 % do 98 %.

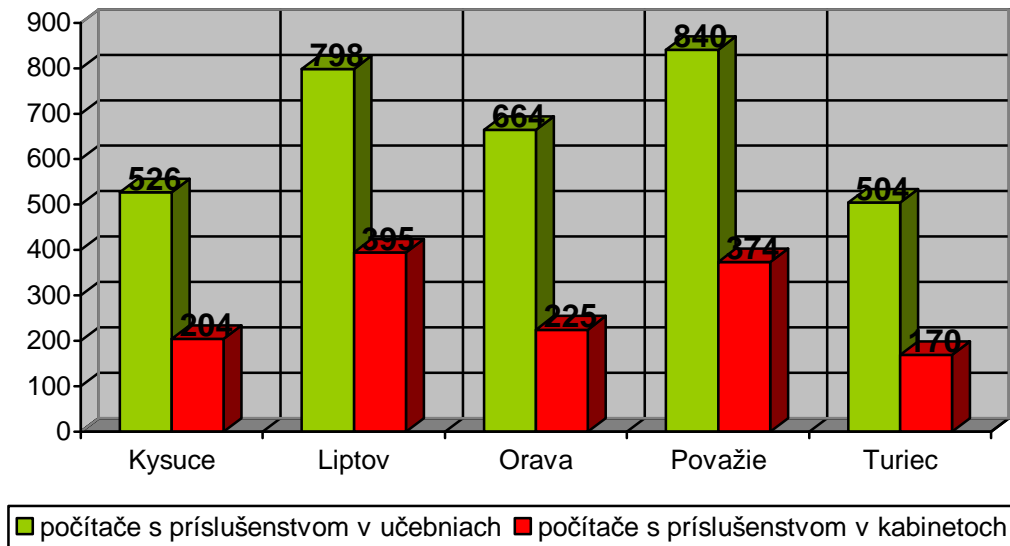
Prioritou Žilinského samosprávneho kraja je zabezpečiť 100 % kvalifikovanosť pedagógov stredných škôl, čo je možné dosiahnuť zabezpečením kvalitných vzdelávacích služieb pre pedagogických a odborných zamestnancov stredných škôl (zákon NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

8) Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu

V oblasti materiálno-technického zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja možno pozitívne hodnotiť pripojenie stredných odborných škôl na internet a vybavenosť učební informačno-komunikačnými technológiami, ktoré získali stredné školy prostredníctvom projektovej činnosti so zameraním na elektronizáciu a revitalizáciu materiálno-technického vybavenia a didaktickej techniky. Prehľad vybavenia učební a kabinetov stredných odborných škôl výpočtovou technikou znázorňuje graf 3.10. Na základe celkového počtu učební, v ktorých sa vyžaduje aktívne využívanie výpočtovej

techniky počas výchovno-vzdelávacieho procesu, možno konštatovať dostatočné vybavenie stredných škôl softwarovou a hardwarovou technikou.

Graf 3.10: Prehľad výpočtovej techniky v učebniach a kabinetoch stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK k 30. 06. 2009

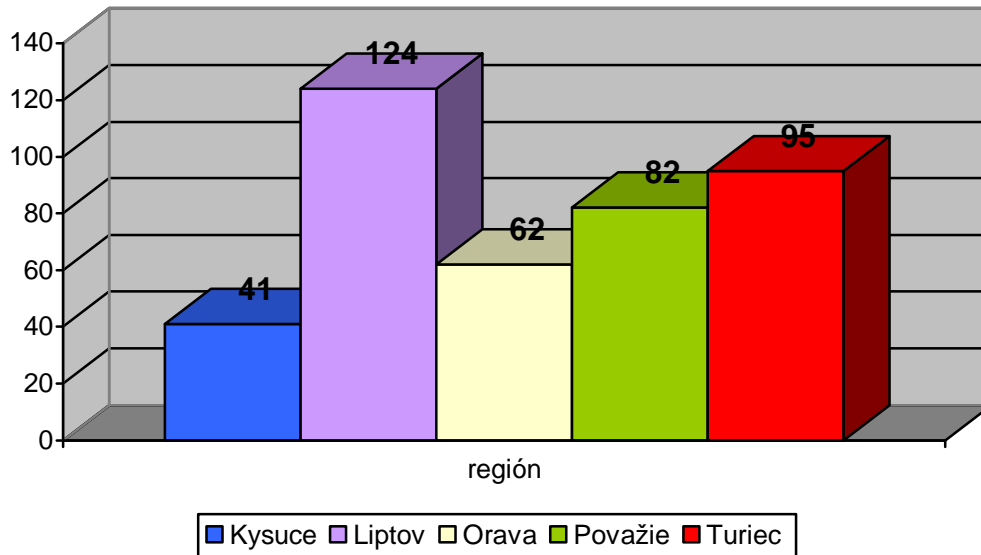

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Nedostatky sú vo vybavenosti odborných učební a dielní učebnými pomôckami, strojovým a prístrojovým vybavením. Fond učební je málo vyhovujúci a nezodpovedá súčasným požiadavkám. Chýbajú učebnice na vyučovanie cudzích jazykov a odborná literatúra v cudzích jazykoch. Pozitívne možno hodnotiť svojpomocné zostavenie učebných materiálov a zhotovenie učebných pomôcok pedagogickými a odbornými zamestnancami stredných odborných škôl. V niektorých školách chýbajú prostriedky na obnovu a revíziu strojového a prístrojového vybavenia. Materiál na odborný výcvik získavajú školy svojpomocne a sponzorsky. Časť učebných pomôcok je zastaraná, mnohé sú nefunkčné, čo negatívne ovplyvňuje kvalitu vyučovacieho procesu a pretrvávanie klasických, neaktivizujúcich metód a foriem vyučovania. Zapojením stredných odborných škôl do projektových zámerov rôznych vyhlasovateľov sa inovuje materiálno-technické vybavenie odborných učební cudzích jazykov (jazykové laboratória) a odborných učební všeobecno-vzdelávacích a odborných predmetov (magnetické, keramické a interaktívne tabule, e-beam software – hardware a pod.).

Priestorové podmienky vo väčšine stredných odborných škôl zodpovedajú zameraniu a vzdelávacím programom škôl. Budovy niektorých stredných odborných škôl (vybudovaných najmä v 70-tych a 80-tych rokoch) vyžadujú rekonštrukciu s výraznými finančnými prostriedkami (napr. Regionálny operačný program). Klasické učebne sú štandardne vybavené. V niektorých stredných odborných školách chýbajú odborné jazykové učebne, v dôsledku čoho nie sú zabezpečené podmienky pre vzdelávanie odborných predmetov v cudzích jazykoch.

Graf 3.11: Počet jazykových, počítačových a odborných učební v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK k 30. 06. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

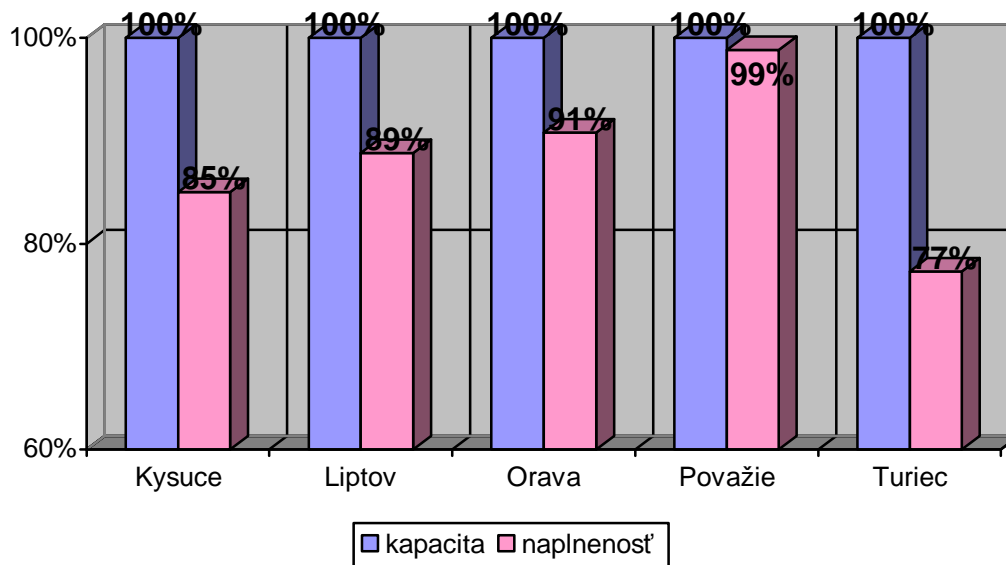
Niektoré stredné odborné školy nemajú multimediálne učebne, vlastné dielne a nedisponujú potrebným vybavením v súlade s platnými normami priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti pre výučbu odborného výcviku (napr. učebný odbor autoopravár).

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sú kapacitne naplnené na 87,5 %. Rozdiel medzi kapacitou a naplnenosťou stredných škôl - rozpočtových organizácií - je u väčšiny škôl nulový, čo svedčí o pretrvávajúcom záujme o štúdium na uvedených školách a kvalite vzdelávania, ktoré ponúkajú. Sú to stredné odborné školy, ktoré majú v Žilinskom samosprávnom kraji dlhoročnú tradíciu (graf 3.12 a graf 3.13).

Stredné odborné školy v regiónoch Liptov a Turiec dosahujú priemernú nižšiu naplnenosť, čo súvisí s nižším záujmom o ponuku učebných a študijných odborov stredných odborných škôl, so znižujúcim sa demografickým vývojom počtu žiakov a hustotou siete škôl a školských zariadení v uvedených regiónoch.

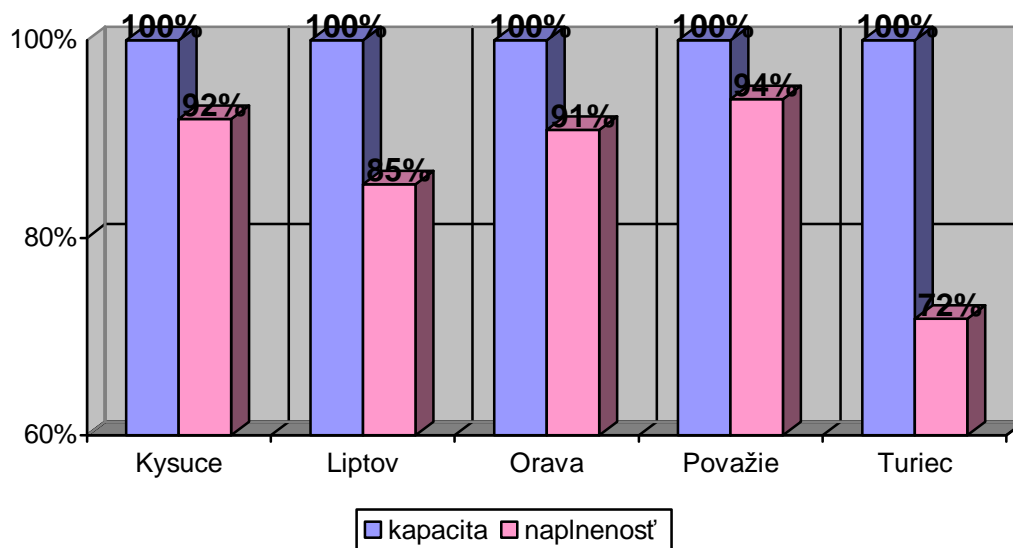
Z rozpočtových organizácií má najnižšiu naplnenosť Obchodná akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice a z príspevkových organizácií má najnižšiu naplnenosť Stredná odborná škola rybárska, Na Drienok 454, Mošovce.

Graf 3.12: Kapacita a naplnenosť stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v školskom roku 2009/2010 – rozpočtové organizácie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Graf 3.13: Kapacita a naplnenosť stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v školskom roku 2009/2010 – príspevkové organizácie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

3.5 Prepojenie požiadaviek zamestnávateľov so vzdelávaním

Žilinský samosprávny kraj je charakteristický vysokou odvetvovou rôznorodosťou a výrobnou základňou. Poznanie požiadaviek sociálnych partnerov a zamestnávateľov pre trh práce môže určiť smerovanie reálnych potrieb odvetví a zameraní národného hospodárstva na regionálnej úrovni.

V regióne Kysuce patrí medzi najdôležitejšie odvetvia priemyselnej výroby strojársky a drevársky priemysel. S ohľadom na orientáciu slovenského strojárstva na automobilový priemysel má perspektívu najmä výroba automobilových komponentov, pričom nosnou skupinou výrobných odborov je výroba ložísk a prevodoviek.

V regióne Orava prevažuje výroba kovov a kovových výrobkov ako aj výroba elektrických strojov a prístrojov. Okrem priemyselnej výroby má nezastupiteľné miesto výroba komunikačných zariadení. Medzi ďalšie zastúpené sektory patrí výroba potravín, výroba elektrických strojov a prístrojov, spracúvanie dreva a poľnohospodárstvo.

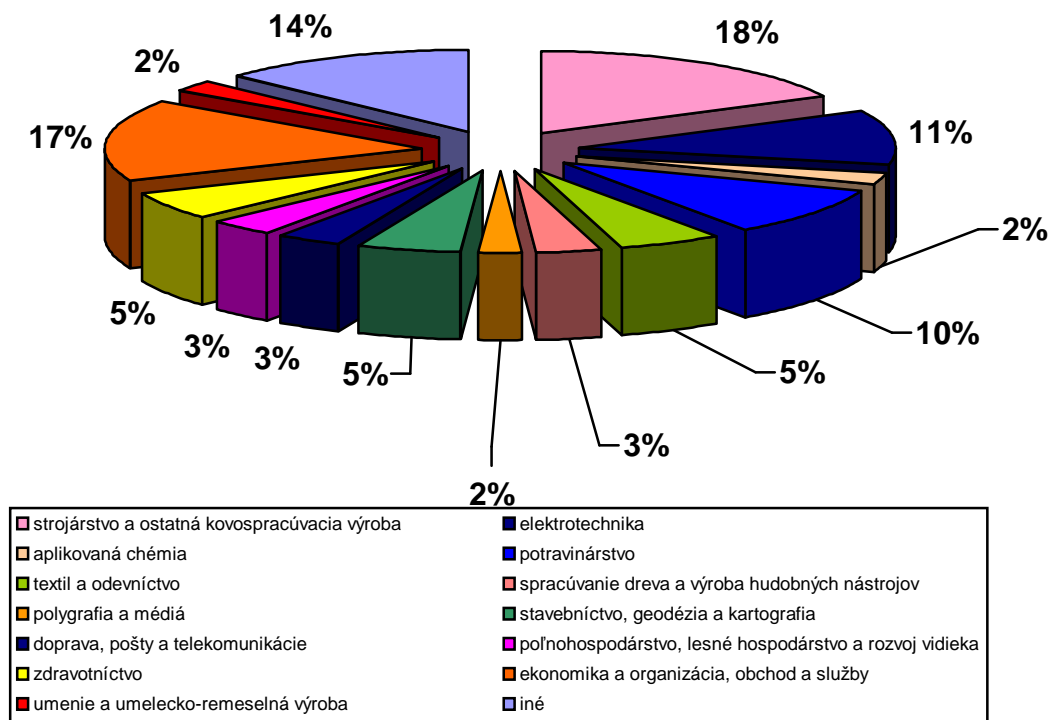
Región Liptov má diverzifikovanú ekonomickú základňu. Ekonomické aktivity sú zastúpené v rámci strojárkeho, elektrotechnického, drevospracujúceho a potravinárskeho priemyslu. Významné zastúpenie v regióne má hotelierstvo a poskytovanie služieb cestovného ruchu.

Región Považie je charakteristický vysokou odvetvovou rôznorodosťou výrobnéj základne, s vysokým podielom energetiky, s primeraným zastúpením priemyslu chemického, textilného, drevospracujúceho, papierenského, automobilového a strojárkeho priemyslu a priemyslu stavebných hmôt. Považie má dlhodobú tradíciu v poskytovaní služieb pre rozvoj cestovného ruchu.

V regióne Turiec má najväčšiu tradíciu strojárstvo, zastúpenie má aj automobilový, farmaceutický, nábytkársky a polygrafický priemysel. Ekonomika regiónu je zastúpená všetkými odvetvami, pričom ťažiskovými odvetvami sú strojárstvo, spracovanie kovov a kovových výrobkov, spracovanie dreva, chemická a textilná výroba, automobilová výroba.

Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov v Žilinskom kraji patria organizácie a spoločnosti so zameraním na strojárstvo a ostatnú kovospracúvaciu výrobu (18 %), ekonomiku, organizáciu, obchod a služby (17 %), elektrotechniku (11 %), potravinárstvo (10 %), textil a odevníctvo (5 %), zdravotníctvo (5 %), stavebníctvo, geodéziu a kartografiu (5 %) (graf 3.14).

Graf 3.14: Zastúpenie najvýznamnejších zamestnávateľov v Žilinskom kraji na trhu práce podľa oblastí a odvetví hospodárstva k 15. 09. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

V rámci Žilinského samosprávneho kraja je zo strany zamestnávateľov najväčší záujem o povolania v strojárstve, stavebníctve, elektrotechnike, obchode a službách.

3.5.1 Región Kysuce

V regióne Kysuce patrí medzi najdôležitejšie odvetvia priemyselnej výroby strojársky priemysel. S ohľadom na orientáciu slovenského strojárstva na automobilový priemysel má perspektívu najmä výroba komponentov, pričom nosnou skupinou výrobných odborov je výroba ložísk a prevodoviek. V rámci strojárstva (výroby strojov a zariadení) dominuje INA Kysuce, a. s. Kysucké Nové Mesto, Kinex - KLF, a. s. Kysucké Nové Mesto, Kinex - Strojáreň, s. r. o. Kysucké Nové Mesto, NN Slovakia s. r. o. Kysucké Nové Mesto. Rozvinutú surovinovú základňu má drevárska výroba. Hlavnými predstaviteľmi tohto odvetvia je Fracho, a. s. Kysucké Nové Mesto. Výrobu nábytku reprezentuje Drevodom spol. s. r. o. Kysucké Nové Mesto. Textilný priemysel je v regióne Kysuce zastúpený BEL AMI, Slovensko, DEN, s. r. o. a Vatter Slovakia, a. s.

Dôležitú úlohu v regióne zohráva malé a stredné podnikanie. Dynamický rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov ekonomického vývoja kraja, či už v oblasti produkcie a služieb, ako aj v oblasti zamestnanosti pri vytváraní nových pracovných príležitostí. Veľké rezervy v rozvoji priemyselnej výroby malého a stredného podnikania sú v oblasti strojárkej výroby (profesionalita pracovníkov, vybavenie technikou a technológiami), drevárskej výroby (dostatok drevnej hmoty a oživenie remeselnej výroby, stavebno-stolárskych výrobkov a pod.). Opatrením na zvýšenie konkurencieschopnosti regiónu by malo byť presmerovanie výrobných faktorov (kapitál, pracovná sila, technológie) do nových oblastí ako sú informačné technológie, výskum a vývoj.

Požiadavky zamestnávateľov pre trh práce v regióne Kysuce (stav k 31. 12. 2008):

- a) profesie, o ktoré je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: stavebný robotník, čašník, servírka, zámočník (s platným zväčšským preukazom), krajčírka, šička, obrábač kovov, predavačka, tesár, murár, elektrikár, elektromechanik,
- b) profesie, o ktoré nie je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: pradiarka, pletiarica, tkáčka, upratovačka, sanitárka, pomocné sily do kuchyne, administratívni pracovníci,
- c) profesie, v ktorých je najvyšší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: administratívni pracovníci, operátor drevárskej a nábytkárskej výroby, operátor odevnej výroby, prevádzka obchodu, spoločné stravovanie, čašník, kuchár,
- d) profesie, v ktorých je najnižší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: klampiar, kožiarska výroba, stavebný tesár, umelecký kováč, zubný technik, chemik – operátor, autoelektrikár, pekár, inštalatér, lesníctvo, masér, kozmetička, vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Kysuce:

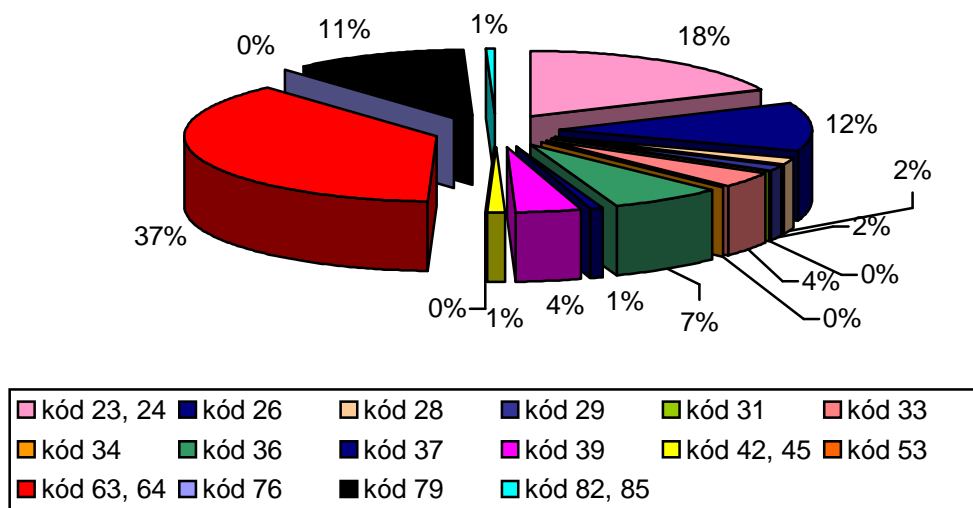
- 1) Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, Ul. 17. novembra 2701, Čadca,
- 2) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra 2579, Čadca,
- 3) Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca,
- 4) Stredná odborná škola drevárska, č. 1642, Krásno nad Kysucou,
- 5) Stredná odborná škola strojnica, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto,
- 6) Spojená škola, Nábrežná 1325, Kysucké Nové Mesto.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Kysuce – ostatní zriaďovatelia:

- 1) Cirkevná stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi, Horná 137, Čadca,
- 2) Pedagogická a sociálna akadémia sv. Márie Goretti, Horná 137, Čadca.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ostatných zriaďovateľov tvoria 25 % z celkového počtu stredných odborných škôl v regióne Kysuce.

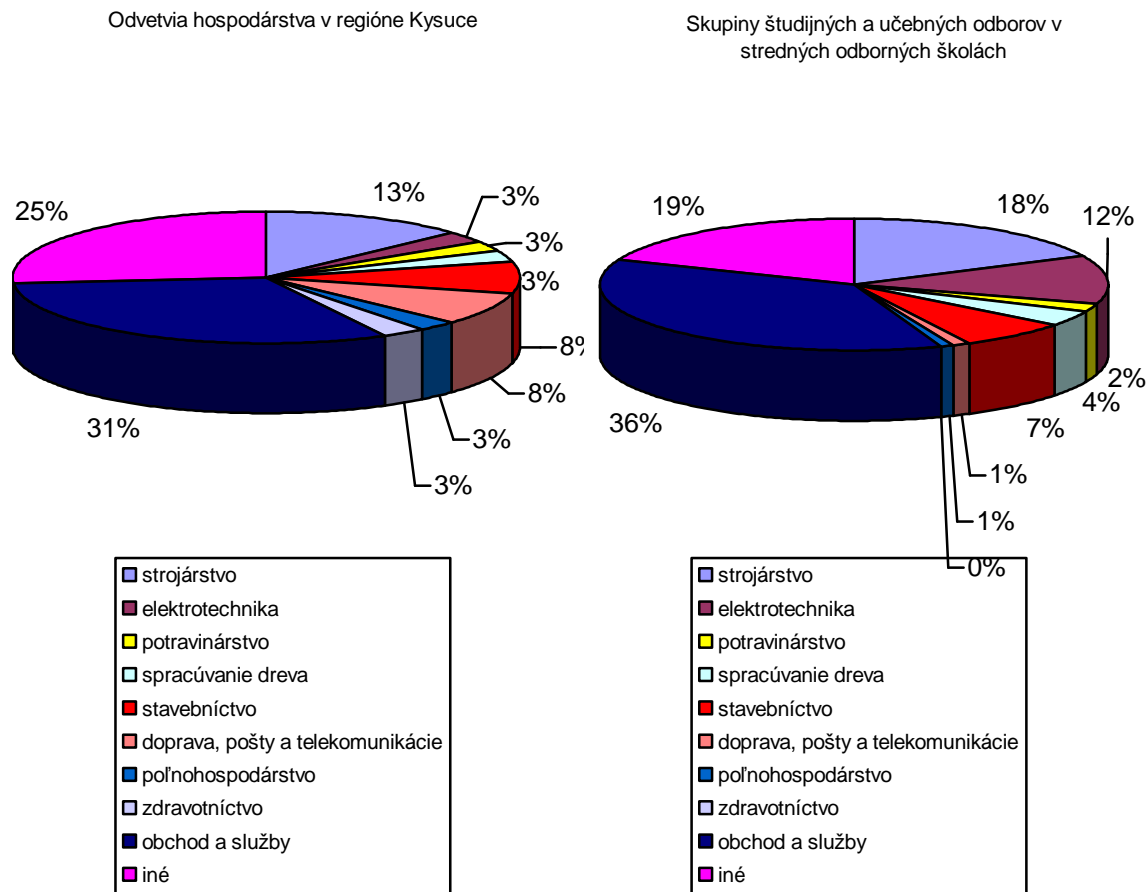
Graf 3.15: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v regióne Kysuce v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja.

Legenda:

kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 18 %, kód 26 – elektrotechnika – 12 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 2 %, kód 29 – potravinárstvo – 2 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 1 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 4 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 0 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 7 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 1 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 4 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 1 %, kód 53 – zdravotníctvo – 0 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 37 %, kód 76 – učiteľstvo – 0 %, kód 79 – gymnázium – 11 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 1 %.

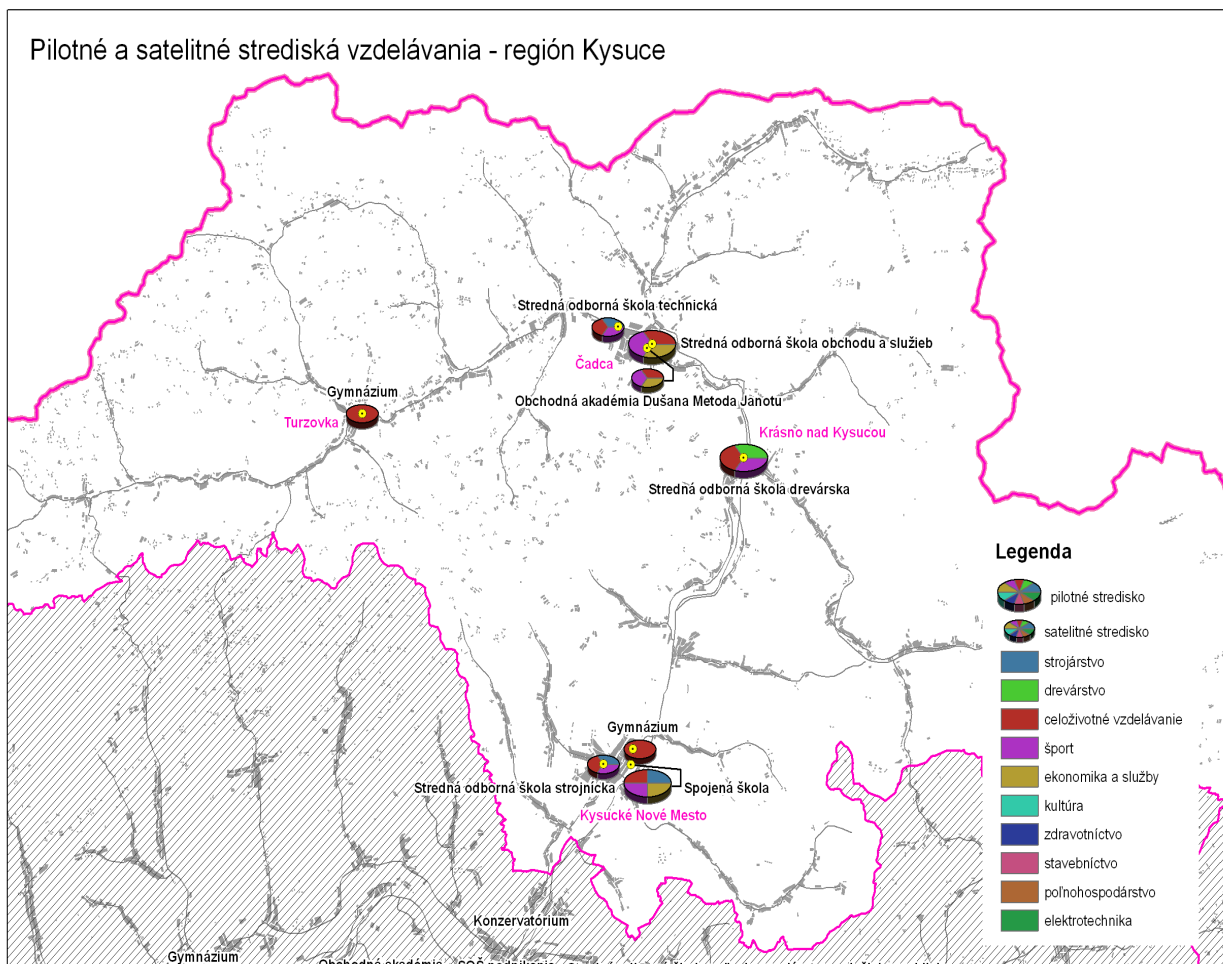
Graf 3.16: Porovnanie štruktúry odvetví hospodárstva so skupinami študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Kysuce k 15. 09. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Najpočetnejšiu skupinu študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Kysuce tvorí oblasť ekonomiky a organizácie, obchodu a služieb (36 %), nasledovaných strojárstvom a ostatnou kovospracujúcou výrobou (18 %), elektrotechnikou a informačnými systémami (12 %) (graf 3.15 a graf 3.16). Potreba zamestnávateľov je zabezpečená a je v súlade so súčasnou štruktúrou študijných a učebných odborov. Zvýšený počet absolventov stredných odborných škôl ekonomického zamerania v porovnaní s požiadavkami trhu práce je nevyhnutné riešiť optimalizáciou siete študijných a učebných odborov v skupine ekonomika a organizácia. Študijné a učebné odbory zamerané pedagogika, sociálna starostlivosť a knižníctvo a zdravotníctvo majú zastúpenie v stredných odborných školách iných zriaďovateľov.

Žilinský samosprávny kraj vymedzil v regióne Kysuce pilotné a satelitné strediská vzdelávania, ktorých cieľom bude zabezpečovať aktivity kontinuálneho vzdelávania v nasledovných oblastiach: strojárstvo, drevárstvo, celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby, kultúra, zdravotníctvo, stavebníctvo, poľnohospodárstvo a elektrotechnika (mapa 3.1).

Mapa 3.1: Pilotné a satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy v regióne Kysuce

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Pilotné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra 2579, Čadca - ekonomika a služby, šport,
- 2) Stredná odborná škola drevárska, Krásno nad Kysucou – drevárstvo,
- 3) Spojená škola, Nábrežná 1325, Kysucké Nové Mesto - ekonomika a služby, strojárstvo, elektrotechnika, informatika.

Satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca – strojárstvo,
- 2) Stredná odborná škola strojnícka, Športová 1326, Kysucké Nové Mesto - strojárstvo,
- 3) Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, Ul. 17. novembra 2701, Čadca - ekonomika a služby.

3.5.2 Región Liptov

V regióne Liptov je diverzifikovaná ekonomická základňa. Ekonomické aktivity sú zastúpené v rámci strojárskoho, elektrotechnického, kožiarskeho, drevospracujúceho a potravinárskeho priemyslu. V Liptovskom Mikuláši má významné postavenie kožiarsky priemysel (TATRA LEDER, s. r. o., SlovTan, s. r. o.), strojársky priemysel (Liptovské strojárne plus, a. s., CREAMER, s. r. o., Bliss – Bret, a. s.), potravinársky priemysel (St. Nicolaus – trade, a. s., Liptovská mliekareň a. s., GELIMA a. s.) a spracovanie dreva (Sweedwood Slovakia, s. r. o.). V Liptovskom Hrádku dominuje elektrotechnický priemysel (ALCATEL Slovakia, a. s., TECWINGS Slovakia, s. r. o.) a drevospracujúci priemysel (RETTENMEIER TATRA TIMBER, s. r. o.). V okrese Ružomberok má najväčší podiel na ekonomickej aktivite regiónu celulózo-papierenský priemysel (MONDI Business Paper SCP, a. s., PAUL & CO. SLOVENSKO, s. r. o., Mondi Packaging Ružomberok, a. s.).

V regióne sa nachádzajú dve vysoké školy Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši a Katolícka univerzita v Ružomberku.

Požiadavky zamestnávateľov pre trh práce v regióne Liptov (stav k 31. 12. 2008):

- a) profesie, o ktoré je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: kuchár, čašník, recepcná, chyžná, zdravotná sestra, zvarač, obrábač kovov, zámočník, sústružník, elektrikár, elektrotechnik, krajčír, šička, vodič nákladného vozidla, predavač, murár, tesár, údržbár, zámočník, pracovník bezpečnostnej služby, obchodný zástupca,
- b) profesie, o ktoré nie je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: finančný poradca, sprostredkovateľ obchodu, manažér, administratívny pracovník,
- c) profesie, v ktorých je najvyšší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: administratívny pracovník, komerčný pracovník v doprave, mechanik v elektrotechnike,
- d) profesie, v ktorých je najnižší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: delenie podľa ukončených študijných odborov - chémia, monitorovanie životného prostredia, propagačné výtvarníctvo, gymnázium, obalová technika, chemická informatika, propagačné výtvarníctvo, staviteľstvo, zdravotnícky asistent.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Liptov:

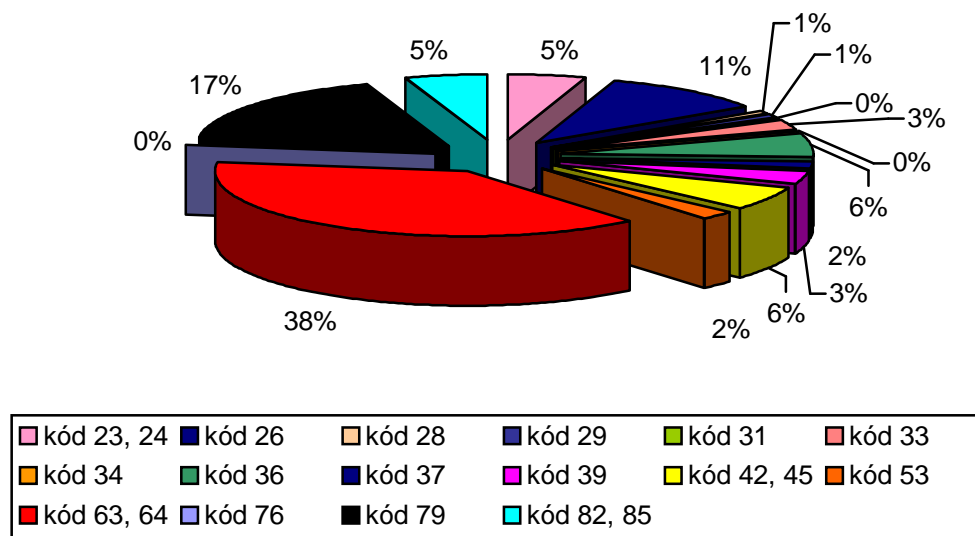
- 1) Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- 2) Škola úžitkového výtvarníctva, Scota Viatora 6, Ružomberok,
- 3) Stredná odborná škola polytechnická, Bystrická cesta 2, Ružomberok,
- 4) Spojená škola, Scota Viatora 8, Ružomberok,
- 5) Obchodná akadémia, Nábrežie K. Petroviča 1571, Liptovský Mikuláš,
- 6) Hotelová akadémia, Čs. brigády 1804, Liptovský Mikuláš,
- 7) Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669, Liptovský Mikuláš,
- 8) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- 9) Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš,
- 10) Stredná zdravotnícka škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- 11) Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536, Liptovský Hrádok,
- 12) Stredná odborná škola drevárska, Pod lipami 77, Liptovský Hrádok,
- 13) Stredná odborná škola lesnícka Jozefa Dekreta Matejovie, Hradná 534, Liptovský Hrádok.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Liptov – ostatní zriaďovatelia:

1) Cirkevná stredná zdravotnícka škola M. T. Schererovej, Donova 7, Ružomberok.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ostatných zriaďovateľov tvoria 7,2 % z celkového počtu stredných odborných škôl v regióne Liptov.

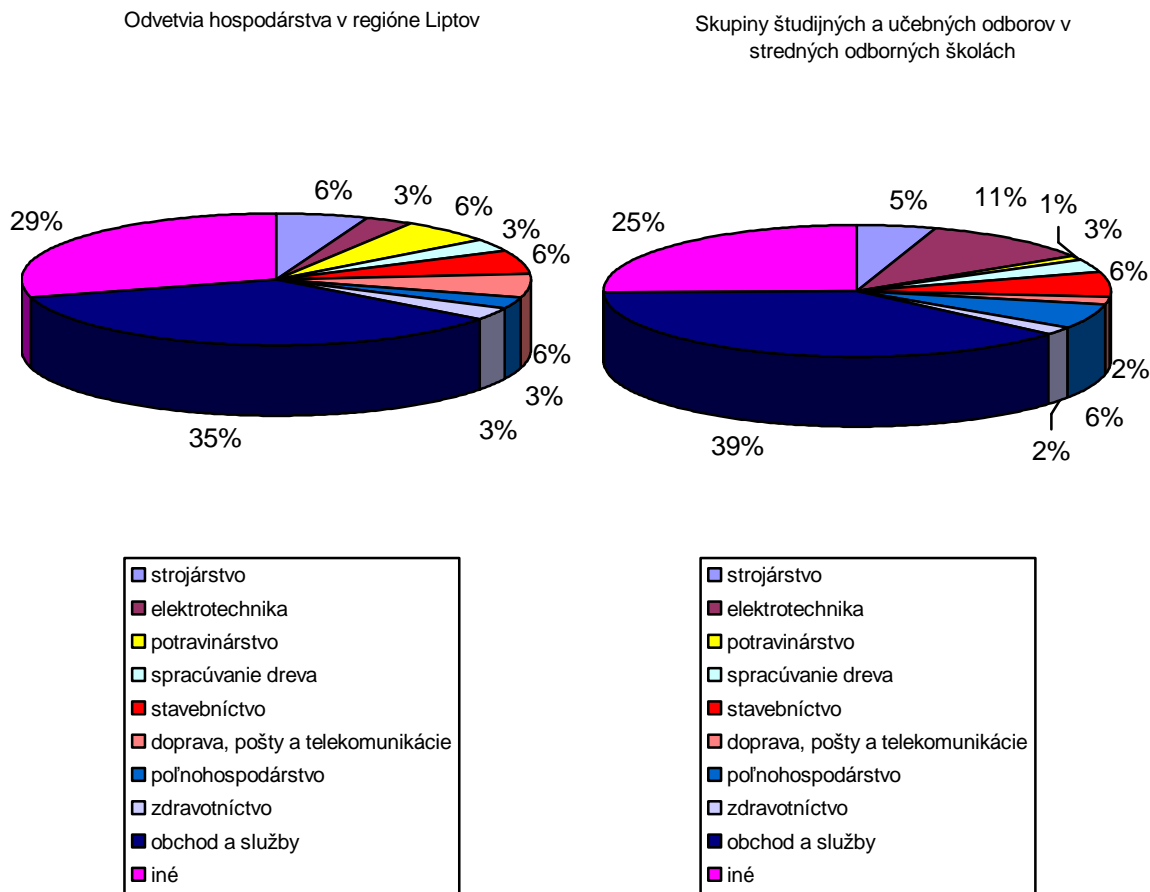
Graf 3.17: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v regióne Liptov v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja.

Legenda:

kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 5 %, kód 26 – elektrotechnika – 11 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 1 %, kód 29 – potravinárstvo – 1 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 1 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 3 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 0 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 6 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 2 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 3 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 6 %, kód 53 – zdravotníctvo – 2 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 38 %, kód 76 – učiteľstvo – 0 %, kód 79 – gymnázium – 17 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 5 %.

Graf 3.18: Porovnanie štruktúry odvetví hospodárstva so skupinami študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Liptov k 15. 09. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

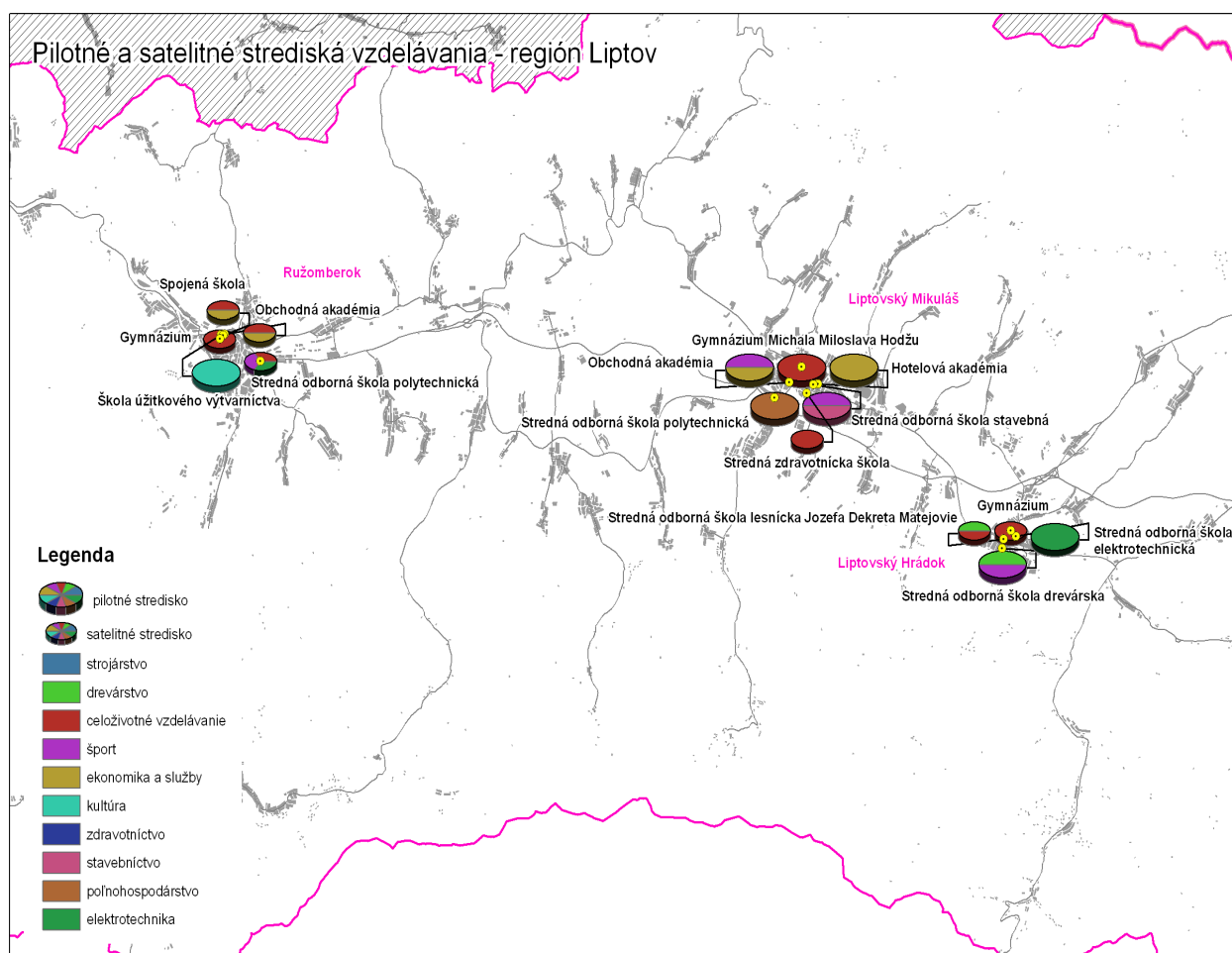
Najpočetnejšiu skupinu študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Liptov tvorí oblasť obchodu a služieb (odbory so zameraním na hotelierstvo, gastronómiu a cestovný ruch) (39 %), elektrotechnika a informačné systémy (11 %), poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka (6 %), stavebníctvo, geodézia a kartografia (6 %) (graf 3.17 a graf 3.18). Vzhľadom na rozvoj cestovného ruchu v regióne Liptov je štruktúra študijných a učebných odborov stredných odborných škôl dostatočná a požiadavky trhu práce sú naplnené.

Potreba zamestnávateľov je zabezpečená dostatočným počtom absolventov stredných odborných škôl drevárskeho a ekonomického zamerania. Paradoxne úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vykazujú nadbytok uvedených zameraní na trhu práce. Región Liptov vykazuje najvyšší počet stredných odborných škôl k počtu žiakov, v porovnaní s ostatnými regiónmi Žilinského kraja, čo je nevyhnutné riešiť optimalizáciou siete študijných a učebných odborov.

Žilinský samosprávny kraj vymedzil v regióne Liptov pilotné a satelitné strediská vzdelávania, ktorých cieľom bude zabezpečovať aktivity celoživotného vzdelávania

v nasledovných oblastiach: strojárstvo, drevárstvo, celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby, kultúra, zdravotníctvo, stavebníctvo, poľnohospodárstvo a elektrotechnika (mapa 3.2).

Mapa 3.2: Pilotné a satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy v regióne Liptov

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Pilotné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Škola úžitkového výtvarníctva, Scots Viatora 6, Ružomberok - kultúra,
- 2) Obchodná akadémia, Nábřežie K. Petroviča 1571, Liptovský Mikuláš - ekonomika a služby, šport,
- 3) Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536, Liptovský Hrádok – elektrotechnika,
- 4) Stredná odborná škola drevárska, Pod lipami 77, Liptovský Hrádok - drevárstvo, šport,
- 5) Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669 , Liptovský Mikuláš – drevárstvo, šport,
- 6) Hotelová akadémia, Čs. brigády 1804, Liptovský Mikuláš – ekonomika a služby,
- 7) Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš – stavebníctvo, šport.

Satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Stredná odborná škola lesnícka Jozefa Dekreta Matejovie, Hradná 534, Liptovský Hrádok –drevárstvo, poľnohospodárstvo,
- 2) Stredná odborná škola polytechnická, Bystrická cesta 2, Ružomberok – celoživotné vzdelávanie, šport, elektrotechnika,
- 3) Stredná zdravotnícka škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš – celoživotné vzdelávanie,
- 4) Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok - celoživotné vzdelávanie, ekonomika a služby.

4.5.3 Región Orava

Dominantné postavenie v regióne Orava má výroba komunikačných zariadení, ktorá sa podieľa 53,3 % na celkových tržbách za vlastné výkony (Panasonic Electronic Devices Slovakia, s.r.o., OVP Trstená, HYDAC ELECTRONIC, s.r.o., XPS SLOVAKIA, s. r. o., PUNCH CAMPUS NÁMESTOVO, spol. s r. o., LG. PHILIPS DISPLAYS SLOVAKIA, s.r.o. a ďalšie). Medzi ďalšie zastúpené sektory patrí výroba potravín, výroba strojov a zariadení (ZŤS Strojárne, a. s., Johnson Controls International, spol. s. r. o.) a spracúvanie dreva (SLOVLEPEX s.r.o., Drevodom Orava, s.r.o). Priemyselný park Oravská Jasenica typu greenfield s rozlohou 10 ha je dôležitým predpokladom rozvoja zamestnanosti v regióne.

Požiadavky zamestnávateľov pre trh práce v regióne Orava (stav k 31. 12. 2008):

- a) profesie, o ktoré je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: kuchár, čašník, predavač, montážny robotník, murár, stolár, skladník, železiar, finančný a poisťovací poradca, programátor - operátor CNC strojov, obrábač kovov, brusič, frézar,
- b) profesie, o ktoré nie je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: vodič, zvarač, učiteľ, pracovník SBS, montážny robotník, elektrikár, elektromontér, robotník potravinárskej výroby,
- c) profesie, v ktorých je najvyšší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: administratívny zamestnanec, čašník, servírka, účtovník všeobecný, kozmetik, kozmetička, recepčný,
- d) profesie, v ktorých je najnižší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: učiteľ, omietkar, právnik, opravár silnoprúdových elektrických vedení.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Orava:

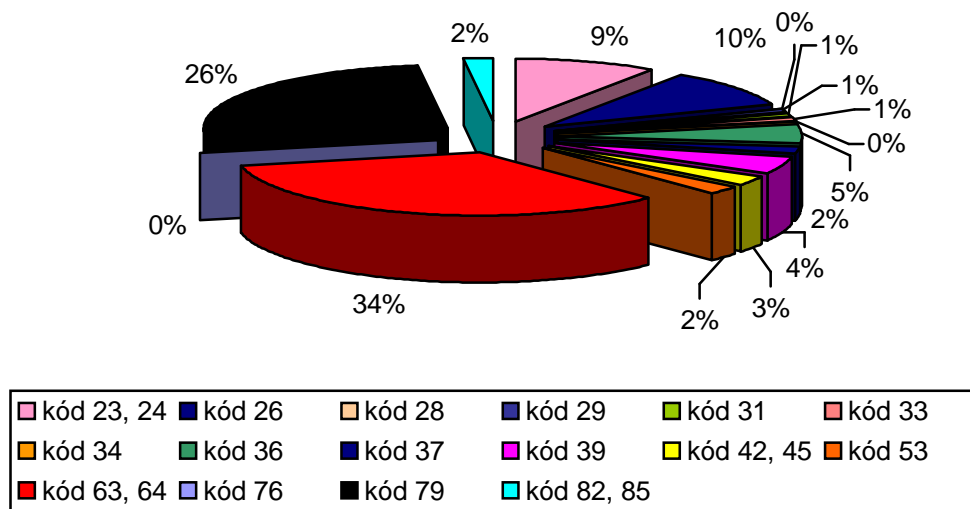
- 1) Obchodná akadémia, Radlinského 1725/55, Dolný Kubín,
- 2) Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín – Kňažia,
- 3) Stredná odborná škola technická, Hrádok 226, Istebné,
- 4) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Pelhřimovská 1186/10, Dolný Kubín,
- 5) Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo,
- 6) Stredná odborná škola, Hattalova 968/33, Námestovo,
- 7) Stredná odborná škola lesnícka, Medvedzie 135, Tvrdošín,
- 8) Stredná zdravotnícka škola, M. Hattalu 2149, Dolný Kubín,
- 9) Spojená škola, Slanická osada, Námestovo,
- 10) Spojená škola, Hattalova 471, Nižná,
- 11) Spojená škola, Medvedzie 133/1, Tvrdošín.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Orava – ostatní zriaďovatelia:

- 1) Súkromná stredná odborná škola podnikania, Nemocničná 2, Dolný Kubín,
- 2) Súkromná stredná odborná škola, Ul. SNP 1202/14, Dolný Kubín,
- 3) Súkromná stredná odborná škola EDUCO, Slanická osada 2178, Námestovo,
- 4) Súkromná stredná odborná škola podnikania EDUCO, Slanická osada 2178, Námestovo.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ostatných zriaďovateľov tvoria 26,7 % z celkového počtu stredných odborných škôl v regióne Orava.

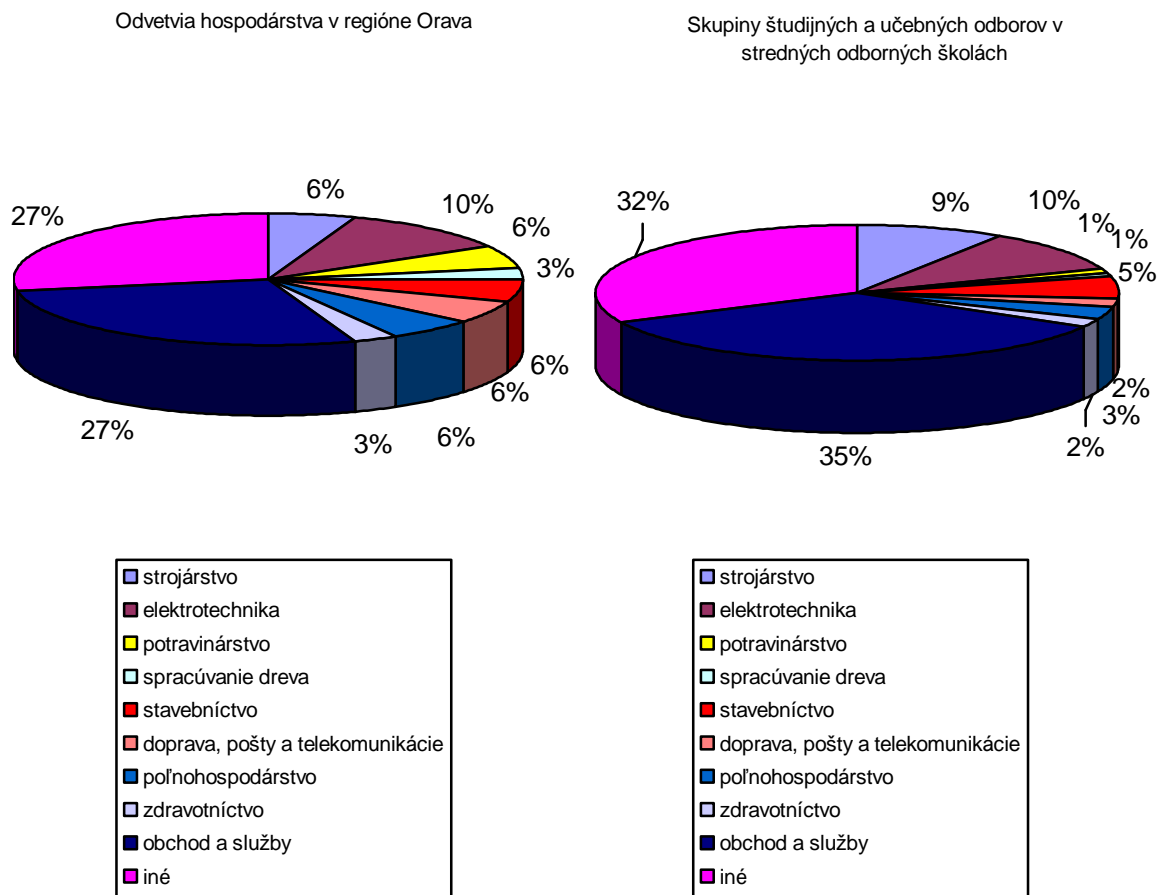
Graf 3.19: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov stredných škôlach v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v regióne Orava v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja.

Legenda:

kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 9 %, kód 26 – elektrotechnika – 10 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 0 %, kód 29 – potravinárstvo – 1 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 1 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 1 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 0 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 5 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 2 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 4 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 3 %, kód 53 – zdravotníctvo – 2 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 34 %, kód 76 – učiteľstvo – 0 %, kód 79 – gymnázium – 26 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 2 %.

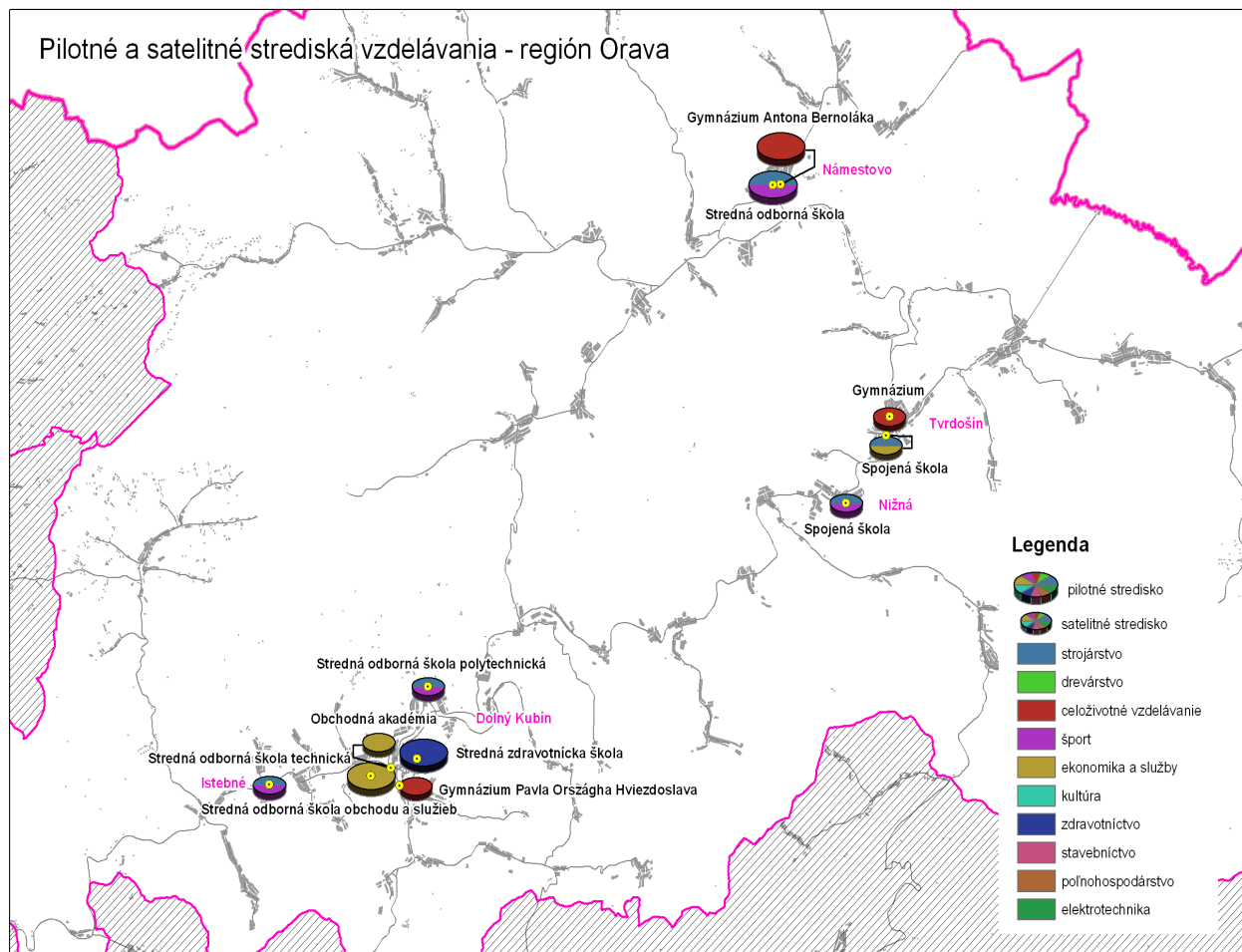
Graf 3.20: Porovnanie štruktúry odvetví hospodárstva so skupinami študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Orava k 15. 09. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Najpočetnejšiu skupinu študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Orava tvorí oblasť ekonomiky a organizácie, obchodu a služieb (35 %), elektrotechniky a informačných systémov (10 %), strojárstva a ostatnej kovospracujúcej výroby (9 %) (graf 3.19 a graf 3.20). Potreba zamestnávateľov je zabezpečená dostatočným počtom absolventov stredných škôl elektrotechnického zamerania, obchodu a služieb. Nedostatok absolventov v skupine poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka je potrebné riešiť doplnením súčasnej siete študijných a učebných odborov o nové odbory a zamerania.

Žilinský samosprávny kraj vymedzil v regióne Orava pilotné a satelitné strediská vzdelávania, ktorých cieľom bude zabezpečovať aktivity kontinuálneho vzdelávania v nasledovných oblastiach: strojárstvo, drevárstvo, celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby, kultúra, zdravotníctvo, stavebníctvo, poľnohospodárstvo a elektrotechnika (mapa 3.3).

Mapa 3.3: Pilotné a satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy v regióne Orava

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Pilotné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo - šport, strojárstvo,
- 2) Stredná zdravotnícka škola, M. Hattalu 2149, Dolný Kubín – zdravotníctvo,
- 3) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Pelhřimovská 1186/11, Dolný Kubín - ekonomika a služby,

Satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín – Kňažia - strojárstvo, šport,
- 2) Spojená škola, Medvedzie 133/1, Tvrdosín - ekonomika a služby, strojárstvo,
- 3) Spojená škola, M. Hattalu 471, Nižná – elektrotechnika, strojárstvo, šport,
- 4) Obchodná akadémia, Radlinského 1725/55, Dolný Kubín - ekonomika a služby.

3.5.4 Región Horné Považie

V regióne Horné Považie je priemyselná výroba koncentrovaná do dvoch hlavných priemyselných zón – Žilina (obchod a služby, aplikovaná chémia, stavebníctvo, potravinárstvo, textil a odevníctvo, výroba strojov a zariadení, ľahký priemysel) a Bytča (výroba strojov a zariadení, potravinárstvo). Významná je výroba a rozvod elektriny, plynu a pary, ako aj produkcia výrobkov papierovej hygieny. V meste Žilina sídli Žilinská univerzita.

Požiadavky zamestnávateľov pre trh práce v regióne Považie (stav k 31. 12. 2008):

- a) profesie, o ktoré je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: čašník, kuchár, predavač, maliar, murár, tesár, stavebný robotník, izolatér, zvárač, zámočník, sústružník, elektromechanik, obsluha CNC strojov, elektrikár, strážna služba, manipulačný pracovník, administratívny pracovník, krajčírka,
- b) profesie, o ktoré nie je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: sociálny pracovník, opatrovateľka, učiteľka materskej školy, poľnohospodársky pracovník,
- c) profesie, v ktorých je najvyšší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: administratívny zamestnanec, technicko-administratívny pracovník, úradník, čašník, kuchár, servírka, vodič osobného a nákladného automobilu, automechanik osobných automobilov, predavač, kozmetik, kozmetička,
- d) profesie, v ktorých je najnižší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: murár, stavebný technik, zememerač, technik cestnej dopravy, zubný technik, zámočník, všeobecná zdravotná sestra, vychovávateľ.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Považie:

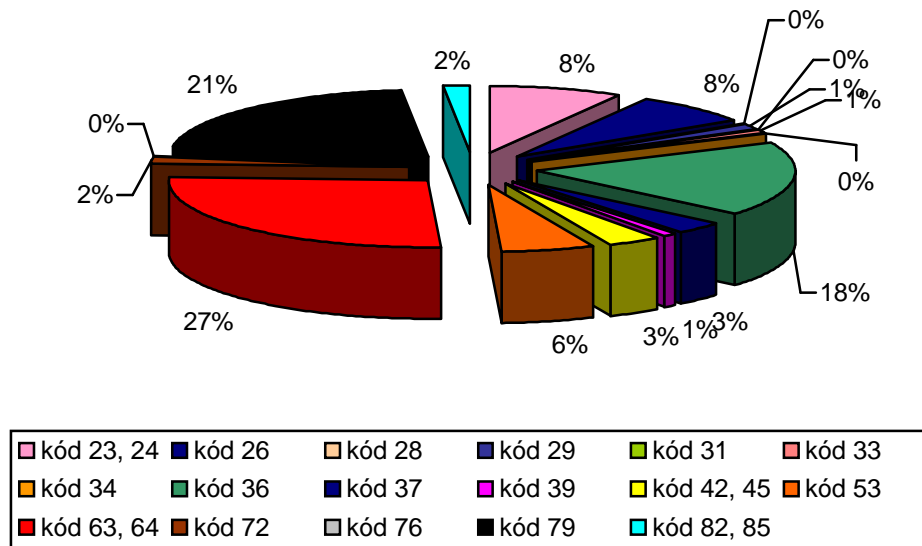
- 1) Obchodná akadémia, Veľká okružná 32, Žilina,
- 2) Dopravná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina,
- 3) Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 50, Žilina,
- 4) Stredná odborná škola podnikania, Sasinkova 45, Žilina,
- 5) Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina,
- 6) Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina,
- 7) Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina,
- 8) Stredná zdravotnícka škola, Hlboká cesta 23, Žilina,
- 9) Spojená škola, Hlinská 31, Žilina,
- 10) Spojená škola, Rosinská cesta 4, Žilina,
- 11) Spojená škola, Hlavná 2, Žilina – Bytčica.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Považie – ostatní zriaďovatelia:

- 1) Súkromná obchodná akadémia, Jarná 13, Žilina,
- 2) Súkromná stredná odborná škola, Saleziánska 18, Žilina,
- 3) Súkromná stredná odborná škola spoločného stravovania, Závodská cesta 2961, Žilina,
- 4) Súkromná stredná umelecká škola, Háľkova 2968/ 22, Žilina,
- 5) Obchodná akadémia sv. Tomáša Akvinského, Vysokoškolská 13, Žilina,
- 6) Stredná odborná škola sv. Jozefa Robotníka, Saleziánska 18, Žilina.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ostatných zriaďovateľov tvoria 35,3 % z celkového počtu stredných odborných škôl v regióne Horné Považie.

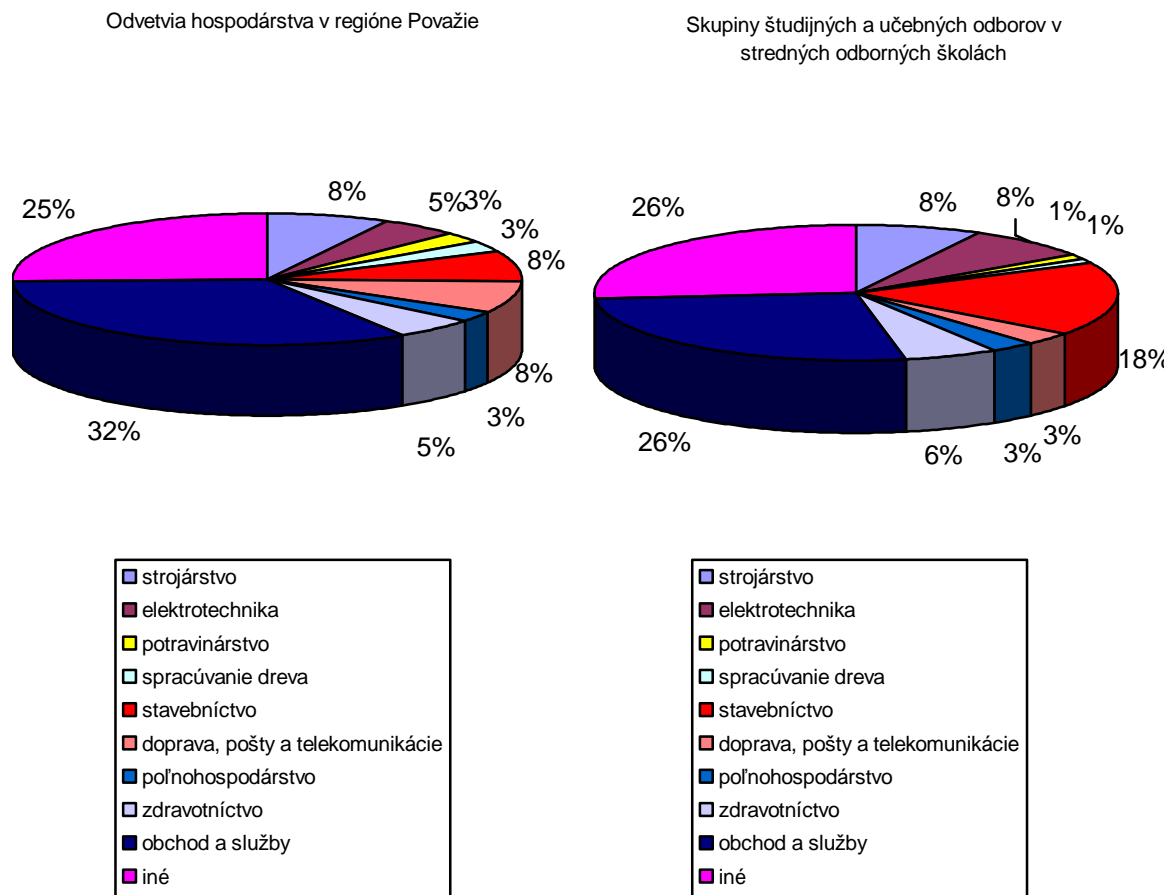
Graf 3.21: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v regióne Považie v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja.

Legenda:

kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 8 %, kód 26 – elektrotechnika – 8 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 0 %, kód 29 – potravinárstvo – 0 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 1 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 1 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 0 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 18 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 3 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 1 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 3 %, kód 53 – zdravotníctvo – 6 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 27 %, kód 72 – publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie – 2 %, kód 76 – učiteľstvo – 0 %, kód 79 – gymnázium – 21 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 2%.

Graf 3.22: Porovnanie štruktúry odvetví hospodárstva so skupinami študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Považie k 15. 09. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

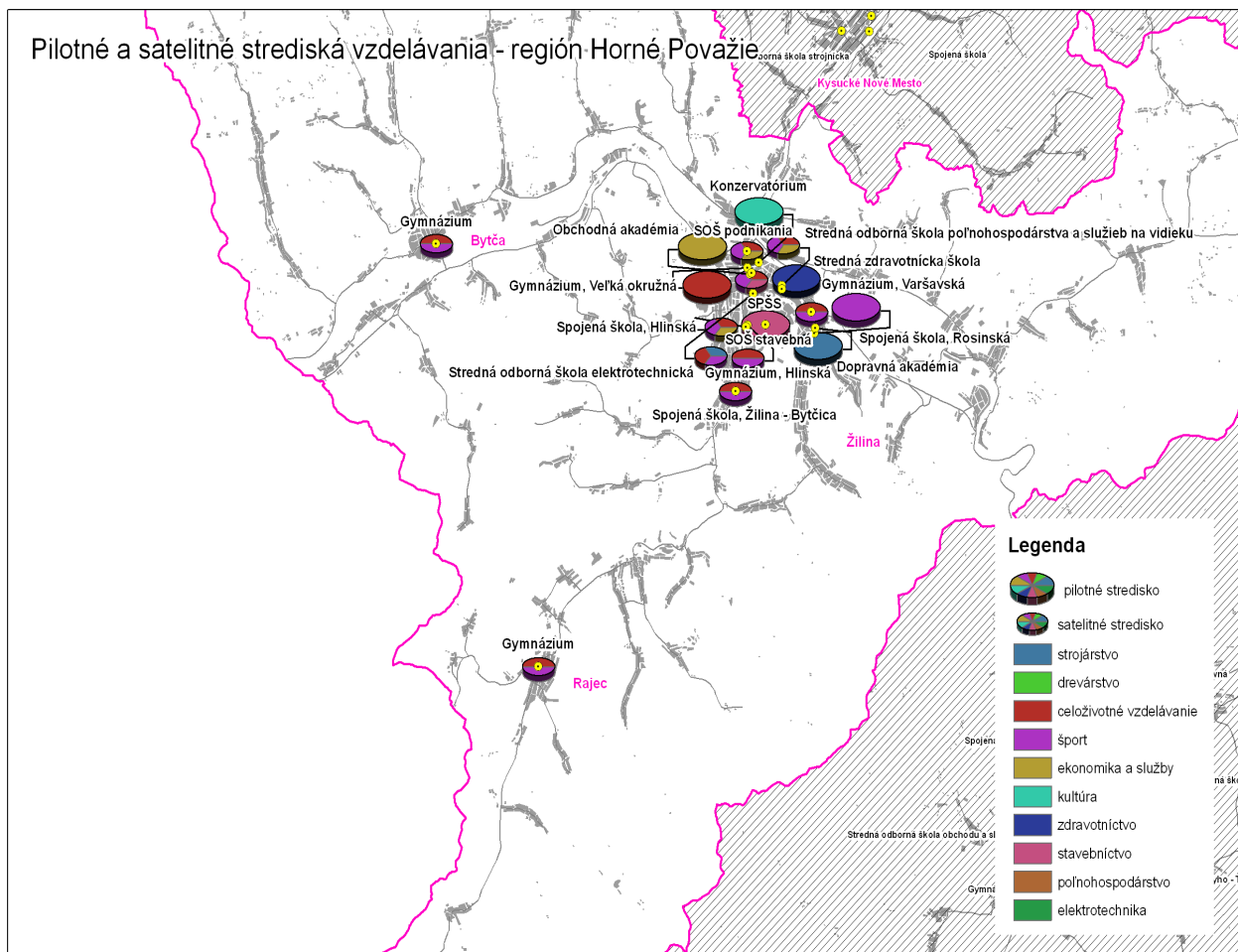
Najpočetnejšiu skupinu študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Považie tvorí oblasť ekonomiky a organizácie, obchodu a služieb (26 %), stavebníctva, geodézie a kartografie (18 %), strojárstva a ostatnej kovospracujúcej výroby (8 %), elektrotechniky a informačných systémov (8 %) (graf 3.21 a graf 3.22). Príchodom zahraničných investorov vznikla potreba absolventov v skupine odborov stavebníctvo, geodézia a kartografia (stavba cestných komunikácií), elektrotechnika a informačné systémy, strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba, textil a odevníctvo.

Potreba zamestnávateľov je zabezpečená dostatočným počtom absolventov stredných odborných škôl v skupine odborov ekonomika a organizácia, obchod a služby. Nedostatok absolventov v skupine odborov stavebníctvo, geodézia a kartografia, ktorých vykazujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji, je potrebné riešiť úpravou siete študijných a učebných odborov uvedených skupín odborov.

Žilinský samosprávny kraj vymedzil v regióne Považie pilotné a satelitné strediská vzdelávania, ktorých cieľom bude zabezpečovať aktivity kontinuálneho vzdelávania

v nasledovných oblastiach: strojárstvo, drevárstvo, celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby, kultúra, zdravotníctvo, stavebníctvo a elektrotechnika (mapa 3.4).

Mapa 3.4: Pilotné a satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy v regióne Horné Považie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Pilotné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Konzervatórium, J. M. Hurbana 48, Žilina – kultúra,
- 2) Obchodná akadémia, Veľká okružná 32, Žilina – ekonomika a služby,
- 3) Doprvná akadémia, Rosinská cesta 2, Žilina – strojárstvo,
- 4) Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina – stavebníctvo,
- 5) Stredná zdravotnícka škola, Hlboká cesta 23, Žilina – zdravotníctvo,
- 6) Spojená škola, Rosinská cesta 4, Žilina - šport.

Satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy:

- 1) Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 50, Žilina - elektrotechnika, celoživotné vzdelávanie, šport,
- 2) Stredná odborná škola podnikania, Sasinkova 45, Žilina - celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby.

- 3) Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina - celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby,
- 4) Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 24, Žilina - celoživotné vzdelávanie, šport, stavebníctvo,
- 5) Spojená škola, Hlavná 2, Žilina – Bytčica - celoživotné vzdelávanie, šport,
- 6) Spojená škola, Hlinská 31, Žilina - celoživotné vzdelávanie, šport, ekonomika a služby.

3.5.5 Región Turiec

V regióne Turiec sú zastúpené takmer všetky odvetvia hospodárstva, pričom rozhodujúcimi sú priemysel, stavebníctvo a strojárstvo. Priemysel so svojim podielom na tvorbe hrubého produktu má dominantné postavenie. Ťažiskovými odvetviami sú strojárstvo (TRIM LEADER, a. s., AFE Foundry, s. r. o., Viena International, ŽOS Vrútky, a. s., AHP Hydraulika, a. s.), spracovanie dreva (Aldima, s. r. o.), textilná a odevná výroba (ECCO Slovakia, a. s.), automobilová výroba (Volkswagen, a. s.). Najväčšiu tradíciu má strojárstvo, zastúpenie má i farmaceutický, nábytkársky a polygrafický priemysel (NEOGRAFIA Martin).

Priemyselný park Martin – Sučany typu greenfield s rozlohou 436 ha umožnil usadenie zahraničných investorov a stále poskytuje voľné kapacity. Plochou na rozvoj priemyslu disponuje aj územný plán mesta Vrútky.

Požiadavky zamestnávateľov pre trh práce v regióne Turiec (stav k 31. 12. 2008):

- a) profesie, o ktoré je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: operátor výroby, obrábač kovov, zámočník, programátor CNC strojov, murár, tesár, klampiár, obkladač, inštalatér, elektromechanik, automechanik, stolár, kuchár, čašník, predavač, pokladník, šička, zdravotná sestra, sanitár, pedagóg, informatik, programátor, finančný konzultant, stavebný a strojársky technik, elektrotechnik,
- b) profesie, o ktoré nie je záujem zo strany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: administratívny pracovník, laborant, farmaceut, knihár, aranžér, zootechnik, masér a fyzioterapeut, poľnohospodárske profesie,
- c) profesie, v ktorých je najvyšší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: mechanik, elektrotechnik, opravár motorových vozidiel, obchod a podnikanie, technicko-administratívny pracovník, hostinský, hostinská, stolárska výroba,
- d) profesie, v ktorých je najnižší počet evidovaných nezamestnaných absolventov stredných škôl: obrábač kovov, sústružník, kaderník, krajčír, polygrafický priemysel, predavač, kuchár, čašník, servírka.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Turiec:

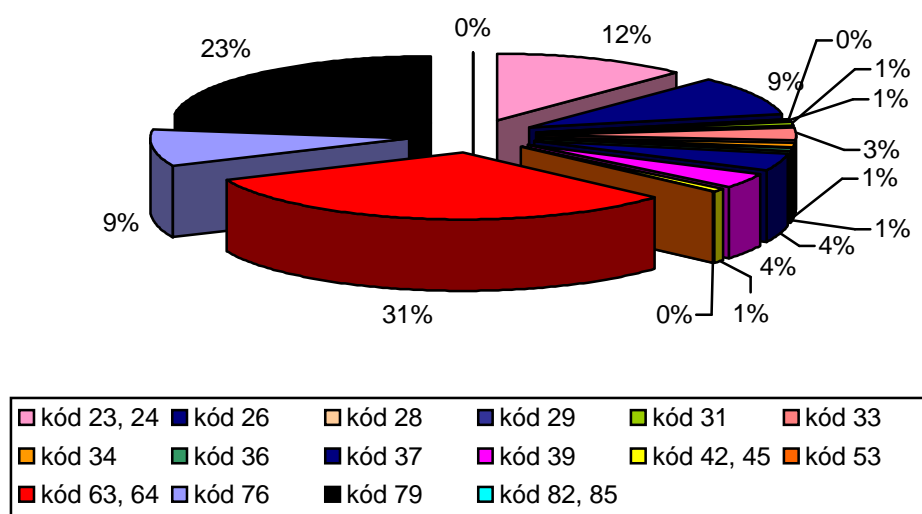
- 1) Obchodná akadémia, Bernoláková 2, Martin,
- 2) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin,
- 3) Stredná odborná škola dopravná, zelená 2, Martin – Priekopa,
- 4) Stredná odborná škola rybárska, Na Drienok 454, Mošovce,
- 5) Stredná priemyselná škola, Novomeského 5/24, Martin,
- 6) Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice,
- 7) Spojená škola, Červenej armády 25, Martin,
- 8) Spojená škola, Komenského 1049/23, Turany.

Sieť stredných odborných škôl v regióne Turiec – ostatní zriaďovatelia:

- 1) Súkromná stredná odborná umelecká škola, J. Lettricha 3, Martin,
- 2) Súkromné hudobné a dramatické konzervatórium, J. Lettricha 3, Martin.

Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ostatných zriaďovateľov tvoria 20 % z celkového počtu stredných odborných škôl v regióne Turiec.

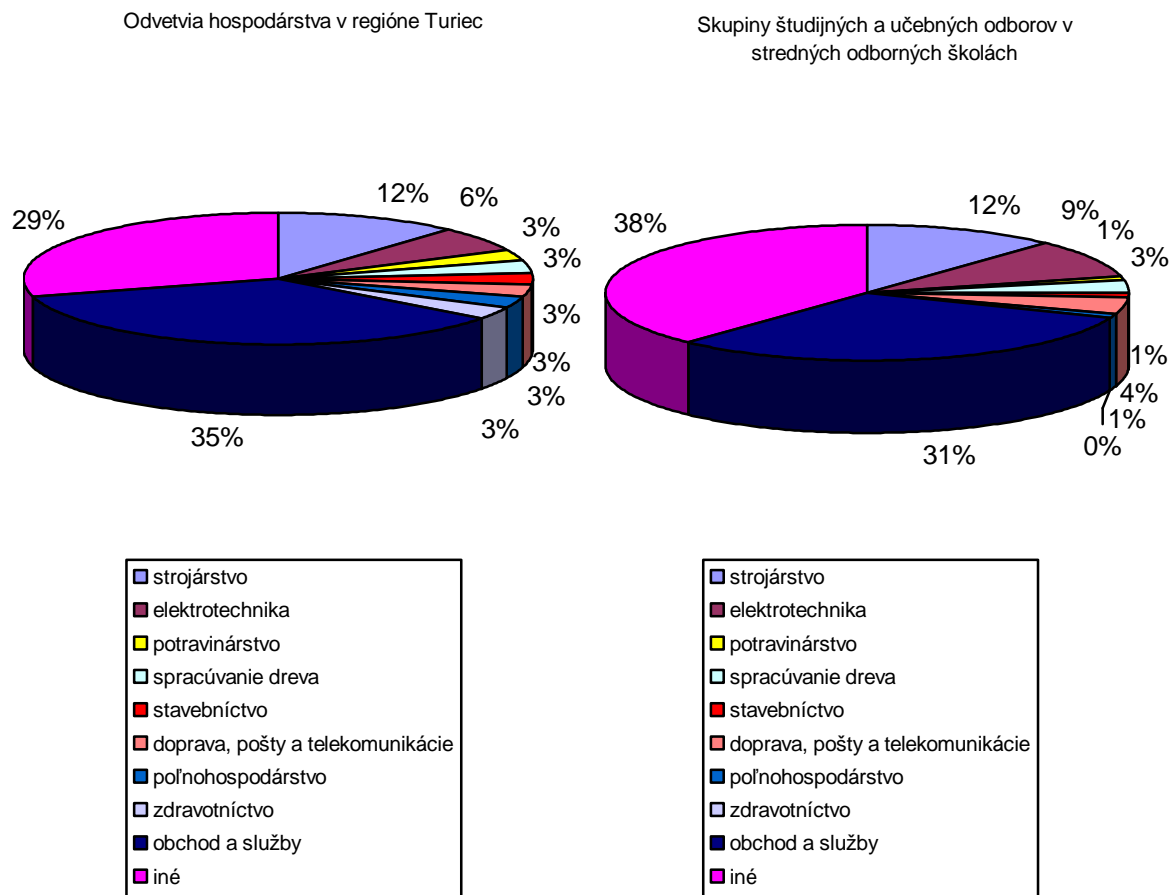
Graf 3.23: Zastúpenie skupín študijných a učebných odborov stredných škôlách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v regióne Turiec v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja.

Legenda:

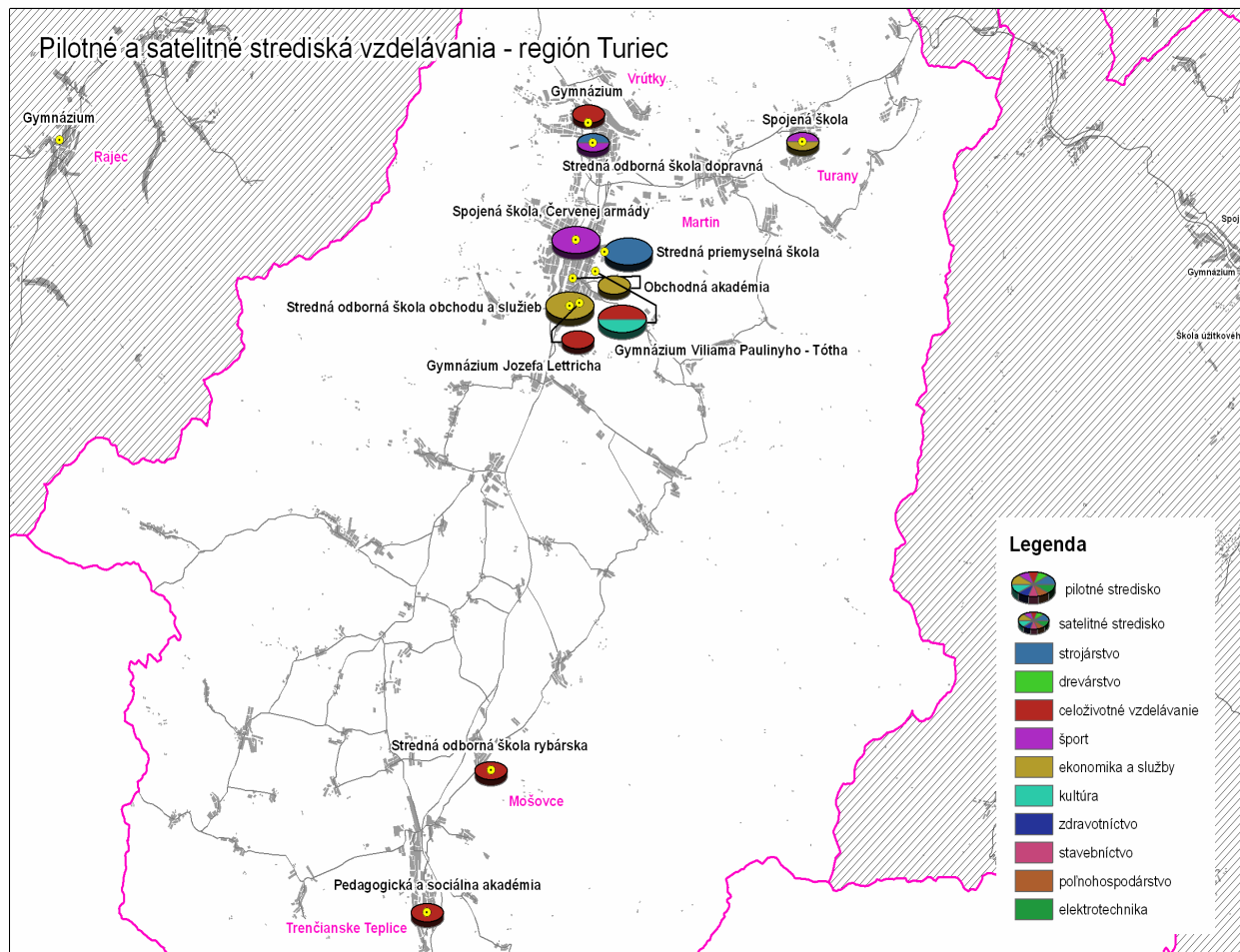
kód 23, 24 – strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba – 12%, kód 26 – elektrotechnika – 9 %, kód 28 – aplikovaná chémia – 0 %, kód 29 – potravinárstvo – 1 %, kód 31 – textil a odevníctvo – 1 %, kód 33 – spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov – 3 %, kód 34 – polygrafia a médiá – 1 %, kód 36 – stavebníctvo, geodézia a kartografia – 1 %, kód 37 – doprava, pošty a telekomunikácie – 4 %, kód 39 – špeciálne technické odbory – 4 %, kód 42, 45 – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka – 1 %, kód 53 – zdravotníctvo – 0 %, kód 63, 64 – ekonomika a organizácia, obchod a služby – 31 %, kód 72 – publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie – 0 %, kód 76 – učiteľstvo – 9 %, kód 79 – gymnázium – 23 %, kód 82, 85 – umenie a umelecko-remeselná výroba – 0 %.

Graf 3.24: Porovnanie štruktúry odvetví hospodárstva so skupinami študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regióne Turiec k 15. 09. 2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Najpočetnejšiu skupinu študijných a učebných odborov stredných odborných škôl tvoria odbory ekonomika a organizácia, obchod a služby (31 %), strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba (12 %), elektrotechnika a informačné systémy (9 %) (graf 3.23 a graf 3.24). Príchodom zahraničných investorov vznikla potreba absolventov zameraní strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba. Potreba zamestnávateľov je zabezpečená dostatočným počtom absolventov stredných odborných škôl v jednotlivých oblastiach hospodárstva.

Žilinský samosprávny kraj vymedzil v regióne Turiec pilotné a satelitné strediská vzdelávania, ktorých cieľom bude zabezpečovať aktivity kontinuálneho vzdelávania v nasledovných oblastiach: strojárstvo, drevárstvo, celoživotné vzdelávanie, šport, kultúra, ekonomika a služby (mapa 3.5).

Mapa 3.5: Pilotné a satelitné strediská odborného vzdelávania a prípravy v regióne Turiec

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Pilotné strediská vzdelávania:

- 1) Stredná odborná škola obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin - ekonomika a služby,
- 2) Stredná priemyselná škola, Novomeského 5/24, Martin – strojárstvo,
- 3) Spojená škola, Červenej armády 25, Martin – strojárstvo, šport.

Satelitné strediská vzdelávania:

- 1) Stredná odborná škola dopravná, Zelená 2, Martin – strojárstvo, šport,
- 2) Stredná odborná škola rybárska, Na Drienok 454, Mošovce – celoživotné vzdelávanie.
- 3) Obchodná akadémia, Bernoláková 2, Martin – ekonomika a služby.
- 4) Pedagogická a sociálna akadémia, Ul. SNP 509/116, Turčianske Teplice – celoživotné vzdelávanie,
- 5) Spojená škola, Komenského 1049/23, Turany – ekonomika a služby, šport.

3.6 Stratégia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy

Strategický cieľ: Pripraviť žiakov stredných odborných škôl pre úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Čiastkové ciele:

1) Rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov stredných odborných škôl pre úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Aktivity:

- 1) zadefinovať profily absolventov stredných odborných škôl a ich kľúčové kompetencie prostredníctvom zástupcov zamestnávateľov, stavovských a profesijných organizácií a zástupcov Kraiskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu v Žilinskom samosprávnom kraji,
- 2) zakomponovať požiadavky zástupcov zamestnávateľov, stavovských a profesijných organizácií na kľúčové kompetencie absolventov stredných škôl do školských vzdelávacích programov,
- 3) zapojiť podnikateľskú sféru do obsahu vzdelávania za účelom zvýšenia praktických zručností žiakov (tvorba školských vzdelávacích programov stredných odborných škôl),
- 4) pripravovať absolventov stredných škôl na získanie základných kompetencií, návykov, vedomostí a zručností pre potreby trhu práce.

2) Formovať vzťah žiakov stredných odborných škôl ku spoločnosti a slovenskému národu.

Aktivity:

- 1) rozvíjať vzťah žiakov stredných odborných škôl ku spoločnosti, tradíciám a kultúrnym hodnotám prostredníctvom vyučovania všeobecno-vzdelávacích predmetov na stredných odborných školách a na základe osobne prežitej skúsenosti upevňovať ich národné povedomie,
- 2) organizovať vedomostné súťaže pre žiakov stredných odborných škôl s problematikou vlastenectva, tolerancie a poznávania slovenského národa,
- 3) podporovať angažovanie žiakov stredných odborných škôl v orgánoch žiackej samosprávy.

3) Prispôbovať praktickú výučbu žiakov potrebám zamestnávateľov.

Aktivity:

- 1) analyzovať požiadavky zamestnávateľov podľa potrieb trhu práce a stredoškolského vzdelávania vo vzťahu k zriadeniu a činnosti centier odborného vzdelávania a prípravy,
- 2) analyzovať vývoj uplatnenia absolventov stredných odborných škôl na trhu práce,
- 3) zadefinovať požiadavky na kľúčové kompetencie absolventov stredných odborných škôl v oblasti informačno-komunikačných technológií prostredníctvom združenia Z@ict klaster v Žilinskom samosprávnom kraji,

- 4) zohľadňovať výsledky analýz a štatistických údajov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v Žilinskom kraji pri určovaní štruktúry študijných a učebných odborov pre prijímanie žiakov na vzdelávanie v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja,
- 5) rozvíjať odborné vzdelávanie a prípravu žiakov stredných odborných škôl v cudzom jazyku a v oblasti rozvoja podnikania a podnikateľských zručností,
- 6) vytvoriť systém ratingu poskytovateľov vzdelávania a prípravy pre trh práce realizovaný na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny podľa počtu umiestnených absolventov,
- 7) zvýšiť úroveň odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách formou externého hodnotenia kvality odborného výcviku.

4) Zriadiť centrá odborného vzdelávania a prípravy.

Aktivita:

- 1) vytipovať stredné odborné školy ako pilotné centrá odborného vzdelávania a prípravy vo všetkých historických regiónoch Žilinského samosprávneho kraja na základe stanovených kritérií (vybavenosť škôl, štruktúra a zameranie študijných a učebných odborov, personálne zabezpečenie, finančné zabezpečenie, poskytovanie ubytovania a stravovania),
- 2) vytipovať stredné odborné školy ako centrá odborného vzdelávania a prípravy v spolupráci so stavovskými alebo profesijnými organizáciami podľa príslušného zamerania (strojárstvo, stavebníctvo, poľnohospodárstvo, drevárstvo, elektrotechnika, zdravotníctvo, obchod a služby),
- 3) transformovať stredné odborné školy zapojené do projektu ESF „Pilotné centrá odborného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji“ na centrá odborného vzdelávania a prípravy v Žilinskom samosprávnom kraji,
- 4) zabezpečiť účasť pedagogických zamestnancov škôl, nepedagogických zamestnancov škôl a širokej verejnosti na vzdelávacích aktivitách celoživotného vzdelávania v centrách odborného vzdelávania a prípravy.

5) Modernizovať materiálno-technické vybavenie stredných odborných škôl.

Aktivita:

- 1) podporovať zapojenie stredných odborných škôl do výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Európskej únie na modernizáciu a revitalizáciu materiálno-technického zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu,
- 2) revitalizovať priestory stredných odborných škôl v rámci praktického vyučovania žiakov stredných odborných škôl (maliarske, stolárske a murárske práce) v jednotlivých regiónoch Žilinského samosprávneho kraja,
- 3) prepojiť spoluprácu stredných odborných škôl a sociálnych partnerov v oblasti zlepšenia materiálno-technického zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu.

6) Ovplyvňovať pozitívne vytváranie vzťahu a hrdosti žiakov a verejnosti ku odbornému vzdelávaniu a príprave.

Aktivita:

- 1) propagovať a zviditeľniť význam postavenia zamestnaní primárneho a sekundárneho sektora na trhu práce v spolupráci so zamestnávateľmi, stavovskými alebo

- profesijnými organizáciami (napr. burzy informácií a dni otvorených dverí v stredných odborných školách),
- 2) realizovať pravidelné stretnutia výchovných poradcov a kariérových poradcov základných škôl a stredných odborných škôl ku problematike prijímania žiakov na vzdelávanie v stredných odborných školách a uplatnenia absolventov škôl na trhu práce,
 - 3) organizovať odborné konferencie zamerané na stredoškolské odborné vzdelávanie a prípravu,
 - 4) realizovať otvorené vyučovacie hodiny na stredných odborných školách pre žiakov základných škôl s cieľom rozvíjať ich záujem o odborné vzdelávanie a prípravu.

7) Profilovať stredné odborné školy v regiónoch Žilinského samosprávneho kraja podľa požiadaviek trhu práce.

Aktivity:

- 1) analyzovať personálne, priestorové a materiálno-technické podmienky stredných odborných škôl na vyučovanie zvoleného študijného a učebného odboru (pred podaním žiadosti o zaradenie študijného odboru alebo učebného odboru do siete škôl a školských zariadení),
- 2) prispôbovať počty absolventov základných škôl pre prijímanie na vzdelávanie v stredných školách. s regionálnymi potrebami trhu práce,
- 3) vyradiť zo zoznamu študijných a učebných odborov stredných odborných škôl študijné a učebné odbory, ktorých absolventi nemajú uplatnenie na trhu práce,
- 4) profilovať štruktúru študijných a učebných odborov stredných odborných škôl v regiónoch Žilinského kraja podľa požiadaviek trhu práce (región Kysuce – strojárstvo, elektrotechnika a informačné systémy; región Liptov – obchod a služby so zameraním na hotelierstvo, spoločné stravovanie a cestovný ruch, elektrotechnika, informačné systémy, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, drevárstvo, stavebníctvo a zdravotníctvo; región Orava strojárstvo, elektrotechnika, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka, stavebníctvo, zdravotníctvo a drevárstvo; región Považie – stavebníctvo, elektrotechnika a informačné systémy, strojárstvo, odevníctvo, poľnohospodárstvo, zdravotníctvo a región Turiec – strojárstvo, drevárstvo, ekonomika a služby, elektrotechnika a informačné systémy).

3.7 Záver

Pokiaľ má byť prechod žiakov zo školy na trh práce plynulý, je dôležité, aby absolventi škôl boli pripravení na požiadavky zamestnávateľov – mali požadované vedomosti, zručnosti a odborné schopnosti. K postupnému posilneniu úlohy sociálnych partnerov v školskom systéme dochádza tým, že zamestnávatelia môžu ovplyvňovať obsah a ciele výchovy a vzdelávania prostredníctvom tvorby a inovácie školských vzdelávacích programov, ktoré zavádza nový školský zákon ako povinnú pedagogickú dokumentáciu školy. Úspešný absolvent strednej odbornej školy má získať zručnosti potrebné pre úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Úsilie a kvalitné odborné vzdelávanie je podmienené dosiahnutím žiaducej úrovne spolupráce medzi inštitúciami poskytujúcimi odborné vzdelávanie a sociálnymi partnermi. Aktuálnou sa stáva i otázka vstupu vysokých škôl do odbornej prípravy stredných odborných škôl pri zavádzaní inovácií do výchovno-vzdelávacieho procesu a prepojenia stredoškolského vzdelávania s výsledkami vedy a výskumu.

Bez zapojenia sa partnerov z primárneho, sekundárneho a terciárneho sektora do procesov spojených s prípravou, realizáciou a evalváciou odborného vzdelávania nemožno kvalitu odborného vzdelávania a prípravy efektívne rozvíjať. Prejav ochoty spolupráce je len jedným zo zaručených úspechov – dlhodobosť a trvalú udržateľnosť regionálnej vzdelávacej politiky poskytne až proces ďalšieho a celoživotného vzdelávania, ktorý je v Žilinskom samosprávnom kraji v procese formovania.

Vzhľadom na vybudovanú širokú sieť stredných odborných škôl, ich materiálno-technické vybavenie, personálne zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu a existujúce prepojenie stredných odborných škôl s podnikateľskou a výrobnou sférou má Žilinský samosprávny kraj možnosť:

- flexibilne profilovať absolventov stredných škôl podľa potrieb regionálneho trhu práce a podmienok školy,
- zavádzať nové študijné a učebné odbory podľa požiadaviek stavovských a profesijných organizácií,
- zabezpečiť, aby sa všetkým žiakom poskytlo porovnateľné vzdelanie zodpovedajúce potrebám trhu práce,
- zapájaním sa do projektových zámerov získať finančné prostriedky pre odborné vzdelávanie a prípravu.

Rozhodujúcou skutočnosťou, ktorá naplní ciele regionálnej stratégie odborného vzdelávania a prípravy, bude ochota a prístupnosť stredných odborných škôl zmenám, podnetom a námetom zvonka tak, aby vyhovovali skutočným potrebám jednotlivých žiakov i verejnosti. Ich otvorenosť a ústretovosť bude zároveň podnecovať podnikavosť a iniciatívu, ktoré vyžadujú od svojich žiakov, študentov a absolventov.

Regionálna stratégia rozvoja školských zariadení na roky 2010 - 2013

**„Kvalitné ubytovanie a stravovanie – základ
zdravého spôsobu života“**

Obsah

4.1	Úvod	139
4.2	Koncepčné a strategické dokumenty	141
4.3	SWOT analýza	142
4.4	Školské zariadenia	144
4.4.1	Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia	144
4.4.2	Výchovno-vzdelávací proces v školských zariadeniach	145
4.5	Stravovanie v školských zariadeniach	149
4.5.1	Diétne stravovanie	150
4.5.2	Aktualizovaný Program ozdravenia výživy	151
4.6	Stratégia v oblasti rozvoja školských zariadení	154
4.7	Záver	156

4.1 Úvod

Spoločenské a výchovno-vzdelávacie požiadavky na utváranie všestranne a harmonicky rozvinutej osobnosti mladých ľudí nie sú a nemôžu byť viazané len na rodinné prostredie. Mladí ľudia sa formujú i mimo vyučovania a mimo priameho vplyvu rodiny. Ich formovanie ovplyvňuje široké spoločenské prostredie a podmienky, v ktorých trávajú svoj voľný čas. Najmä v súčasnej dobe, v ktorej sme svedkami zmien spojených so zavádzaním informačno-komunikačných technológií do každodenného života, zmien na trhu práce a úsilím prehlbovať demokratické vzťahy v spoločnosti, sú mladí ľudia vystavení mnohým ohrozeniam ich zdravého a harmonického vývoja.

Zanedbávanie výchovy v čase mimo vyučovania sa silne odrazilo v správaní sa detí a mládeže, podpísalo sa pod nárast kriminality a ich neúcty k hodnotám, ktorá často hraničí s agresivitou a zhoršovaním prospechu.

V školskom systéme výchovy a vzdelávania sú zriadené školské výchovno-vzdelávacie zariadenia a školské účelové zariadenia, ktoré v čase po vyučovaní zabezpečujú ponuku ubytovania, voľnočasových a záujmovo-vzdelávacích aktivít a služieb spoločného stravovania.

Osobitnú skupinu školských výchovno-vzdelávacích zariadení, ktoré nadväzujú na výchovu v rodine a výchovno-vzdelávaciu činnosť školy, tvoria školské internáty. Zabezpečujú ubytovanie, pomáhajú žiakom pri príprave na vyučovanie a podieľajú sa na rozvíjaní ich nadania, špecifických schopností a tvorivosti. Súčasťou ich výchovno-vzdelávacieho pôsobenia je aj poskytovanie stravovacích služieb.

Školské stravovanie predstavuje súčasť starostlivosti o deti a mládež v čase ich pobytu v školách a školských zariadeniach. Hlavnou úlohou školského stravovania je dosiahnuť zmeny postojov žiakov ku zdravej racionálnej výžive a zabezpečiť, aby sa v zariadeniach školského stravovania pripravovala strava, ktorá je svojím biologickým a energetickým zložením a hygienickou kvalitou vyhovujúca pre vyvíjajúci sa organizmus detí a mládeže. Systém stravovania súčasne vytvára podmienky aj pre podávanie nápojov, pitný režim ako súčasť výživy, ďalej kultúru stolovania a správne spoločenské návyky.

Systém školského stravovania sa v súčasnosti realizuje v nových sociálno-ekonomických podmienkach, definovaných ako podmienky trhového prostredia. V oblasti materiálno-technickej modernizácie v zariadeniach školského stravovania sa počíta s uplatňovaním náročných strojových zariadení a s aplikáciou elektroniky, počítačov a moderných technologických zariadení, ktoré prispievajú k úsporám pracovných síl a plnení nárokov na ich kvalitu. V oblasti kvality poskytovania stravovacích služieb sa počíta so zavádzaním zmien v postojoch ku zdravšiemu spôsobu stravovania a pitného režimu, ktoré vychádzajú z Programu ozdravenia výživy obyvateľov Slovenskej republiky, výziev Svetovej zdravotníckej organizácie a Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR.

Na základe uvedeného vymedzil Žilinský samosprávny kraj strategický cieľ pre oblasť rozvoja školských zariadení **„Kvalitné ubytovanie a stravovanie – základ zdravého**

spôsobu života“, ktorým je orientovať výchovu žiakov školských zariadení na zdravý spôsob života a pozitívne medziľudské hodnoty.

K uvedenému cieľu boli zadefinované čiastkové ciele:

- 1) Humanizovať vzťah vychovávateľ – žiak v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach.
- 2) Vytvoriť podmienky pre efektívne využívanie voľného času.
- 3) Modernizovať materiálno-technické vybavenie školských zariadení.
- 4) Zvýšiť úroveň a zdravý spôsob stravovania v školských účelových zariadeniach.

4.2 Konceptné a strategické dokumenty

Východiskom pri spracovaní stratégie rozvoja školských výchovno-vzdelávacích zariadení a školských účelových zariadení v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2010 – 2013 sú uvedené konceptné a strategické dokumenty:

● programové dokumenty Európskej únie:

- a) Dohovor o právach dieťaťa, 1989;
- b) Lisabonská stratégia, 2000;
- c) Biela kniha o mládeži, 2002;

● programové dokumenty vlády Slovenskej republiky:

- a. Program ozdravenia výživy obyvateľov Slovenskej republiky, 1999;
- b. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR, 2000;
- c. Programové vyhlásenie vlády SR, 2006;

● konceptné dokumenty Ministerstva školstva SR:

- f) Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007, 2001;
- g) Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 – 2013, 2008;
- h) Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, 2002;
- i) Koncepcia rozvoja domovov mládeže a zariadení školského stravovania, 2007;
- j) Koncepcia pedagogicko-poradenského systému a jeho implementácie do praxe, 2007;
- k) Koncepcia neformálneho vzdelávania detí a mládeže, 2007;
- l) Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, 2007;

● všeobecne platná legislatíva:

- a) zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- b) zákon NR SR č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- c) zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- d) zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov;
- e) zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky;
- f) zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- g) zákon NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov;
- h) vyhláška MŠ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania;
- i) vyhláška MŠ SR č. 306/2009 Z. z. o školskom klube detí, školskom stredisku záujmovej činnosti, centre voľného času, školskom hospodárstve a stredisku odbornej praxe.

4.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• dostatočný počet druhov a typov stredných škôl, školských výchovno-vzdelávacích zariadení a školských účelových zariadení,• proporcionálne rozloženie školských výchovno-vzdelávacích a školských účelových zariadení v regiónoch Žilinského kraja,• vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest,• kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov školských výchovno-vzdelávacích zariadení,• ochota pedagogických zamestnancov ku celoživotnému vzdelávaniu,• využívanie alternatívnych spôsobov výchovy vo výchovno-vzdelávacom procese,• aktívne zapojenie sa žiakov do záujmovej činnosti a voľnočasových aktivít školských zariadení,• úroveň prevencie sociálno-patologických javov detí a mládeže v školských internátoch,• skúsenosť s tvorbou projektov a aktívna zapojenosť školských zariadení do projektov v oblasti elektronizácie a revitalizácie,• spolupráca školských výchovno-vzdelávacích zariadení so základnými umeleckými školami, centrami voľného času a školskými strediskami záujmovej činnosti,• možnosti ubytovania a stravovania žiakov v školských internátoch,• priestorové a materiálno-technické podmienky pre zabezpečenie stravovania žiakov stredných odborných škôl a žiakov ubytovaných v školských internátoch,• vlastné priestory školských zariadení vo vlastníctve samosprávneho kraja,• športová infraštruktúra pri školských zariadeniach,• finančná podpora Úradu Žilinského samosprávneho kraja pre rozvoj športu a prevencie drogových závislostí v školských zariadeniach.	• nedostatočná spolupráca medzi školskými výchovno-vzdelávacími zariadeniami v Žilinskom kraji,• podmienky ubytovania a stravovania v školských zariadeniach mimo sídla stredných škôl,• zastarané učebné pomôcky a didaktická technika v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach,• nedostatok výpočtovej techniky, neaktuálny a zastaraný knižný fond v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach,• slabá propagácia niektorých školských výchovno-vzdelávacích zariadení na verejnosti,• nevyužívanie ubytovacích a stravovacích služieb v čase letných mesiacov,• nedostatok finančných prostriedkov na efektívne fungovanie školských zariadení,• nepostačujúce vybavenie stredísk odbornej praxe a stredísk praktického vyučovania, odborných učební pomôckami, didaktickou technikou, strojmi, zariadeniami.

Príležitosti	Ohrozenia
• spolupráca medzi zriaďovateľmi školských zariadení,• možnosť ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov školských výchovno-vzdelávacích zariadení (spolupráca s metodicko-pedagogickými centrami a vysokými školami),• využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie a iných zdrojov na rekonštrukciu a revitalizáciu priestorov školských výchovno-vzdelávacích zariadení a školských účelových zariadení,• dostupný informačný systém o možnostiach ďalšieho vzdelávania a celoživotného vzdelávania,• využívanie existujúcej siete podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií vo výchovno-vzdelávacom procese školských zariadení,• zapojenie školských zariadení do procesu trvalo udržateľného rozvoja miest a regiónov,• výučba cudzích jazykov a informačných technológií v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach,• zosúladenie siete škôl a školských výchovno-vzdelávacích zariadení (strediská odbornej praxe) s požiadavkami trhu práce,• aktivizácia orgánov školskej samosprávy pre zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v školských zariadeniach,• využitie moderných informačných technológií pri rozvoji poradenstva o povolaniach a zamestnaniach v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu v školských zariadeniach,• rozvíjanie kariérového poradenstva v školských zariadeniach (školské internáty, strediská odbornej praxe, školské strediská záujmovej činnosti),• činnosť centra voľného času s krajskou pôsobnosťou ako Regionálneho centra mládeže.	• zníženie kvality poskytovania ubytovacích a stravovacích služieb pre žiakov stredných škôl,• neochota orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete školských výchovno-vzdelávacích zariadení a školských účelových zariadení,• nedostatok finančných zdrojov na prevádzku školských zariadení, ich vybavenosť a odmeňovanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov,• nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva,• nezáujem žiakov školských internátov o výchovno-vzdelávaciu činnosť po vyučovaní,• nezáujem žiakov stredných škôl o stravovanie v školských účelových zariadeniach,• odchod vychovávateľov školských zariadení do iných oblastí hospodárstva,• zlá ekonomická situácia v rodinách,• nezáujem o spoluprácu podnikateľskej sféry so školskými zariadeniami.

4.4 Školské zariadenia

Sústavu školských zariadení tvoria školské výchovno-vzdelávacie zariadenia, špeciálne výchovné zariadenia, školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a školské účelové zariadenia (§ 113 zákona NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Sústava školských zariadení:

- a) školské výchovno-vzdelávacie zariadenia (školský klub detí, školské stredisko záujmovej činnosti, centrum voľného času, školský internát, školské hospodárstvo, stredisko odbornej praxe),
- b) špeciálne výchovné zariadenia (diagnostické centrum, reedukačné centrum, liečebno-výchovné sanatórium),
- c) školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrum špeciálno-pedagogického poradenstva),
- d) školské účelové zariadenia (škola v prírode, stredisko služieb škole a zariadenia školského stravovania – školská jedáleň a výdajňa školská jedáleň).

4.4.1 Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia

Žilinský samosprávny kraj je zriaďovateľom 30 školských výchovno-vzdelávacích zariadení, ktoré poskytujú výchovno-vzdelávaciu činnosť a oddychové, voľnočasové a záujmovo-vzdelávacie aktivity pre deti a mládež (23 školských internátov, 3 školské strediská záujmovej činnosti, 1 centrum voľného času, 1 školské hospodárstvo a 2 strediská odbornej praxe). Všetky školské zariadenia sú bez právnej subjektivity (s výnimkou jedného školského internátu) (graf 4.1).

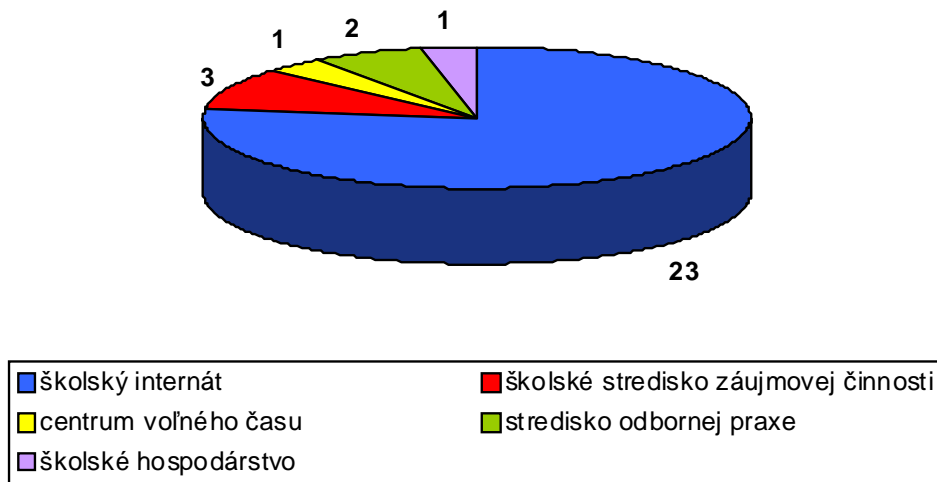
Školské stredisko záujmovej činnosti zabezpečuje podľa výchovného programu školského zariadenia pre deti oddychové a záujmové činnosti v ich voľnom čase.

Centrum voľného času usmerňuje rozvoj záujmov detí a ostatných zúčastnených osôb, utvára podmienky na rozvíjanie a zdokonaľovanie ich praktických zručností, podieľa sa na formovaní návykov užitočného využívania ich voľného času a zabezpečuje podľa potrieb súťaže detí základných škôl a stredných škôl.

Školský internát svojím výchovným programom školského zariadenia nadväzuje na výchovno-vzdelávaciu činnosť školy v čase mimo vyučovania a úzko spolupracuje s rodinou dieťaťa alebo žiaka. Vytvára podmienky pre uspokojovanie individuálnych potrieb a záujmov žiakov prostredníctvom mimoškolských aktivít.

Školské hospodárstvo a stredisko odbornej praxe sú školské zariadenia, ktoré zabezpečujú praktické vyučovanie žiakov strednej odbornej školy. Školské hospodárstvo a stredisko odbornej praxe poskytujú vedomosti, praktické zručnosti, návyky a získanie schopností pre výkon povolania, pričom nadväzujú na vedomosti, zručnosti a schopnosti nadobudnuté počas vzdelávania v strednej odbornej škole.

Graf 4.1: Sieť školských výchovno-vzdelávacích zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia sú financované z uvedených zdrojov:

- financovanie školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja je realizované v zmysle zákona NR SR č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zriaďovateľ zohľadňuje určenú výšku normatívu pre školské internáty, stanovenú Ministerstvom školstva SR,
- poplatok za úhradu nákladov spojených s činnosťou školského zariadenia (zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov),
- finančný príspevok poskytovaný formou vzdelávacieho poukazu, slúžiaci na dofinancovanie záujmového vzdelávania poskytovaného školským internátom,
- príspevok samosprávy, najmä na prevádzkové náklady, sponzorské dary a finančné prostriedky z predložených projektov v rôznych grantových konaniach.

4.4.2 Výchovno-vzdelávací proces v školských zariadeniach

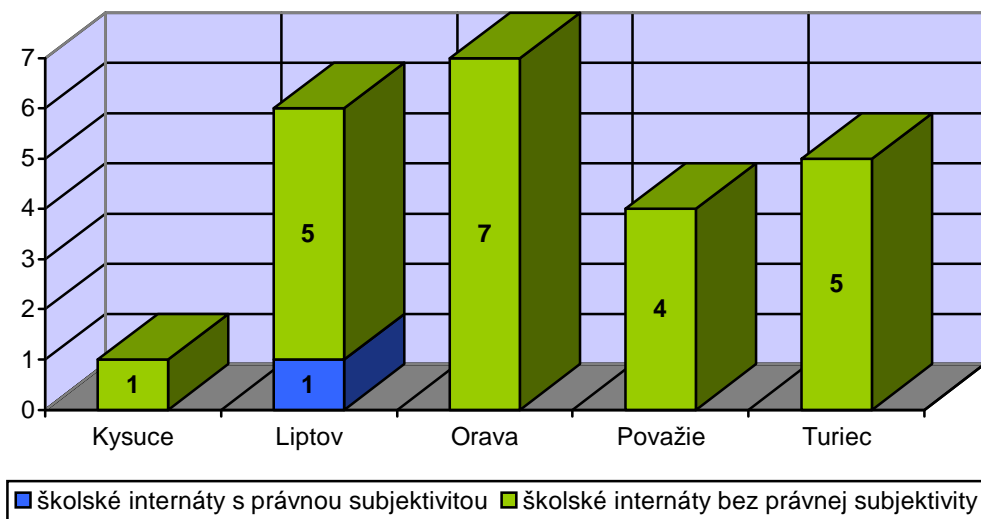
Výchovno-vzdelávací proces v školských zariadeniach uplatňuje primerané moderné, inovatívne metódy, formy a prostriedky práce. Vychádza z koncepcie tvorivo-humanistickej výchovy a koncepcie neformálneho vzdelávania s rešpektovaním kultúrnych tradícií slovenského národa. Využíva a uplatňuje moderné informačno-komunikačné technológie.

Obsah výchovy a vzdelávania v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach (centrum voľného času, školské strediská záujmovej činnosti a školské internáty):

- a) umožňuje žiakom rozvoj ich samostatnosti, vytvára podmienky a poskytuje zaujímavé príležitosti k zmysluplnému využívaniu voľného času v prospech pozitívneho rozvoja vlastnej osobnosti,
- b) umožňuje uspokojenie a rozvoj pozitívnych individuálnych potrieb, záujmov a schopností,
- c) vedie k formovaniu pozitívneho vzťahu k prírode a životnému prostrediu,
- d) prispieva k prehĺbovaniu teoretických vedomostí, získaných v škole, zo štúdia, z iných zdrojov a k ich uplatňovaniu v praktickej záujmovej činnosti,
- e) pomáha zvládať požiadavky školy a tak napomáha k úspešnosti žiakov v škole v ich vzdelávacom vývine, profesijnej orientácii, v súlade s individuálnymi predpokladmi žiakov,
- f) pomáha predchádzať negatívnym spoločenským javom v prejavoch hrubosti, násilia, trestnej činnosti, kriminality, drogových a iných závislostí, realizovaním rôznorodej pozitívnej zaujímavej činnosti,
- g) vytvára podmienky pre participáciu žiakov na živote školského zariadenia a pre zapájanie sa žiakov do verejného života.

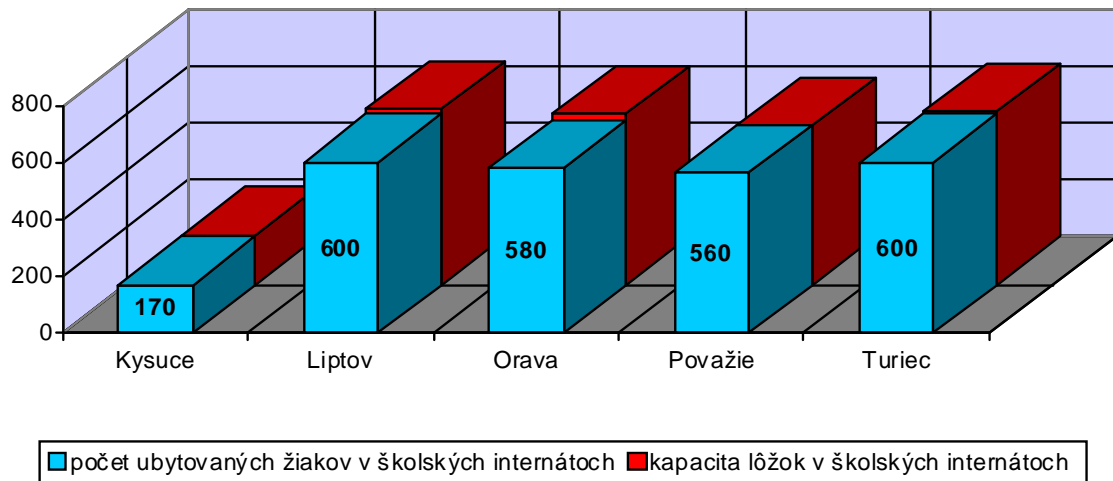
Školské internáty (graf 4.2 a graf 4.3) plnia významnú sociálnu, pedagogickú a psychologickú funkciu - poskytujú ubytovaným žiakom podmienky na prípravu na vyučovanie, rozvíjanie poznatkov získaných v škole a zmysluplné využívanie voľného času. Koncepcia výchovno-vzdelávacej práce v domovoch mládeže (prijatá v roku 1992) zmenila systém prípravy na vyučovanie - od tzv. povinného organizovaného štúdia (žiaci boli povinní študovať v pevne stanovených hodinách) sa prešlo k systému, ktorý ponúka žiakom možnosť voľby prípravy na vyučovanie – vedie ho k slobodnému a zodpovednému rozhodovaniu o svojom rozvoji.

Graf 4.2: Sieť školských internátov v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Graf 4.3: Naplnenosť školských internátov v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2008/2009

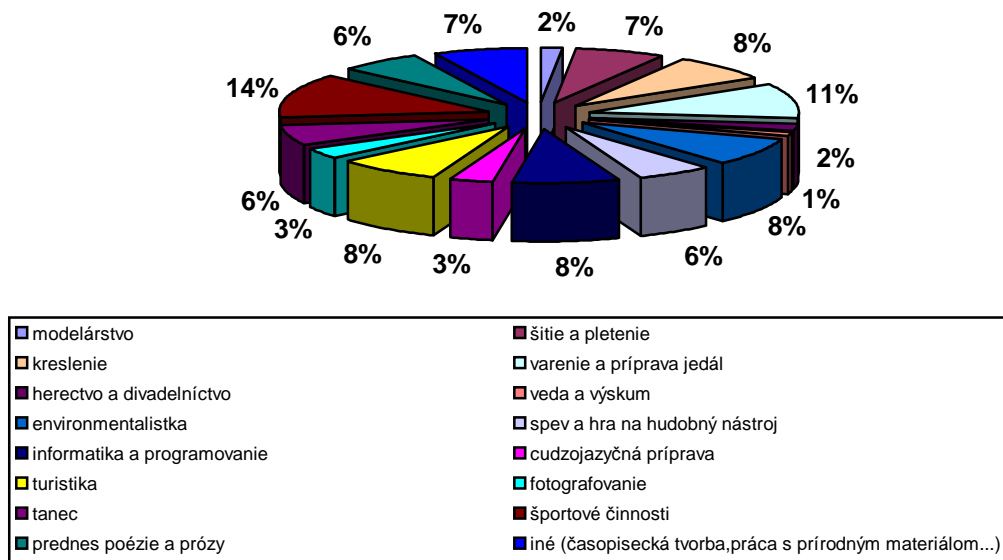

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Výchovno-vzdelávaciu prácu so žiakmi vykonávajú vychovávatelia podľa výchovného programu a celoročného programu školského zariadenia primerane potrebám, veku a stupňu vyspelosti žiakov. Výchovno-vzdelávacia činnosť sa zameriava na všestrannú pomoc pri príprave na vyučovanie, formovanie ich aktívneho postoja k sebazvdelávaniu, seba výchovu a voľbu povolania, rozvíjanie ich nadania, špecifických schopností a tvorivosti, vytváranie podmienok na záujmovú činnosť, aktívne využívanie voľného času a oddych. Kvalitná ponuka výchovno-vzdelávacích činností môže ubytovaným žiakom prehĺbiť vedomosti získané na vyučovaní, rozvinúť individuálny záujem, schopnosti, nadanie a získať nové poznatky a zručnosti. V školských internátoch v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sú vytvorené dostatočné podmienky pre aktívnu výchovno-vzdelávaciu činnosť ubytovaných žiakov (graf 4.4 a graf 4.5).

Koncepcia rozvoja domovov mládeže a rozvoja zariadení školského stravovania (prijatá v roku 2007) definuje potrebu inovácie výchovno-vzdelávacej činnosti v školských internátoch smerujúcu k príprave žiakov na aktívny občiansky život a plnoprávnú účasť na živote v demokratickej spoločnosti. Žiakov školských zariadení je potrebné zapájať do projektov podporujúcich zmysel pre občianstvo a solidaritu medzi mladými ľuďmi, hlavne na úrovni miestnej komunity, vrátane školy alebo školského zariadenia.

Graf 4.4: Aktivity záujmovej činnosti žiakov ubytovaných v školských internátoch v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2008/2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Graf 4.5: Obsahové zameranie besied k aktuálnym spoločenským problémom – realizovaných v školských internátoch v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2008/2009

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

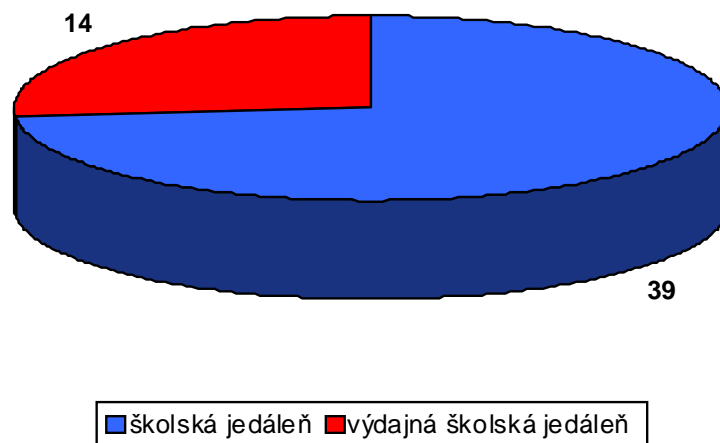
4.5 Stravovanie v školských zariadeniach

Spôsob organizácie a prevádzky zariadenia školského stravovania, určovania počtov zamestnancov, kontroly kvality podávaných jedál, materiálno-technické zabezpečenie školských jedální a podrobnosti o predaji doplnkových jedál v školských bufetoch ustanovuje vyhláška MŠ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania. Podľa zákona NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov platného od 01. 09. 2009, sú školské zariadenia definované ako zariadenia, ktoré zabezpečujú školské stravovanie a zriaďujú sa na výrobu, konzumáciu a dopyt jedál a nápojov. Zariadeniami školského stravovania sú školská jedáleň a výdajná školská jedáleň.

Súčasný stav v zariadeniach školského stravovania

V súčasnosti je v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja 53 školských jedální a výdajných školských jedální, ktoré poskytujú svoje služby deťom, žiakom a zamestnancom školy (graf 4.6). Školská jedáleň môže poskytovať svoje služby aj iným fyzickým osobám, ale len so súhlasom zriaďovateľa a príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

Graf 4.6: Sieť školských účelových zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v školskom roku 2009/2010

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Platby za stravu v školských jedálňach a školských internátoch sú realizované v súlade so Všeobecným záväzným nariadením č. 15/2008 o určení výšky príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach a v znení dodatku č. 1, č. 2 a č. 3, ktoré vydal Žilinský samosprávny kraj. Do 31. 08. 2008, do prijatia zákona č. 245/2008 Z. z. uhrádzal náklady na celý stravný lístok (potraviny + réžia) rodič v plnej výške bez spolufinancovania VÚC.

S nadobudnutím účinnosti uvedeného zákona uhrádza rodič alebo zákonný zástupca dieťaťa stravu len do výšky ceny potravín. Vzhľadom na to, že cena stravného lístka závisí od výšky cien potravín určených dodávateľmi, ŽSK prostredníctvom VZN č. 15/2008 určilo 5 finančných pásiem, ktoré musia rešpektovať všetky školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK. Výber pásma závisí od konkrétnych dodávateľov a nimi ponúkaných cien potravín v danom regióne.

V roku 2008 ŽSK doplatil na réžiu školským jedálňam a školským internátom celkovo za obdobie od 01.09.2008 – 31.12.2008 vo výške **259 377 €** (7 814 tis. Sk), z toho **40 198 €** (1 211 tis. Sk) pre neštátne školské zariadenia.

V priemere celkové zvýšenie finančných prostriedkov na réžiu na 1 mesiac predstavovalo pre ŽSK 65 840 € (1 953,5 tis. Sk), z toho pre neštátne zariadenia na jeden mesiac 10 049 € (302,75 tis. Sk).

4.5.1 Diétne stravovanie

Základom dobrého vývoja detí je zdravý životný štýl. V súčasnosti trávajú deti čoraz viac času za počítačom a pred televízorom. Sedavý spôsob života vedie často krátko k rozšírenej obezite a k poruchám stravovania u dospievajúcich detí, čo vedie k nesprávnemu životnému štýlu.

Výskumy o stave výživy a stravovacích návykoch ukázali, že celosvetovo trpí obezitou a nadváhou 155 miliónov detí v školskom veku. Vychádzajúc z uvedenej skutočnosti je nevyhnutné osvojiť si správne stravovacie návyky už v detskom veku. Obezita je závažné ochorenie, ktoré je zapríčinené predovšetkým nepravidielnou stravou, nedostatočným zaraďovaním mlieka, mliečnych výrobkov, ovocia a zeleniny do výživy.

Veľa detí pravidelne konzumuje sladkosti, čipsy a jedlá typu fast food. Ak chceme znížiť obezitu u detí, je potrebné zmeniť ich jedálny lístok. Jedálny lístok detí by mal byť pestrý a mal by obsahovať veľa druhov potravín, ktoré obsahujú všetky dôležité látky potrebné k zdravému vývinu a taktiež dostatok vhodných tekutín.

Strava by mala byť rozdelená do troch hlavných a dvoch vedľajších jedál, pričom súčasťou každého jedla by mal byť kúsok ovocia či zeleniny. Neoddeliteľnou súčasťou stravy sú aj mliečne výrobky, ryby a v konzumácii chleba a pečiva by mali byť zastúpené celozrnné výrobky a biopotraviny. Zariadením biopotravín do jedálničky skvalitníme stravu našich detí a vyhneme sa výskytu obezity.

Príprava diétnych jedál pre deti a žiakov stravujúcich sa v školských zariadeniach vyplynula aj zo zákona NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov platného od 01. 09. 2009. V školskej jedálni sa môžu pripravovať diétne jedlá pre deti a žiakov, u ktorých podľa posúdenia ošetrojúceho lekára zdravotný stav vyžaduje osobitné stravovanie podľa materiálno-spotrebných noriem a receptúr pre diétne stravovanie vydané Ministerstvom školstva SR. Zákonný zástupca dieťaťa môže požiadať riaditeľa školy alebo vedúceho školskej jedálne o poskytovanie diétného stravovania. Podmienky a spôsob poskytovania diétného stravovania musí byť stanovené v prevádzkovom

poriadku schválenom Regionálnym úradom verejného zdravotníctva. V prípade, že školská jedáleň neposkytuje diétne stravovanie, môže rodič prípadne zákonný zástupca dieťaťa priniesť hotové jedlo do školskej jedálne, ktorá obed prihreje a podá dieťaťu.

V súčasnosti na žiadosť rodičov poskytujú diétne stravovanie 3 školské jedálne:

- 1) Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice – bezlepková diéta (5 žiaci), suroviny na prípravu jedál si dodávajú rodičia žiakov. Prípravou jedál je poverená zodpovedná kuchárka poučená o tejto diéte.
- 2) Hotelová akadémia, Čs. brigády 1804, Liptovský Mikuláš – bezlepková diéta (2 žiaci), diabetická diéta (3 žiaci). Ku každému žiakovi sa pristupuje individuálne.
- 3) Gymnázium, Varšavská cesta 1, Žilina – diétne stravovanie (4 žiaci). Žiaci si diétnu stravu prinesú, ktorú im personál školskej jedálne uskladňuje, zohrieva a podáva v rámci obeda bezplatne.

Na poskytovanie diétného stravovania musia byť vytvorené pracovné podmienky:

- materiálno-technické a technologické vybavenie kuchyne musí byť prispôbené na prípravu diétnych jedál,
- vhodné skladovacie podmienky,
- dostatok chladiaceho zariadenia,
- možnosť nákupu potrebných surovín na prípravu diétnych jedál.

Finančné pásma pre diétne stravovanie boli vydané Ministerstvom školstva SR a sú platné od 01. 09. 2009. Žilinský samosprávny kraj Všeobecným záväzným nariadením č. 15/2008 o určení výšky príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach a v znení dodatku č. 1, č. 2 a č. 3 určil finančné pásma v piatich rozpätiach nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov.

Diétne stravovanie upravuje aj vyhláška MŠ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktorá nadobudla účinnosť 01. 09. 2009. Vyhláška ustanovuje spôsob organizácie a prevádzky zariadenia školského stravovania, určovania počtov zamestnancov, kontroly kvality podávaných jedál, materiálno-technické zabezpečenie školských jedální a podrobnosti o predaji doplnkových jedál v školských bufetoch.

4.5.2 Aktualizovaný Program ozdravenia výživy

Z rozšírením výskytu obezity na Slovensku vláda Slovenskej republiky schválila dňa 17. 12. 2008 návrh aktualizovaného *Programu ozdravenia výživy obyvateľov Slovenskej republiky*. Hlavnými cieľmi Programu ozdravenia výživy sú:

- zlepšiť zdravotný stav a dosiahnuť tak zníženie prevalencie neprenosných chorôb súvisiacich s výživou, ako sú najmä kardiovaskulárne ochorenia, niektoré onkologické ochorenia, diabetes a osteoporóza,
- zvrátiť trend obezity u obyvateľstva SR, najmä u detí a mládeže,
- dosiahnuť zníženie deficitu pozitívnych nutričtov vo výžive a dosiahnuť zníženie rizikových faktorov výživy,
- zvýšiť celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy na zdravie človeka a kladného pôsobenia preventívnych zásahov do výživy a stravovania,
- legislatívne podporovať a usmerňovať poľnohospodársku prvovýrobu a potravinársku výrobu nutrične hodnotných a zdravotne bezpečných potravín v súlade s aktuálnymi požiadavkami zdravej výživy a s legislatívnymi normami,

- prijať a presadzovať odporúčané výživové dávky pre obyvateľov Slovenskej republiky a z nich odvodenú odporúčanú spotrebu potravín v súlade so súčasnými vedeckými odporúčaniami a s legislatívnymi normami,
- presadzovať nové koncepcie rozvoja všetkých noriem spoločného stravovania obyvateľstva, najmä predškolského, školského a vysokoškolského, v domovoch sociálnych služieb, zamestnancov na pracoviskách, v zariadeniach spoločného stravovania reštauračného typu.

Návrhy odboru školstva ŽSK zamerané na prevenciu a osvetu zdravého stravovania vo vzťahu ku žiakom:

- zvýšenie povedomia o zdravom životnom štýle, zdravej výžive u detí a mládeže,
- zdôrazniť význam a cieľ mliečneho programu v škole,
- zabezpečenie pitného režimu,
- využívanie nadproduktov od poľnohospodárskych pestovateľov a chovateľov formou cenového zvýhodnenia jedál,
- apelovať na potrebu a nevyhnutnosť konzumácie ovocia a zeleniny a zabránenie nárastu obezity u detí a žiakov,
- besedy a semináre, odborné-vzdelávacie podujatia pre žiakov,
- aktivity vyžadujúce si participáciu žiakov – vyhľadávanie aktualít v oblasti zdravého stravovania, medzinárodné dni vzťahujúce sa k problematike zdravej výživy, výroba násteniek, plagátov na zvolenú aktuálnu tému (napr. Nástrahy obezity, Bio potraviny, Jeme racio?),
- zapájanie žiakov do pripravovania rôznych podujatí a programov (rozhlasové vysielanie, prispievanie do školského časopisu, miestnych novín),
- výchovné aktivity (besedy, odborné prednášky) v oblasti podpory zdravej výživy v spolupráci s regionálnym úradom verejného zdravotníctva a s odborníkmi v daných oblastiach,
- realizovať rôzne súťaže motivujúce žiakov k zdravému štýlu stravovania,
- organizovať workshopy s cieľom prezentácie zdravých potravín a spôsobov zdravého stravovania, možnosť výmeny receptov,
- aktivizovať žiakov k podávaniu názorov, nápadov a návrhov na skvalitnenie stravovania a kultúrneho prostredia jedálne.

Návrhy odboru školstva ŽSK zamerané na oblasť riadenia a organizovania stravovania:

- zjednodušiť, urýchliť a spresniť riadenie a administráciu v školskom stravovaní elektronizáciou evidencie výdaja stravy a objednávok stravníkov formou čipových kariet,
- technické zabezpečenie a zjednodušenie administrácie odbornej dokumentácie prostredníctvom informačných technológií,
- zaviesť systém internetového prihlasovania stravy, objednávky, odhlasovanie, čím sa odstráni anonymita a bude výchovne pôsobiť na žiaka v zmysle pravidelného stravovania,
- poskytnúť stravníkom možnosť včasného odhlasovania sa zo stravy najmä v prípade ochorenia,
- zvýšiť a skvalitniť informovanosť a komunikáciu medzi jedálňou, stravníkmi a rodičmi žiakov cez webovú stránku,
- zabezpečiť možnosť výberu dvoch jedál, kde jedno jedlo bude diétne.

- zhotovenie kútika zdravej výživy s možnosťou ochutnávok, nielen pre žiakov, ale aj pre ich rodičov,
- doplnenie sortimentu v školskom bufete o produkty ako celozrnné a cereálne výrobky, mlieko a mliečne výrobky so zníženým obsahom tuku, ovocie a zelenina v čerstvom stave, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných prípravkov a so zníženým obsahom cukru,
- formou ankiet, zisťovať názory stravníkov na stravovanie.

Návrhy odboru školstva ŽSK v oblasti ďalšieho vzdelávania zamestnancov zariadení školského stravovania:

- profesionálny rozvoj vedúcich zamestnancov a prevádzkových zamestnancov v školskom stravovaní v oblasti počítačovej gramotnosti;
- počítačovou zostavou uľahčiť kuchárkam normovanie;
- informovať a vzdelávať v oblasti moderných trendoch zdravej výživy;
- rozšírenie poznatkov a zručností o prípravu stravy s rôznymi požiadavkami (diétna strava);
- spolupracovať s odborným lekárom, ktorý dieťaťu diétne stravovanie diagnostikoval.

Modernizovanie a inovácie aj v oblasti stravovania sú nevyhnutnou súčasťou kvalitného chodu škôl a školských zariadení. Aplikovanie súčasných trendov aj v rámci riešenej problematiky by malo smerovať k progresu vo vnímaní žiakov v oblasti stravovania. Správna motivácia, vhodne zvolený prístup je nevyhnutnou podmienkou efektívneho pôsobenia na žiakov, resp. stravníkov. Implementovaním aktuálnosti, inovácií ako aj požiadaviek stravníkov sa zvýši lukratívnosť stravovacích zariadení. Dôležitou súčasťou je aj vlastná participácia žiakov v rámci zdravej výživy na školách. Rôzne besedy, prednášky, burzy, workshopy a najmä spolupráca s odbornou verejnosťou môže spoločne prispieť k lepšiemu vnímaniu stravovania našej mládeže.

4.6 Stratégia v oblasti rozvoja školských zariadení

Strategický cieľ: Orientovať výchovu žiakov školských zariadení na zdravý spôsob života a pozitívne medziľudské hodnoty.

Čiastkové ciele:

1) Humanizovať vzťah vychovávateľ – žiak v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach.

Aktivita:

- 1) optimalizovať sieť školských zariadení pri stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja podľa požiadaviek verejnosti na ubytovacie kapacity a stravovacie služby,
- 2) podporovať zaradenie školských stredísk záujmovej činnosti pri stredných odborných školách do siete škôl a školských zariadení,
- 3) viesť žiakov školských výchovno-vzdelávacích zariadení k zdravému rozvoju ich osobnosti, životnému štýlu, zdravému stravovaniu a k výchove orientovanej na pozitívne ľudské hodnoty (inovácia výchovno-vzdelávacieho procesu, zapojenie žiakov do tvorby ponuky voľnočasových a záujmovo-vzdelávacích aktivít),
- 4) zakomponovať problematiku prevencie sociálno-patologických javov, diskriminácie, xenofóbie a antisemitizmu, formovania pozitívnych medziľudských hodnôt a prosociálneho správania sa žiakov do výchovných programov školských zariadení,
- 5) realizovať projektové aktivity so zameraním na rozvoj prosociálneho správania a elimináciu rizikového správania, delikvencie a kriminality detí a mládeže v školských zariadeniach,
- 6) realizovať pravidelné stretnutia vedúcich vychovávateľov školských internátov a zástupcov riaditeľov škôl pre výchovu v školských internátoch ku realizácii výchovno-vzdelávacej činnosti v školských internátoch.

2) Vytvoriť podmienky pre efektívne využívanie voľného času.

Aktivita:

- 1) podporovať realizáciu spoločensko-vedných, kultúrnych a športových aktivít venovaných efektívnemu využitiu voľného času žiakov v školských zariadeniach,
- 2) zvyšovať záujem žiakov o organizované pravidelné záujmové činnosti v školských zariadeniach formou širokej ponuky záujmových útvarov,
- 3) vytvárať personálne a materiálno-technické podmienky pre realizáciu voľno-časových a záujmovo-vzdelávacích aktivít detí a mládeže v školských zariadeniach,
- 4) podporovať participáciu mládeže na živote spoločnosti formou zriaďovania mládežníckych parlamentov alebo žiackych školských rád pri školských internátoch.

3) Modernizovať materiálno-technické vybavenie školských zariadení.

Aktivita:

- 1) využívať doplnujúce finančné zdroje Ministerstva školstva SR a Žilinského samosprávneho kraja pre výchovno-vzdelávaciu činnosť v školských internátoch – napr. rozvojové projekty Elektronizácia a revitalizácia školských internátov, Otvorená

škola – oblasť športu, Zdravie v školách a grantové programy Humanizácia výchovy a vzdelávania, Škola bez tabaku, alkoholu a drog, Vráťme šport do škôl,

- 2) poskytovať priestory školských internátov a zariadení školského stravovania počas letných mesiacov širokej verejnosti,
- 3) podporovať školské účelové zariadenia v získavaní finančných prostriedkov na modernizáciu materiálno-technického vybavenia a techniky.

4) Zvýšiť úroveň a zdravý spôsob stravovania v školských účelových zariadeniach.

Aktivity:

- 1) podporovať školské účelové zariadenia pri predkladaní žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov na elektronizáciu a revitalizáciu školských jedální a výdajných školských jedální,
- 2) zaviesť systém internetového prihlasovania stravy a odhlasovania stravy v školských jedálňach pri stredných školách,
- 3) doplniť sortimenty v školských bufetoch o produkty zdravej výživy,
- 4) optimalizovať sieť školských účelových zariadení podľa počtu stravníkov a vydaných jedál,
- 5) vytvárať podmienky pre diétne stravovanie detí a mládeže v školských účelových zariadeniach,
- 6) realizovať pravidelné stretnutia vedúcich školských jedální a výdajných školských jedální k problematike zdravého spôsobu stravovania žiakov škôl a školských zariadení,
- 7) implementovať Program ozdravenia výživy obyvateľov Slovenskej republiky do stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

4.7 Záver

Spôsob života každého mladého človeka je najvýznamnejší faktor ovplyvňujúci jeho zdravie, odráža ustálené životné aktivity, hodnotovú orientáciu, vzťah k životu, práci, spoločnosti a záujmom. Aktívne trávenie voľného času, zdravá a vyvážená strava, dostatok telesného pohybu, pozitívny prístup k životu – to sú hlavné atribúty, ktoré určujú zdravý životný štýl každého jedinca.

Spôsob života žiakov, ktorí sú vzdelávaní v stredných školách mimo svojho rodinného prostredia a trvalého bydliska, je dôležité výchovne usmerniť. Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia a školské účelové zariadenia nahrádzajú žiakom ich rodinné prostredie a podieľajú sa na formovaní ich názorov na spoločnosť, zdravie a životný štýl.

Cieľom výchovného pôsobenia v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach je primerane rozširovať a prehĺbovať vedomosti žiakov, rozvíjať voľnočasové a záujmovo-vzdelávacie aktivity a formovať ich základné mravné vlastnosti. Čas, ktorý trávia deti a mládež v školských strediskách záujmovej činnosti, centrách voľného času a školských internátoch, by mal byť plnohodnotne využitý. Pri napĺňaní obsahu výchovných programov školských zariadení by sa mali podieľať najmä žiaci svojou aktívnou účasťou na ponuke záujmových a voľnočasových aktivít.

V oblasti výchovy mimo vyučovania je dôležité rozvíjať pozitívne hodnoty a prosociálne správanie medzi deťmi a mládežou, motivovať žiakov ku efektívnemu tráveniu voľného času a zabezpečiť im kvalitné služby i v oblasti školského stravovania.

Za posledné roky došlo k vzostupu počtu žiakov, ktorí nevyužívajú dostupné služby školského stravovania. Zároveň stúpla spotreba cukrov a živočíšnych produktov, najmä mäsa, na úkor obilnín, zeleniny a ovocia. Rovnako sme svedkami extrémov v podobe vegetarianizmu, veganizmu alebo makrobiotiky a na druhej strane nekritického obdivu „západného životného štýlu“ vrátane hamburgerov a sladených nápojov. Mnohé zdravotné problémy, ktoré dnes musí zdravotníctvo riešiť, majú základ práve v nevyváženej výžive a spotrebných trendoch.

V oblasti školského stravovania je preto dôležité zabezpečiť kvalitné podmienky pre spoločné stravovanie detí a mládeže, ozdravenie výživy mladej generácie a zatraktívnenie stravovacieho systému v školách a školských zariadeniach.

Regionálna stratégia celoživotného vzdelávania na roky 2010 – 2013

**„Čím viac má štát vzdelaných ľudí, tým väčší súlad,
spravodlivosť a mier môže očakávať.“**

J. A. Komenský

Obsah

5.1	Úvod	159
5.2	Koncepčné a strategické dokumenty	163
5.3	SWOT analýza	165
5.4	Analýza súčasného stavu	167
5.4.1	Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva v Slovenskej Republike	167
5.4.2	Program celoživotného vzdelávania – Lifelong learning	172
5.4.3	Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – Európsky referenčný rámec	174
5.4.4	Zabezpečenie celoživotného vzdelávania v Žilinskom kraji – súčasný stav	177
5.4.5.	Vybudovanie centier celoživotného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji	182
5.5	Kariérové poradenstvo ako súčasť celoživotného vzdelávania	188
5.6	Stratégia v oblasti celoživotného vzdelávania	190
5.7	Záver	192

5.1 Úvod

Ako prvý prišiel s koncepciou celoživotného vzdelávania J. A. Komenský, ktorý zdôrazňoval, aby ľudia boli vzdelávaní zásadou: omnes, omnia, omnis (každý, všetkému, všestranne). Prišiel s koncepciou učiaceho sa sveta a zásadou vzdelávania všetkých sociálnych skupín i národov bez akejkoľvek diskriminácie.

Pojem **celoživotné vzdelávanie** bol definovaný v „Memorande Európskej komisie o celoživotnom vzdelávaní“ ako každá cielená nepretržitá vzdelávacia činnosť, ktorej účelom je neustále zlepšovanie vedomostí, zručností a celkových spôsobilostí. Európska komisia vníma celoživotné vzdelávanie ako koncept zastrešujúci všetky systémy vzdelávania - formálne, neformálne, informálne a všetky stupne vzdelávania - predškolské vzdelávanie, vzdelávanie na základnej škole, strednej škole a vysokej škole a ďalšie vzdelávanie.

Európska rada na svojom zasadnutí v Lisabone v dňoch 23. marca 2000 a 24. marca 2000 dospela k záveru, že európsky rámec by mal definovať nové základné zručnosti, ktoré sa majú zabezpečiť prostredníctvom celoživotného vzdelávania ako kľúčové opatrenie pri odpovedi Európy na globalizáciu a na transformáciu na znalostnú ekonomiku a zdôraznila, že ľudia sú najdôležitejším kapitálom Európy. Odvtedy sa tieto závery pravidelne opätovne zdôrazňovali, a to aj na zasadaniach Európskej rady v Bruseli a v obnovennej Lisabonskej stratégii, ktorá bola schválená v roku 2005.

Memorandum Európskej komisie o celoživotnom vzdelávaní odôvodnilo potreby celoživotného vzdelávania sa predovšetkým vo vzťahu na skutočnosť, že rozsah ekonomických a sociálnych zmien v Európe vyžaduje zásadne nový prístup ku vzdelávaniu a odbornej príprave. Celoživotné vzdelávanie sa musí stať spoločnou strechou umožňujúcou zastrešenie všetkých druhov vzdelávania a odbornej prípravy; jeho zavedenie do praxe bude vyžadovať, aby všetci účinne spolupracovali – tak jednotlivci ako aj organizácie. Predostrelo šesť kľúčových posolstiev, ktoré ponúkali štruktúrované podklady pre otvorenú diskusiu o zavedení celoživotného vzdelávania do praxe:

- a) zaručiť všeobecný a stály prístup ku vzdelávaniu sa pre nadobúdanie a obnovovanie zručností, ktoré sú potrebné pre trvalé zapojenie sa do života spoločnosti založenej na vedomostiach;
- b) zvýšiť úrovne investícií do ľudských zdrojov a tým zdôrazniť prioritu najdôležitejšieho bohatstva Európy – ľudí;
- c) vyvinúť účinné metódy vyučovania a vzdelávania sa a kontexty vzdelávania sa zohľadňujúce kontinuum celoživotného a „širokoživotného“ vzdelávania sa;
- d) zlepšiť spôsoby, ako sa chápe a oceňuje účasť na vzdelávaní sa a výsledky vzdelávania sa, najmä pri neformálnom a neinštitucionálnom vzdelávaní sa;
- e) zabezpečiť, aby mal každý ľahký prístup ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania sa v celej Európe a počas celého života;
- f) poskytovať príležitosti na celoživotné vzdelávanie sa čo najbližšie k vzdelávajúcim sa, v ich vlastných komunitách a v maximálnej možnej miere ich podporovať prostriedkami informačno-komunikačných technológií.

Od roku 2000 boli tzv. jarné summity Európskej rady venované najmä hodnoteniu a rozvíjaniu Lisabonskej stratégie. Úloha Európskej komisie spočívala v analýze a monitoringu pokroku uplatňovania stratégie a v navrhovaní iniciatív na úrovni únie, ktoré mali viesť k dosiahnutiu stanovených cieľov. Podčiarkla tri prioritné oblasti:

- a) investície do sietí a vzdelania - začatie prioritných projektov schválených v „Európskej iniciatíve rastu“;
- b) posilnenie konkurencieschopnosti v priemysle a službách - urýchlenie krokov v oblasti priemyselnej politiky, trhu služieb a environmentálnych technológií;
- c) zvýšenie participácie starých ľudí na trhu práce - podpora aktívneho starnutia, aby ľudia ostávali v práci do vyššieho veku.

Celoživotné vzdelávanie je v poslednom desaťročí v centre pozornosti viacerých inštitúcií, vlád a medzinárodných organizácií. Rozvoj technológií, nástup informačnej spoločnosti, globalizácia ekonomiky a premeny trhu práce zdôrazňujú strategický význam vzdelávania, výchovy a učenia. Perspektíva rozvoja každej krajiny je učiaca sa spoločnosť, v ktorej už nestačí len získať iniciačné vzdelanie pre zapájanie sa do života spoločnosti. Vzniká potreba celoživotného vzdelávania, ktorého cieľom je vytvárať podmienky pre poskytovanie možností a účasti na vzdelávaní pre všetkých občanov a zvyšovať schopnosti občanov uplatniť sa na trhu práce v meniacich sa spoločensko-ekonomických podmienkach, osobný rozvoj jednotlivca v súlade s jeho potrebami a schopnosťami, zvyšovať účasť občanov na riadení spoločnosti a podporovať aktivity zamerané na trvalo udržateľný rozvoj.

Celoživotné vzdelávanie tvorí koncept zastrešujúci všetky systémy vzdelávania – formálne, neformálne, informálne a všetky stupne vzdelávania – predškolské vzdelávanie, vzdelávanie na základnej škole, strednej škole a vysokej škole a ďalšie vzdelávanie.

Formálne vzdelávanie (formal learning) je zámerná činnosť uskutočňovaná organizovane a štruktúrovane vzhľadom na miesto, ciele, čas a prostriedky. Vedie k nadobudnutiu kvalifikácie a udeleniu oficiálne uznávaných dokladov, vzťahuje sa k inštitúciám určeným na vzdelávanie a odbornú prípravu.

Neformálne vzdelávanie (non-formal learning) prebieha popri hlavných prúdoch vzdelávania a odbornej prípravy a zvyčajne nie je ukončené vydaním oficiálnych dokladov. Neformálne vzdelávanie môže byť umožňované na pracovisku a v rámci aktivít občianskych združení a organizácií, ktoré boli vytvorené na doplnenie formálnych systémov vzdelávania. Neformálne vzdelávanie sa organizuje i v školách mimo ich hlavnej činnosti.

Informálne vzdelávanie (informal learning) je prirodzenou súčasťou každodenného života. Na rozdiel od formálneho a neformálneho vzdelávania, nemusí byť zámerné a uvedomované. Vzdelávajúci nemusí rozpoznať ako prispieva k jeho vedomostiam a zručnostiam. Informálne vzdelávanie je prirodzenou súčasťou každodenného života.

Neformálne a informálne vzdelávanie sú dôležité prvky vzdelávacieho procesu a sú efektívnymi nástrojmi na zatriktívnenie vzdelávania, rozvíjanie pripravenosti na celoživotné vzdelávanie a umožňujú získať dostatočné vedomosti, zručnosti a schopnosti, ktoré prispievajú k osobnému rozvoju, sociálnemu začleneniu a aktívnemu občianstvu.

Pre splnenie hlavného cieľa celoživotného vzdelávania je nevyhnutné naplniť tieto priority:

- 1) monitorovanie a prognózovanie vzdelávacích potrieb žiakov, zamestnávateľov, trhu práce,
- 2) zabezpečenie systému riadenia kvality celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja,
- 3) efektívne investovanie do celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami,
- 4) rozvoj kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie – poskytovaním všetkých dostupných služieb celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva v rámci stredných škôl Žilinského samosprávneho kraja,
- 5) poskytovanie komplexných informačných služieb pre celoživotné vzdelávanie a celoživotné poradenstvo a rozvoj učiacich sa regiónov,
- 6) efektívne plánovanie a čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie na dobudovanie a rozvoj systémov celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.

Výchovu a vzdelávanie vnímame ako otázku zachovania kultúry, biologickej, historickej a kultúrnej reprodukcie spoločnosti, otázku prežitia národa a štátu, otázku konkurencieschopnosti, hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá rozhodujúcim spôsobom ovplyvňuje kvalitu života aj hodnotovú orientáciu všetkých členov spoločnosti.

Základné princípy rozvíjania koncepcie výchovy a vzdelávania v podmienkach znalostnej spoločnosti:

- a) princíp celoživotného vzdelávania,
- b) princíp európskej dimenzie vo vzdelávaní,
- c) princíp rovnosti šancí v prístupe ku vzdelávaniu,
- d) princíp humanizácie výchovy,
- e) princíp najvyššej kvality a efektívnosti vzdelávania,
- f) princíp hospodárnosti využívania zdrojov a prostriedkov vzdelávania,
- g) princíp demokratizácie, odbornosti a efektívnosti riadenia,
- h) uplatnenie princípu konkurencie aktívnych činiteľov výchovy a vzdelávania v záujme dosahovania stanovených cieľov výchovy a vzdelávania.

Princíp celoživotného vzdelávania je nosným princípom výstavby celej výchovno-vzdelávacej sústavy, ktorá zahŕňa:

- a) **primárnu sféru vzdelávania** - materské školy (ISCED 0) a I. stupeň základnej školy (ISCED 1),
- b) **sekundárnu sféru vzdelávania** - II. stupeň základnej školy (ISCED 2) a vyšší stupeň stredných škôl (ISCED 3),
- c) **terciárnu sféru vzdelávania** - pomaturitné štúdium na stredných školách, vyššie odborné štúdium (ISCED 4), odborné vysoké školy (ISCED 5B) a univerzity (ISCED 5A, ISCED 6).

Ďalšie vzdelávanie ako integrálna súčasť výchovno-vzdelávacej sústavy zahŕňa rôzne formy nadväzného vzdelávania dospelých po ukončení školského vzdelávania (prehlbovanie, zdokonaľovanie kvalifikácie, špecializácie, rekvalifikácie), a to jednak v školách (štúdium popri zamestnaní) alebo vo vzdelávacích zariadeniach iných rezortov, odvetví, podnikov i súkromných osôb.

Stredné odborné školy majú možnosť i povinnosť monitorovať situáciu na trhu práce a poskytovať **rekvalifikačné programy** svojim absolventom a širokej komunite. Poskytovanie rekvalifikácií a ďalšieho vzdelávania patrí medzi dôležité nástroje znižovania nezamestnanosti.

Vzhľadom na skutočnosť, že požiadavky trhového mechanizmu hospodárstva na pracovnú silu sa neustále zvyšujú, že mnohé pracovné príležitosti zanikajú a zároveň vznikajú nové, je potreba obnovy, dopĺňania a rozširovania vedomostí, schopností a zručností obyvateľstva v rámci celoživotného vzdelávania spoločenskou nevyhnutnosťou.

Zámerom Žilinského samosprávneho kraja je vytvoriť systémové predpoklady pre rozvoj celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva na všetkých úrovniach. Cieľom je vytvoriť fungujúci systém ďalšieho vzdelávania, ktorý sa stane nástrojom zvyšovania kvalifikovanosti a flexibility ľudských zdrojov. Zároveň je potrebné vybudovať informačný systém o možnostiach vzdelávania sa, databázu vzdelávacích programov a siete vzdelávacích inštitúcií, aby sa zlepšila orientácia obyvateľov i zamestnávateľov v ponuke a možnostiach ďalšieho vzdelávania. Tieto kroky predpokladajú vždy aktuálnu identifikáciu potrieb zamestnávateľov, trhu práce, ako aj potrieb ekonomicky aktívnych obyvateľov, ktorí majú záujem nájsť si novú možnosť sebarealizácie.

Vysoká kvalifikovanosť a úspešná konkurencieschopnosť osobnosti na trhu práce prispieva k uvedomeniu si svojej vlastnej hodnoty, pocitu zmysluplnosti a potrebnosti pre spoločnosť. Šťastný človek je prioritou.

5.2 Konceptné a strategické dokumenty

Východiskom pri spracovaní koncepcie rozvoja výchovy a vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2010 – 2013 „Úspešný žiak – šťastný človek – prosperujúca spoločnosť“ sa stali uvedené konceptné a strategické dokumenty:

Memorandum o celoživotnom vzdelávaní vypracovala Európska komisia v roku 2000 s cieľom vytvoriť ucelenú stratégiu celoživotného vzdelávania v Európe. Vychádza z myšlienky nevyhnutnej potreby celoživotného vzdelávania, cieľom ktorého je podpora aktívneho občianstva a zamestnanosti. Presadzovanie celoživotného vzdelávania sa sústreďuje na šesť kľúčových posolstiev.

Lisabonská stratégia Európskej únie a jej ciele sú premietnuté do **Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010**. Jej cieľom je vypracovať systém celoživotného vzdelávania pedagogických zamestnancov, ako nevyhnutnosť modifikovať a skvalitniť formálne, neformálne vzdelávanie a informálne učenie. Stratégia v časovej postupnosti krokov považuje za prioritné vypracovať Koncepciu profesijného rozvoja učiteľov v kariérnom systéme a iniciovanie rozvojových projektov ďalšieho vzdelávania učiteľov. Verejná politika v oblasti ľudských zdrojov musí vytvoriť pre všetkých občanov možnosti a schopnosť neustále sa vzdelávať, absorbovať nové informácie a plynulo prechádzať z jedného zamestnania do druhého. Osobitne dôležité je však využiť vzdelávaciu politiku ako nástroj boja proti medzigeneračnej reprodukcii chudoby. Každé dieťa musí mať možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu. Hlavné priority v oblasti ľudských zdrojov sú nasledovné: moderná vzdelávacia politika, dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti a vyrovnanie sa s demografickými zmenami.

Koncepcia celoživotného vzdelávania v SR schválená uznesením vlády SR č. 157 z 25. februára 2004, definuje strategické ciele rozvoja celoživotného vzdelávania, medzi ktoré patrí aj zabezpečenie prístupu ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania pre každého a počas celého života. Kariérne poradenstvo je chápané ako stála a lokálne prístupná služba pre všetkých. Obsahom tejto služby majú byť nielen presné a relevantné informácie o možnostiach vzdelávania, ale aj vysoko odborná rada uľahčujúca rozhodovanie, motivujúca jednotlivca k ďalšiemu snaženiu sa o lepšie uplatnenie na trhu práce v regióne na základe získaného vzdelania.

Národný program pre učiace sa regióny. Učiaci sa región predstavuje regionálnu sieť zainteresovaných inštitúcií v oblasti vzdelávania a zamestnanosti, vytvárajúcu na mieru šité služby a projekty poskytovania celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva. Zámerom návrhu národného programu je realizácia princípu učiacich sa regiónov a podpora vytvárania sietí zainteresovaných aktérov pre rozvoj celoživotného vzdelávania. Tento zámer sa bude naplňať prostredníctvom spoločne vypracovanej a prijatej regionálnej stratégie celoživotného vzdelávania, vytváraním partnerstiev pre realizáciu projektov v oblasti celoživotného vzdelávania ako aj prostredníctvom prípravy regiónov na čerpanie prostriedkov euro fondov počas programového obdobia 2007 – 2013.

Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva bola schválená uznesením vlády SR č. 382/2007 z 25. apríla 2007 a jej hlavným cieľom je dobudovať systém celoživotného vzdelávania a systém celoživotného poradenstva tak, aby uľahčil

občanom prístup k opakovanému a pružnému nadobúdaniu nových kvalifikácií prostredníctvom kvalitného vzdelávania získaného okrem formálneho vzdelávania aj v neformálnom systéme vzdelávania a v systéme informálneho učenia sa za pomoci komplexných služieb poradenstva počas celého života človeka, a tým prispieť k udržaniu čo najvyššej zamestnanosti pri dodržiavaní rovnosti príležitostí.

Návrh uznesenia Rady Európskej únie z 21. novembra 2008 „Lepšie začlenenie poradenstva do stratégií celoživotného vzdelávania“ potvrdzuje priority zamerané na aktívne vykonávanie poradenskej politiky v rámci vnútroštátnych stratégií celoživotného vzdelávania a zdôrazňuje potrebu premietnutia jednotlivých priorít do skutočných aktivít. Vyzýva členské štáty, aby:

- posilnili úlohu celoživotného poradenstva v rámci vnútroštátnych stratégií celoživotného vzdelávania v súlade s lisabonskou stratégiou a strategickým rámcom európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy,
- v prípade potreby uskutočnili preskúmanie politík a postupov v oblasti poradenstva na vnútroštátnej úrovni,
- využívali podľa vnútroštátneho kontextu a právnych predpisov a ako celoživotnú pomoc pri prechodných situáciách u občanov hlavne tieto hlavné zásady (prioritné oblasti):
 1. podporovať nadobudnutie schopností riadiť svoju kariéru po celý život,
 2. uľahčiť prístup všetkých občanov k poradenským službám,
 3. rozvinúť záruky kvality poradenských služieb,
 4. podporovať koordináciu a spoluprácu rôznych aktérov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni
- využívali možnosti, ktoré ponúka Program celoživotného vzdelávania a európske štrukturálne fondy, v súlade s prioritami členských štátov.

Programové dokumenty vlády Slovenskej republiky:

- a) Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, 2002.

Všeobecne platná legislatíva v rezorte školstva:

- a) zákon NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- b) zákon NR SR č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- c) zákon NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- d) vyhláška MŠ SR č. 282/2009 Z. z. o stredných školách,
- e) vyhláška MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov a pripravovaný vládny návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

5.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• zastúpenie všetkých typov akreditovaných vzdelávacích inštitúcií - dostatočný počet stredných a vysokých škôl,• proporcionálne rozloženie stredných odborných škôl v regiónoch Žilinského kraja,• kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov,• ochota pedagogických zamestnancov ku celoživotnému vzdelávaniu,• skúsenosti s tvorbou projektov a aktívne zapájanie sa stredných škôl do projektov (Program celoživotného vzdelávania – Comenius, Leonardo da Vinci, Mládež v akcii a pod.),• spolupráca stredných škôl so základnými školami, zamestnávateľmi a podnikateľskými subjektmi,• záujem absolventov stredných škôl o ďalšie možnosti vzdelávania,• medzinárodná spolupráca stredných škôl a školských zariadení,• vlastné priestory škôl v správe samosprávneho kraja,• silná tradícia jednotlivých škôl.	• nedostatok informačných a poradenských služieb o vzdelávaní a trhu práce,• neucelený systém poskytovania informácií o možnostiach ďalšieho vzdelávania,• sieť stredných škôl neposkytuje v dostatočnej miere vyššie odborné vzdelanie ako príležitosť na celoživotné vzdelávanie,• slabá propagácia niektorých stredných škôl na verejnosti,• nesystematická spolupráca niektorých škôl s podnikateľskými subjektmi,• nízka úroveň mobility a flexibility pracovnej sily,• chýbajúce centrá celoživotného vzdelávania,• nízka vzdelanostná úroveň prevažne u dlhodobo nezamestnaných osôb,• absencia konkrétnej stratégie celoživotného vzdelávania,• nedostatočná spolupráca stredných škôl s absolventmi základných škôl pri výbere povolania.

Príležitosti	Ohrozenia
• možnosť ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov stredných odborných škôl (spolupráca s metodicko-pedagogickými centrami a vysokými školami),• rozvoj systému ďalšieho vzdelávania ako nástroja zvyšovania kvalifikovanosti a flexibility ľudských zdrojov,• využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie a iných zdrojov,• priaznivé podmienky pre mobilitu absolventov stredných škôl,• funkčný informačný systém stredných škôl, slúžiaci absolventom základných škôl na výber stredných odborných škôl,• vybudovanie funkčnej regionálnej siete vzdelávacích inštitúcií, databázy vzdelávacích programov, identifikácia potreby zamestnávateľov s vytvorením ponuky nových foriem programov ďalšieho vzdelávania,• využívanie existujúcej siete podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií vo výchovno-vzdelávacom procese,• zapojenie škôl a školských zariadení do procesu trvalo udržateľného rozvoja miest a regiónov,• výučba cudzích jazykov a informačných technológií v stredných odborných školách,• zosúladienie siete škôl a školských zariadení s požiadavkami trhu práce,• spolupráca stredných odborných škôl so zamestnávateľmi, zamestnávateľskými zväzmi a komorami,• organizovanie spoločných workshopov medzi strednými školami a podnikateľskými subjektmi,• rozvoj nových zdrojov zamestnanosti a príležitostí v regiónoch Žilinského kraja,• vstup nových investorov do výrobnjej sféry,• využitie moderných informačných technológií pri rozvoji poradenstva o povolaniach a zamestnaniach,• zvýšenie účinnosti prepojenia ponuky pracovnej sily s dopytom trhu práce, s cieľom zvýšenia možnosti zamestnania absolventov na trhu práce resp. ich ďalšieho kvalifikačného rastu,• rozvíjanie kariérneho poradenstva v stredných školách a školských zariadeniach.	• nepriaznivý demografický vývoj,• izolácia vzdelávacej sústavy od požiadaviek trhu práce,• zníženie kvality stredoškolského vzdelávania,• nízka vedomostná úroveň a príprava žiakov základných škôl na stredoškolské štúdium,• neochota orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete škôl a školských zariadení,• zlá ekonomická situácia v rodinách,• nezáujem o spoluprácu podnikateľskej sféry so strednými školami,• nezáujem žiakov základných škôl o stredoškolské odborné vzdelávanie,• nezáujem ekonomicky aktívneho obyvateľstva o vlastný kariérny rozvoj,• nedostatok finančných prostriedkov podnikateľských subjektov na investovanie do ďalšieho vzdelávania zamestnancov.

5.4 Analýza súčasného stavu

5.4.1 Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva v Slovenskej republike

Stratégiu celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva na roky 2007 - 2015 schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 382/2007 z 25. apríla 2007. Obsahuje návrh systému, ciele, analýzu a financovanie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, návrh systému riadenia kvality vzdelávania a systému uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Hlavným cieľom stratégie je dobudovať systém celoživotného vzdelávania a systém celoživotného poradenstva tak, aby uľahčil občanom prístup k opakovanému a pružnému nadobúdaniu nových kvalifikácií prostredníctvom kvalitného vzdelávania získaného okrem formálneho vzdelávania aj v neformálnom systéme vzdelávania a v systéme informálneho učenia sa za pomoci komplexných služieb poradenstva počas celého života človeka pri dodržiavaní rovnosti príležitostí.

Hospodársky rast spoločnosti musí byť založený na schopnosti vyrábať s vysokou pridanou hodnotou, čo vyžaduje od ľudí pracovať s neustále novými informáciami, produkovať nové poznatky a využívať ich v praxi. Preto udržaniu týchto výsledkov musí zodpovedať úroveň kvality a dostupnosť celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva pre občanov, ktorí počas svojho aktívneho života potrebujú niekoľkokrát zmeniť kvalifikáciu a zamestnávateľov, ktorí produkciou a službami a zavádzaním inovácií vytvárajú nové pracovné miesta, na ktoré potrebujú novo kvalifikované pracovné sily. Ako však ukazuje štatistické zisťovanie z roku 2005, **iba 5% občanov SR vo veku medzi 25 - 64 rokov participovalo na celoživotnom vzdelávaní.**

Pre splnenie hlavného cieľa je nevyhnutné naplniť tieto priority:

- 1) Monitorovanie a prognózovanie vzdelávacích potrieb občanov a zamestnávateľov.
- 2) Zabezpečenie systému riadenia kvality celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.
- 3) Uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.
- 4) Efektívne investovanie do celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.
- 5) Rozvoj kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie.
- 6) Poskytovanie komplexných informačných služieb pre celoživotné vzdelávanie a celoživotné poradenstvo a rozvoj učiacich sa regiónov.
- 7) Efektívne plánovanie a čerpanie prostriedkov štrukturálnych fondov na dobudovanie a rozvoj systémov celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.

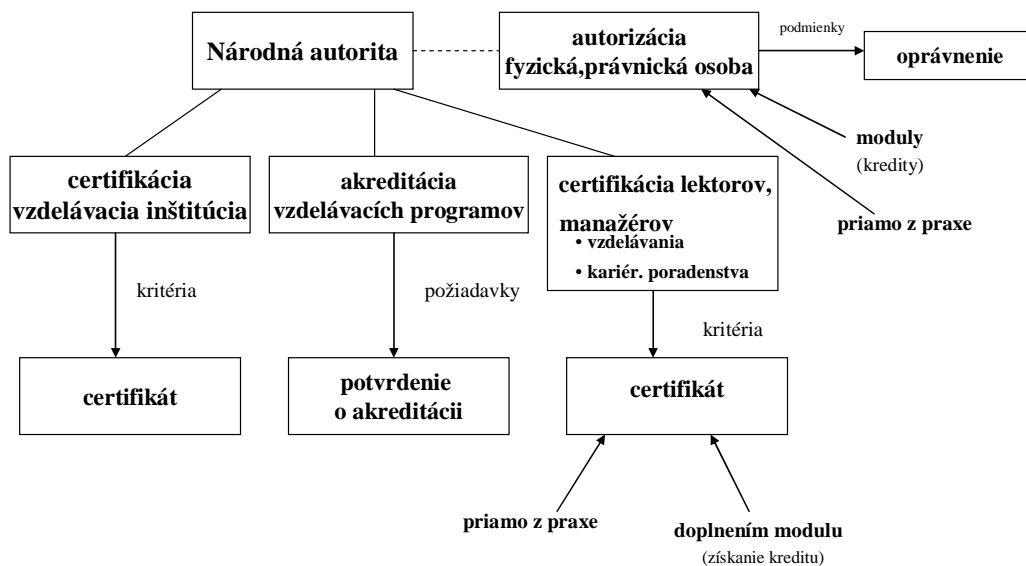
Kvalita celoživotného vzdelávania

Systém riadenia kvality formálneho vzdelávania je priamo zakotvený v právnych predpisoch vzťahujúcich sa na formálne vzdelávanie na všetkých stupňoch. Riadenie kvality v neformálnom systéme vzdelávania bude zabezpečené prostredníctvom Ministerstva školstva SR, ktoré bude plniť úlohy oprávňujúce certifikovať vzdelávacie ustanovizne, akreditovať programy neformálneho vzdelávania v modulárnej podobe s pridelovaním kreditov jednotlivým modulom vzdelávania, certifikovať lektorov

a manažérov neformálneho vzdelávania a poradcov a garantovať kontrolu štátu nad kvalitou celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.

Znázornenie systému riadenia kvality a systému uznávania výsledkov

Návrh systému riadenia kvality ďalšieho vzdelávania

Predpokladané spracované materiály: NSP, NSK, kvalifikačné štandardy, hodnotiace štandardy

Uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa je jedným z kľúčových prvkov (subsystémov) systému celoživotného vzdelávania. Posilňuje postavenie celoživotného vzdelávania ako jedného z hlavných nástrojov flexibility spoločnosti a rozvoja vedomostnej spoločnosti.

Dopad stratégie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva na cieľové skupiny:

Občan	Celoživotné vzdelávanie umožní občanovi v systéme celoživotného vzdelávania uznať mu predchádzajúce dosiahnuté vzdelanie a prax a nadviazať naň vzdelávaním kedykoľvek, si jeho situácia na trhu práce vyžiada doplnenie, rozšírenie alebo zmenu kvalifikácie; pomôže mu zorientovať sa v kvalite ponúkaných vzdelávacích programov; zabezpečí mu efektívnejšie a cielenejšie vynakladanie finančných zdrojov do svojho osobnostného a kariérneho rastu;
Zamestnávateľ	Celoživotné vzdelávanie umožní zamestnávateľovi adresnejšie definovať svoje požiadavky na profil svojich budúcich zamestnancov prostredníctvom vstupov do vytvárania a permanentnej zmeny kvalifikačných štandardov v sústave kvalifikácií; uľahčí proces získavania pracovnej sily pre nové, inovované, resp. trendové pracovné pozície; zníži mu náklady na ďalšie vzdelávanie svojich zamestnancov;
Verejná správa	Celoživotné vzdelávanie umožní verejnej správe flexibilnejšie si plniť svoje povinnosti voči trhu práce na lokálnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni; umožní regionálnym a miestnym samosprávam organizovať a plánovať si svoj rozvoj ľudských zdrojov prostredníctvom regionálnych partnerstiev; pomôže znižovať štrukturálnu nezamestnanosť a zatriktívni regióny pre investovanie; upevní princíp subsidiarity v zodpovednosti za rozvoj ľudských zdrojov a zefektívni alokácie finančných zdrojov; zobjektivizuje vyhodnotenie dopadu jednotlivých opatrení pre tvorcov a exekútorov stratégií a koncepcií rozvoja ľudských zdrojov na Slovensku;
Vzdelávacia inštitúcia	Celoživotné vzdelávanie umožní vzdelávacím inštitúciám flexibilne reagovať na vyvíjajúce sa potreby trhu práce a prispôbovať svoje vzdelávacie programy kvalifikačným štandardom popísaným v sústave kvalifikácií; zrovnoprávni výstupy vzdelávania z akreditovaných vzdelávacích programov v neformálnom systéme so systémom formálnym; zorganizuje a zosystematizuje sektor vzdelávacích inštitúcií neformálneho systému vzdelávania; zvýši dopyt po ďalšom vzdelávaní;

Zákon o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon o celoživotnom vzdelávaní upravuje:

- celoživotné vzdelávanie, v ktorom ďalšie vzdelávanie nadväzuje na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní,
- akreditáciu vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania,
- pravidlá a postupy overovania a uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania zamerané na nadobudnutie čiastočnej kvalifikácie a úplnej kvalifikácie,
- národnú sústavu kvalifikácií,
- informačný systém ďalšieho vzdelávania,

- f) systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb ďalšieho vzdelávania,
- g) kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie a dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti.

Celoživotné vzdelávanie sú všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a schopnosti. Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp výchovy a vzdelávania uplatňovaný vo vzdelávacej sústave Slovenskej republiky tvorí:

- **školské vzdelávanie** (výchova a vzdelávanie uskutočňované v materských školách, základných školách, gymnáziách, stredných odborných školách, konzervatóriách, školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zriadených a štúdiom v akreditovaných študijných programoch na vysokých školách), úspešným absolvovaním školského vzdelávania sa získava stupeň vzdelania;
- **ďalšie vzdelávanie** nadväzujúce na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní. Ďalším vzdelávaním je vzdelávanie vo vzdelávacích inštitúciách ďalšieho vzdelávania, ktoré nadväzuje na školské vzdelávanie a umožňuje získať čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu, doplniť, obnoviť, rozšíriť alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní alebo uspokojiť záujmy a získať spôsobilosť zapájať sa do života občianskej spoločnosti. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania nemožno získať stupeň vzdelania.

Druhy ďalšieho vzdelávania:

- a) **ďalšie odborné vzdelávanie** v akreditovanom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti,
- b) **rekvalifikačné vzdelávanie** v akreditovanom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo k získaniu úplnej kvalifikácie - odbornej spôsobilosti pre jednu alebo viac pracovných činností v inom povolani ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania,
- c) **kontinuálne vzdelávanie** vo vzdelávacích programoch ďalšieho vzdelávania, ktorým si účastník ďalšieho vzdelávania dopĺňa, rozširuje, prehĺbuje alebo obnovuje kvalifikáciu ako predpoklad na výkon odbornej činnosti v súlade s osobitnými predpismi,
- d) **záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie**, ktorým účastník ďalšieho vzdelávania uspokojuje svoje záujmy, zapája sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíja svoju osobnosť.

Profesijný rozvoj učiteľov v kariérovom systéme

V posledných rokoch sa celosvetová kríza pedagogickej profesie prejavila nízkym spoločenským statusom, nízkym finančným ohodnotením, zhoršením pracovných podmienok a slabou previazanosťou vzdelávania s požiadavkami trhu práce. Kríza pedagogickej profesie na Slovensku sa prejavuje nejasným profesijným statusom a identitou pedagóga, starnutím pedagogických zborov, feminizáciou profesie, nedostatkom a nerovnomernosťou kvalifikovanosti pedagógov v jednotlivých regiónoch, nízkou atraktivnosťou pedagogickej profesie, nedostatočnou kvalitou personálnej stratégie rezortu, nízkou kvalitou personálnej práce riaditeľov škôl a školských zariadení a nedostatočnou kvalitou pregraduálneho a kontinuálneho vzdelávania.

Profesijný rozvoj ako permanentný proces zahŕňa všetky dimenzie rozvoja osobnosti učiteľa a jeho kompetencií. Súčasne vytvára osobnostné predpoklady a vnútornú motiváciu k celoživotnej spôsobilosti využívať formálne, neformálne vzdelávanie a informálne učenie na tvorivé zdokonaľovanie kvality výkonu povolania a vzdelávania žiakov.

Cieľom systému profesijného rozvoja učiteľov je vytvorenie optimálnych podmienok pre kariérny postup učiteľov ako kľúčového prvku rozvoja školského systému a zvyšovania kvality a efektívnosti pedagogickej práce.

Hlavným cieľom Konceptie profesijného rozvoja učiteľov v kariérovom systéme je zvýšenie profesijných kompetencií a kvality pedagógov škôl a školských zariadení. Jej realizácia je postavená na piatich prvkoch, ktoré sa budú postupne realizovať – vytvorenie profesijných štandardov, kariérového systému, kontinuálneho vzdelávania, kreditového systému a systému hodnotenia a odmeňovania pedagógov.

Profesijný štandard vymedzuje nevyhnutné profesijné kompetencie potrebné pre štandardný výkon profesie pedagóga, predstavuje súbor vedomostí, zručností a postojov pedagógov v oblasti výchovy a vzdelávania, ktoré sú nevyhnutné pre efektívne uskutočňovanie pedagogickej činnosti. Tvorí súbor kompetencií, ktoré sú požadované pre jednotlivé kategórie pedagógov podľa príslušného stupňa vzdelania a kariérneho stupňa.

Kariérový systém je súbor pravidiel ustanovených pre zaradenie pedagógov do kariérových stupňov a kariérových pozícií. Kariérový stupeň vyjadruje mieru preukázateľného osvojenia si profesijných kompetencií v rôznych oblastiach výkonu pedagogickej činnosti, ktoré učiteľ získava absolvovaním programov vzdelávania a seba vzdelávania. Kariérny stupeň je vyjadrený rámcovým profesijným štandardom. Kariérne stupne odrážajú gradáciu profesijných kompetencií učiteľov počas ich profesionálnej dráhy. Učители môžu dosiahnuť kariérne stupne: 1. stupeň – začínajúci učiteľ, 2. samostatný učiteľ, 3. učiteľ s prvou atestáciou, 4. učiteľ s druhou atestáciou.

Kontinuálne vzdelávanie pedagógov predstavuje neustály proces, ktorý zahŕňa všetky oblasti rozvoja osobnosti pedagóga a jeho kompetencií vymedzených v profesijných štandardoch, vytvára osobnostné predpoklady a vnútornú motiváciu k celoživotnej spôsobilosti využívať formálne a neformálne vzdelávanie a informálne učenie na tvorivé zdokonaľovanie a zvyšovanie kvality pedagogickej práce.

Kreditový systém predstavuje jednoduchý, transparentný a funkčný model prehľadného evidovania prostredníctvom kreditov, ktoré sú priradované za absolvované akreditované vzdelávacie programy kontinuálneho vzdelávania a výsledky neformálneho vzdelávania a informálneho učenia pedagógov. Kredity, ktoré pedagóg získa v kontinuálnom vzdelávaní sa započítajú v rámci vyššieho stupňa vzdelávania a budú súčasťou zvyšovania stupňa vzdelania.

Systém odmeňovania pedagógov je postavený na kariérovom poriadku vytvárajúci sieť kariérových ciest, kariérových stupňov a kariérových pozícií, ktorých dosiahnutie vedie k vyššiemu finančnému odmeňovaniu pedagóga.

5.4.2 Program celoživotného vzdelávania – Lifelong learning

Dňa 1. januára 2007 sa Slovenská republika zapojila do nového vzdelávacieho programu Európskej únie s názvom „Program celoživotného vzdelávania“, ktorý bol schválený rozhodnutím Európskeho parlamentu a rady č. 1720/2006/ES zo dňa 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje akčný program v oblasti celoživotného vzdelávania **Ustanovenie programu celoživotného vzdelávania**. Program celoživotného vzdelávania je realizovaný vo všetkých účastníckych krajinách Európskej únie.

Hlavným cieľom programu je prostredníctvom celoživotného vzdelávania prispievať k dosiahnutiu cieľa Lisabonskej stratégie – vytvoriť vyspelú znalostnú spoločnosť s trvalo udržateľným rozvojom a väčšou sociálnou súdržnosťou. Ministerstvo školstva Slovenskej republiky je hlavným koordinátorom a zohráva významnú úlohu v oblasti riadenia a implementácie komunitárneho programu do praxe. Je odborným garantom na národnej úrovni, zodpovedá za stanovovanie národných priorít a napĺňanie cieľov programu.

Sektorové podprogramy Programu celoživotného vzdelávania:

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA 2007 - 2013			
COMENIUS (vzdelávanie v materských, základných a stredných školách)	ERASMUS (vysokoškolské vzdelávanie)	LEONARDO DA VINCI (odborné vzdelávanie a príprava; okrem vysokoškolského vzdelávania)	GRUNDTVIG (vzdelávanie dospelých)
Transverzálny program 4 kľúčové aktivity: 1. politika spolupráce a inovácie 2. jazyky 3. informačné a komunikačné technológie 4. šírenie a využívanie výsledkov			
Program Jean Monnet (rozvoj európskych štúdií)			

Program **Comenius** sa venuje potrebám vzdelávania a učenia sa všetkých osôb zapojených do predškolského a školského vzdelávania až do skončenia vyššieho stredoškolského vzdelávania, ako aj inštitúciám a organizáciám, ktoré takéto vzdelávanie poskytujú.

Osobitné ciele programu Comenius:

- rozvíjať poznanie a porozumenie rozmanitosti európskych kultúr a jazykov medzi mladými ľuďmi a pedagogickými zamestnancami;
- pomáhať mladým ľuďom získavať základné životné zručnosti a schopnosti potrebné pre ich osobný rozvoj, budúce zamestnanie a aktívne európske občianstvo.

Program **Erasmus** sa venuje potrebám vzdelávania a učenia sa všetkých osôb zapojených do formálneho vysokoškolského vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy na terciárnom stupni vzdelávania nezávisle od dĺžky štúdia či kvalifikácie, ako

aj inštitúciám a organizáciám, ktoré takéto vzdelávanie a odbornú prípravu poskytujú alebo podporujú.

Osobitné ciele programu Erasmus:

- podporovať vytvorenie európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania;
- posilňovať prínos vysokoškolského vzdelávania a vyššieho odborného vzdelávania k procesu inovácie.

Program Leonardo da Vinci sa venuje potrebám v oblasti výučby a učenia sa všetkých osôb zapojených do odborného vzdelávania a prípravy iného ako na terciárnom stupni, ako aj inštitúciám a organizáciám, ktoré takéto vzdelávanie a odbornú prípravu poskytujú alebo podporujú.

Osobitné ciele programu Leonardo da Vinci:

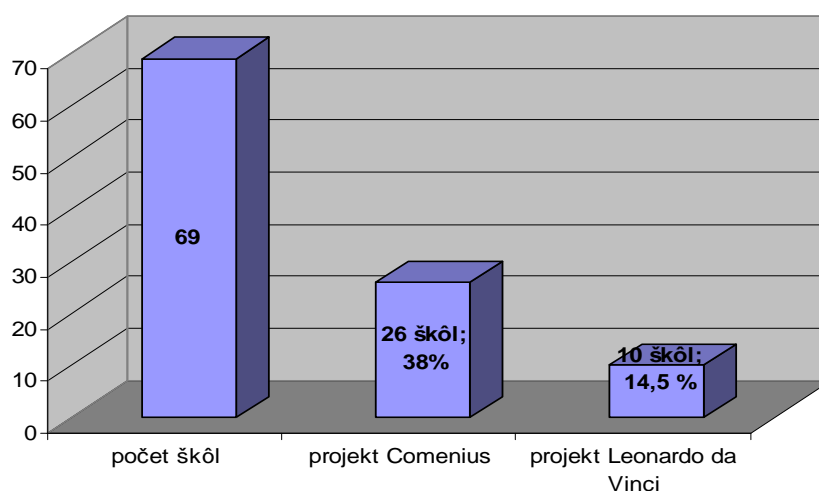
- podporovať účastníkov odbornej prípravy a ďalšej odbornej prípravy pri získavaní a využívaní vedomostí, zručností a kvalifikácií s cieľom podporiť ich osobný rozvoj, možnosť zamestnať sa a účasť na európskom trhu práce;
- podporovať zvýšenie kvality a inováciu systémov, inštitúcií a praxe odborného vzdelávania a prípravy;
- zvýšiť príťažlivosť odborného vzdelávania a prípravy a mobility pre zamestnávateľov a jednotlivcov a uľahčiť mobilitu pracujúcich účastníkov odbornej prípravy.

Program Grundtvig sa venuje potrebám v oblasti výučby a učenia sa osôb zapojených do akejkoľvek formy vzdelávania dospelých, ako aj inštitúciám a organizáciám, ktoré takéto vzdelávanie poskytujú alebo podporujú.

Osobitné ciele programu Grundtvig:

- reagovať na vzdelávacie problémy staršieho obyvateľstva v Európe;
- pomáhať poskytovať dospelým cesty k zvyšovaniu ich vedomostí a spôsobilostí.

Graf 5.1: Počet úspešne realizovaných projektov celoživotného vzdelávania strednými školami Žilinského samosprávneho kraja

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Zo 69 škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sa do sektorových programov celoživotného vzdelávania úspešne zapojilo 36 subjektov, čo predstavuje 52 % z celkového počtu škôl. Projekt Comenius úspešne zrealizovalo 26 škôl, čo predstavuje 38 % z celkového počtu škôl a projekt Leonardo da Vinci úspešne zrealizovalo 10 škôl, čo predstavuje 14,5 % zapojenosť škôl.

5.4.3 Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – Európsky referenčný rámec

Rozvoj znalostnej spoločnosti prináša požiadavku kľúčových kompetencií (zručností), ktoré podporujú osobný rast, sociálne začlenenie, aktívne občianstvo a zamestnanosť. „**Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec**“ zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré vedú k väčšej účasti ľudí v trvalo udržateľnom rozvoji a v demokratickom občianstve.

Európsky parlament a Rada Európskej únie zadefinovali osem kľúčových kompetencií pre rozvoj celoživotného vzdelávania: 1. komunikácia v materinskom jazyku, 2. komunikácia v cudzích jazykoch, 3. matematické zručnosti a základné zručnosti v oblasti vedy a techniky, 4. digitálna zručnosť, 5. učenie sa ako sa učiť, 6. medziľudské, medzikultúrne a spoločenské zručnosti a občianska zručnosť, 7. podnikanie, 8. kultúrna vnímavosť. Každá kľúčová kompetencia je definovaná ako kombinácia vedomostí, zručností a postojov.

1. Komunikácia v materinskom jazyku

Komunikácia v materinskom jazyku je schopnosť tlmočiť myšlienky, pocity a fakty ústnou a písanou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska pôsobiť interaktívne primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych kontextoch – vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.

Komunikácia v materinskom jazyku si od jednotlivca vyžaduje, aby mal vedomosti o základnej slovnej zásobe, funkčnej gramatike a jazykových funkciách. Zahŕňa uvedomovanie si hlavných typov verbálnej interakcie, škály spisovných a nespisovných textov, hlavných charakteristík rôznych jazykových štýlov a registrov a variability jazyka a komunikácie v odlišných kontextoch. Pozitívny postoj ku komunikácii v materinskom jazyku obsahuje dispozíciu pre kritický a konštruktívny dialóg, oceňovanie estetických kvalít a snahu o ich dosahovanie a záujem o interakciu s ostatnými ľuďmi.

2. Komunikácia v cudzích jazykoch

Komunikácia v cudzích jazykoch zahŕňa hlavné oblasti zručností pre komunikáciu v materinskom jazyku – je založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať a tlmočiť myšlienky, pocity a fakty ústnou a písanou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) v primeranej škále spoločenských kontextov – práca, domov, voľný čas, vzdelávanie a odborná príprava. Komunikácia v cudzích jazykoch si vyžaduje zručnosti ako sprostredkovanie a medzikultúrne porozumenie.

Zručnosť v cudzích jazykoch si vyžaduje od jednotlivca vedomosti o slovnej zásobe a funkčnej gramatike a uvedenie si hlavných typov verbálnej interakcie a jazykových registrov. Dôležité sú vedomosti o spoločenských dohovoroch, kultúrnom aspekte a variabilite jazykov. Základné zručnosti pozostávajú zo schopnosti porozumieť hovoreným správam, iniciovať, udržiavať a ukončiť konverzáciu, čítať a porozumieť textom, ktoré zodpovedajú potrebám jednotlivca. Pozitívny postoj zahŕňa uvedomovanie si kultúrnych rozdielov, záujem a zvedavosť zameranú na jazyky a medzikultúrnu komunikáciu.

3. Matematická zručnosť a základné zručnosti v oblasti vedy a techniky

Matematická zručnosť je schopnosť používať sčítanie, odčítanie, násobenie a delenie a matematický prepočet pri výpočtoch spamäti a písomných výpočtoch na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Matematická zručnosť zahŕňa (na rôznych stupňoch) schopnosť a snahu používať matematické modely myslenia (logické a geometrické myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, zostavy, grafy, diagramy a tabuľky).

Vedecká zručnosť sa vzťahuje na schopnosť a snahu používať základné vedomosti a používanú metodiku na vysvetľovanie prirodzeného sveta. Zručnosť v technológii sa chápe ako používanie vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Obidve oblasti zahŕňajú porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

Vedomosti z matematiky zahŕňajú dôkladné vedomosti o číslach, mierkach a štruktúrach, základné operácie a základné matematické prezentácie, chápanie matematických termínov, konceptov a otázok, na ktoré matematika ponúka odpoveď. Základné vedomosti v oblasti vedy a techniky zahŕňajú základné princípy prirodzeného sveta, základné vedecké koncepty, princípy, metódy, techniku a technické produkty a procesy. Jednotlivec by mal mať matematické zručnosti na používanie základných matematických princíпов a procesov v každodennom kontexte doma a v práci a na chápanie a hodnotenie sledu argumentov. Jednotlivci by mali byť schopní myslieť matematicky, chápať matematický dôkaz, komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky. Zručnosti v oblasti vedy a techniky zahŕňajú schopnosť používať a manipulovať s technickými nástrojmi a prístrojmi ako aj vedeckými údajmi na dosiahnutie cieľa, alebo prijatie rozhodnutia a vyvodenie záveru na základe dôkazu. Pozitívny postoj v matematike, vede a technike je založený na rešpektovaní pravdy a na snahe hľadať príčiny a posudzovať ich platnosť.

4. Digitálna zručnosť

Digitálna zručnosť zahŕňa sebaistú a kritické používanie techniky informačnej spoločnosti na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v informačných a komunikačných technológiách – používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na sprostredkovanie a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.

Digitálna zručnosť si vyžaduje dôkladné porozumenie a vedomosti o povahe, úlohe a príležitostiach techniky informačnej spoločnosti v každodennom osobnom, pracovnom a spoločenskom živote. Patria sem hlavné počítačové aplikácie ako textový a tabuľkový

procesor, databázy, ukladanie a riadenie informácií a porozumenie príležitostiam, ktoré poskytuje internet a komunikácia pomocou elektronických médií (elektronická pošta, sieťové nástroje), zdieľanie informácií a spolupráca na sieti.

Potrebné zručnosti zahŕňajú schopnosť vyhľadávať, zbierať a spracúvať informácie a používať ich kritickým a systematickým spôsobom, posudzovať relevantnosť a rozlišovať medzi skutočnosťou a virtuálnym svetom a zároveň rozpoznávať prepojenia. Jednotlivci by mali byť schopní používať techniky informačnej spoločnosti na podporu kritického myslenia, kreativity a inovácie. Používanie techniky informačnej spoločnosti si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám a zodpovednému používaniu interaktívnych médií, záujem o účasť v komunitách a sieťach na kultúrne, sociálne a profesionálne účely.

5. Učenie sa ako sa učiť

Učenie sa ako sa učiť je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení. Jednotlivci by si mali vedieť zorganizovať vlastné učenie pomocou efektívneho manažmentu času a informácií v individuálnej a skupinovej forme. Zručnosť zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, zistenie dostupných príležitostí a schopnosť riešiť prekážky za účelom úspešne sa vzdelávať. Znamená to získavať, spracúvať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti a využívať celoživotné poradenstvo.

Učenie sa ako sa učiť vyžaduje od jednotlivca, aby poznal a chápal svoje preferované stratégie učenia sa, poznal silné a slabé stránky svojich zručností a kvalifikácií a bol schopný vyhľadávať príležitosti na vzdelávanie a odbornú prípravu a poradenstvo. Zručnosti učenia sa ako sa učiť si vyžadujú nadobudnutie základných zručností ako je gramotnosť v písaní, čítaní, počítaní a informačných a komunikačných technológií, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšie vzdelávanie. Jednotlivci by mali byť schopní venovať čas samostatnému učeniu sa a mať sebadisciplínu, vedieť spolupracovať v procese vzdelávania, využívať výhody učenia sa v heterogénnych skupinách a vymieňať si poznatky. Pozitívny postoj zahŕňa motiváciu a sebadôveru na pokračovanie v učení a dosahovanie úspechov v učení počas celého života. Postoj založený na riešení problémov podporuje učenie sa a schopnosť jednotlivca riešiť prekážky a zmenu.

6. Medziľudské, medzikultúrne a spoločenské zručnosti, občianska zručnosť

Medziľudské, medzikultúrne a spoločenské zručnosti pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na účasť v spoločenskom a pracovnom živote a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov. Občianska zručnosť umožní jednotlivcom v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom živote založenom na znalosti sociálnych a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

Pre úspešnú účasť v medziľudských a spoločenských vzťahoch je podstatné chápať kódex správania sa a spôsoby, ktoré sú všeobecne prijateľné v rozličných spoločnostiach a prostrediach. Občianska zručnosť je založená na vedomostiach o konceptoch demokracie, občianstva a občianskych práv, vedomostiach o hlavných udalostiach, trendoch a činiteľoch zmien v histórii a súčasnosti a vedomostiach o cieľoch, hodnotách a politikách sociálnych a politických hnutí.

Zručnosti sa vzťahujú na schopnosť účinne komunikovať s inými ľuďmi vo verejnej sfére, prejavovať solidaritu a záujem pri riešení problémov a účasť v rozhodovaní na všetkých úrovniach prostredníctvom účasti na voľbách. Základom pozitívneho postoja je rešpektovanie ľudských práv, uvedomovanie si a chápanie rozdielov medzi hodnotovými systémami rozličných náboženstiev alebo etnických skupín.

7. Podnikanie

Podnikanie sa vzťahuje na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inováciu a prijímanie rizika, schopnosť plánovať a riadiť projekty za účelom dosiahnuť ciele.

Nevyhnutné vedomosti zahŕňajú dostupné príležitosti pre osobné, profesionálne a obchodné činnosti, vrátane oblastí, ktoré poskytujú kontext, v ktorom ľudia žijú a pracujú. Zručnosti sa vzťahujú na proaktívne riadenie projektov (zahŕňajú zručnosti ako plánovanie, organizovanie, riadenie, vedenie a poverovanie, analyzovanie, sprostredkovanie, vyhodnocovanie, hodnotenie a zaznamenávanie) a na schopnosť pracovať individuálne a skupinovo. Podnikateľský postoj charakterizuje iniciatíva, proaktivita, motivácia, odhodlanie dosahovať ciele, nezávislosť a inovácie v osobnom, pracovnom a spoločenskom živote.

8. Kultúrna vnímavosť

Kultúrna vnímavosť predstavuje uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

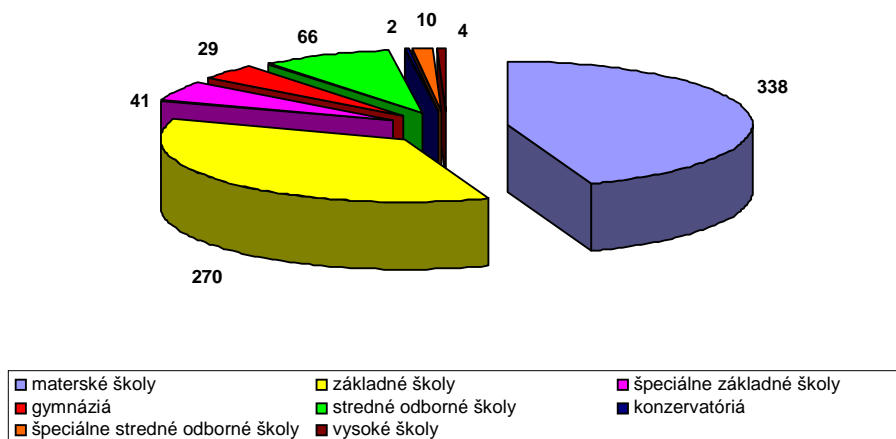
Vedomosti o kultúre zahŕňajú základné vedomosti o významných kultúrnych dielach vrátane súčasnej ľudovej kultúry ako dôležitej súčasti histórie ľudstva v kontextoch národného a európskeho kultúrneho dedičstva a ich miesta vo svete. Zručnosti súvisia s uvedomovaním a vyjadrovaním vlastných pocitov a myšlienok pomocou rozličných médií, ocenenie a radosť z umeleckých diel a predstavení a schopnosti spájať kreatívne a expresívne pohľady jednotlivca s názormi ostatných. Pozitívny postoj zahŕňa rozmanitosť kultúrneho vyjadrovania, kreativitu a snahu o kultiváciu estetických kapacít formou umeleckého vyjadrovania vlastných pocitov a myšlienok a záujmu o kultúrny život.

5.4.4 Zabezpečenie celoživotného vzdelávania v Žilinskom kraji – súčasný stav

Celoživotné vzdelávanie sú všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a schopnosti. V Žilinskom kraji sú zastúpené všetky typy akreditovaných vzdelávacích inštitúcií školského vzdelávania. **Školská výchova a vzdelávanie** sú v školskom roku 2009/2010 v Žilinskom kraji uskutočňované v 338 materských školách (18 722 detí), v 270 základných školách (66 770 detí) a 41 špeciálnych základných školách, v 28 gymnáziách a 1 športovom gymnáziu (13 255 detí), v 66 stredných odborných školách (29 262 detí) a 10 špeciálnych stredných odborných školách (594 detí), v 2 konzervatóriách (274 detí) a vysokoškolské štúdium v akreditovaných študijných programoch je možné na Žilinskej univerzite v Žiline, Katolíckej univerzite v Ružomberku, Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity

Komenského Bratislava v Martine a na Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši.

Graf 5.2: Zabezpečenie školského vzdelávania a výchovy v Žilinskom kraji

Zdroj: Ústav informácií a prognóz v školstve, Bratislava, 2009.

Ďalšie vzdelávanie (ďalšie odborné vzdelávanie, rekvalifikačné vzdelávanie, kontinuálne vzdelávanie, záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie) je vzdelávanie vo vzdelávacích inštitúciách ďalšieho vzdelávania, ktoré nadväzuje na školské vzdelávanie a umožňuje získať čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu alebo doplniť, obnoviť, rozšíriť alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní alebo uspokojiť záujmy a získať spôsobilosť zapájať sa do života občianskej spoločnosti. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania nemožno získať stupeň vzdelania.

Školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja ponúkajú možnosti ďalšieho vzdelávania formou akreditovaných rekvalifikačných kurzov:

región Kysuce:

Stredná odborná škola strojnícka, Športová 1326, 024 01 Kysucké Nové Mesto

- Základný kurz ručného zvarovania elektrickým oblúkom obalenou elektródou /Z - E1/;
- Základný kurz zvarovania v ochrannej atmosfére taviacou sa elektródou / Z – M1/;
- Základný kurz zvarovania plameňom a rezania kyslíkom /Z - G 1/ ;

Spojená škola, Nábrežná 1325, Kysucké Nové Mesto

- Základy práce s výpočtovou technikou a jej využitie v praxi;
- Práca s výpočtovou technikou;
- Jednoduché a podvojné účtovníctvo;
- Pripojenie počítača do siete a sieťové technológie;
- Anglický jazyk pre začiatočníkov;

Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, Ul. 17. novembra 2701, Čadca

- Účtovníctvo pre podnikateľov a využitie PC (jednoduché a podvojné);
- Základy práce s počítačom;
- Praktické zručnosti vo fiktívnej firme;
- Anglický jazyk pre začiatočníkov;
- Anglický jazyk pre pokročilých;

Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca

- Základné kurzy zvarovania:
 - Základný kurz ručného zvarovania elektrickým oblúkom obalenou elektródou Z- E1,
 - Základný kurz zvarovania plameňom a rezania kyslíkom Z - G1,
 - Základný kurz zvarovania v ochrannnej atmosfére taviacou sa elektródou Z - M1;
- Úradné skúšky podľa normy STN EN 287-1:
 - 311 - zvarovanie kyslíkovo-acetylénovým plameňom,
 - 111 - oblúkové zvarovanie obalenou elektródou v skupine materiálov W01 - nelegované nízkouhlíkové ocele;
- Kurzy programovania CNC strojov - Riadiaci systém:
 - SINUMERIK 820,
 - HEIDENHAIN,
 - FANUC;

región Liptov:

Stredná odborná škola lesnícka Jozefa Dekreta Matejovie, Hradná 534, Liptovský Hrádok

- Kurz pilčíkov dreva;
- Sprievodca cestovného ruchu;
- Výučba a výcvik účastníkov prípravy na skúšku odbornej spôsobilosti na vydanie oprávnenia viesť motorové vozidlá pre skupiny a podskupiny: A, A1, B, B1, AM, T;
- Doškoloňovacie kurzy držiteľov vodičských oprávnení pre skupiny a podskupiny: A, A1, B, B1, AM, T;

Stredná odborná škola obchodu a služieb, Čs. brigády 1804, Liptovský Mikuláš

- Sprievodca cestovného ruchu - 325 hod., číslo: 1640/2007/105/1;
- Anglický jazyk - 230 hod., číslo: 1640/13068/2004/251/1;
- Kuchár - čašník - 300 hod., číslo: 1640/3689/2003/170/1;

Stredná odborná škola polytechnická, Bystrická cesta 2, 034 01 Ružomberok

- Autoškola – výučba a výcvik účastníkov prípravy na skúšku odbornej spôsobilosti na vydanie oprávnenia viesť motorové vozidlá (vodičský kurz) pre skupiny a podskupiny B, B1;
- Zvaračská škola – príprava pracovníkov ku skúškam - pre zvarovanie kovov podľa STN 05 705 v rozsahu oprávnenia inštruktora zvarovania a podľa STN EN 287-1 + A2 (Z-E1, Z-M1, Z-G1,T-T1);

Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok

- Jednoduché účtovníctvo;
- Podvojné účtovníctvo;

- Spracovanie účtovníctva na počítači v programe OMEGA;
- Informatika pre začiatočníkov;
- Informatika pre pokročilých;
- Spracovanie informácií v oblasti písomností v obchodnom a úradnom styku na počítači;

Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536, Liptovský Hrádok

- Zváračská škola č. 232;

Vzdelávanie v cudzích jazykoch pre región Liptova poskytuje **Jazyková škola**, ktorá je organizačnou súčasťou Gymnázia Michala Miloslava Hodžu v Liptovskom Mikuláši.

región Orava:

Stredná odborná škola zdravotnícka, M. Hattalu 2149, Dolný Kubín

- Kurz prvej pomoci žiadateľov o vodičské oprávnenie a vodičov;

Gymnázium Antona Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo

- počítačový kurz;

Spojená škola, Medvedie I. 133/1, Tvrdošín

- Základy výpočtovej techniky a informatiky;
- Sieťové technológie;
- Strojopis a hospodárska korešpondencia;
- Jednoduché a podvojnú účtovníctvo;

Stredná odborná škola lesnícka, Medvedzie 135, Tvrdošín

- Zváranie elektrickým oblúkom obalenou elektródou - Z-E1;
- Plameňové zváranie a rezanie kovov - Z-G1;
- Zváranie elektrickým oblúkom v ochrannnej atmosfére plynom CO₂ - Z - M1;
- Výchova a vzdelávanie osôb na obsluhu vybraných lesníckych strojov a zariadení - 10.1;
- Výchova a vzdelávanie osôb na obsluhu ručnej motorovej reťazovej pily pri ťažbe dreva - 10.2;
- Výchova a vzdelávanie osôb na obsluhu ručnej motorovej reťazovej pily pri inej činnosti - 10.3;
- Výučby a výcvik účastníkov prípravy na skúšku odbornej spôsobilosti na vydanie oprávnenia viesť motorové vozidlá (vodičský kurz) pre skupiny a podskupiny: A, B, C, C+E, T, D, D+E Doškoloňovacie kurzy držiteľov vodičských oprávnení pre skupiny a podskupiny: A, B, C, C+E, T, D, D+E;

Spojená škola, Hattalova 471, Nižná

- Základná obsluha personálneho počítača - rozsah 30 hodín;
- Jednoduché a podvojnú účtovníctvo - rozsah 110 hodín;

Obchodná akadémia, Radlinského 1725/55, Dolný Kubín

- Anglický jazyk - 590 hodín;
- Nemecký jazyk - 590 hodín;
- Písanie na PC a hospodárska korešpondencia - 130 hodín;

Spojená škola, Hrádok 226, Istebné

- Základné kurzy zvárania pre metódy ZM₁ (CO₂), ZE₁ (elek. oblúkom), ZG₁ (plameň) vrátane predlžovania platnosti kurzov;
- Prípravný kurz pre úradné skúšky podľa STN – EN 287-1 vrátane predlžovania platnosti úradných skúšok;

Vzdelávanie v cudzích jazykoch pre región Oravy poskytuje **Jazyková škola**, ktorá je organizačnou súčasťou Gymnázia Antona Bernoláka v Námestove.

región Horné Považie:

Spojená škola, Hlavná 2, Žilina - Bytčica

- Šička pre automobilový priemysel;
- Základy nemeckého jazyka;
- Základy obsluhy počítača;
- Základy anglického jazyka;
- Aplikovaná výpočtová technika v odevníctve;
- Základy kaderníckej činnosti;

Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 50, Žilina

- Oblasť elektrotechniky - Zaškolenie respektíve až po vyučenie v učebnom odbore:
 - 2683 2 03 elektromechanik rozvodných zariadení,
 - 2683 2 11 elektromechanik silnoprúdovej techniky;
- Oblasť IKT (výpočtovej techniky) – Zaškolenie;

Vzdelávanie v cudzích jazykoch pre región Horného Považia poskytuje **Jazyková škola, Veľká okružná 24, Žilina**.

región Turiec:

Gymnázium Viliama Paulinyho – Tótha, Malá hora 3, Martin

- Corel X3;
- Pracovník v administratíve;
- Turistický sprievodca;
- Všeobecná angličtina;
- Komunikácia so žiakmi;

Spojená škola, Červenej armády 25, Martin

- Operátor CNC – 77 hod., číslo POA: 0167/33624/2004/386/1;
- Sústruženie kovov – 140 hod., číslo POA: 407/2002/1;
- Obrábač kovov – 140 hod., číslo POA: 188/2003/1;
- Zváračská škola – kurzy zvárania, ČO: 1048 (elektrickým oblúkom obalenou elektródou Z E1, el. oblúkom v ochrannnej atmosfére Z M1, el. oblúkom netaviacou sa elektródou T1, plameňom Z G1, rezanie plazmou D E4, podľa STN EN 287 1);

Spojená škola, Na Drienok 454, Mošovce

- výpočtová technika;

Spojená škola, Komenského 1049/23, Turany

- 0170/14534/2005/330/2 - stolár, tesár;

Stredná odborná škola dopravná, Zelená 2, Martin - Priekopa

- 2683 2 04 elektromechanik – stroje a zariadenia;

Vzdelávanie v cudzích jazykoch pre región Turca poskytuje **Jazyková škola**, ktorá je organizačnou súčasťou Obchodnej akadémie v Martine.

5.4.5 Vybudovanie centier celoživotného vzdelávania v Žilinskom samosprávnom kraji

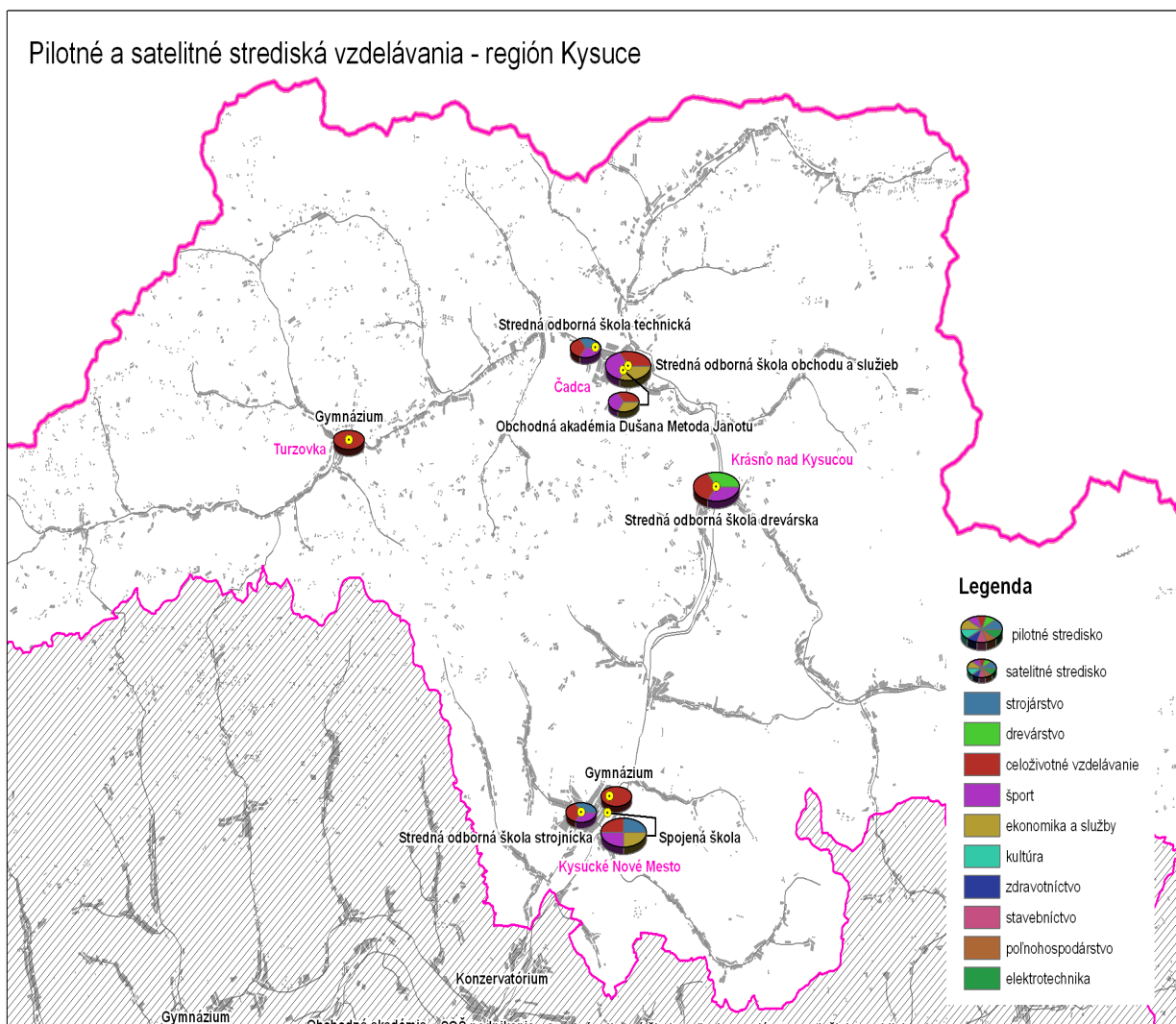
Vzdelávacia politika Žilinského samosprávneho kraja je zameraná na dlhodobé strategické investovanie do vzdelávania a do profesií, ktoré sú potrebné pre trh práce a pre rozvoj znalostnej ekonomiky.

Hlavnou filozofiou vytvorenia vzdelávacích centier v Žilinskom samosprávnom kraji je filozofia otvorenej školy a učiaceho sa regiónu, ktorá reaguje na potrebu vytvorenia komplexného systému celoživotného vzdelávania na regionálnej úrovni. Predpokladá prepojenie všetkých vzdelávacích inštitúcií formálneho a neformálneho vzdelávania, zamestnávateľov, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, inštitúcií verejnej, štátnej a miestnej správy.

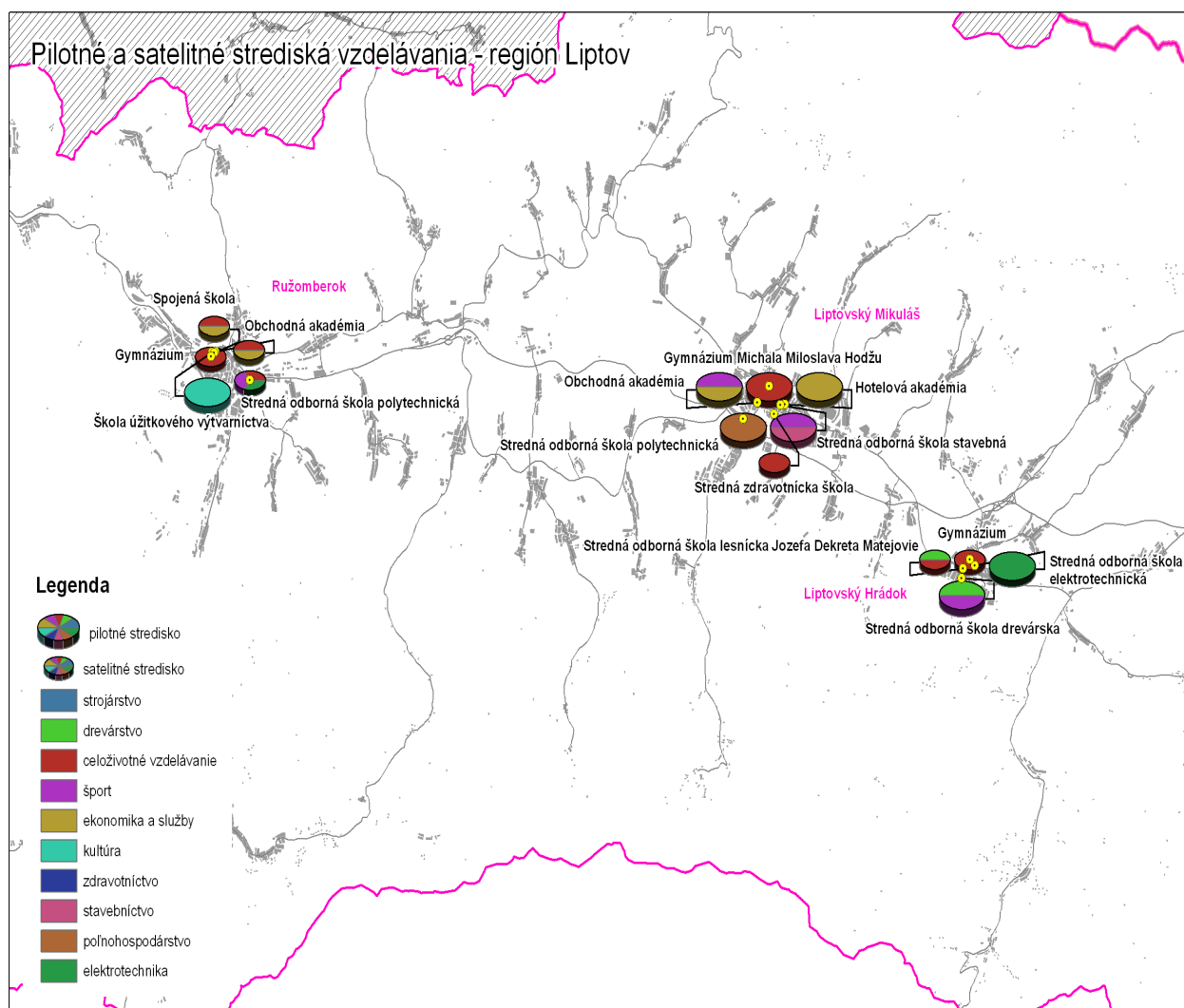
Cieľom vybudovania školskej infraštruktúry vzdelávacích centier v podmienkach stredných škôl a školských zariadení, je pôsobiť na zmenu vnímania a chápania otázky vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov v Žilinskom kraji. Podmienkou rozvoja Žilinského kraja sú kvalitné priestory, materiálno-technické zabezpečenie a didaktická technika používaná vo výchovno-vzdelávacom procese v stredných školách. V súčasnom období klesajúcej demografickej krivky obyvateľstva a úbytku žiakov základných škôl (potenciálnych žiakov stredných škôl) je dôležité rozvíjať stredné školy v podmienkach kvalitného konkurenčného prostredia.

Žilinský samosprávny kraj vymedzil zamerania stredísk celoživotného vzdelávania pri stredných školách a školských zariadeniach v regiónoch kraja (mapa 5.1 – mapa 5.5).

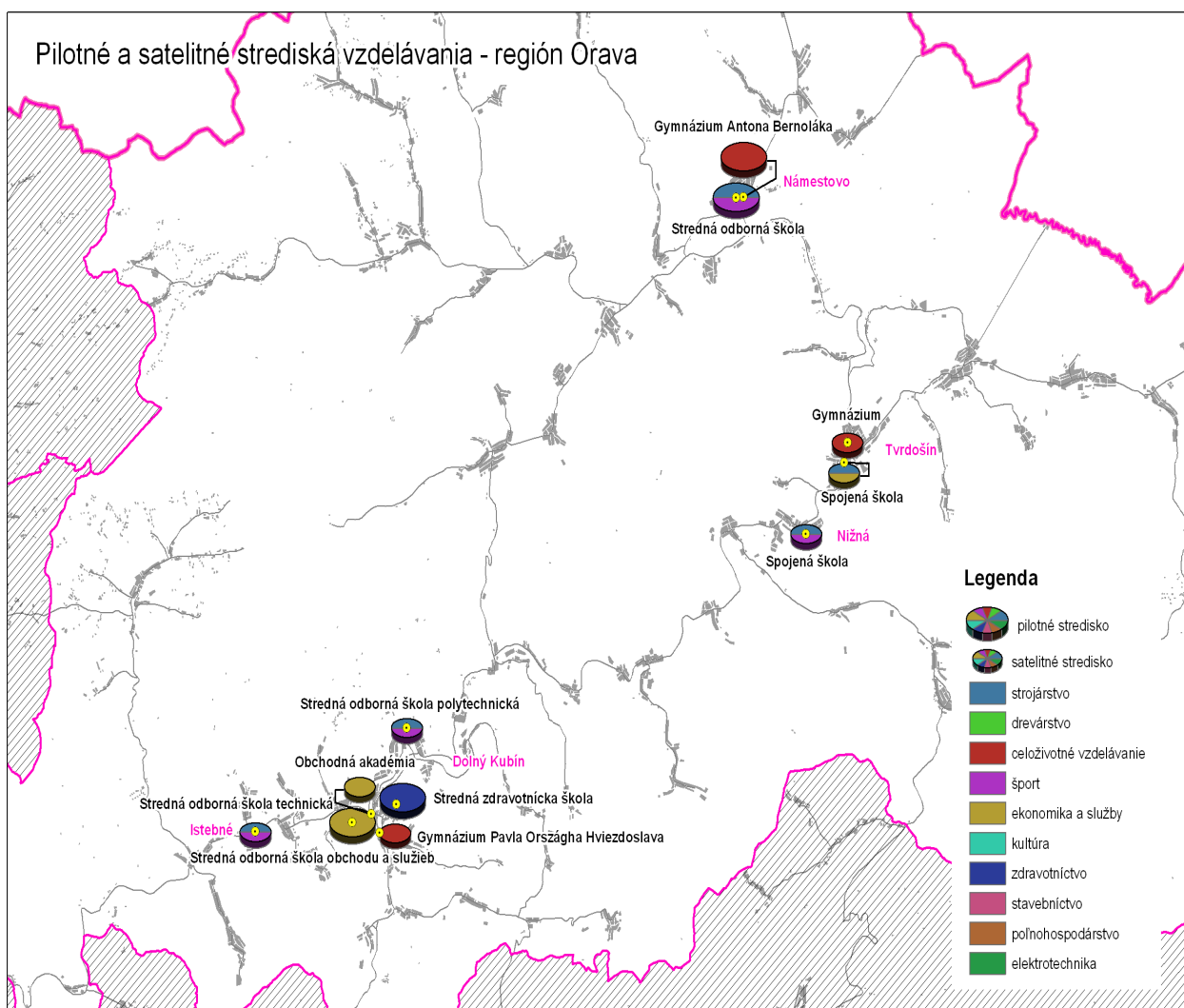
Mapa 5.1: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Kysuce

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

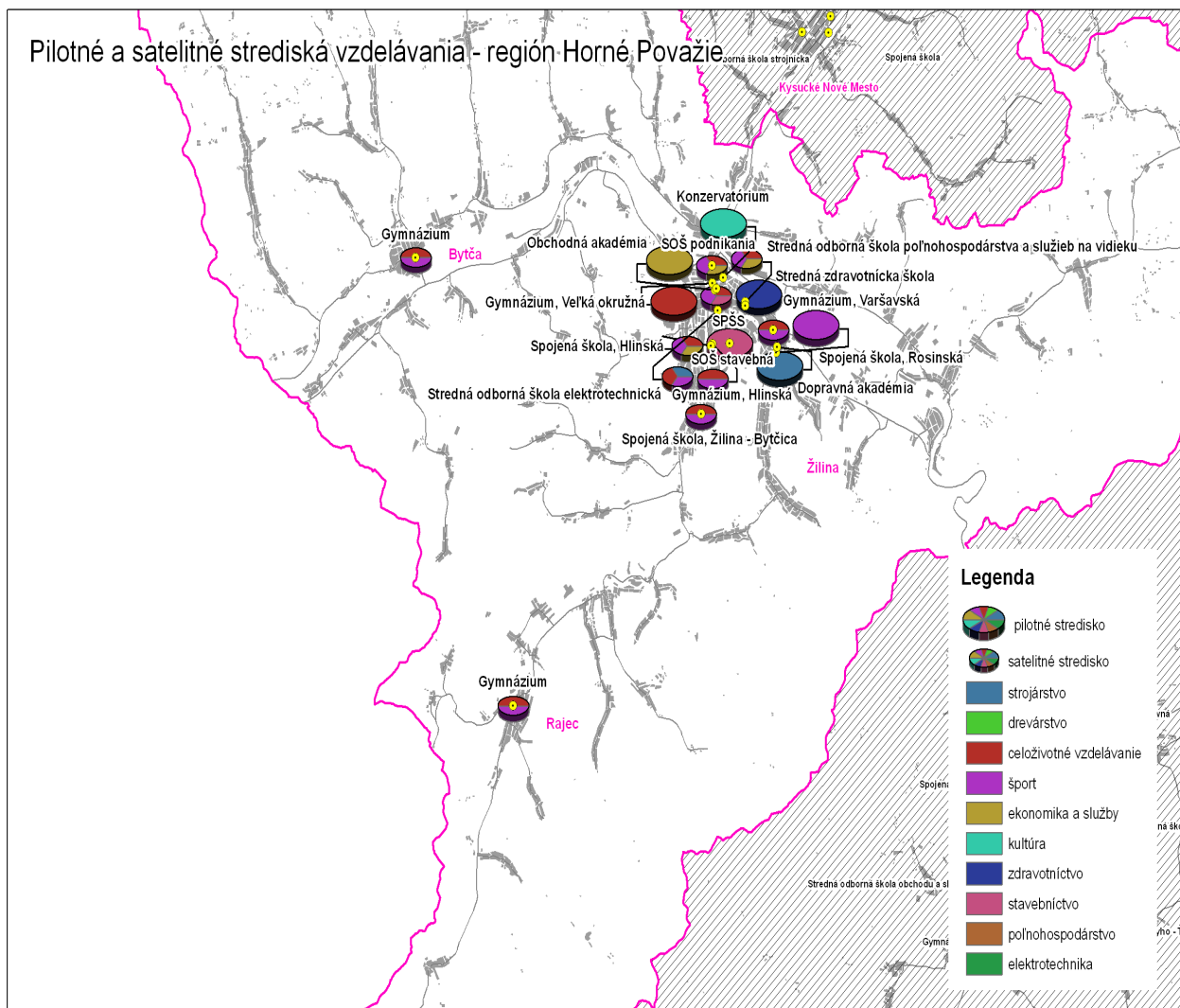
Mapa 5.2: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Liptov

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

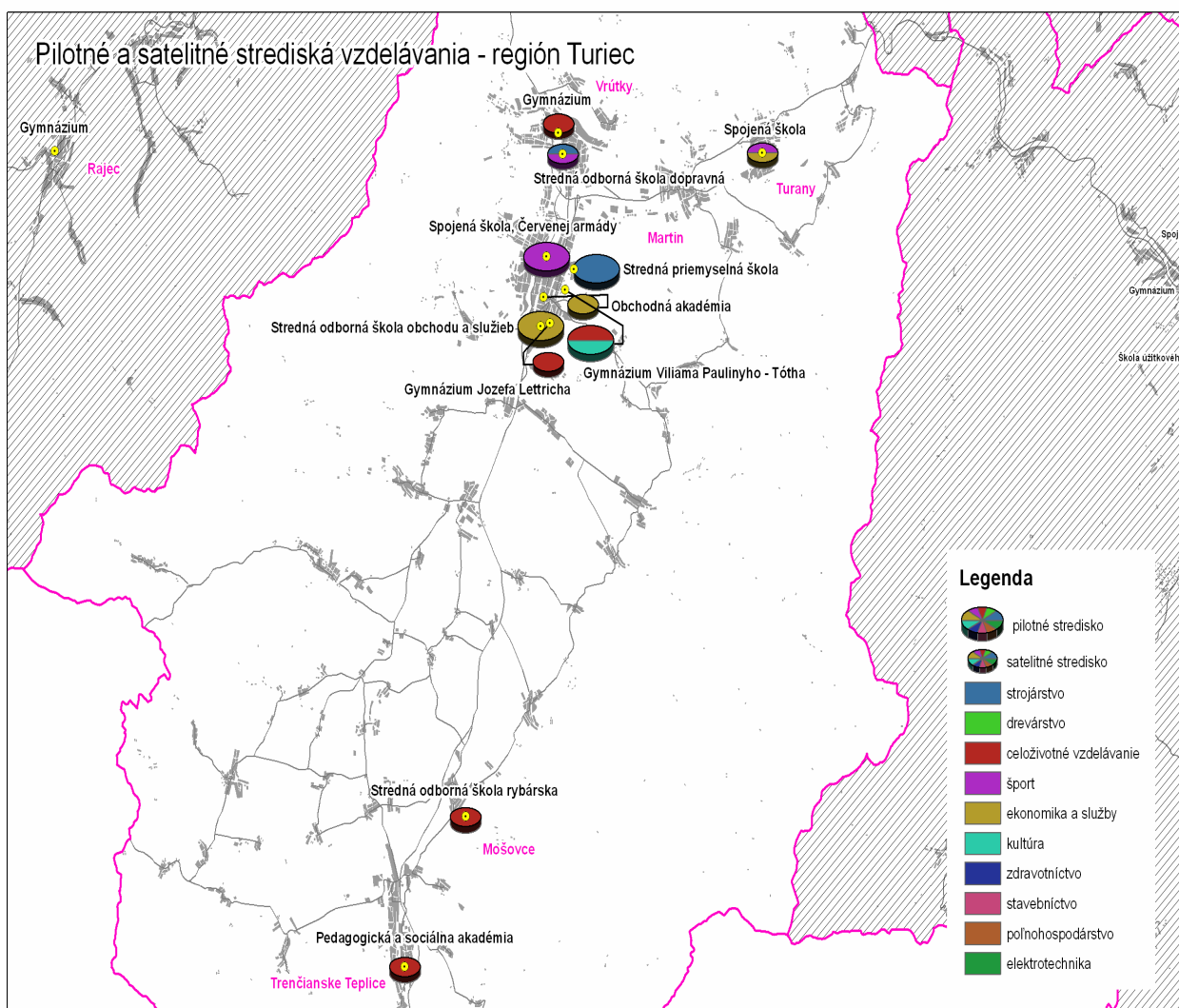
Mapa 5.3: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Orava

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Mapa 5.4: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Horné Považie

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

Mapa 5.5: Pilotné a satelitné strediská celoživotného vzdelávania v regióne Turiec

Zdroj: Štatistické materiály odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, 2009.

5.5 Kariérové poradenstvo ako súčasť celoživotného vzdelávania

V školskom systéme pedagogicko-psychologického poradenstva má kariérové poradenstvo nezastupiteľnú úlohu, najmä v oblasti uplatnenia absolventov škôl na trhu práce. Spoločenský význam kariérového poradenstva spočíva v zefektívnení profesionálneho správania sa ľudí, zamedzení frustrácie a predstavuje účinný nástroj prevencie pred možnou nezamestnanosťou, zosúladuje individuálne želania a potreby so spoločenskými a znásobuje spoločenské prostriedky investované do vzdelávania a odbornej prípravy mládeže.

Kariérové poradenstvo presadzuje celoživotný systémový vývinový prístup k človeku počas životnej cesty, predstavuje komplexnú odbornú pomoc človeku pri riešení jeho vývinových úloh, situácií a pri realizácii potrieb vo sfére práce, zamestnania a povolania.

Kariérové poradenstvo má v školskom systéme zásadný význam nielen pri voľbe vzdelávacej cesty žiakov a študentov, ale aj pri úspešnom prechode absolventov škôl do praxe. Zvyšuje pravdepodobnosť ich úspechu, záujem o ďalšie vzdelávanie a ochotu rekvalifikovať sa. V dnešnej etape transformácie sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti vzrastá spoločenský význam kariérového poradenstva na školách, ktorého úlohou je podieľať sa na riešení aktuálnych problémov a rozporov v oblasti výchovy a vzdelávania, najmä pri zabezpečovaní súladu medzi individuálnymi záujmami jednotlivcov a spoločenskými potrebami, medzi zdrojmi pracovných síl a reálnou potrebou kvalifikovaných absolventov škôl na trhu práce, medzi kvalifikačnými nárokmi na pracovníkov a ich profesijným (kvalifikačným) profilom a pri zvyšovaní produktivity výchovno-vzdelávacej a odbornej prípravy v súčinnosti škôl, zriaďovateľov a sociálnych partnerov.

Nezastupiteľnú úlohu v školskom systéme výchovy a vzdelávania a kariérovej prípravy majú kariéroví poradcovia, resp. výchovní poradcovia v základných a stredných školách. Medzi základné úlohy kariérovej prípravy v školskom systéme patrí:

- a) sprostredkovať systém študijno-profesijných informácií,
- b) sledovať a hodnotiť fyzický, psychický a sociálny vývin a individuálne schopnosti (dôležité pre voľbu povolania) počas výchovno-vzdelávacieho procesu,
- c) rozvíjať všeobecné a špeciálne schopnosti žiakov, formovať študijné a mimoškolské záujmy,
- d) poskytovať žiakom individuálnu pomoc pri vytváraní profesionálnych plánov,
- e) zabezpečovať informačno-poradenskú, konzultačnú a diagnostickú činnosť v procese voľby povolania prostredníctvom výchovného poradcu a školských poradenských zariadení.

Kariérové poradenstvo tvorí ucelený proces, ktorý začína nástupom žiaka do základnej školy a pokračuje po celý život. Stredná škola musí poskytnúť študentom nielen kvalitné vzdelanie, ale zároveň ich musí vybaviť dostatočnými vedomosťami a kompetenciami, ktoré sú potrebné k voľbe ďalšieho štúdia a povolania.

Odborné poradenské služby v oblasti kariérového poradenstva poskytujú oddelenia služieb odborného poradenstva, ktoré sú súčasťou odborov služieb zamestnanosti úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Odborné poradenské služby sú zamerané na riešenie problémov spojených s pracovným uplatnením uchádzačov o zamestnanie, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa uchádzačov o zamestnanie, sociálnu a pracovnú adaptáciu uchádzačov o zamestnanie.

Formy zabezpečovaných odborných poradenských služieb:

- a) individuálna forma – zameraná na komplexné zhodnotenie osobnostných predpokladov a odborných predpokladov uchádzačov o zamestnanie, určenie cieľov potrebných na návrat na trh práce, určenie možných prekážok pri dosahovaní stanovených cieľov, vypracovanie návrhu na prekonanie možných prekážok pracovného uplatnenia,
- b) skupinová forma – zameraná na prekonanie bariér pracovného uplatnenia uchádzačov o zamestnanie spoločných pre vzniknutú skupinu pri riešení problémov.

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny zriaďujú účelové zariadenia – kluby práce a poradensko-informačné centrá. Kluby práce poskytujú odbornú a spoločenskú pomoc uchádzačom o zamestnanie so zreteľom na skupiny znevýhodnené na trhu práce, s orientáciou na poskytovanie odbornej pomoci pri úspešnom zvládaní situácie nezamestnanosti, na podporu zamestnateľnosti a získanie vhodného zamestnania na otvorenom trhu práce. Cieľom klubov práce je pomôcť nezamestnaným občanom nájsť si v čo najkratšom čase zamestnanie, eliminovať psychické problémy vyplývajúce z nezamestnanosti a učiť ako pristupovať k využívaniu voľného času. Súčasťou činnosti klubov práce je nácvik sociálno-psychologických zručností, ktoré sú potrebné pri hľadaní zamestnania a pri výkone povolania.

Poradensko-informačné centrá sú zamerané na realizáciu poradenských služieb pre občanov so zdravotným postihnutím. Ich úlohou je poskytovanie sociálno-psychologickej a lekárskej podpory, tímového posudzovania zostatkového pracovného potenciálu, informácií o možnostiach vhodného pracovného uplatnenia a poradenstva občanom so zdravotným postihnutím. Pre zamestnávateľov poskytujú informácie a odborné poradenstvo zamerané na úpravu pracoviska, pracovných podmienok a technickú pomoc navrhnutím kompenzačnej pracovnej pomôcky.

5.6 Stratégia v oblasti celoživotného vzdelávania

„Každý, kto prejaví záujem, má právo vzdelávať sa v každom veku svojho života.“

Strategický cieľ: Podporovať a rozvíjať záujem verejnosti o celoživotné vzdelávanie.

Čiastkové ciele:

1) Vytvoriť systémové predpoklady pre rozvoj celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva na všetkých úrovniach.

Aktivity:

- 1) Vytvoriť fungujúci systém ďalšieho vzdelávania, ktorý sa stane nástrojom zvyšovania kvalifikovanosti a flexibility ľudských zdrojov.
- 2) Vybudovať informačný systém o možnostiach ďalšieho vzdelávania sa, poskytovať informácie o vzdelávacích aktivitách metodicko-pedagogických centier, vzdelávacích inštitúcií (gymnázií, stredných odborných škôl, konzervatórií, škôl pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základných umeleckých škôl, jazykových škôl) a vysokých škôl, ktoré uskutočňujú vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania a právnických a fyzických osôb, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie alebo činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním.
- 3) Vytvoriť databázu vzdelávacích programov a siete vzdelávacích inštitúcií, poskytujúcich ďalšie vzdelávanie v Žilinskom samosprávnom kraji na zlepšenie orientácie obyvateľov i zamestnávateľov v ponuke a možnostiach ďalšieho vzdelávania.
- 4) Monitorovať a identifikovať vzdelávacie potreby pedagógov, zamestnávateľov, občanov a zabezpečiť ich efektívne prepojenie s potrebami miestneho a regionálneho trhu práce.
- 5) Poskytovať priestory a materiálno-technické zabezpečenie pre realizáciu vzdelávacích aktivít žiakov, pedagógov a širokej verejnosti.

2) Zvyšovať kvalifikovanosť a odbornosť pedagogických zamestnancov stredných škôl a školských zariadení.

Aktivity:

- 1) Vytvárať podmienky pre kariérový rast pedagogických zamestnancov škôl formou spolupráce s riaditeľmi stredných škôl a školských zariadení pri vytvorení vzdelávacej ponuky v regiónoch Žilinského kraja (zostavenie plánov vzdelávania, určenie kritérií pre ročné plány kontinuálneho vzdelávania a štruktúry kariérnych pozícií).
- 2) Zvýšiť spoločenské postavenie a uznanie učiteľa medializovaním a prezentovaním dosiahnutých úspechov v odbornej i pedagogickej praxi.

3) Vytvárať podmienky pre celoživotné vzdelávanie v centrách odborného vzdelávania a prípravy.

Aktivity

- 1) Využívať centrá celoživotného vzdelávania pri stredných školách na propagáciu stredných škôl v súvislosti s prijímaním žiakov na vzdelávanie v stredných školách.

- 2) Využiť vedomosti a zručnosti kvalifikovaných pedagógov a odborného vybavenia stredných škôl v ponuke celoživotného vzdelávania pre občanov v obciach a mestách Žilinského kraja (prednášky, kurzy, praktické cvičenia, besedy pre obyvateľov obcí, miest a regiónov).
- 3) Rozvíjať medzinárodnú spoluprácu stredných škôl a školských zariadení a podporovať ich účasť vo výzvach na predkladanie projektov v Programe celoživotného vzdelávania.

4) Rozvíjať záujem mladých ľudí o celoživotné vzdelávanie a poradenstvo.

Aktivity:

- 1) Rozvíjať medzisektorovú spoluprácu medzi rezortom školstva a rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny pri uplatnení absolventov stredných škôl na trhu práce.
- 2) Rozvíjať spoluprácu odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja s odborom sociálnych vecí Žilinského samosprávneho kraja pri realizácii spoločných stretnutí žiakov stredných škôl a seniorov z domovov sociálnych služieb a domovov dôchodcov.
- 3) Zvyšovať mobilitu občanov v Európskej únii prostredníctvom vzdelávacích kurzov a seminárov v oblasti spoznávania spoločenského, kultúrneho a hospodárskeho života v jednotlivých krajinách Európskej únie.
- 4) Otvoriť školy rodičovskej i širokej verejnosti (neformálne vzdelávanie), prispievať ku aktívnemu zachovaniu kultúrno-umeleckých tradícií tradičným odovzdávaním vedomostí a praktických zručností z generácie na generáciu formou besied, seminárov, pracovných aktívov a záujmovej činnosti.

5) Rozvíjať kariérové poradenstvo ako súčasť systému celoživotného vzdelávania v školách a školských zariadeniach.

Aktivity:

- 1) Zabezpečiť pravidelnú informovanosť o výzvach a možnostiach čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov pre celoživotné vzdelávanie a celoživotné poradenstvo.
- 2) Zabezpečiť čerpanie finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ na implementáciu stratégie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva v Žilinskom kraji.

5.7 Záver

Európa kladie dôraz na celoživotné vzdelávanie človeka ako na jeden z hlavných princípov rozvoja ekonomickej prosperity Európskeho spoločenstva. Nástup informačnej spoločnosti a globalizácia ekonomiky kladú pred školský systém nové úlohy a stavajú ho na novú vyššiu úroveň. Výchova a vzdelávanie sú pre spoločnosť prioritou, najvýznamnejšou a trvalou oblasťou, ktorú je potrebné neustále podporovať a rozvíjať.

Vzdelanie by sa malo stať kľúčom k životnému úspechu človeka, ale aj spoločnosti, najlepšou investíciou do budúcnosti, účinnou a významnou prevenciou proti nezamestnanosti, drogovej závislosti, kriminalite a pod. Školy by sa mali stať stabilizovanou oblasťou, vytvárajúcou všetky predpoklady pre rozvoj ekonomickej prosperity regiónu i životnej úrovne jeho obyvateľov a musia byť schopné pripravovať kvalifikovaných vzdelaných odborníkov pre potreby praxe, pre remeslá a pre vysokoškolské štúdium doma i v zahraničí.

Vzhľadom na skutočnosť, že školy v Žilinskom samosprávnom kraji disponujú na jednej strane personálnymi vzdelávacími a na strane druhej aj materiálno-technickými kapacitami, pokladá samosprávny kraj pri podpore celoživotného vzdelávania za veľmi vhodné rozvíjať príležitosti vzdelávania dospelých práve na stredných školách.

Škola sa musí stať vo svojom regióne miestom vzdelávania nielen mladej populácie, ale i miestom celoživotného vzdelávania ekonomicky aktívneho obyvateľstva, ochotného sa ďalej vzdelávať. Otvorením školy širokej verejnosti sa táto súčasne stane i kultúrnym, športovým a spoločenským centrom, prinášajúcim prospech nielen škole samotnej, ale aj regiónu, spoločnosti a predovšetkým človeku.